

Kroniek van Eemnes

samenstelling: Jan (J.V.M.) Out

Versie: 23-11-2010

12de tot en met de 14de eeuw

De oudste ontginningen in het zuidelijk Eemgebied vonden plaats rond het jaar 1000 vanaf een aantal hogere zandruggen (nessen) in het venige Eemmoeras. Al vóór 1200 vestigen zich boeren in het gebied rond Ter Eem (nu Eembrugge). Vanaf het eind van de 12^e eeuw werd het mogelijk het noordelijker gelegen, drassige land tussen de huidige Eem en het Gooi te ontginnen. Dat gebeurde vermoedelijk vanuit een nes aan westkant van de Eem bij de Eembrug. Deze brug wordt in 1300 voor het eerst in een oorkonde vermeld.

De grens tussen Holland en Utrecht is dan nog niet duidelijk vastgelegd. Rond 1330 gaan boeren zich vestigen op de nieuwe ontginning, eerst ten oosten (Stichts gebied), dan ten westen van de ree (grens), die de graaf van Holland heeft getrokken. Deze grens liep ter hoogte van de huidige Wakkerendijk/Meentweg. De boeren worden door hun verplaatsing "Oost-Hollanders", onderdanen van de graaf. De bisschop van Utrecht claimt echter het eigendomsrecht op deze ontginning en noemt de bewoners zijn onderdanen. Hij "herover" de nieuwe vestiging tot drie maal toe met geweld en/of door zoenverdragen (vgl. verzoenen). Als teken hiervan komen er drie bisschoppen in het Eemnesser stadswapen te staan, zo verklaart men wel het Eemnesser stadswapen (het huidige gemeentewapen).

Ter versterking van de noordelijke grens van zijn bisdom verleent de bisschop de Eemnessers in Buitendijk bisschoppelijke stadsrechten (in 1352), met het recht op een eigen parochie met kerk (patroon: H. Nicolaas, beschermer tegen wateroverlast). Door middel van houten palen wordt de nieuwe westgrens bepaald. Voornaamste paal is de Leeuwenpaal; die komt op een plek zover als men de zee in kan gaan. De grens is van daar in (bijna) rechte lijn op de Domtoren van Utrecht gericht, anderzijds naar de mond van de Eem. Later wordt er een gracht gegraven: de Gooiergracht.

(De nog bestaande, latere stenen grenspalen zijn voorzien van de provinciewapens van Utrecht en Noordholland. Zij staan met het provinciewapen naar de betreffende provincies gekeerd; de huidige Leeuwenpaal staat bij de stoplichten bij de Blaricumse Bijvanck.)

1164

18 februari: Een zware storm teistert het Almere. Grote stukken van de veeneilanden en de venige oevers van het Almere worden weggeslagen: dit is het begin van het ontstaan van de Zuiderzee. De afwatering van het Eemmoeras wordt hierdoor verbeterd.

1170

1 november: Een zware stormvloed slaat afsluitende veenbanken in het Flevomeer tussen West-Friesland en Gaasterland en tussen Schokland en Elburg stuk, waardoor de afwatering naar de Noordzee opnieuw verbetert. Deze stormvloed wordt de Allerheiligenvloed genoemd. De gemiddelde waterstand in de Zuiderzee wordt bij eb ongeveer 35 cm minder dan vóór deze storm. Het grote kweldergebied tussen Baarn en de zee wordt beter begaanbaar. Dit geeft ontginners, die op de zandruggen (nessen) wonen, nieuwe mogelijkheden tot exploitatie van de "Eemlandtsche Leege Landen".

1196

6 december: de St.-Nicolaasvloed geeft de definitieve vorm aan de Zuiderzee.

1214/1219/1248

Stormvloeden, die van invloed zijn op de verdere vorming van het veenlandschap.

1254

Oudste vermeldingen van het gebied van Eemnes.

22 februari: Eerste gegevens over Eemnes in een oorkonde betreffende het kerspel Ter Eem, waar dan al een eigen "St.-Janskerk" staat (afsplitsing van Leusden) en er van voor 1300 een brug over de Eem is.

Een ruzie tussen de twee broers Adam en Johannes van Lockhorst wordt door bisschop Hendrik van Vianden beslecht in het bijzijn van o.a. Heidenricus, abt van de Sint Paulusabdij. Adam krijgt het recht tienden te heffen ten westen van de Eem, de "Eem-nes" die overigens niet genoemd wordt, en op enkele andere lenen van de abdij. Zijn broer krijgt die ten oosten van Ter Eem als erfelijk tijnsgoed. (Matthaeus: Rerum Amorfotiarum Scriptores duo..., blz. 197 e.v.; Dr. A.C.J. de Vrankrijker: De Eembrug, blz. 2; A.P. de Klerk: Een streekdorp, blz. 16; Ruizendaal, W.: De vroegste gesch. v.h. Eemland, blz. 30 en 34; Uniek in de stad, 592)
29 maart: Abt Heidenricus van de Sint Paulusabdij beleent Adam van Lokhorst, met de lenen van zijn vader, het hof in Lokhorst met zijn toebehoren, behalve het gerecht en de tienden ten oosten van de kerk Ter Eem, terwijl Johannes van verdere aanspraken afziet. (Regesten arch. Bissch. v. Utr. deel 1, 150; vgl. Maris: Eemnes, blz. 11)

1269

Oudste vermelding van de naam: Eemnes.

Deken en kapittel van de St. Jan te Utrecht geven hun goederen "item de bonis in **Emenesse**" voor 20 schellingen per jaar in pacht aan Petrus en Beatrix, met bepalingen over eenmalige vererving op het oudste kind. (HUA, Arch. Kapit. van St.-Jan, in. nr. 7; vgl. Maris: Eemnes, blz. 12)

1274

Gijsbrecht van Amstel belegert Utrecht met Kennemers, West-Friezen en Waterlanders. De ambachtslieden laten hen binnen en het stadsbestuur wordt de patriciërs ontnomen en de gilden in handen gegeven. Amersfoort, Eemland en het Nedersticht komen in handen van de opstandelingen (W.R. de Jong: Gesch. v.h. bisdom Utrecht, blz. 68; Johannes de Beke: Croniken... LXX)

1280

Graaf Floris V pacht de rechten op Nardinclant van de abdis en het kapittel van het stift van Elten. Daarbij is inbegrepen de tijns van hoeven te Baarn en Soest en tijns in Eemnes-Buiten.

1287

14 december: de St. Luciovloed. Stormvloed op de Zuiderzee zorgt voor afslag van de Gooise maatlanden en een flinke verbreding van de Zuiderzee. Veel dijken in Hollend en West-Friesland zijn doorgebroken en zo'n acht duizend mensen verdrinken. (Lambert Rijckszoon Lustigh, schepen van Huizen, blz. 22; Mijnsen: Amersfoort, blz. 53)

1296 (moet zijn na 1304)

28 augustus: graaf Willem van Henegouwen beleent heer Willem van Lockhorst met de tienden gelegen op "'t Hemenesse". (S. Muller Fz., e.a.: "Oorkondenboek van het Sticht Utrecht tot 1301" dl IV, nr. 1764)

(noot: graaf Willem III, 1287-1337, is sedert 1304 graaf van Holland, Zeeland en Henegouwen! Hij is in 1296 pas 9 jaar. Jan I, zoon van de vermoorde Floris V, wordt eerst graaf van Holland. Daarna volgt zijn oom, graaf Jan II van Avenes. Diens zoon Willem is graaf Willem III. Deze akte is voorzien van een foutieve datum en moet gedateerd zijn tussen 1304 en 1337)

1300 omstreeks

Ontginners van de Eemlandse veengronden trekken steeds meer richting het Gooi, waarvan de graaf van Holland in 1280 van het stift van Elten alle rechten en bezittingen verworven had. Er wordt in het noorden van de nieuwe ontginning een hoogveenrug vanuit de Eem westwaarts richting Gooiland niet ontgonnen, waardoor deze niet inklinkt en een

waterkerende functie behoudt: de Zijtwend (Zuidwend). Misschien heeft er een dijkje op gelegen (Maris, Eemnes, blz. 52; C. de Bont: Twee vechten om de Eem, in ts Tussen Vecht en Eem, jrg. 27 nr 3 blz. 213-226).

1300

21 oktober: er wordt in een oorkonde voor het eerst melding gemaakt van "Emebrucge", wat dus aanduidt, dat de eerste brug van voor deze datum er gebouwd werd. Eembrugge was een kerspelpel met eigen schepenen en buurmeesters. (De Vrankrijker: De Eembrug, blz. 5)

1306 omstreeks

Adam van Lokhorst en zoon Gheryt van Lokhorst worden door abt Jan den Cleyn van de St. Paulusabdij te Utrecht beleend met goederen, waaronder "dien tienden opt Veen, die ghelegghen is an die westzide van der Eme ende Goylant ende tusschen Baerne ende Thomaes tiende van Cattenbroec." De tiende van Thomaes of Maes van Cattenbroech lag volgens een acte van 12 augustus 1322 "tot Emnesse". (Rechterlijke archieven HUA, inv. 188, civiele sententiën van het hof, 1612-1618; zie Maris: Eemnes, blz. 52)

1306

30 juni: "Item des andren daghes daerna (na "Sinte Peters ende Sinte Pauelsdaghe", dus op 30 juni 1306) was Bernd te Emmenese ende wachte Florans den Onledihgen, die daer sine scoutende, ende verterde des nachts te Hilfercem 11 s." Bern is de baljuw van Gooiland. (H.J. Smit: "De rekeningen der graven en gravinnen uit het Henegouwsche Huis", 3 dln, Amsterdam-Utrecht 1924-1939; Werken Hist. Gen. Utr., 3^e serie, dl II, blz. 406-24)

1307

30 augustus: "Item des Woensdages na sinte Jansdach Decollatio (dat is 30 augustus 1307) was Bernd te Hilfercem jeghen die van Narden, alse om den vrede te verclaren tuschen Goyland ende Emeland; verterde hi 16 s. 6 d." (Smit, Rekeningen, II, blz. 419-37) Deze vrede zal vermoedelijk verband hebben gehouden met de nieuwe ontginningen van het aangeslibde land in het Eemgebied. **Dit is de eerste vermelding van de naam Eemland!**

Een grote stormvloed veroorzaakt veel schade aan de Zuiderzeekust; ook Eemland zal overlast hebben gehad.

1325

Bisschop Jan van Diest verpandt aan de heer Aernt van Ysselsteyn het schoutambt van Amersfoort en Eemland. (Regesten arch. Bissch. v. Utr. deel 1, 486; reg. 370 fol. 48 vs.)

1331

29 (of 28) augustus: De burgemeesters, schepenen en gemene raad "van Eembrucghe ende van Emnesse" beloven bisschop Jan van Diest om niet zonder zijn verlof woningen te bouwen of te gaan wonen in het veen, buiten de palen en grachten (grenstekens), die de Raad van de graaf van Holland en die van Gooiland (zonder medeweten van de bisschop) hebben aangebracht en die gedeeltelijk door hun erven lopen. Gaan zij wel over deze grens wonen, dan worden hun goederen die binnen 't Sticht liggen verbeurd verklaard. (Charter: M.R.Gooiland, blz. 11; vgl. Maris: Eemnes, blz. 39 en De Vrankrijker: De Eembrug, blz. 4).

24 september: Gelys van den Berghe houdt in leen van de abt van de St. Paulusabdij te Utrecht "den tiende, gelegen op Emnesse". (Leenboek van de St. Paulusabdij A, fol. 28)

1331/1332

Vermeldingen in de rekening van de Schout van Amersfoort over 1331/1332: beboeting van een persoon, "omdat hi rogge, die becommen was op Emnesse, in Goylant voerde." (S. Muller Fz.: "De registers en rekeningen van het bisdom Utrecht, 1325-1336", I, Den Haag 1889-1891 (Werken HG, 53), blz. 481)

Uit deze rekening blijkt ook, dat er een markt in Ter Eem is.

1333

8 februari: Walramus, aartsbisschop van Keulen, begiftigt Henric van den Rijn, kanunnik van Sint Jan, met het pastoraat van Eembrugge. (Regesten arch. Bissch. v. Utr. dl 1, 1 fol. 8 vs)

1334

Graaf Willem III van Holland wordt tot regent over het Nedersticht benoemd en krijgt zeggenschap over de bisschoppelijke ambtenaren (Kroniek Utr. 20).

1336

12 april: In aanwezigheid van de maarschalk van Amersfoort en Eemland wordt er een zoen (verzoeningsverdrag) gesloten met de Gooilanders over de aanleg van een dijk langs de ree, de grens van de ontginningen vanuit het Gooi. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 57). De dijk heet later Hoge weg, met daarachter aan de westzijde de Neerweg (later: Wackerswech of Wakkerendijk/Meentweg).

Vermeldingen in de rekening van de Schout van Amersfoort over 1336: "Item inghenomen van der zoene van Emenesse ende van Goyland 400 pond ." (S. Muller Fz.: "De registers en rekeningen van het bisdom Utrecht, 1325-1336", I, Den Haag 1889-1891 [Werken HG, 53], blz. 503; HKE, jrg. 16, 1994, blz. 67)

1337 (tussen 1336 en 1341)

Stadsrecht voor Eembrugge, verleend door bisschop Jan van Diest. Het Eemnesser gebied viel toen nog geheel onder deze stad. (Maris: Eemnes, blz. 62). De bewoners werden dan ook die "van Eembrucghe ende van Emenesse" genoemd.

1339

25 maart: Graaf Willem IV geeft aan Wouter van Lokhorst in erfleen "die tienden, gelegen binnen dycx op Emmenese", met uitzondering van de tienden, die toebehoren aan de abt van de St. Paulusabdij of aan de abdis van het Stift van Elten, welke Splinter van Nijenrode van de abdis van Elten gekregen heeft. (Charter uit 1339: Mieris II, 617; voor datering 1340 zie Maris: Eemnes, blz. 68 noot 2; ook in H.G. Hamaker: De rek. der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche Huis, Werken HG nwe reeks no. 21, 294 en 352; M.R. Gooiland, blz. 443)

20 oktober: Schepenen en gemene burenen van Eemnes verklaren zich te zullen houden aan de uitspraak, die enkele heren uit Holland als scheidsrechters zullen doen, in hun geschil met die uit Gooiland over de pacht van een veen, dat over de ree of grens in Gooiland ligt. (Charter: M.R.Gooiland, blz. 12; Mieris II, blz. 623) Dit veen hebben de Gooiers van de graaf van Holland in pacht gekregen, nadat de Eemnessers al lange tijd getracht hadden het te kunnen verkrijgen.

20 oktober: Die van Gooiland beloven zich eveneens aan de uitspraak te zullen houden. (Charter: M.R.Gooiland, 13; Mieris II, 623; zie ook: Anton Kos: De goede luden van Gooiland, in Jrb. voor Middeleeuwse geschiedenis 7, Hilversum 2004, blz. 179-181)

21 oktober: De Hollandse Heren doen uitspraak in het geschil over het veen. De Eemnessers krijgen het recht het veen te pachten tegen een koningsstournois per morgen. De grens zal door de baljuw opnieuw opgemeten en doorgetrokken worden. Dan zal er zo ver en diep mogen worden gedolven, als door de baljuw wordt toegestaan. (Charter: M.R.Gooiland, 14; vgl. Maris; Eemnes, blz. 39 e.v.)

21 oktober: Schepenen en gemene burenen van Eemnes komen met de scheidsrechters overeen, dat zij het veen zullen pachten, de graaf tijns en tienden zullen betalen in "onser kercke, alse wi daer ene kercke hebben". Verder zullen de bouwboeren na een jaar in het nieuwe veen komen wonen, zo gauw als de bisschop overleden is of zijn bisdom kwijt is, of al eerder als de graaf de toestemming van de bisschop kan verkrijgen. Dan zullen zij ook hulp krijgen bij bouwen van een eigen kerk; tot dan mogen zij kerken waar zij dat wensen. (Charter: M.R.Gooiland, 15)

21 oktober: Graaf Willem IV bevestigt het verdrag. (Charter: M.R.Gooiland, 17)

21 oktober: Graaf Willem IV geeft aan die van Eemnes, in goed overleg met die van Gooiland, het gebruik van een bepaald gedeelte van de venen van Gooiland. (Charter: Van Mieris, Groot Charterboek II, 623)

21 oktober: Graaf Willem IV bevestigt de pacht van venen door enige Eemnessers tegen betaling van pacht en van tienden, op voorwaarde dat zij er ter woon zullen komen met toestemming van de bisschop; zij zullen dan een eigen parochie en dorpsbestuur hebben en dezelfde rechten hebben als de andere onderdanen van de graaf, terwijl zij hem zullen dienen met een kogge op eigen kosten. (Charter: Van Mieris, Groot Charterboek II, 623; vgl. Maris: Eemnes, blz. 39 e.v.)

21 oktober: Graaf Willem IV gelast zijn baljuw van Amstelland de burenen van Eemnes die "ons veen" pachten en onze landgenoten zullen worden, te beschermen. (Charter: M.R.Gooiland, 19)

Steven Gheenensone, schepen van Eemnes, zegelt met een lelie, vermeldt in het schildhoofd links van een ruit. (Alg. Ned. Familieblad, aug. 1900; blz. 178)

1342/1343

Bij de ontvangsten van smaltienden in Amstelrelant (1342-1343): "Item tot Emenesse Ghisa die Wilde 5 H 32 δ "

Bij de verdingen (1342 – 1343): "In Oesthollant. Van enen dootslaghe die Wouter Donkers dede an Jan Lust 68 H "

"Noch uitghegheven der zonendaghs na Sinte Bonifacius dach doe mijns Heren raet te Naerden was ghecomen om enen wech te vinden tusschen die van Goylant ende die van Emenesse van costen aldaer 4 H 5 δ ." (De rekeningen van Heer Florens van der Boechorst, rentmeester en baljuw van Amstelland, Waterland en de Zeevank, 1343-1346, blz. 46, 54, 69).

1342/1346

Ontvangsten over 1342-1346: "van den veen aldaer, daer die van Emenesse op wonen, ofgheslegghen 44 morgh., die mijn here aengaen..."

Uitgaven in 1342: "van mijns heren weghe te maken in Eemenesse." (ook: "mijns heren wech te maken in Oesthollant") (H.G. Hamaker: "De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche huis" deel I, Werken Hist. Gen. Utr., Nwe Reeks no. 21, Utrecht 1875, blz. 266, 291, 294, 352)

1342/1345

In rentmeestersrekeningen: "Oesthollant op der Goyer veen binnen dijc" en "Oesthollant buten dijc". (H.G. Hamaker: "De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche huis" deel I, Werken Hist. Gen. Utr., Nwe Reeks no. 21, Utrecht 1875, blz. 311, 318, 406)

1344

In een bede van graaf Willem IV wordt Oostholland voor 100 gulden aangeslagen; Naarden (met Gooiland) moet 400 opbrengen. (HKE, jrg. 11, 1989, blz. 157). De graaf van Holland zou Eemnes bezet hebben (C.A. Rutgers: Jan van Arkel, Biss. v. Utrecht, blz. 45-46).

1345

28 augustus: 14 erfpachtbrieven, waarbij Florens van der Boechorst namens graaf Willem IV aan verschillende personen stukken van het grafelijk land in erfpacht uitgeeft. (Charter: Register van de grafelijkheid van Holland, Van Mieris, Charterboek II, blz. 696 e.v.; vgl. Maris: Eemnes, 41 e.v.)

1346

Strijd tussen de Utrechtters en de Hollanders

Toen Eemnes zich als "Oost Holland" had aangesloten bij de graaf van Holland, was dit een doorn in het oog van bisschop Jan van Arkel, die sinds 1342 de bisschopszetel van Utrecht bezette. Een processtuk van de Grote Raad van Mechelen (na 1541) noemt 1346 als het jaar, dat de Eemnessers zich van de bisschop (die sinds 1345 in Grenoble in Frankrijk verbleef) afkeerden en zich Oost-Hollanders gingen noemen (M.R. Gooiland, 121).

Indertijd was er tijdelijk een wapenstilstand afgesproken met graaf Willem IV. Maar in 1345 belegerde deze de stad Utrecht, waarvoor de bisschop haastig uit Frankrijk terugkeerde. Op St. Maartensdag (11 november) werd het beleg opgeheven. Graaf Willem IV overleed kort daarna op het slagveld in een strijd tegen de Friezen. De bisschop rustte nu troepen uit om Eemnes weer onder zijn gezag te brengen.

In het boek "Oorlog om Holland, 1000-1375" meldt de auteur Ronald Peter de Graaf, dat de in februari 1346 de eerste van een drietal aanvallen plaats vond (blz 119). Op 13 juni van dat jaar is er een tweede aanval (zie ook Rutgers: Jan van Arkel, bisschop van Utrecht) en in 1348 de derde aanval.

de eerste actie (begin februari):

In de Hollandse Grafelijkheidrekeningen uit 1346 staat het als volgt verwoord:

"Item doe haren Florans ghecomen waren sbïsscops brieve van utrecht, daer hi haren Florans ende die van Oesthollant mede ontzegghen dede, den boden, die bi nachte liepen an die heren van den rade, hem dat te weten te doen, ende an die van Oesthollant die te waernen...

Item doe die van Oesthollant verbrandt waren...

Item op sînte Peters dach ad cathedram (22 februari), doe haer Diric van Brederode... (en anderen) ghecomen waren tot Aemstelredamme, omdat die Oesthollander verbrant waren..."

In de "Croniken" van Johannes de Beke, dat in 1449 het daglicht ziet, wordt gemeld:

"In den jaer van xlvi omtrent onser Vrouwendach Purificacio (=Maria Lichtmis, 2 februari)tooch bisscop Jan uut mitter stat van utrecht ende verbrande al Emenesse in den gront, want si des bisscops luden waren ende si hem ofghinghen ende wouden Hollanders wesen, lieten horen name van Emenesse ende noemden hem mit enen nuwen name, ende hiet Oesthollant, ende bleven nochtan Hollanders ter tyt toe dat se die bisscop mit stride verwan." (Croniken LXXXI, blz 186, zie ook: Gesch. van Gooiland, dl 1, blz. 107, variant op deze tekst)

En elders staat: *"..et la ville de Ostholen brula il.." (W. Noomen "Chronographia Johannis de Beka"; La traduction Française de la Cronogr...enz. proefschr. Univ. Amsterdam, 1954).*

Waarschijnlijk gebeurde deze actie in tegenwoordigheid van bisschop Jan van Arkel zelf.

de tweede actie (omstreeks half juni):

Onder de titel "Hoe dat groote dorp van Emenesse verbrant worde..." vertelt een andere kroniekschrijver:

Op Sint Margrietendag (13 juni 1346) "reysde Bïsschop Jan van utrecht met groot volck van wapenen met ontwonden banieren int dorp van Emenesse ende stack daer t vuyr in ende verbrandet ende sloecher met allen veel doot die hem ter weer setteden en nam hem eenen grooten roof ende vele gevangen ende dit daerom want sy onder den bisschop altijt gheseten hadden in dese oorloge mede gerebeleert; ende waren den Bïsschop ende dat Sticht afgegaen..."

En over de slachtoffers en de verdere gevolgen: "ende mede bleven daer versieghen vele vanden dorps-luyden van Emenesse ende van nootsweghen moesten sy laten varen haren nieuwen naem als Oosthollant.....en sy bleven hem voortoen ghetrouwe."

Op 13 (24) juli volgde er een zoenverdrag met Holland voor twee jaar. De bisschop zuiverde op St. Caeciliadag (22 november) de stad Utrecht van aanhangers van de graaf van Holland ("Gunterlingen"). Velen werden verbannen.

In de Teg. Staat (Nederl. in vroeger tijd, dl. VIII, blz. 72) staat hierover: "Hij bemagtigde eerst Eemnes, welk zig der onderwerpinge aan 't Stigt onttrokken hadt, en onder 't gebied der Graaflykheid van Holland overgegaan was." Verder geen nadere details of tijdsaanduiding.

Een processtuk van de Grote Raad van Mechelen (na 1541) noemt 1348 als jaar, dat de Eemnessers zich opnieuw van de bisschop afscheidden en zich weer Oost-Hollanders noemden. (M.R. Gooiland, 121).

De bisschop zat sinds 1347 in het buitenland en keerde in 1348 terug.

Bij zijn terugkomst vernam hij, dat Zweder uter Loe het Huis ter Eem had gebouwd met stenen van de St.-Janskerk van Ter Eem. Op Sacramentsdag had hij de kerk "overgenomen". Zweder was kanunnik van het domkapittel en trad bij afwezigheid van de bisschop op als vicaris-generaal, de plaatsvervanger van de bisschop. Deze sterkte, een noordelijke grensverdediging, werd vermoedelijk met medeweten van de bisschop gebouwd. De bouwkosten, 3000 gouden schilden, had Zweder voorgeschoten.

25 april: Gerardus Pijl verkrijgt een beneficie in St. Marie in ruil voor de kerk van Eemnes.

de derde actie (21 juni) :

De Eemnessers vreesden opnieuw een ingreep van de bisschop. Zij hadden de hulp van de graaf Willem V ingeroepen. Deze stuurde zijn leenman, Melis van Mijden, die samen met zijn mannen en mannen uit Naarden en de Gooise dorpen te hulp snelden. "*Bi Emenesse op een velt, dat Lapaers hiet,*" zo meldt een kroniekschrijver, stelden de beide legers zich in slagorde op.

De strijd ontbrandde en er werd flink gevochten. Op zeker moment werd heer Melis van Mijden door een pijl getroffen en viel hij van zijn paard. Onmiddellijk werd hij door de Utrechtse omringd en krijgsgevangen gemaakt. De Eemnessers kozen het hazenpad, achtervolgd door het bisschoppelijk leger, dat diverse krijgsgevangenen maakte en plunderend "Oost Holland" binnentrok.

De kroniekschrijver Johannes de Beke beschrijft het aldus:

" In den jaer m ccc xlviij des achtendaghes na sunte Margarieten daghe, alse die vrede ende ghenomen hadde tusschen Hollant ende den ghestichte, toech bisscop Jan uut mitter stat van Utrecht op een velt bi Emenesse, dat Lapers hiet, daer hem die Hollanders stoutelike tieghens quamen, mer si verloeren den strijt. Daer bleef ghevanghen haer Melis van Mijnden ende vele goeder lude mit hem, daer die bisscop groten scat of hadde, ende vele bleven daer doot ende ghevangen van Emenesse, sodat si bi node horen nywen name mosten oflaten, dat si Oosthollant hieten, ende nemen horen ouden name weder ende bliven bisdomer, als si tevoren waren." (Johannes de Beke: Croniken...LXXXII, 55)

De krijgsgevangen Van Mijnden werd later tegen "een grote somme van penningen" weer vrijgelaten. (Uit: W. van Gouthoeven "Batavia Illustrata...", 's-Gravenhage 1685; blz. 380 en 383)

2 september: bisschop Jan van Arkel heeft Zweder uter Loe het kasteel Ter Eem in pand gegeven als waarborg voor de terugbetaling van de bouwkosten.

1349

23 augustus: Hertog Willem V van Beieren, graaf van Holland, belooft bisschop Jan van Arkel niet te hinderen in zijn geestelijke jurisdictie en hem in het bezit van Eemnes te laten, zo lang de vrede duurt. (Charter: M.R.Gooiland, 20)

2 oktober: Hertog Willem V van Beieren belooft de bisschop van Utrecht in het bezit van Eemnes te laten (zelfde als vorige, maar nu met o.a. de periode van vrede exact bepaald: van 10 oktober tot 6 december). (Charter: M.R.Gooiland, 21)

Dit jaar ging de bisschop opnieuw naar het buitenland; hij ging twee jaar naar Rome!

1351

15 mei: **Zoenverdrag** tussen hertog Willem V en bisschop Jan van Arkel en de stad Utrecht, o.a. over toelating van bannelingen van de bisschop, de lossing van het huis te Vredeland, en ook over de grensscheiding tussen Eemnes en Gooiland, waarbij de bisschop onder ede met zeven getuigen (stolen = stoladragers, dus geestelijken) moet aangeven hoe de grens in de venen tussen het Gooi en Eemnes loopt. Als hij dit niet doet, moet de hertog dit doen. De

mogelijkheid wordt vastgelegd om als poorter, man of buur van gewest te veranderen. (Charter: Van Mieris, Groot Charterboek II, 791; M.R. Gooiland, 122)

Strijd om de venen en de aanwinst van gronden enz. aan de Eem gelegen. “Permisit Wilhelmus Bavarus Eposcopi Juramento: ...Voort van de Veene gelegen tusschen Emmenese ende...” Enz. (De Jure gladii; blz. 330)

De bisschop wil Zweder uter Lo, inmiddels proost van het St.-Pieterskapittel, zijn schuld betalen, maar deze weigert Eembrugge te verlaten. Mogelijk heeft het omringende land hem veel moeten opbrengen. (J. de Beke: Croniken...LXXXIII, 60)

1352

24 juli: **Zoenverdrag** (Charter: Mieris II, 810)

24 juli: **Zoenverdrag** tussen de bisschop en keizerin Margaretha, gravin van Holland, waarin laatstgenoemde de bisschop in het bezit stelt van de venen tussen Eemnes en het Gooi. (Willem had het verdrag eigenmachtig buiten zijn moeder, de eigenlijke de gravin van Holland, om gesloten, daarom een tweede zoenverdrag). (Charter: Mieris II, 812; M.R. Gooiland, 122)

5 en 7 september: De stad Eemnes verklaart een eigen kerk te willen hebben en burgemeesters en schepenen beloven aan Gijsbert van Lodensteijn, de pastoor van Eembrugge, dat zij de aan de pastoor (de “kerspelpape”) die men hen geeft een erfelijke rente geven, en dat hij jaarlijks 2 schellingen van ieder huis en alle offeranden in de kerk zal ontvangen. De bisschop bevestigt de scheiding van het kerspel van Eembrugge en geeft verlof voor een nieuwe parochiekerk te Eemnes. De abt van de Paulusabdij, Henrick Boeckhout, is de gifter van de kerk van Eembrugge. (Regesten archief Bissch. v. Utr. deel 1, 871, d.d. 5 september) (Regesten Stad Utr. 267)

1353

2 mei: Gherrit Ghevensone, Claes Kolin, Peter Jacobssone en Claes Jacobssone verklaren aan heer Gheryt van den Vene, optredend namens de bisschop van Utrecht, dat zij er borg voor staan, dat Claes van Laren te Eemnes over een maand levend of dood in de gevangenis te Utrecht zal zijn. (Regesten Arch. Bisschoppen van Utr. I, blz. 149)

1354

14 januari: De deken en het kapittel van Sint Jan te Utrecht geven aan de Utrechter Jan Huusman Jacobsz twee akkers in Eemnes in erfpacht. (Arch. Kapitt. van St. Jan, no. 729; Maris: Eemnes, blz. 35)

Voorjaar: De bisschop gelast Zweder uter Loe het huis Ter Eem over te dragen. De bisschop belegert het kasteel, waar Zweder met zijn aanhang zich verschanst had. Hij slaagt erin het kasteel te nemen. Utrecht en Amersfoort bedingen, dat er steeds een Utrechter kastelein van Ter Eem zal zijn, zodat niemand er hinder zal ondervinden. Eind mei worden hierover verschillende verdragen gesloten. (J. de Beke: Croniken...LXXXIII, 107; www.kasteleninutrecht.nl/Eem)

1355

Willem V, graaf van Holland, is na een oorlogsverklaring Eemland binnengetrokken, waarna Jan van Arkel op zijn beurt begin 1356 het Gooi brandschat.

Melis van Mijnden door de bisschop gevangen in Eemnes weer onderworpen. Later spoedig vallen ze weer af, maar in 1356 weer onderworpen. Daarbij bleef het. (d’Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

1356

Een processtuk van de Grote Raad van Mechelen noemt 1356 als jaar, dat de Eemnessers zich opnieuw (voor de derde keer) afscheidten van de bisschop en zich Oost-Hollanders gingen noemen (M.R. Gooiland, 121). De Bunschoters, die hen bestreden, werden verslagen door de heer van Egmond. De bisschop ondernam een tocht naar Muiden en Weesp, die beiden in de brand gestoken werden.

14 maart: Het Hollandse leger onder aanvoering van Gijsbrecht van Nijenrode, kastelein van Naarden en hoofdman van Amstelland, valt vanuit de nieuwe stad Naarden uit naar Soest waar de Stichtenaren verslagen worden en Soest wordt verbrand. Otto van Laar, de maarschalk van Eemland komt namens de bisschop met Amersfoorters te hulp, hij komt echter te sneuvelen en met hem nog 36 Amersfoorters. De Hollanders ontkomen door het veen. (J. de Beke: Croniken...LXXXIII, 189)

Gijsbrecht II van Nijenrode (eerder namens hertog Willem van Beieren, graaf van Holland, de maarschalk van Eemland) strijdt samen met de hertog tegen het leger van bisschop Jan van Arkel. Hij wordt zwaar gewond in die strijd weggevoerd. De bisschop komt te hulp, maar dan zijn de Hollanders al via het veen ontkomen.

30 juni: **Nieuw zoenverdrag** tussen de bisschop en hertog Willem van Beieren, graaf van Holland, waarin Willem de bisschop o.a. in het bezit laat van Eemnes, zoals eerder reeds was bepaald. De bisschop belooft zich niet op de Eemnessers te wreken en hen de goederen, die zij door de oorlogshandelingen kwijt geraakt mochten zijn, weer terug te geven. (Charter: Van Mieris, Groot Charterboek III, 1). "*Ende die van Emenesse souden bliven goede stichts lude...*" (J. de Beke: Croniken, LXXXIII, 211).

Tezelfdertijd heeft de bisschop door burgemeester Leo Volkertsz. een paal, onderaan gekruist, laten zetten, "*tot in diep van der zee, soe verde als men betreden mocht*". Van daar loopt de grens zuidwaarts tot het Gooierbos, rechtstreeks gericht op de St.-Maartenstoren van Utrecht. (Processtuk Grote Raad van Mechelen, na 1541; Charter: M.R. Gooiland, 122)

In de rekeningen van de rentmeester en baljuw van Amstelland en Waterland over 1356 en 1357 werd geen ontvangst van tijns te Baarn, Soest en Eemnes (Tijns van Elten) opgetekend, vermoedelijk ten gevolge van de vijandelijkheden, die toen tussen Sticht en Holland plaats vonden (Hilhorst; Soest...blz. 76).

1357

7 juni: Het bestuur en de burgers van de stad Eemnes erkennen met de bisschop Jan van Arkel overeengekomen te zijn, dat zij personen, die de afgelopen twee jaar van daar of uit het gerecht van Eembrugge vertrokken zijn binnen tien jaar niet als burgers zullen aannemen, en tevens hebben beloofd niet uit het Sticht te vertrekken dan met de toestemming van de bisschop. "*In orconde des briefs besegelt mit onser stat segel.*" (zegel in groene was: "Sigilium Civitatis De Emenesse": **Oudste bekende zegel van de stad Eemnes, met de drie bisschoppen!**). (Charter: M.R.Gooiland, 22)

24 juni: De deken en het Kapittel van St. Jan geven aan Volquinus Nannesz vier akkers in erfpacht te Eemnes. (Archief kapitt. van St. Jan; 730, vgl. 731; Maris: Eemnes blz. 45)

1360

1 januari: Afspraken met bisschop Jan van Arkel over het onderhoud van de Eembrug door de bewoners rondom, met het recht tol te heffen, met vrijdom voor Utrechters, Amersfoorters en Rhenenaren en de bewoners rondom. (Vrankrijker: Eembrug, 5-6; met afbeelding zegel).

1363

De eerste dode, Pieter Pieterse, wordt begraven in de nieuwe St.-Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten (Zestiende- eeuwse wandelingen..., blz. 15)

29 december: **Het stadsrecht van Eembrugge** (bij der Eem en op 't veen) wordt opnieuw bevestigd. Het bestuur is evenredig verdeeld tussen "by der Eem" en "opt Veen" (Eembrugge en Eemnes-Binnen). (M.R.Nedersticht, 157)

1364

april: Bisschop Jan van Arkel wordt door de paus naar Luik verplaatst. Op 1 juli 1378 is hij daar overleden, waarna hij in Utrecht begraven wordt. (Nederland in vroeger tijd, dl 8; blz. 74) Als één van zijn verdiensten voor het Utrechtse bisdom meldt een latere historicus: "Daarboven heeft hij in verscheidene voorvallen zijne oproerige of wederspannige Onderdanen, als de Eemlanders die met alle geweld onder Holland wilden staan en zich

Oosthollanders lieten noemen, de Stellingwerwers, de Steenwijkerwolders, en verscheiden Heeren die naar geen Bisschop noch Jan van Arkel en vraagden, door magt van wapenen gedwongen, en het muiten verleert." (H.v.H., H.v.R. en Frans van Mieris: Kerkelijke Historie en Outheden..., Leiden 1726, deel 1; blz. 270)

1368

De pest maakt ook in Utrecht vele slachtoffers.

1369

15 mei: Alof van Vernenburg verklaart aan hertog Albrecht verkocht te hebben het gedeeltelijk ambacht en gerecht van Eemnes, dat vroeger aan Holland behoord heeft en hem door zijn broeder de bisschop is toegestaan. Deze gaf wegens geldgebrek de rechtsmacht in Eemnes samen met die van Eembrugge met bijbehorende heerlijke rechten in pand aan zijn broer. (M.R.Gooiland, 23; vgl. Maris: Eemnes, blz. 35 e.v.; Uniek in de stad, 592)

1371

Bij het overlijden van de opvolger van Jan van Arkel, bisschop Jan van Vernenburg, wordt de domproost Zweder van Uterloe door een (klein) deel van de stichtse geestelijken als bisschop voorgedragen. De paus benoemt echter een ander. (Nederland in vroeger tijd, deel VIII, blz. 75)

1375

Bisschop Arnoud van Hoorn verleent de eerste "Landbrief", waarin de Staten (Geestelijken, Edelen en de steden) grondrechten krijgen. De bisschop zal geen schattingen meer opleggen of oorlogen voeren zonder met de Staten te overleggen.

Grote stormvloed veroorzaakt schade in heel Eemland.

1380

De Gunterlingen (eerst Fresingen, later ook Lokhorsten of Grauwaards genoemd) worden weer uit de stad Utrecht verbannen. De Lichtenbergers (meestal Hollands gezind) blijven er voorlopig de baas (Kroniek Utr. 21).

1381

15 februari: de tienden van Eemnes aan Wouter van Lokhorst bij de dood van Adam van Lokhorst, voor zijn leven verstrekt door de leenheer. (J. C. Kort: Repertorium op de lenen van Gaasbeek, 2001, pagina 48)

1384

10 september: Leenacte van de St. Paulusabdij te Utrecht aan Gheryt van den Berghe van "enen tienden die Maes van den Beghe ... van ons ende onser abdien vors. te houden plach, egghen ende eynden, als hi ghlegghen is op Emenesse buten dijcs vanden weghe, daer die goede lude van Emenesse nu op wonen, nederwaers aen die Eme." (HUA Sint Paulus nr 30, fol. 43 vs; zie Maris: Eemnes, blz. 53, Uniek in de stad, 586).

1387

Leenacte van de St.-Paulusabdij te Utrecht: "den tyende van Emenesse (=Binnendijks) de zij van ons ende onser abdien te houden plach, wilt ende tam, mit allen zinen toebehoeren alse zij ghelegghen is streckende van den dorpwech op an Goeyland dar dat wilde veen van Baren naest ghelehen is an die zuutsyde ende anden anden tyende die joncfrou Peternelle vord. van ons ende van onser abdien houdende is andie nortzijde." (HUA, Sint Paulus nr 30, fol. 99; Uniek in de stad, 586).

1390

14 februari: Frederik van Drakenburg krijgt toestemming bisschop Floris van Wevelinchoven om een gracht te graven van de venen bij Drakenburg naar de Eem (Drakenburger Gracht) voor afvoer van turf. Deze gracht vormt de grens tussen Baarn en het gerecht van Eembrugge en Eemnes. Tussen 1390 en 1396 zijn er met Baarn regelingen getroffen over het onderhoud en gebruik van deze gracht.

26 december: Verdrag van Hertog Albert (Albrecht) van Beieren, graaf van Holland, met die van Baarn, Soest, Eemnes, zowel van Binnendijk als van Buitendijk, enz. over betaling van zekere tijns, die hij in pacht gekregen heeft van de abdij van Elten. Het betreft een "zwadetyns", die vermoedelijk zijn geheven over hooiland rond de zandeilandjes in het Eemmoeras (M.R. Gooiland, blz. 444; Van Mieris, Groot Charterboek III, 573; A.P. de Klerk: Een streekdorp, blz. 18; Mijnsen: Amersfoort blz. 71)

1393

Ordonnantie van hertog Albrecht, graaf van Holland, op de jaarlijkse betaling van tijns door de landgenoten van Baarn, Soest en de Eemnessen, "beyde van bynnen dyck, ende van buten dyck" op St.-Maartensdag op het kerkhof te Baarn aan hem of de rentmeester van Waterland. Deze tijns was oorspronkelijk te betalen aan het stift van Elten, maar werd door de graaf gepacht. De totale groep staat borg voor het betalen van de tijns (Vidimus d.d. 1394) (HUA: Archief kapittels en kloosters; Kapittel Oud Munster 2767)

1394

8 februari: Bisschop Frederik van Blankenheim bevestigt de stad Eemnes in haar privileges ("gegeven to Utrecht int jair ons Heren 1390") (Deze bisschop is vanaf 1393 in het ambt, dus het jaartal 1390 is fout. Regesten Arch. Stad Utrecht no. 1569, blz. 359)

1395

Vijf jaar na de aanleg van de Drakenburger Gracht wordt het stuk bij de Eem iets noordelijker gelegd door de erven van een aantal inwoners van Eembrugge (later Eemnes-Binnen). (Mijnsen: Amersfoort, blz. 70)

1396

Handvesten van de Bisschop van Utrecht betreffende de Drakenburger Gracht. (Extr. De Jure gladii; hoofdst XIX, fol. 315) Voorzien van het stadszegel van Baarn. Gegeven op St. Victorsdag. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

15e eeuw

Ook Eemnes-Binnen, nog steeds verbonden met Eembrugge, maakt zich los van de moederstad. Het krijgt in 1439 stadsrechten: een eigen dorpsbestuur met eigen rechtspraak en een eigen parochiekerk. De St.-Pieterskerk, gewoonlijk het "Dikke Torentje" genoemd, wordt gebouwd.

De Hoekse en Kabeljauwse twisten ontsieren onze vaderlandse geschiedenis. Het was vooral een strijd om macht (de Bourgondiërs of de burgerij in de steden). De Utrechters kenden twee partijen: de Hollandgezinde Lichtenbergers tegenover de Lokhorsten.

Veel van de vijandelijkheden zijn vanuit deze geschillen ontstaan.

De beide Eemnessen ontkomen niet aan de gevolgen van deze strijd tussen (vooral) Holland en Utrecht. Brandschatting en plundering zorgen ervoor dat verdere uitgroei wordt belemmerd.

In december 1481 komt het tot een dieptepunt als –na een Utrechtse plundering van de stad Naarden– een wraakneming door de Hollanders ontaardt in een strijd op leven en dood. De Hollanders komen als overwinnaar uit de bus. Beloning: plundering van Eemnes en het in brand steken van de (houten) huizen en de kerk van Eemnes-Buiten.

Ook Soest wordt op Kerstavond in de fik gestoken. Daar waren de bewoners echter met hun goederen gevlucht naar de veiligheid binnen de stadsmuren van Amersfoort.

1400 vóór

Aanleg van de Zomerdijk en de Meendijk, waardoor de Noordpolder te veld in bruikbaar polderland verandert. (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 139; Mijnsen: Amersfoort, 41)

1400

Op bevel van de hertog van Bourgondië, graaf van Holland, die met de Utrechters in oorlog is, wordt in Amsterdam een "kat" (drijvende schans) gebouwd waarmee de mond van de Eem wordt geblokkeerd. Door ijsgang wordt de blokkade echter gekeerd en vluchten de belegeraars. (Nicolaes Witsen: Scheepsbouw en Bestier, bijvoegsel blz. 13; zie Hofland: De tweede Eem, blz. 32)

1407

23 mei: Bisschop Frederik doet uitspraak in het geschil over het uitbetalen van de tienden op Eemnes tussen Florens Jutfaes Jacobsz. en Jan Hombout. De waarde van "36 Һ zwarte Tornoyse" moet jaarlijks als in de brief aangegeven aan Florens worden betaald. (Regesten uit het arch. van de stad Utrecht, 1792)

1413

Bisschop Frederik van Blankenheim verleent de Eemnessers (Buitendijk!) als dank voor hun steun in zijn veldtochten tegen de Friezen van Stellingwerf en Schoterland een vaandel (banier), waarmee zij zich kunnen onderscheiden als zij uittrekken over het water of op het land in bisschoppelijke en Stichtse dienst. Het vaandel is in tweeën gedeeld: boven opaalgroen, beneden zilverwit, met in het midden een afbeelding in goud van de bisschop St.-Nicolaas, hun patroonheilige (HUA, handschriftencollectie, map Eemnes; zie ook: HKE jrg. 13, 1991, blz. 97).

1416

Overste van het St. Aagtenklooster (van de derde orde van St.-Franciscus) te Amersfoort is Wendelmoet Klaes van Emmenes. (Arch. Aartsb. Utr. LXVI, blz. 106)

1419

23 december: Bisschop Frederik belooft aan Gijse Wilde, dat hij na afloop van het ambtstermijn van de huidige schouten van Eemnes, Henderic Jan Willems en Bertout Goedens, het schoutambt niet zal bezetten, voordat hij Gijse de 165¾ Gelderse guldens zal

hebben betaald, die Gijse tijdens zijn uitoefening van die ambten hem heeft voorgeschoten. (Regesten uit het arch. van de stad Utrecht, 2072)

1420

20 mei: Vanuit de Veluwe rukt Reinout van Gelre op naar Amersfoort; hij teistert en brandschat de Eemlandse dorpen. Hertog Jan van Beieren laat op de Stichtse grens een "roofkrijg" voeren: kleine benden overvallen burgers van Utrecht en schepen, die de Eem op zeilen met proviand voor Amersfoort en Utrecht. (Nijhoff: Gedenkwaardigheden uit de gesch. van Gelderland III, p. CLIV)

1421

4 maart: Hertog Jan van Beieren schrijft aan de gemene bureu van Eemnes dat zij de vijandelijkheden ten aanzien van de Hollanders (gevangen neming, slaan en krenken) het verdrag gebroken hebben, en dat zij niet moeten klagen als iets dergelijks hen ook overkomen zal. (Mieris IV, 624)

19 november: St.-Elisabethsvloed teistert o.a. het zuiden van Holland (Grote Waard). Ontstaan van de Biesbos. Lagere waterstand in Rijn (Lek) en IJssel.

1421 ca.

Specificatie van de wanbedrijven, door de Gelderse troepen in kerken en op kerkhoven in de omgeving van Amersfoort gepleegd. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2276, no. 476 fol. 30).

april: Om te zorgen voor een vrije vaart op de Eem en de schade die de Hollanders de schepen aandeden te beteugelen, hebben de Utrechters een blokhuis gemaakt. Dat wordt buiten op de zeekant gezet om binnenvarende schepen te beschermen. Er is veel invoer van wijn, koren, zout en allerlei proviand vanuit Overijssel met name uit Kampen. Amsterdam rust twee schepen uit met geschut en manschappen "om dat varen daer te benemen". Zij werden voor de mond van de Eem gelegd, "alsoe na den lande als die grote scepe daer leggen mochten". Zo probeerden zij de steden Amersfoort en Utrecht uit te hongeren. (J. de Beke: Croniken... § 49; Utrechtsche Jaarboeken, dl 1 blz. 256)

Overigens vaarden de Amersfoorters vanuit de Eem ook "ter kaap", waarbij ze op de Zuiderzee de Hollandse en Friese schepen op hun beurt ook veel schade toebrachten! (Hofland: De Tweede Eem, blz. 28-43).

1422

Uit het leenregister van de Sint Paulusabdij: "al zynre vruchten ende tyenden die hi leggende heeft inder parochijen van Emenesse ende van der Eem also hi die van ons onser kercken ende abdijen houdende is." (over tienden) (Uniek in de stad, 586 en 587).

1423

Frederik van Blankenheim is gestorven en na veel gelobby wordt Rudolf van Diepenholt door de Utrechtse kanunniken als kandidaat naar voren geschoven (=gepostuleerd).

Henricus de Vos, pastoor te Eemnes-Buiten, is getuige bij de bisschopsverkiezing. (Bisd. Haarl. XLIV, 202)

1426

De postulaat Rudolf van Diepholt, vooral door de standen van het Oversticht gesteund, heeft zich tijdelijk gevestigd te Wulven. Op verzoek van een deel van de Ridderschap van Utrecht komt hij in het geheim overzee van Kampen naar het Huis Ter Eem. Daar wacht hij op gelegenheid om naar de stad Utrecht te gaan. Hij wordt ingehaald en vestigt zich "in des bisscopps hoff". (J. de Beke, Croniken, § 72; zie ook Hofland: De Tweede Eem, blz. 13). Zweder van Kuilenburg, de door paus Martinus V onder druk van Filips van Bourgondië benoemde bisschop is onverwachts de stad Amersfoort binnengevallen. Hij wordt gesteund door een groep Gelderse manschappen, die hem de stad hebben binnengelaten. De Amersfoorters weten met behulp Utrechtse troepen en een aantal door Jacoba van Beieren

gezonden soldaten, tezamen met Eemnessers de stad door een list weer in handen te krijgen (Tegenw. Staat der Ver. Nederl., dl II, Amsterdam 1758; blz. 86-91).

Het was omtrent Allerheiligen. De Eemnessers waren 's nachts aan één kant van de stad verzameld; de burgers in de stad, die ervan afwisten, waren op de wallen aan diezelfde kant getrokken. De bewakers van de poorten waren mee gaan kijken, wat er aan de hand was.

Ondertussen konden de Utrechtse aan de andere kant van de stad over de wallen en muren klimmen en de stad innemen. Rudolf van Diepholt herriep na de inname de Amersfoorders alle door hem ingestelde gerechtelijke vorderingen (Utrechtse jaarboeken, dl 1, blz. 332)

Bisschop Zweder van Kuilenburg trekt zich terug in het Eemland (Bunschoten).

Een sloot ("die nye graft aen Goylant", zo genoemd in leenacte ± 1440), nu de Gooiersgracht geheten, wordt langs de grens met Holland gegraven. (Repertorium op de Stichtse Leenprotocollen, dl 1, Maris, blz. 76; zie ook: Maris: Eemnes, blz. 73)

1427

26 oktober: Hertog Philips van Bourgondië maakt een verding met de Eemnessers, dat zij zich buiten de oorlog zullen houden, die woedt tussen hem en zijn nicht Jacoba. (Mieris IV, 904) Hij is (vanuit Eemnes via Bunschoten) met zijn leger op weg naar Amersfoort, die postulaat Rudolf van Diepholt steunt en Zweder van Kuilenburg heeft verjaagd. Enige aanvallen worden echter door de Amersfoorders afgeslagen. (Zie: Hofland: De Tweede Eem, blz. 28-31).

18 december: Postulaat Rudolf vergunt de burgers van Eemnes het genot van hun rechten en privileges met de toezegging die kosteloos te bekrachtigen, als hij door de paus geconfirmeerd zal zijn (hetgeen door de pauselijke benoeming in 1432 en de dood van Zweder in 1433 uiteindelijk geschiedt). (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2552)

18 december: Postulaat Rudolf scheldt de burgers en ingezetenen van Eemnes hun ten opzichte van hem begane breuken kwijt. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2553)

1428

De mond van de Eem wordt met behulp van een "katschip" afgesloten voor alle scheepvaart. Deze blokkade in opdracht van Filips van Bourgondië moet Amersfoort treffen. Alle aanvoer van proviand e.d. moet nu over de weg. De Utrechtse hebben een blokhuis gebouwd bij een nieuw gegraven haven (van Bunschoten via de Bikkersgrift?). (Zie: Hofland: De Tweede Eem, blz. 32-43)

2 tot 8 mei: De stad Utrecht heeft haar krijgsmacht in het noorden van Eemland geconcentreerd, omdat men een aanval uit Holland verwacht. 's Nachts zond men Aernt Dirxzoen vanuit het "blockhuys" bij Eemnes naar Utrecht. Hij leende daarvoor bij "den pape van Baern sijnen peerde". ("Schutmeestersrekeningen" der stad Utrecht, Heda "Historia" blz. 285 en Burman "Jaarboeken" blz. 364) Ook een leger uit Kampen helpt daarbij. (Regesten v.h. archief der Stad Utrecht, Utrecht 1896, blz. 143)

1430

12 januari: Zweder van Kuilenburg sluit vrede met Rudolf van Diepholt. De stad Bunschoten wordt door de Utrechtse geplunderd en de muren geslecht. Eemland komt als laatste gebied in handen van bisschop Rudolf.

5 augustus: Jacob van Amerongen, maarschalk van Amersfoort en Eemland, scheldt namens postulaat Rudolf van Diepholt de inwoners van Eemnes de klokkenslag, de boeten en de vorderingen kwijt. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2649)

12 oktober: Postulaat Rudolf van Diepholt staat toe, dat 2 van de schepenen van Eemnes, Alet Volkensz en Meves Henrixsz in naam van de schout recht te spreken over alle "vechtkoeren, boeten, dijckbanne, wegebanne" en voor het testament, dat Coppes en de andere zonen van Gijss Zwerte zullen maken. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2659)

25 oktober (donderdag na-): Postulaat Rudolf van Utrecht bevestigt, dat de twee schepenen van Eemnes in naam van de schout in bepaalde zaken recht mogen spreken. (extract uit het Liber officiatorum van Rudolf van Diepholt fol. 43vs.)

10 november: Postulaat Rudolf verklaart, dat zijn schuldbekentenis van 100 oude schilden, door Henric, zoon van Johan Willems en Volqwijn Godens op het schoutambt van Eemnes geleend geen betrekking heeft op de 100 oude schilden, die zij aan de bisschop Sweder van Culenborch geleend hebben, aangezien de postulaat deze schuld niet heeft overgenomen. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2660)

1435: Eerste vermelding zomerdijk.

22 september: In een gerechtsoorkonde van Eemnes Buiten wordt voor het eerst de zomerdijk genoemd bij de verkoop van een derde deel van de Mette Koppenmaat, die buiten de zomerdijk ligt. De zomerdijk is een aaneengeschakelde dijk aanleg door de belanghebbende landeigenaren. Deze aanleg moet al veel langer geleden, in de 14e eeuw, plaats hebben gevonden (Maris, blz. 59; Mijnsen: Amersfoort, blz. 80).

1435

22 september: Schout en schepenen van Eemnes maken bepalingen over het recht om hooi te mennen over andermans land. (HUA Charter handschr. verzameling no. 1137)

1435 (?)

Dingtaal van de maarschalk Jacob van Amerongen houdende betoog van de verplichting van de schepenen van Eemnes, om te erkennen of te ontkennen, dat zij hem de vredesceel, waarmee hij hen aanspreekt, hebben gegeven en dat deze gelijkkluidend is met de door hen bewaarde ceel. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2891)

1435 (?)

Dingtaal van de burgemeesters en schepenen van Eemnes, houdende ontkenning van hun verplichting, om te antwoorden op de eis van de maarschalk van Eemland over de rechtskracht van de vredeceel, waarmee hij hen aanspreekt. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2892).

1436

15 januari: Over het recht van de schout van Eemnes over het kiezen van de schepenen. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2895)

Vanaf dit jaar wordt de koster van Eemnes door de burens aangenomen of ontslagen. (uit: visitatierapporten Synode).

1437

18 september: Bisschop Rudolf machtigt Gysebort die Gruyter, rentmeester van Utrecht, om uit zijn naam van de burens van Eemnes de hem bij scheidsrechterlijke uitspraak toegekende 6000 Bourgondische schilden te innen. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2961)

21 september: Bisschop Rudolf verklaart, met het oog op de tussen hem en de inwoners van Eemnes uitgesproken zoen, dat ter zake van de vier door hen gedode personen geen aanklacht voor hem ontvankelijk zal zijn. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2963; T.Pluim vermeldt deze oorkonde in zijn geschriften met de datum 17 september. De Bel: 01-11-1929)

2 december: Bisschop Rudolf vergunt de inwoners van Eemnes, voor het geval de magen van de door hen gedode 4 personen zich niet willen houden aan de uitgesproken zoen en aanvallen, zich tegen hen straffeloos te verweren. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 2976)

1438

Onenigheid tussen de bisschop en Eemnes, waarschijnlijk weerstand van bewoners van Eemnes-Binnendijk om nog onder Ter Eem te moeten horen. Een sterk bisschoppelijk leger roept hen tot de orde, omdat de Eemnessers weigerden de uitspraak hierover aan de "Drie Staaten van den Lande" over te laten. (Teg. Staat)

"In dit jaar zyn 'er oneenigheden ontstaan tusschen den Bisschop en die van Emmenesse, welke zoo hoog geresen zyn, dat de Bisschop genootzaakt is geweest (dewyl die van Emmenesse weigerden de uitspraak daar van over te laten aan de drie Staten van den Lande) volk van wapenen by den anderen te doen komen, om hen tot reden te brengen. Waar over de geschillen geweest, en hoe dezelve geslist zyn, hebbe ik niet kunnen nagaan, maar alleenlyk daar van gewag gemaakt gevonden in het Buurspraak-boek des Woensdags na Bartolomei in dezer voegen: *Want die van Emmenesse hoer saken tegens onsen Heer van Utrecht niet bliven en willen aen den dryen Staten van den lande, so syn onse Rade out ende nye overdragen, dat onse Stat onsen Heer van Utrecht dienen willen op die van Emmenesse, geliken hy gebeden heeft, dairom waernt den Raet ende verbiet allen onsen borgeren ende ondersaten, dat nyemant daer in den velde, of anders tegens onsen Heer van Utrecht, of tegen onse Stat, Rade, ende luden goede, die van Emmenesse hulpe of bistant en doe, noch die van Emmenesse en voerstae in eniger wys, totter tyd toe, dat die van Emmenesse voirscreve hoer saken tegens onsen Heer gebleven syn aen den drien Staten voirscreven. Ende waer yemant, die hieren tegens dede, die sel verbueren tien jaer die Stat, ende een mile van der Stat te wesen.*" (Utrechtse Jaarboeken van de vyftiende eeuw...door Mr. Kaspar Burman, Utrecht 1750, blz. 498 en 499)

3 juli: Bisschop Rudolf schenkt aan Jacob, voogd van Rijnenvelt en maarschalk van Amersfoort en Eemland als beloning voor zijn diensten in de zaak van Eemnes 500 schilden, die hij uit de nog te innen boeten mag behouden of bij gebrek hiervan verzekerd zijn op het maarschalkambt. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3000)

1438 z.j.

Bisschop Rudolf schenkt aan Dirk van Houdaen het ambt van cursor, gewoonlijk reysa geheten, om tegen loon gerechtsbrieven te bezorgen in de parochies van "Bonschoten, Ema, Loesden, Wouderberch, Zoes en Baern". (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3041)

1439

7 september: **Stadsrechten Eemnes-Binnen.** Bisschop Rudolf scheidt Eemnes-Binnendijk af van de stad Eembrugge, verheft haar, als voordien met "een ewich stadrecht ende vryheyden" (M.R. Nedersticht, 164, Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3075).

De stad krijgt een schepenbank, bestaande uit 6 schepenen, benoemd uit een voordracht van "gegoeden" door de schout in naam van de bisschop. De burgemeester en 2 raden werden door een college van "vieren" gekozen, dat zijn de vertegenwoordigers van de burgers per kwartier (of "vierel").

Uit de grensbepaling blijkt de voorgaande strijd. De beschreven grens is: *"mit beyde eggen tusschen die van Baerne ende die van Emenesse upgaende uter Eem, voirt westwart op aen Ghoylant toe, uutgheseecht alsoe als die van der Eem in den oirloghe tusschen den doerlugtigen vorst, hertoge van Borgondiën ende ons (bisschop Rudolf) ende onser beyder landen laetsteverleden affghegraven ende ghebolwerct hadden tusschen Frederix grave van Drakenborch ende Lysen kynderen gheer, ende westwert niet verrer opstreckende dan aen die graft, die in den vorscreven oerloghe aan hoeren hoeven doerghegraven is (=Gooiergracht)"* (Maris, Eemnes 73)

Aan de kerk zal men in 1439 al onmiddellijk zijn gaan bouwen, want in 1685 noemt de historicus Ant. Mattheus in zijn geschriften dit jaar: "ut docet lapidis inscripto" (=zoals een inscriptie in een steen ons leert). Deze steen is evenwel niet meer in de kerk terug te vinden. (T. Pluim: de Bel, 01-11-1929).

1440

12 september: Bisschop Rudolf belooft Meynse Jacop Fetelsoen, Symon Haeck en Gysken Claessoen behulpzaam te zijn bij het innen van het hun bij de zoen met Eemnes toegekende geld. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3121)

De Pest bracht veel sterfte in het Sticht. (Utrechtsche jaarboeken, dl 1 blz. 512)

1441 (?)

Bisschop Rudolf staat de regering van Eemnes toe te bepalen, dat van de nog bij de arbitrage bepaalde vorderingen ter zake van de dood van Jacob Fetel e.a. geen hoger beroep op hem uitgesloten zal zijn. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3174)

1441 (?)

Bisschop Rudolf erkent door de inwoners van Eemnes voldaan te zijn van de jegens hem uit hoofde van de doodslag op Jacob Fetel e.a. begane misdrijven. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3175)

1441 (?)

Bisschop Rudolf machtigt Arnt van Amerongen om van de bewoners van Eemnes uit hoofde van met hen gesloten zoen, 625 Frans schilden te ontvangen om hen daarna van hun misdrijven kwijting te geven. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3176)

1444

29 mei: Johannes Andreasz ("Joh~ne Andree") wordt in een aantekening in het Vaticaanse archief genoemd als de de priester van de "nova Sancti Petri", de nieuwe Sint Pieterskerk, van Eemnes. (Archivio Segreto Vaticano, Camera Apostolica Annatae, vol. 9, fol.176)

1450

Door de pest veel inwoners van Utrecht overleden. Velen trekken buiten de stad om aan besmetting te ontkomen. (Utrechtsche jaarboeken, dl 1 blz. 180)

1453

2 december: Bisschop Rudolf vergunt aan Mense Jacob Nagelssoen, schout te Eemnes, om op zijn erf, waar hij thans woont, te blijven wonen, en niettemin het volle genot van zijn burgerrecht van Amersfoort te hebben, behalve dat hij niet zal vrijgesteld zijn van betaling van morgengeld. (Dergelijke brieven zijn op 28 december 1454 aan Gerrit Trant en 18 januari 1455 aan Aelt Volguijnssoen, schout te Eemnes, verleend). (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3641)

1456

25 september: Bisschop David van Bourgondië verpacht het schoutambt van Eemnes aan Mense Jacob Nagelsz., Jan Claesz en Aelt Volkensz voor 100 Franse schilden, die hij hun wegens geleend geld schuldig is. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3693).

1458

10 november: **Stadsrechtbrief** van bisschop David van Bourgondië (Fruin, Rechtsbronnen kleine steden III, 167) Bisschop David bevestigt de privileges van Eemnes (Bunschoten en Binnendijk worden als andere steden genoemd). (M.R. Nedersticht, 167)

10 november: Bisschop David neemt de inwoners van Eemnes en Binnendijk tegen de mogelijke gewelddaden van de heer van Brederode, de burggraaf van Montfoort en de stad Utrecht in bescherming en zegt hen, in het geval dat deze hun in rechte aanspreken, zekere faciliteiten toe. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3824)

1459 (omstreeks)

Opgave van tijns, door Eemnes en het verdere Eemland verschuldigd aan de grafelijkheid van Holland: Eemnes Binnendijks betaalt 15 van 40 plakken. Een andere opgave (2^e helft 15^e eeuw) meldt voor Eemnes Buitendijk 29 Dortse plakken en voor Eemnes Binnendijk 40 Dortse plakken. (M.R. Gooiland, 447 en 448)

1459

Op St. Gallendag grote watervloed. Spakenburgse Zeedijk doorgebroken.

1460

13 maart: Bisschop David veroordeelt als scheidsrechter de burens van Eemnes-Binnendijk om aan de stad Utrecht de door haar gevorderde 1000 Rijnse guldens en 400 Franse schilden te betalen. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 3878).

Vicarie van de H. Nicolaas in de kerk van Eemnes-Buiten opgericht (met 4 missen per week)

(Collectie Rijsenburg: Hofman; blz. 1069)

1467

De pest vergt weer veel slachtoffers in de stad Utrecht. In de Eempolder bij Bunschoten is een grote overstroming door doorbraak van de Spakenburger Zeedijk (Utrechtsche jaarboeken, dl 2, blz. 502)

1469

14 april: Sententie voor den Hove van Holland. Inwoners van Naarden worden in Utrecht gevangen gehouden. Naarden heeft op haar beurt Eemnessers als gijzelaars gevangen genomen. (Streekarchief Hilversum: Coll. Alb. Perk 142)

23 april: in een oorkonde van de Vicaris van de Magister Generaal van de orde van de Carmelieten betreffende de hervorming van de kloosters in onder meer Brabant en Holland staat Eemnes als gelegen in het termijng gebied (gebied rond een bepaald klooster waarbinnen de monniken soms predikten en zielzorg uitoefenden en aalmoezen, vaste renten en pachten inden) van het carmelietenklooster te Haarlem (P.A.Hendriks: De oudste Bedelordekloosters in het graafschap Holland en Zeeland, Dordrecht 1977, blz. 44; zie noot. 42); zie ook 1477.

1470

Bisschop David van Bourgondië tracht tegenstanders (Hoeken) uit te schakelen door ze gevangen te zetten. Eén van hen: Walraven, de zoon van Reinoud van Brederode, werd opgesloten in het kasteel Duurstede. Hij weet te ontsnappen. Bij het zwemmen over de Lek raakt hij gewond. Hij keert terug naar het veerhuis en vertelt, dat hij bij een vechtpartij in Eemnes door een aantal manen is mishandeld. De veerman zet hem vervolgens de rivier over en zo lukt zijn vlucht (Zilverberg: De Stichtse Burgeroorlog, blz. 24).

Strijd over aanwas van buitendijks land, ten noorden van de grens Leeuwenpaal/Eemmond, dat hard en begaanbaar is geworden. In 1535 door de Geheime Raad beslist. (M.R. Gooiland, 124)

1472

13 januari – 21 juli: Verslag uitgebracht in het Generaal-Capittel omtrent de onderhandelingen tussen Holland en het Sticht over de grenzen van Gooiland, met enkele latere aantekeningen. (M.R. Gooiland, 57) **Oudste kaartje** van de grens in manuscript (ARA, archief grafelijkheid van Holland, inv. nr. 755f). (HKE, jrg. 10, 1988, blz. 160; jrg. 20, 1998, blz. 22)

9 april: De procureurs van Hertog Karel van Bourgondië en van bisschop David van Bourgondië houden zich bezig met het opnemen van de grenzen van Holland en het Sticht in Gooiland en Loosdrecht, in tegenwoordigheid van de vier commissarissen, aangewezen door de hertog en de bisschop ter beëindiging van het geschil. (M.R. Gooiland, 59)

20 mei: De Grote Raad van de hertog van Bourgondië en de vier daaraan door de bisschop van Utrecht en de Staten van Utrecht toegevoegde gemachtigden stellen het hangende proces over de grenzen van Gooiland en Utrecht uit tot 8 augustus en bepalen, dat de partijen op de octaaf van O.L.Vrouwen Assumptie zullen samenkomen op de plaats, waar de Hoge Raad zich dan bevindt. (M.R. Gooiland, 62)

1473 omstreeks

De inwoners van Eemnes-Buiten en Eemnes-Binnen vergaderen met elkaar over het feit, dat de Binnendijkers de grenspalen iets verplaatst hebben en een nieuwe gracht daarlangs gegraven hebben. De Buitendijkers willen hier niets mee te maken hebben. Aldus getuigt de 76-jarige Jan Lamberts uit Hilversum in 1502. (M.R. Gooiland, 102)

1473

13 mei: In Eemnes-Buiten is Tijdesan Henricuszoon pastoor (Bijdr. Bisd. Haarlem XLIV, blz. 202)

10 juni: Bisschop David van Bourgondië verlengt de termijn, in het met de hertog van Bourgondië als graaf van Holland gesloten compromis over de grensscheidingen van

Gooiland en het Sticht gesteld voor de uitspraak, door de Grote Raad met toegevoegde commissarissen te doen van Sint Jan Baptist tot Sint Maria Magdalena 1473. (M.R. Gooiland, 63)

18 juni: Bisschop David van Bourgondië verlengt, mede namens de Staten van Utrecht, de termijn, waarbinnen zijn vier gedeputeerden met de Grote Raad uitspraak moeten doen over de grensscheiding met Gooiland. (M.R. Gooiland, 65)

1475 omstreeks

Opgave van tijns, die in Eemnes, Baarn en Soest aan de grafelijkheid van Holland is verschuldigd (vgl.: M.R. Gooiland, 447, 448; Privilegeboekje van Stad en Land van Gooiland).

"Copie van seckere thinsen penningen in Eemness etc.

In Eemnesse Buijtendijk XXIX dortse placken

Eemnesse Binnendijk XL dortse placken...."

In een handschrift van Lambert Rijcksz. Lustigh (1654-1727) staat in de marge van dit stuk nog een aantekening van Albertus Perk (origineel document aanwezig in Goois Museum):

"Emmenes Binnendijk betaelt XV van XL placken" en verder: "Jacob Nenninck, Gherit Nagel, Meyns Peterszoen, Heynrick Janszoen tot Emmenes van Rennes en Aerent van Drakenburch te samen VI botdragers" (een botdrager is een kleine munt, verschillend van waarde per plaats en tijd; deze opgave is vermoedelijk ouder en van kort na 1459, zie M.R. Gooiland, blz. 447, aant. 2).

1477

Het carmelietenklooster in Haarlem staat tegen betaling Abcoude en Eemnes af aan het carmelietenklooster van Utrecht; zij worden toegevoegd aan het termijengebied van dit in 1468 gestichte klooster (P.A.Hendriks: De oudste Bedelordekloosters in het graafschap Holland en Zeeland, Dordrecht 1977, blz. 44; zie noot. 42); zie ook 1469.

1478

Het Kapittel van Oud Munster heeft enige grond in Eemnes in erfpacht. (HUA, Kapitt.Oud Munster, 1398)

1479

23 november: Pastoor te Eemnes-Buiten is heer Tijman. Hij ontvangt een uitnodiging om naar Utrecht te komen om "zekere zonderlinge zaken" te komen bespreken. (HUA, Stadsbrievenboek 1470-1481, no. 19, blz. 526).

1480

25 april: "Item institutio Burghardi filii Volguini Alteri clerici, ad capelleniam altaris sancte Crucis, situatam in ecclesia antiqua parochiali de Emeness, vacantem per mortem domini Gerardi de Tienhoven, ultimi possessoris, et solvit III scuta antiqua. Actum XXV^a Aprilis anno. predicto, Merlon." (Arch. Aartsb.Utrecht: Rekeningen van de inkomsten en uitgaven van den Officiaal van de Aartsdiaken van de Dom 1479-1480, dl. 33, 289-290)

medio: De Haarlemse schoutsknecht Jan van Loenen deed een poging tot verkrachting van de 14-jarige Ave Outgersdochter. Verschillende partijen uit diverse steden gaan zich hiermee bemoeien. Jan van Loenen komt uit een gerenommeerd Muider geslacht! Over en weer wordt wraak genomen. Zo komt ook de schout van Naarden, Matheus Gijsbrechtzoon, om het leven. Teunis, Claasz en Gerrit Matheuszoon, zonen van deze schout, gaan verhaal halen. Bij een schermutseling wordt Splinter van Zijl, schout van Muiden wordt samen met een broer van Jan van Loenen door hen doodgeslagen. Kennelijk was de schout van Eemnes, Rudger Aleidzoon, ook bij deze zaak betrokken, want hij staat bij degenen tegen wie een arrestatiebevel in Naarden wordt uitgevaardigd. (NA, AGR-rek., inv.nr. 4423, fol. 26-27v. in: Corien Glaudemans: Om die Wrake Wille, blz 148-152)

6 november: Fundatie tot beter onderhoud van een priester voor het altaar ter ere van het Heilig Kruis, St. Catharina en Sint Barbara, in de kerk van Eemnes-Buiten, begiftigd door

verschillende personen, met goederen en geld. Burchert, de zoon van Volcken Aelt, op dat moment nog geen priester, wordt priester van dit altaar. Hij krijgt tevens het vicariaat van de H. Nicolaas (zie 1460) (Collectie Rijsenburg: Hofman; blz. 1069; H(endrik) v(an) R(ijn): Historie ofte Beschrijving van 't Utrechtsche Bisdome, deel 2, Leiden 1719, blz. 153-167). Fundatiebrief in de stadskist van Eemnes.

Familienamen als Zwart, Nagel, Hamersveld en Hagen komen hierin voor! Opbrengsten van kerkgoederen worden opgesomd. De bisschop van Utrecht, David van Bourgondië, bevestigt de instelling van dit altaar. (Uit "de Hist. van 't Utr. Bisdome", Leiden bij C. Verwey, 1719 en "Kerk. historie en outheden der zeven Vereenigde Provinciën...", deel 1: het bisdom Utrecht, Leiden 1726, blz. 223-226.)

De inname en plundering van Eemnes op 21 december 1481.

Uit: Dr. N.B. Tenhaeff (ed.) "Bisschop David van Bourgondië en zijn Stad, Utrechtsch-Hollandsche jaarboeken 1481-1483 van de hand van een onbekenden, gelijktijdigen schrijver, naar den eersten druk van Antonius Matthaeus' Analecta (1698)", Utrecht 1920. Blz. 50-52. Hollands stadhouder, Joost van Lalaing, kwam van Gouda met zijn troepen. Hij schepte ze daar in "omdat hij wes woude voir Emenesse". Zij troepenmacht telde tussen de vier- en vijfduizend "ruters" (niet allemaal te paard!), gevolgd door zo'n vier honderd "vijlre boeven" (gemene schooiers), die geen soldij ontvingen en megingen om te plunderen! Ter voorkoming van overlast onderweg liet hij hen over het water vervoeren. Ten slotte sloeg hij zijn hoofdkwartier op in de vesting Naarden.

Deze grote troepenmacht bracht de Eemnessers ertoe om, bang voor "brandschatting", bij de stadhouder te gaan "verdingen":

"enen cleynen penninck toe gheven... ende daervoer woude die stedehouder hemlieden bescremen voor die van Utrecht ende diet mit hem hielden."

Betalen is een hard gelag en op deze wijze partij te moeten kiezen nog erger. Ze vragen acht dagen beraad. Zij krijgen echter te antwoord, dat zij twee dagen krijgen en als zij dan niet tot een besluit zijn gekomen, dat zij dan maar goed op hun vuur en kaarsen moeten passen! Er wordt dus met brandstichting bedreigd.

Terug in Eemnes wil een deel van de goede "buer van Emenes" wel een verding, "want dat redelic was". Het ander deel zegt echter, meer vertrouwen te hebben in een Utrechtse bescherming tegen de stadhouder. Een deputatie wordt naar Utrecht gestuurd en keert terug met een honderdtal ruiters om het dorp te helpen bewaken.

"Emmenesse, thans verdeelt in twee Dorpen, was wel een uur gaans lang, gelegen in een moerig en veenig land, en wegens dezelfs natuurlijke gesteltheit sterke, en byna ongenaakbaar in den winter, en thans voorzien met eenige Krygs-knechten en oorlogs-tuig." (Utrechtse jaarboeken, dl 3 blz. 532 en 533).

Als de stadhouder hiervan hoort, ontsteekt hij in woede. Met een grote overmacht van vier of vijfduizend man wordt Eemnes op Sint Thomasdag (vrijdag 21 december) van 4 kanten "na een hevige bestorming" ingenomen.

"Ende sy sloeghen der veel doot, van die buerlude wel omtrent ... (lacune in de tekst) ende XC stalbroeders; ende die Hollanders lieten der vyf doden. Ende sy plondern ende sy stakent aen ende berdent al, op vier huysen na of vyf. Ende dit gescieden op sunte Thomasdach te vier uren na den eten ende sinen dach was op enen vridach. Ende toghen weer binnen Neerden."

Hoeveel "buerlieden" gedood waren is ons overgeleverd, oorspronkelijk in witte letters geschilderd op de planken van de noordelijke binnenwand, nu door een in 1981 opnieuw aangebracht wandbord in de Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten. Dat vermeldt:

*"Toen men schreef veertienhonderd tagtig en één
was er in Eemnes een groot geweën."*

Daer bleven twee en zeventig menschen doot;
God help de sielen uyt den noot."

Welke huizen er gespaard waren? Dat komen we te weten, als we het verslag van de volgende expeditie naar onze buurgemeenten lezen.

"Item opten heyligen Kerstavont hierna tooch die stedehouder uyt Neerden ende bernde Baern ende Soest al op, dat daer niet veel en bleeff staen, ten waren cramen of daer dat heylige oly was."

Dus de huizen, waar een vrouw op het kraambed lag of waar een stervende was, werden door de soldaten gespaard! Overigens hadden deze twee stadjes lering getrokken van het gebeuren in Eemnes:

"Ende die buer van dese twee dorpen waren al gevluucht binnen Amersfoert, also dat daer niemant gevanghen noch geslaghen en wert".

Een andere bron ("Cronyk van Sint Aagten Convent", ed. Drs. F. Boerwinkel, blz.16 en 17, ook: "Cronijcxken van den convente van St. Agatha binnen Amersfoord" , A.A.U. dl 74, 1957, blz. 77 en 78) verwoordt de oorlog aldus:

"Want in 't begin van den oorloge worden t'Eemnes wel ses honderd mannen dood geslagen. Ende alle de dorpen bij Amersfoort worden van de Hollanders en ander heeren van des bisschops weegen verbrant ende berooft."

Tot 1483 bleven de Hollanders regelmatig het Stichtse land afstropen.

1482

3 januari: Bisschop David bepaalt, dat het interdict, waarmee de kerk van Barneveld wegens daar in oorlogstijd gepleegd geweld getroffen is, en dat tot nu toe opgeheven is geweest, opgeheven zal blijven tot de "octave van Pentacostes" (2 juni).

(Soortgelijke bepalingen ook voor kerk en kerkhof Woudenberg, die van "Wernsveld" (Warnsveld, gemeente Zutphen), de nieuwe kerk van Eemnes (geldig tot 1 november d.d. 15 juni 1485), de oude kerk van Eemnes en de kerk in Baarn (geldig tot 1 oktober d.d. 29 juli ...), de kerk van Eembrugge, Leusden en Voort?huijsen.) (S. Muller: Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 4412)

15 januari: de stadhouder van Holland trekt opnieuw via Eemnes naar Soest om de nog niet verbrande plekken alsnog te vernielen en daarna naar Amersfoort te trekken, dat echter niet bezet werd. (Hilhorst; Soest... blz. 96)

1486

Uit een schrijven van Maximiaan van Oostenrijk aan het stadsbestuur van Amersfoort blijkt, dat de bevolking van de stad en de omliggende dorpen tengevolge van de tijd tussen hen zeer verarmd was en er nog maar een kwart van de oorspronkelijke bevolking in leven was gebleven. Deze kon zich niet zelf meer onderhouden, omdat huizen en goederen verbrand en beschadigd waren. (Hilhorst; Soest... blz. 96)

19 november: Gijsbert van der Hair, pander, verklaart dat hij ten verzoeke van Thomas van Wijnssen wegens één jaar achterstallige pacht gepand heeft aan alle roerende goederen van Aliet, weduwe van Derick Bortz. te Eemnes. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 4586)

1487

Rentmeester Gerrit van Berkenrode ontvangt "tinse van Baren, Zoest ende Emenesse buyten 's dycs, gelegen int Sticht van Utrecht, oick de heerlicheyt van Goylant toe behorent..."

(Hilhorst; Soest... blz. 67 en 75) Deze tijns heeft met het Vitusstift van Elten te maken.

1490

De burenen van Eemnes Binnendijk schenken hun gezamenlijke grondrechten op de Zuidwend aan de kerk voor onderhoud en inkomen voor pastoor en koster. De kerkmeesters van Binnendijk moeten jaarlijks de pastoor van Ter Eem "een Coelschen postulaets hontgens gulden van gewicht" betalen en aan de bisschop "taefelgelt...voor elcken acker omtrent XX wit". (Van Rhijn; Maris: Eemnes, 54, Rappard, Verslagen van Kerkvisitatiën, 45 en 46)

1493

30 januari: De Raad van Holland gelast de baljuw van Gooiland ervoor te zorgen, dat de inwoners van Eemnes (alook de heren van St. Jan te Utrecht) geen turf meer delven op Goois gebied, hetgeen zij dagelijks plegen te doen. (M.R. Gooiland, 339)

16e eeuw

Langzaam krabbelt de gemeenschap op uit de verwoestingen van 1481. De grote kerk wordt weer opgebouwd (1525). Helaas komen nu regelmatig Geldersen het platteland met hun roofbenden bezoeken (Maarten van Rossum).

Het wordt rustiger als Karel V heer van zowel Holland als Utrecht wordt. Maar na zijn dood begint de vrijheidstrijd, die tevens een godsdienststrijd wordt. Willem van Oranje neemt het op tegen de Spanjaarden en verklaart de Hollanden tot zelfstandige republiek (80-jarige oorlog: 1568-1648). In Spaanse dienst zijnde, muitende troepen trekken verschillende keren rovend en brandschattend over het platteland. Ook de grote kerk van Eemnes-Buiten moet het weer ontgelden.

De reformatie, reactie op Spaanse onderdrukking (inquisitie) en rooms kerkelijk verval, houdt de gemoederen bezig. In 1581 wordt door de Staten van Utrecht bepaald, dat de kerken in handen komen van de nieuwe "gereformeerde" religie. De pastoor van Buitendijk, Dirk Rijxssen, gaat zijn parochie voor in de overgang. Hij komt over als een aarzelend persoon, die later terugkomt op zijn stappen. In Eemnes-Binnen blijft men lang trouw aan de Roomse traditie (van alle Eemnessers gaat ongeveer een derde deel over tot de reformatie).

Relatief stijgende zuivelprijzen in deze eeuw, in tegenstelling tot de graanprijzen, geven de veeboeren een stijgende welvaart.

De in Eemnes geboren, vermaarde rechtsgeleerde Willem van Radelant heeft meegewerkt aan de staatkundige eenwording van de republiek in de Unie van Utrecht. Zijn wapenbord hing jarenlang in het Dikke Torentje, ofschoon hij in Utrecht begraven werd.

1502

De rentmeestergeneraal van Kennemerland en Gooiland, Jacob Jacobszoon, maakt een verslag over de grenzen van Gooiland. Een aantal informanten vertelt over wat zij ervan weten. De 80-jarige Gerbert Gerbrantszoon uit Hilversum herinnert zich, dat men zo'n 70 jaar geleden in opdracht van Frederik van Drakenburg Jansz. begonnen was een brede sloot ("graft") te graven vanaf de Leeuwenpaal door het veen richting het Gooi. Zij werden eerst verdreven door de Gooiers omdat het Hollands gebied was, maar later heeft men het toch afgemaakt. Een ander, de 61-jarige Huizer burgemeester Louwer Heinrichszoon getuigt, dat Eemnes vroeger meer naar de Eem bij het Sticht gelegen heeft. Die van Eemnes zijn vroeger ook Hollands geweest, want dat zie je nog aan de boerderijen, waar thijns aan de graaf van Holland moet worden betaald. Hoe ze bij het Sticht zijn gekomen weet hij niet. (M. R. Gooiland, 100-105)

1505-1518

Naamlijst van priesters die in het bisdom Utrecht gewijd zijn: Leonardus Johannis de Emenissa (28-03-1506); Jodocus Heinrichi de Emenes (11-04-1506); Jacobus Adriani de Eemnissa (24-03-1509); Ghijsbertus Wilhelmi de Emenes (19-04-1511); Jacobus Johannis de Emmenisse en Magister Heinrichus Reyneri de Emmenisse (15-04-1514) (R.A. Dom. 118; Arch. Aartsb. 23, 386)

1508

Karel van Gelder sluit een verdrag met Amersfoort over vrije doortocht voor zijn troepen door Eemland naar Muiden en Weesp. Dit leger liet een spoor na van plundering en vernieling, waarbij vermoedelijk ook Eemnes zijn deel kreeg. (Jan H.M. Hilhorst en Jos G.M. Hilhorst: Soest, Hees en De Birkt, blz. 99)

1510

12 april: De Raden van de hertog van Gelder klagen bij de Staten van Utrecht over gewelddadigheden van de Utrechtse onderdanen ten opzicht van de Geldersen, met name door

Gijsken van Riet en Arnt Pijll, woonachtig te Amersfoort en Eemnes. (Arch. Kerk. en Wereldl. Gesch. van Nederl., 332)

1514

1 oktober: Watersnood in Eemland (het water komt tot slechts een steenbreedte onder het hoogaltaar van St. Janskerk in Eembrugge) (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31)

Bevolkingsaantallen (berekend n.a.v. belastingkohier maarschalkskwartier Eemland):

Binnendijk 47 huishoudens met 273 inwoners; Buitendijk 141 huishoudens met 818 personen; totaal 1091. Andere schattingen komen tot totaal 1030-1040. (Ronald Rommes: Dringen langs de dijk, TVE 26^e jrg. nr 4, blz. 275 e.v.)

1517

De grond in Eemland is weinig waard door oorlogsomstandigheden en hoge sterfte onder de bevolking. Dit blijkt uit processtukken bij het Hof van Utrecht d.d. 6 oktober 1558 en het Hof van Holland d.d. 31 juli 1561 en de revisie van de Grote Raad d.d. 15 mei 1563)

(Chronologische Lijsten... Grote Raad van Mechelen, IV, 6)

1518

29 januari: De elect Philips van Bourgondië bevestigt bij transfixbrief de stad Eemnes in haar privileges, die door Bisschop Frederik van Baden verleend zijn. (Regesten Arch. Bissch. van Utrecht, no. 1518)

1520

11 mei: Bisschop Filips van Bourgondië wil ter bemiddeling van het grensconflict met afgevaardigden van Utrecht de grens vanaf de Leeuwenpaal tot aan het Gooier Bos persoonlijk gaan bekijken en daar enige "aldt conden" bij uitnodigen. Hij spreekt af maandagavond naar Eemnes te komen om dinsdagmorgen vroeg de scheiding te gaan bekijken. (Arch. Kerk. en Wereldl. Gesch. Van Nederl., 257)

1521

19 februari: De Eemnesser Rycoldus Simonis wordt priester gewijd (titulo patrimonii) (A.A.U. dl 66, blz. 106)

1523

18 oktober: De stad Renen schrijft de Staten van Utrecht, dat zij ter verdediging van de stad onder meer 12 huislieden van Eemnes, 6 van Baarn en 6 van Soest binnen de stad heeft.

(Arch. Kerk.en Wereldl. Gesch. van Nederl., 82)

1521-1525

Herbouw van de toren van de Nicolaaskerk. De Naarder stadssecretaris doet heimelijk onderzoek in Eemnes naar oude rechten van het Vrouwenstift van Elten en maakt er een verslag van. (Enklaar: Zestiende-eeuwsche wandelingen; Kerkstraat, blz. 30; Eemnes, gesch. en archit., blz. 45, 76) Zijn kaartje (ARA Grafelijkheid Holland, Rekenkamer 755 f) geeft ten noorden van de Zuidwend aan: "dit landt is den graven thijns schuldich."

1525 (vanaf 1525)

Veel grenskwesties tussen Holland en het Sticht voor allerlei rechtscolleges, tot en met de Hoge Raad in Brussel. Ook wordt er over de aanwas langs de Zuiderzee geprocedeerd. De bisschop van Utrecht eist dit op.

Heer Joost is pastoor en Jan Nollert altarist (vicaris) in Eemnes-Buiten. In het kosterhuis van Eemnes-Buiten woont een in Muiden geboren koster. (Zestiende-eeuwsche wandelingen, blz. 14)

Volgens een huisgeldregister zijn Bunschoten en Eemnes de grootste dorpen in Eemland (Ruizendaal, W.: De vroegste gesch. v.h. Eemland, blz. 30)

1526

2 juni: Bisschop Frederik van Baden nodigt enkele leden van de Staten van Utrecht uit om met hem te overleggen over de "rebelligheid" van zijn onderdanen uit Eemland om daar gepaste maatregelen tegen te nemen. (Arch. Kerk.en Wereldl. Gesch.van Nederl., 142)

1527

12 maart: De stad Amersfoort antwoordt de Staten van Utrecht, dat zij geen afgevaardigden naar het overleg in Utrecht en ter dagvaart naar Den Haag kunnen sturen, voor overleg over de venen, vanwege de onveiligheid van de wegen. De Eemnessers hebben een verding gesloten met de soldaten; de Baarnaars niet; men is nog druk met deze zaken bezig. (Arch. Kerk.en Wereldl. Gesch. van Nederl., 198) Deze soldaten, de Geldersen, hadden op verzoek van de stad Utrecht maar tegen de wil van de bisschop de stad Utrecht bezet.

1 september: Eemnes geplunderd (en verbrand?) door Utrechters. (Aantekening op de Rijmprent "Op de Goede Uitkijk". Deze prent, in de 18^e eeuw gemaakt voor Willem Verweij door Kempke, is in 1951 herdrukt t.g.v. het 600-jarig bestaan van Eemnes). Vanuit het huis Ter Eem berooft het garnizoen de Eemlanders in de omgeving. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 95)

Plundering door de Geldersen (1527)

Door ruzie met de bisschop had de stad Utrecht Geldersen binnengelaten; de bekende Maarten van Rossum was een van hun aanvoerders.

Als één van de vredesvoorwaarden bij de onderhandelingen tussen Gelre en Holland krijgt Karel van Egmond toestemming om nog eenmaal te brandschatten in het Gooi en omgeving. De troepen van Maarten van Rossum staken in 1527 op terugtocht uit Den Haag de Eem over, nadat zij het Huis Ter Eem hadden veroverd (en afbraak van de kerk!), en staken Soest in brand. De andere plaatsen waren daarom maar al te gauw bereid om een som geld op tafel te leggen.

De tweede vrede van Kamerijk (Cambrai) in 1529 maakte een eind aan de twisten tussen Gelre en Holland.

30 oktober: Karel van Gelre beveelt op verzoek van de stad Amersfoort om de gevangene Loich Herberts uit Soest zonder het innen van losgeld vrij moet laten, omdat Soest, Ter Eem, Eemnes en Baerne, de Saten van Utrecht en de stad Amersfoort op het punt staan een regeling te treffen. (RAG, Graven en hertogen van Gelre, graven van Zutphen, inv. 143a, rood 348, minuut in het pakket Karel van Egmond no 2).

1528

De rechtsmacht over Utrecht gaat over van de bisschop op Karel V.

4 januari: De stad Amersfoort klaagt bij de Staten van Utrecht, dat Utrechters, zowel soldaten als burgers, "onse schamele burgeren goeden te Emenesse uytgeslegen, haer pachters beroeft ende enige als openbaer vianden ende desgelijcken...gehandelt." (..) Verzoekt vervolgens restitutie van het geroofde en vrijlating van de gevangenen. (Arch. Kerk. en Wereldl. Gesch. van Nederl., 247)

10 januari: Hertog Karel van Gelder bericht aan de stad Amersfoort, dat hij een kopie van de klacht van 4 januari 1528 van de Utrechtse Staten o.a. inzake de schade aan burgers en pachters in Eemnes gekregen heeft. Men moet maar een lijst van de schade opsturen, dan zal de hertog ervoor zorgen, dat deze vergoed wordt. (Arch. Kerk.en Wereldl. Gesch. Van Nederl., 249)

1530?

Enige inwoners van Eemnes en Baarn spannen voor het pas opgerichte Hof van Utrecht een proces aan tegen de gezamenlijke burenen in hun woonplaats. Zij zouden bij de plundering door de Geldersen gevangen zijn genomen en in Utrecht zijn vastgehouden. De dorpsgemeenschap heeft toen wel hun vee los gekocht, maar hen hebben laten zitten. Het Hof spreekt de gezamenlijke burenen echter vrij. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 95)

1531

Willekeur (gezamenlijke afspraak) van Eemnes-Buiten over het fokken van vee (zie 1597).

De maarschalk van Eemland laat het bezit onderzoeken van de eilandjes in de Eem. Amersfoort claimt het bezit hiervan, maar de maarschalk twijfelt hieraan. Amersfoort zegt het recht van zwaandrift, de aanwas en de biezen en het riet, dat in de Eem groeit alsmede van de eilanden te hebben. Zij hadden recht op de Eem "soo verre men een witte swaen in see conde sien". De maarschalk treedt op voor de rechten van de keizer. De stadhouder van de keizer treft een regeling in het geschil. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 26, 103)

1532

20 oktober: Keizer Karel V bevestigt de **stadsrechten van Eemnes-Buiten**. (M.R. Nedersticht, 169; Fruin; Rechtsbronnen kleine steden III, 169)

2 november: Watersnood, grote stormvloed uit het Noordwesten stuwt het water op. (Teg. Staat) Grote schade: veel mensen en vee verdronken (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31).

1534

11 maart: Hof van Utrecht stelt de grens vast. Deze wordt door Holland betwist en ter rechtzetting aangekaart bij de Geheime Raad. Het Hof van Holland adviseert de Stadhouder over de juiste grens en verzoekt hem langs deze grens een greppel te laten graven. (M.R. Gooiland, 112)

16 juni: het Hof van Utrecht heeft het advies van het Hof van Holland gelezen, maar blijft bij haar standpunt van 11 maart. (M.R. Gooiland, 112)

1535

15 oktober: Bij vonnis van de Geheime Raad wordt een scheiding gemaakt tussen betwist Goois en Eemlands gebied, waar beide partijen plaggen en turf steken. Er worden nieuwe palen gezet, sloten en greppels gegraven enz. De grens tussen Eemnes en Holland wordt gesteld vanuit het midden van de waterloop van de mond van de Eem, westwaarts tot aan de Leeuwenpaal, (schouw van het water: noordelijke helft voor de Gooiers, zuidelijk voor de Eemnessers) vandaar lijnrecht op de St.-Maartenstoren tot aan het zuideinde van Eemnes. De aanwassen, die betwist gebied waren, vallen dus onder Holland. Dan gaat de grens langs Eemnes tot aan de Wakkerendijk, vandaar verder zuidwaarts. Diegenen, die al rechten hebben, die deze grens binnen Gooiland overschrijden mogen die blijven uitoefenen, mits ze deze rechten kunnen aantonen. (Invent. en beschr. v.d. Noord Nederl. Processtukken, dl III, dossier 2794; en M.R. Gooiland, 112; Gooilanders voor de Grote Raad, 141; zie ook Maris: Eemnes, 59 e.v.)

24 december: Jan Ghysen (Jan Gijsbrechtsz.) hoeft als bewoner van het Sticht een boete niet te betalen, die de baljuw van Gooiland hem had opgelegd. Het Hof van Holland verwierp daarmee de wet van Laren en de Hoge Raad bevestigde dit in het beroep, dat de baljuw had aangetekend. (Gooilanders voor de Grote Raad, p. 36)

1536

24 februari: het Hof van Utrecht beslist, dat in opdracht van de landvoogd en de stadhouder, de eerste deurwaarder de grensscheiding zoals de keizer deze heeft vastgesteld, aan de bewoners van Eemnes, Baarn, Oostveen en waar verder nodig, moet gaan afkondigen (bij klokslag). (M.R. Gooiland, 112)

12 augustus (of 18 september): Akkoord door bemiddeling van de graaf Van Hoogstraten, stadhouder van Holland en Utrecht, over de uitvoering van het vonnis van de Geheime Raad tussen Gooiland en Eemnes van 15 oktober 1535, waarbij het gebied door middel van scheidgreppels wordt aangegeven. Op 24 september en 7 oktober is dit uitgevoerd (rapporten van de Keizerlijke commissarissen). Omdat de grens niet lijnrecht raaide op de domtoren moesten die van Eemnes-Buiten voor een toegevoegde strook grond 20 plakken erftijns extra betalen aan Karel V als heer van Gooiland, boven de 20 plakken die zij altijd al betaalden. (Invent. en beschr. v.d. Noord Nederl. Processtukken, dl III, dossier 2794; akkoord Rekenkamer Holland d.d. 18 september; Van de Water: Groot Placcaatboek...I, 119-123; M.R. Gooiland, 113).

30 augustus: verdrag tussen Eemnes en Gooiland over het betalen van erftijns van 50 plakken jaarlijks op St. Maarten aan de rentmeester van Kennemerland te betalen. (M.R. Gooiland, 457)

30 augustus: de graaf van Hoogstraten, stadhouder van Holland en Utrecht, treft een accord tussen het Gooi en Eemnes over de geschillen, die ontstaan zijn naar aanleiding van de uitvoering van de uitspraak van de Hoge Raad van 15 oktober 1535. (M.R. Gooiland, 113)

1 oktober: Schout, burgemeesters en schepenen van Eemnes Buiten beloven zich aan het op 30 augustus gesloten verdrag te houden. (M.R. Gooiland, 457)

14 september en 8 oktober: verschillende meldingen naar de Grote Raad omtrent de afkondigingen van het vonnis van de keizer in de Gooise en Stichtse dorpen. (M.R. Gooiland, 113).

1537

Eemnes wordt door de Geldersen geplunderd. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

1538

2 april: Akkoord gesloten over erfpacht van de gebieden, waar plaggen en turf gestoken wordt. Karel V geeft aan Baarn c.s. een stuk veen in erfpacht, gelegen tussen Eemnes en De Vuursche. (Invent. en beschr. v.d. Noord Nederl. Processtukken, dl III, dossier 2794)

5 december: Willem van Radelant, later een bekend rechtskundige, o.a. president van het Hof van Utrecht, wordt te Eemnes-Binnen geboren. Hij is gestorven te Utrecht: 4 september 1612.

1541

9 mei: Vonnis van de Grote Raad te Mechelen over de grens. Die van 1535 blijft gehandhaafd.

1543

In 1543 trok Maarten van Rossum nogmaals door deze streek, waarbij hij vele dorpen, waaronder Eemnes, plunderde. In Soest werd het klooster Mariënborg geplunderd, vernield en in brand gestoken. Daarna trok hij naar Amersfoort, overmeesterde het en tegen een afkooptsom van f 80.000 spaarde hij de stad voor plundering en verwoesting (6 juni 1543).

1545

Ordonnantie van Karel V dat in Eemnes het schependomsrecht (in tegenstelling met het aasdomsrecht in Gooiland) bij het erven van goederen wordt toegepast, in een rechtszaak n.a.v. een vonnis van 10 mei 1568 van Larenkarspel (betreffende Blaricum) en 21 juni 1570 voor het Hof van Holland. (Gooilanders voor de Grote Raad, 60; zie Chronol. Lijsten v.d. Geëxenteerde Sententiën berustende in de arch. v.d. Grote Raad van Mechelen, dl VI, no. 3978, d.d. 4 april 1571)

22 april: In een akte van deze datum van het gerecht Larenkarspel getuigen twee Eemnessers: Hendrik Jansz en Arjan Willemsz over de staat van het vee in Gooiland. Dit vanwege een proces van Naarden tegen de Gooise dorpen over het gebruik van de weiden. (Inv. en Beschr. van de processtukken (dossiers)...van de Grote Raad..., dl. V, dossier 447, dl II c)

1549

Uitspraak van het Hof van Utrecht over het gebruik van specie (grond) uit het naastgelegen buitendijkse gebied om de zomerdijk te repareren. De eigenaar van het binnendijkse land heeft toendertijd de dijk aangelegd. De maatland (aanwas) behoorde hem toe, ook al is nu eigendom overgegaan op een ander. Hij heeft de plicht de dijk te herstellen en mag grond uit het buitendijkse land daarvoor gebruiken. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 114)

Notariële (?) akte d.d. 8 juli van Rycout (?) van Eemnes betreffende de executie van een testament. (Inv. en Beschr. van de processtukken (dossiers)...van de Grote Raad..., dl. IV, dossier 504)

1550

Henricus Reinius is pastoor in Eemnes-Buiten; ook in 1553 wordt zijn naam genoemd.

Vóór 1550 was Mathijs Jansz pastoor van Eemnes-Binnen. In 1550 is dat Willem Adriaensz. Deze overlijdt in 1564.

1551

19 februari: Rijcoldis Simonis wordt "titulo patrimonii=op eigen risico) priester gewijd. (Arch. Aartsb. Utr. LXVI, blz. 106)

1552

13 januari: De St. Pontiaansvloed geeft veel wateroverlast. In Bunschoten is veel schade.
30 januari: De Grote Raad wijzigt enkele verkeerd uitgevoerde grensafbakeningen tussen Holland en Utrecht. (M.R. Gooiland, 136)

1553

Proces voor het Hof van Utrecht over het eigendom van enkele eilandjes in de Eem. Amersfoort eist die op als zijnde landaanwas, dat haar toekomt. Burgers uit Baarn zijn het daar niet mee eens en ook de keizer, als landsheer, heeft volgens de procureur-generaal recht op aanwas. In Eemnes betreft dit de Grote Helling. (nu in de Grote Maatpolder). De afloop van het proces is niet bekend. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 118)

1554

Pastoor te Eemnes-Buiten is Johannes Nicolaas Nellarts. Ook in 1559 treffen we hem nog aan (Bijdr. Gesch. Bisd. Haarlem dl 39, blz. 194)

Op bevel van Karel V moet de Eem worden uitgediept. De omliggende plaatsen moeten hiervoor gravers leveren.

Baarn en de Vuursche:	5
Eembrugge	6
Soest	10
Bunschoten	16
De Eemnessen	19
Amersfoort	13 (+ f 1000)
Hamersveld	6
Hoogland	10

(De Vrankrijker: De Eembrug, blz. 7)

1555

Een epidemie trekt over Utrecht. In het naburige Westbroek (Maartensdijk) zijn vele doden. Wat deze epidemie in Eemnes veroorzaakt heeft is onbekend.

Er is in Eemnes verschil van mening over de opbrengsten van De Zuidwend, die voor onderhoud van de kerk en bekostiging van de pastoor en betaling van enige middeleeuwse tijnsen en tafelgelden gebruikt worden. De grondeigenaars van de aanliggende Zuidpolder eisen het geld op. De geërfden uit de aanliggende Noordpolder vragen het Hof van Utrecht een uitspraak te doen, hetgeen ten gunste van hen en de kerk uitvalt. Er is veel geruzie in Buitendijk. Dreigementen worden geuit en enkele lieden moeten ervoor zorgen, dat er geen "doodslagen" vallen! (Mijnssen: Amersfoort, blz. 121)

1556

Koster Gherrit (van Buitendijk) huurt een stuk land op de Zuidwend. (Rappard, Verslagen van Kerkvisitatiën)

1557

Er wordt een compromis gemaakt tussen de geërfden van de Noordpolder en die van de Zuidpolder over de opbrengst van de Zuidwend. De kerkmeesters mogen nog 20 jaar de opbrengsten hebben voor de kerk, want deze is aan reparatie toe. Daarna wordt de zaak opnieuw bekeken. De overeenkomst wordt in de kerkkist bewaard bij de andere "secrete brieven" (geheime stukken). (Mijnssen: Amersfoort, blz. 121)

Herstel van de oude grens tussen Holland en Utrecht. Octrooi van Filips II.

1560

Gijsbers Lampherts is vicaris van het OLV-altaar in Eemnes-Binnen (Collectie Rijsenburg: Hofman; blz. 1069). Hij overlijdt in 1566.

Het windrecht voor de molen te Eemnes-Buiten wordt aan Jan Gijsbertsz verleend voor 3 gulden per jaar, te betalen met kerstmis. (HUA, Rechterlijk archief, nr 343-4) Tot 1568 heeft hij deze betalingen gedaan.

1562

1 januari: Het Hof van Utrecht maakt een aanvullende ordonnantie over loslopende varkens in Eemnes Buiten. Alleen in het landbouwseizoen (half maart tot half oktober) mogen deze of op eigen land of op gehuurd land gehouden worden. Uitgebroken dieren worden in beslag genomen en voor het betalen van de schade aan de betreffende landeigenaar verkocht. Ze mogen ook niet op de "Seedijck" (Wakkerendijk) komen. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 123)

1564

Peter Simonsz wordt pastoor van Eemnes-Binnen; hij volgt Willem Adriaensz. op. december: een verschrikkelijk koude winter, met veel sneeuw, hetgeen na de dooi overstromingen veroorzaakte, vermoedelijk ook in het Eemland.

1565

1 juni: Verzoek (rekest civiel) van de schout en schepenen van Eemnes aan de vorst (Filips II) om te mogen procederen in de kwestie van de arrestatie van Jacob Lammens, alias Roelen te Laren. (Gooiers voor de Grote Raad, 102)

Er was een misverstand over de ten uitvoer legging van een mandaat van 23 september 1564 over de verplichting van het arresteren van ingezetenen van Naarden en Gooiland bij overtreding van de erfpachtkwestie van de venen.

1566

14 januari en 15 april: Watersnood in Eemland; het water kwam eerst tot de dwarsboom van de torendeur van de St. Janskerk van Ter Eem (Eembrugge) en de tweede keer zelfs ruim een voet erboven (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31)

1567

26 november: Op bevel van Philips II wordt de grens van de Leeuwenpaal tot het midden van de waterloop De Eem vastgesteld. De Eemlanders worden bevolen zich aan de grenzen te houden en geen Gooiers gevangen te nemen of goederen in beslag te nemen. (M.R. Gooiland, 142)

Dirk Rijssen wordt pastoor van de kerk van Eemnes-Buiten. Hij volgt vermoedelijk Volkens Henrici op. Rector van het vicariaat van St. Joris en St. Blasius is Theodricus Richardi. (Bijdr. Bisd. Haarlem, XXXIX 194, 195)

1568

11 en 12 maart: Kerkvisitatie van de kerk van Eemnes-Binnen door Florentius van Heermale. Over de pastoor, de 28-jarige Peter Simonsz., verneemt hij, dat hij graag een glaasje bier drinkt, maar zijn diensten goed vervult. Hij woont sinds vier jaar met zijn moeder en zijn zus op de pastorie. Voor het doen van missen op de verschillende altaren in de kerk ontvangt hij vergoedingen. Ook krijgt hij naast een bedrag per gezin ook biechtgeld, communiegeld, hoogtijgeld, kraamgeld e.d. De pastoor vindt dit geen vetpot; daarom is hij enige maanden afwezig geweest om een beter aanstelling te verkrijgen, maar dit is hem niet gelukt.

Veel kerkgeld komt uit de opbrengsten van de Zuidwend. Daaruit worden armenzorg, bisschoppelijke beden en de gemeenschapslasten betaald.

Over het onderwijs wordt het volgende gemeld: de 44-jarige Peter Thijmansz, koster en schoolmeester geeft les in lezen, schrijven en zingen. Hij krijgt dit betaald door de gemeenschappelijke burenen.

Zijn kerkelijk inkomen bedraagt f 26 (betaald uit de opbrengsten van de Zuidwend, daarin begrepen betaling uit een fundatie voor de kosterstaak van f 8), waarvan hij vrouw en drie kinderen moet onderhouden. Hij ontvangt ook nog geld uit de "ommegang", die 3 stuiver uit

elk huis bedraagt (bij een schatting van 30 huizen is dat f 4.50). De 34 schoolkinderen betalen elke maand een stuiver schoolgeld (dat komt op 12 keer f 1.70= f 20.40). Het totale jaarinkomen komt hier dan op ongeveer f 50.90.

Het kostershuis wordt net als de school door de kerkmeesters onderhouden. De burens stellen hem aan of ontslaan hem samen met het gerecht. (Rappard, Verslagen van Kerkvisitatiën, 23-46)

1569

Het gewoonterecht van Eemland wordt in opdracht van de hertog van Alva opgetekend. Daarin staan o.a. bepalingen over het dichtmaken van een waai (of wiel) bij een dijkdoorbraak, hetgeen "kraggen of plompen" genoemd wordt. Ook de regel, dat gebruikers van de achterlanden in de polder (b.v. de Maatlanden) pas na St. Jan (24 juni) recht van overpad over de voorlanden kunnen krijgen. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 154; Eemland in verandering, blz. 65; Mijnsen: Amersfoort, blz. 129 en 232).

1570

1 november: Allerheiligenvloed. Veel mensen in Bunschoten en Eemnes en ook veel dieren verdronken. In Eembrugge kwam het water boven het hoogaltaar uit en stond zelfs tot in de preekstoel. (HKE, jrg 3, 1981, blz. 30) Na een kleine stormvloed valt de winter in. Streng vorst en veel sneeuw, zodat na de dooi er weer problemen zijn. (Mijnsen: Amersfoort, blz. 133)

1571

4 april: Proces door Blaricummers gevoerd voor de Grote Raad over erfrecht volgens aasdomsrecht of schependomsrecht, waarin naar voren komt, dat in Eemnes het schependomsrecht (bevestigd in 1545 door Karel V) geldt. Zie ook 1545. (Gooilanders voor de Grote Raad, 60)

1572

De afwatering in een deel van de Noordpolder te Veld wordt door de eigenaars van de erven ten noorden van het Claes Meeuwiserf verbeterd door gezamenlijk in de wetering een nieuwe sluis aan te leggen door de zomerdijk, de Heinellensluis. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 7; Mijnsen: Amersfoort, blz. 135)

Spaans geweld in 1574.

Vanaf 1571 heeft het platteland van Utrecht danig te lijden gehad van Spaanse troepen, die brandschattend en rovend door de dorpen trokken. Dat heeft vooral tot aan het terugtrekken van de Spaanse troepen in 1576 met regelmaat plaats gevonden. Maar ook later vond nog wel een inval plaats (zie 1585). Bij plunderingen in 1574 staat Eemnes met name genoemd, maar het zal zeker in deze jaren meerdere keren voorgekomen zijn.

In 1571, in zowel februari als november, waren Spanjaarden brandschattend over het Utrechtse platteland getogen. En in de zomer van 1572 waren geuzen vanuit Naarden en Amersfoort ook op plundertochten geweest. Zij hadden Amersfoortse kerken geplunderd, de beelden verwijderd. In november rukte Don Frederik met zijn hoofdmacht van de IJselsteden op naar Amsterdam. Hij nam op 27 november Amersfoort in, dat weer "katholiek" werd en trok daarna naar Naarden, dat werd uitgemoord.

Begin 1574 waren het opnieuw de Spanjaarden die de dorpen van Utrecht "onsprekelic bedorven, geruynert ende gespoliert hebben". ("Utrechtse Kroniek over 1566-1576", medegedeeld door Dr. H. Brugmans. Bijdragen en mededelingen van het historisch genootschap XXV, blz. 115-117, 136).

"...Sy waren sterck omtrent tusschen ses ende seven duysent mannen soo peerden als voetvolck Spaengaerden Walen ende Duytschen in alle de plaetsen ende dorpen daer sy quamen bedreveeven sy groote moedwil ende overdaet den huysluyden voorts inden gront bedervende, bysonder als sy

quamen op den bodem vanden lande van Utrecht..." (P.C.Bor: Nederlandschen Oorlogen I, zevende boeck, fol. 78).

In maart trokken 50 vendels door het gewest:

"...beroevende den kercken, abbayen, closteren ende allen den huysluyden in manieren ende noch arger, off zy vianden ... geweest hadden, loogerende doir alle die dorpen van Utrecht..." ; en vandaar trokken zij naar Gelderland.

In mei trok ritmeester Schenck met 400 ruiters van Gelderland via Amersfoort en Soest naar Holland. Onderweg brachten zij schade aan wegen en boerderijen.

In september lagen er nog vendels onder andere in Eemnes en Baarn. Kort daarop trokken zij weg. (Jan H.M. Hilhorst en Jos G.M. Hilhorst: Soest, Hees en De Birt, blz. 267)

In december datzelfde jaar kwamen zij terug:

"...Ende die Spaengaerts, tot Sparrendam gepassert zynde, mits (gaders) 13 vendelen Duytschen, wesende tregiment van Jorien van Frontberghen, die hemlieden volchden, houdende die Spaengaerts haer gelo[eff], als zy plaghen, zyn te samen op den 7 December in Goylant in den landen van Utrecht gecommen, te weten die Duytschen aen St. Martensdyck, Wouwenberch ende Luesden ende die Spaengaerts tot Hilfersom ende Loosdrecht ende Westbroek tot Emmenes ende Baarn, levende alomme viantsgewys..." (Utrechtse Kroniek, blz. 165)

De kap en het houten tongewelf van de kerk van Eemnes-Buiten kerk zijn door deze wandaden verbrand. Alleen de muren en de toren stonden nog overeind. Alle belangrijke archiefstukken, die in de kerk bewaard werden, zijn mee verbrand!

Het bleef nog lang onrustig; geld en goederen waren de voortdurende eis van de troepen. De Spanjaarden trokken zich pas op 14 september 1576 na de Pacificatie van Gent definitief terug.

Michiel van Isselt wordt vicaris van de vicarie van de Almachtige God, de maagd Maria en de martelaar St. Vincentius te Eemnes-Buiten. Hij volgt de gestorven Johan (Job) Diderijkse op. (Collectie Rijsenburg: Hofman; blz. 1069)

1575 omstreeks

Paus Gregorius XIII (1572-1585) bekrachtigt een erfpachtcontract betreffende land genaamd "de PapeNSTEECH" en "die Endecamp" onder Eemnes gelegen, behorende aan de kerk van Eembrugge, door de pastoor van dat dorp, Elbert Ricoldi en Gisbertszoon van der Eem (Rijks Gesch. Publ. no. 52).

1577

omstr. 21 juni: Watersnood in Eemland. Het water stond een voet hoog in het koor van de St. Janskerk te Ter Eem. (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31) In Eemnes-Binnen wordt een watermolen gebouwd, "om daarmede bij hooch aenpassende water ende natte somers haere landen te connen drooch ende boven water houden," een teken van welstand van de landeigenaars, want bouw- en exploitatiekosten zijn erg hoog. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 143)

De ruzie om de opbrengsten van de Zuidwend, voor aanpalende landeigenaren of voor de kerk, laait opnieuw op. (zie 1557)

1580

De vicaris van het altaar van het heilig Kruis, Gerardus de Trenhoven, van Eemnes-Buiten overlijdt. (Arch. Aartsb. Utr. XXXII, blz. 289; Bijdr. Bisd. Haarlem XXXIX, blz. 194-195)

18 juni: De Staten van Utrecht ordonneren, dat alle kerken in handen van aanhangers van de hervormde religie gesteld moeten worden.

In de Buitendijkse parochie zegt pastoor Dirk Rijssen te gaan preken volgens de vernieuwde religie. Hij preekt in de school, omdat de kerk verwoest is. (HKE, jrg., 24, 2002, blz. 109)

Bunschoten en Eemnes willen in de trechtervormige mond van de Eem grond bedijken.

Amersfoort is fel tegen, omdat het stadsgrond is. Het eist dat de Eem bij Amersfoort door 80 gravers wordt uitgediept, hetgeen geschiedt. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 143)

1581

26 juli: De rechtsmacht over Utrecht gaat van de Spaanse koning over op de Staten van Utrecht. (Plakkaat van Verlatinghe).

augustus: De Staten verbiedt alle ingezetenen om de Roomse religie uit te oefenen op straffe van 25 gouden realen voor degene die de godsdienstoefening gehouden heeft, 25 ouden realen boete voor de ambtenaren die het niet belet hebben. De aanwezigen verbeuren hun "opperste kleet". Pastoors, die hun ambt nog bedienen, mogen preken zonder iets tegen de reformatie in te brengen of de roomse religie aan te bevelen. Zij mogen dopen zonder Roomse ceremoniën enz. (zie ook: Jan H.M. en Jos G.M. Hilhorst: Soest, Hees en De Birk van de achtste tot de zeventiende eeuw, Hilversum 2001, blz. 274)

1582

juni: uit een rekest van 2 pastoors om te mogen preken krachtens het plakkaat van augustus 1581 (=niet ingaan tegen de gereformeerde religie of de roomse religie aanbevelen) blijkt, dat o.a. in Eemnes de pastoor het preken niet was verboden. (S. Muller Fzn: Het verbod van den katholieken godsdienst in de provincie Utrecht in 1581, Nederlands Archief voor Kerkelijke Geschiedenis, deel 11 (1914), 97-102).

1584

De kerk van Buitendijk, nog steeds "wesende een huys vol stanc van den roock". (Synodeverslag).

Spanjaarden plunderen (10 april 1585)

Vanaf 10 april 1585 trokken Spanjaarden plunderend door het Gooi onder leiding van luitenant Juan Baptista de Tassis.

"Daerna is hy over de Ysel getogen met 2000 voetknechten en ses Cornetten paerden / en is hy voorby Lochum getogen op Zuthen / sonder dat men wist wat hy verders in den sin hadde / voor datmen vernam dat hy den tienden Aprilis naer noen omtrent twee uren is gekomen in by dorp Emmenes / by hem hebbende / behalven zijn ruyteren en voetvolke / vele wagenen en huynsluyden / so uyt de Twent als Gelderland: den selven avond is hy omtrent elf uren met sekere ruyteren / so Spangiaerden / Italianen / walen als Duytse / gevallen in 't dorp van Huyssen in Goyland..." (Uit: P. C. Bor: Nederlandschen Oorlogen, twintichste boek, fol. 566).

Daar vonden doodslag, gevangenneming en verkrachting plaats: "...alwaar dit volk veel huijsluyden doodslaege, oude en jonge gevange naamen, vrouwen en dogters onteerden, roofden en branden en verder buitenspoorige onmenselijkheden bedreeven...", vandaar ging men naar Laren, Blaricum, Ankeveen en andere dorpen, waar zij plunderden en geld afpersten. Dan naar Naarden en weer terug, richting Amersfoort, waar men een "verding" mee aanging ter voorkoming van plundering. Eemnes zal zeker ook te lijden hebben gehad van deze barbaren, maar wordt verder niet specifiek genoemd. (Bor.b. 20.9), (W.G.M. Cerutti-Voorschoten, De Schoemaker's over Huizen, in TVE 1979, 109).

(Als aantekening bij het 18^e-eeuws gedicht "Op de Goede Uitkijk" van Kempe wordt deze plundering en het doden van verscheidene mensen in Eemnes genoemd.)

De 14^e april trokken de troepen met grote buit naar Zutphen terug.

1588

19 februari: Lambertus van den Brink, die door Eemnes als predikant gevraagd is, blijft te Leusden.

Door de ontvanger van de inkomsten van geestelijke goederen wordt het innen hiervan als moeilijk aangegeven vanwege "de vijand" als oorzaak van gevaar. (G.A.U. cat. II, nr. 3580, fo 57 vso; Siccama: De geestelijke en kerkelijke goederen I, Utrecht 1905)

Watersnood brengt veel schade in de Eempolder (vooral in Bunschoten) (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31) In Eemnes-Buiten besluit men de maatlanden langs de zomerdijk in te dammen en de wetering langs de Gerrit Creekenerv tot gracht te vergraven, zodat de Wackersweg met de Eem verbonden wordt. In de zomerdijk komt een houten sluis. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 154)

1589

27 februari: Verzoekschrift aan de Gedeputeerde Staten van Utrecht om verlof tot het graven van een gracht (op de plaats van een wetering) aan de zuidzijde van de Zuidwend en het aanleggen van en het leggen van een sluis in de zomerdijk en tot bekading van de Maatlanden bij de Eem, ter bescherming van de zomervloed (Grote Maatpolder). De aanwas komt ten goede aan de bezitter van het aanliggend land als compensatie voor aanleg en het onderhoud van de dijk tussen het weiland en de maatland (hooiland). (Arch. Gem. Amersfoort; resolutiën 1586-1589; zie ook Maris: Eemnes, blz. 48 en noot 2; blz. 72). Amersfoort was het niet eens met het graven van de vaart; men claimde het monopolie te hebben op de vaart op de Eem. De aanleg van de Praamgracht voor de afvoer van turf, was het bewijs, dat dit niet waar was. Voor het graven van deze vaart werd al in 1239 toestemming verleend.

29 april: De Staten besluiten, dat de kade langs de maten mag worden aangelegd. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 154)

24 mei: Vertegenwoordigers van de Staten van Utrecht en van Holland inspecteren gezamenlijk de verdediging op het platteland in hun grensstreek. Zij melden dat de schans aan de Laepers- oftewel Nieuwe weg in Gooiland verbeterd moet worden en dan door burgers of soldaten worden bewaakt; die tot Eemnes bij Drakenburg moet gerepareerd worden en dag en nacht door burgers worden bewaakt. Om te beletten dat de vijand over het water komt moet er een krabschuit met twee jachten op de Eem worden gelegd bij de Eemnesser en Gooise maatlanden. (Kronijk van het Historisch Genootschap, 16e jrg. 1860, dl. 1, blz. 342)

1589/1590

Opnieuw uitdiepen van de Eem. Eemnes zond in januari 1590 enige gravers, maar de volgende dag bleven die thuis. Amersfoort stelde toen op kosten van Eemnes 26 gravers aan tegen een dagloon van 6 stuiver. (toespraak Buiteng Gemeenter. Verg. 30-08-1951)

1592

Willekeur (gezamenlijke afspraak) van Eemnes-Buiten over het fokken van vee (zie 1597). In het voorjaar worden er op het platteland van de hele gewesten Holland en Utrecht drijfjachten op wolven georganiseerd, omdat die een grote plaag waren geworden. (Groot Plac. boek I, blz. 497). Een jaar later wordt dit nogmaals gedaan. (ib II, blz. 413).

1593

3 juli: de kerken op het platteland zullen gevisiteerd worden (Synodebepaling). Verslag hiervan zal in september uitgebracht worden.

De Visitatiecommissie rapporteert het volgende:

Over de kerk van Eemnes-Buiten:

... "de staet der kerck aldaer gevonden te hebben een woeste plaets". Daarom kerkt men in de school. Dirck Rijxsz is er al 26 jaar de bedienaar. Hij woont in een goed huis, dat door de parochie onderhouden wordt. Zijn jaartraktament bedraagt f 100. Hij preekt er zomer en winter om 9 uur. Hij is tevens secretaris, waarvan hij ook verdiensten heeft ("tegen verscheyden expresse apostolische regulen.") Hij is getrouwd, zonder de verplichte afkondingen en voor een pastoor alleen, en hij is "beladen met vele kinderen". Hij heeft zich nooit bij een gereformeerde kerk aangesloten, maar is wel bereid om zich aan een examen te onderwerpen ("apparent ende bereyt tot de Reformatie"; ad parere= zich schikken naar).

De kerkmeesters worden door de parochie gekozen uit een dubbeltal en door de Maarschalk beëdigd. Kerkgoederen zijn er niet wordt gezegd, maar de commissie ziet in de ligger (Beheerskamer te Utrecht?) een opbrengst uit "gemeyne landen" van f 317.15.

In Buitendijk is Lambrecht Gerritz koster en schoolmeester. Hij ontvangt een stuiver per maand uit elk huis (± 100 huizen, dus f 5 per maand, dat is f 60 per jaar) en tevens het schoolgeld.

Over de kerk van Eemnes-Binnen:

Dirk Rijxssz doet ook de diensten in Eemnes-Binnen. Daar is de kerk in goede staat maar "noch vol van der oude afgoderie". Het pastoorshuis is in orde. Voor zijn werk hier ontvangt Dirk Rijxssz f 40 per jaar, dat bij gebrek aan kerkelijke goederen uit een omslag wordt verkregen. Hij preekt in de zomer om 7 uur 's morgens, in de winter om 12 uur.

De 2 kerkmeesters worden ook hier uit een dubbeltal door de parochie gekozen en door de Maarschalk bevestigd.

Men heeft enige jaren geleden ten bate van de parochie en met goedvinden van de bisschop een vicarie gekocht. In het boek van de Utrechtse beheerskamer (Floris van Wede) staan meer goederen vermeld, die aan de pastorie behoren, maar die voor de commissie verzwegen zijn. De in Eemnes geboren Pieter Timensz (Hermans) is in Binnendijk koster en schoolmeester. Hij ontvangt f 26 per jaar en heeft een goede woning. (Van der Zee: Crisis van de kerkelijk reformatie ... Loenen 1956, blz. 25, 90; B.M.H.G. (1884) 186-287 en Verloren Van Themaat: 135-203).

18 september: Wouter Dudit van Eemnes-Binnen betaalt aan de Soester kerkmeester Lodewijk Gerrits een pond was voor de bijen, die hij op de berg in Soest had staan. (Hilhorst; Soest... blz. 185)

1594: Eemnes-Buiten en Eemnes-Binnen worden onder één predikant gesteld: Dirck Rijkszoon. Hij was al de bedienaar van de beide kerken van Eemnes; hij is een voormalige monnik van de St. Paulusabdij in Utrecht. In 1594 ondertekent hij een kwitantie voor alimentatiebetaling (HUA Pau 515).

1595

Watersnood: in Amersfoort verschillende bruggen en poorten weggespoeld door de doorbraak van de Rijndijk (Grebbeijk) en de overstroming van de Gelderse Vallei. Gelukkig houden de dijken lang de Eem (Teg. Staat en (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31) Wel heeft Eemland te lijden gehad van overstromingen vanuit de Zuiderzee. (Hilhorst; Soest... blz. 210)

1596

maart: het Stadsbestuur van Amersfoort besluit, dat de Eem weer uitgediept moet worden. De Eemlandse dorpen en stadjes willen geen gravers meer sturen, ofschoon de Staten van Utrecht meedelen, dat dit de laatste keer zal zijn. Men moet 100 man leveren, tegen 200 van Amersfoort. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 165)

1597

Willekeur (gezamenlijke afspraak) van Eemnes-Buiten over het fokken van vee. Deze ter vervanging van die van 1531 en 1591. Afsproken wordt, dat ter verbetering van paarden- en koeienrassen alleen gebruik te maken van goedgekeurde dekhengsten en stieren. Zij weiden op de gemeenschappelijke grond (Zuidwend). Ieder jaar worden uit de veulens en kalveren nieuwe dieren geselecteerd om voor de veredeling te dienen. Deze worden door de gemeenschap van de eigenaar gekocht en worden gemerkt. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 170) mei en juni: er wordt gewerkt aan de Eem. Er zal een halve maand gegraven worden met een dubbel aantal gravers. Vanwege het te vroeg weglopen van de gravers worden daggelders ingehuurd. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 167)

1598

In dit jaar was er een pestepidemie vooral op het westelijk platteland van Utrecht, die zeer veel slachtoffers veroorzaakte. De Eemnessen blijven er echter van verschoond.

Friese inkwartiering misdraagt zich, 5 juli 1598.

Uit: "Stukken betreffende het proces, voor gecommiteerden uit den Raad van Staten door den advocaat fiscaal der Generaliteit gevoerd tegen hopman Wopko Heerema wegens geweld, door zijne soldaten gepleegd te Eemnes-Buitendijks – 1598" (HUA, Staten van Utr. 588)

Op 5 juli 1598 kreeg in de Vesting Naarden hopman Wopko Heerema een marsorder uitgereikt om zich met zijn Friese bataljon via Utrecht te verplaatsen naar Bergen op Zoom. De hopman raakte echter de weg kwijt en kwam omstreeks 4 uur 's middags in Eemnes aan. Men besloot er de nacht door te brengen. De hopman stelde het dorpsbestuur voor de soldaten in groepjes van vijf bij de burgers in te kwartieren. Burgemeester Frans Goossens vreesde het ergste en verzocht de hopman dat hij "de trom wilde laten slaen ende sijn soldaten een weynich tyts opt kerckhoff te willen byeen gaderen." Daar voelde de hopman niets voor en men eiste zelfs met geladen geweer toegang tot de huizen. Toen bood men de hopman een som geld aan om alsnog te vertrekken. Gezeten op zijn paard overwoog de hopman het voorstel. Dan kondigde hij aan, dat hij akkoord ging en hij terstond met zijn vendel het dorp zou verlaten. Opgelucht bood men de bevelhebber en zijn soldaten een vat bier aan. De hopman nam vanaf de paardenrug een minzame dronk tot zich. Na deze verfrissing, het was omstreeks half vijf, veranderde hij van gedachte: hij wilde toch één nacht in het dorp doorbrengen. De vroede vaders gingen natuurlijk niet akkoord, maar dat weerhield de bevelvoerder niet om bij zijn plan te blijven. Hij gaf zijn soldaten bevel om met vijven in te kwartieren bij de burgers en desnoods toegang met het wapen af te dwingen. Later in de avond klonk weer de trom: nu om de soldaten te laten weten, dat het paard van de hopman door een geweerkogel was gesneuveld! Hoe, dat wist niemand te vertellen, maar de later door de maarschalk verhoorde Eemnessers zeiden, dat het paard door één van Heerema's eigen mannen was doodgeschoten. De hopman eiste evenwel van de boeren de volgende morgen een nieuw paard. Of hij moest betaling van "degeen die geschooten hadde, off hy soude 't gehele dorp aen brande steecken."

Tijdens het proces, dat de Eemnessers na vertrek van het vendel in Utrecht aanspanden, werd het gebeurde uitgebreid belicht. De maarschalk van Eemland, jonkheer Henrich van Baaxe, hoorde veel wandaden van het soldatenvolk door de getuigen naar voren brengen.

Burgemeester Jacob Gerritz Creeck, 60 jaar oud, had van de soldaten te horen gekregen, dat hij, oude schelm, hen niet voor de voeten moest lopen. De dronken hopman had ontzettend veel lawaai geproduceerd en de vijf bij hem ingekwartierde soldaten hadden zijn huisdeur ingeslagen en zijn aanplant in de tuin vernield.

De burgemeester vertelde, dat men de hopman om vier uur 's middags – zijns inziens rijkelijk vroeg om al te gaan inkwartieren – had aangeboden intrek te nemen in de kerk en enkele lege huizen. Men zou de soldaten gratis brood, boter en kaas hebben verschaft.

Jacob Gijsbertz vertelde, dat twee soldaten: Harmen en Peter, bedreigd hadden hem dood te steken. Uit angst had hij spijs en drank aangesleept, waarna de heren als dank zijn vaatwerk en gerief vernield hadden. Bovendien was soldaat Harmen zijn pijp kwijt geraakt en als hij, Jacob, niet gauw genoeg met een vergoeding op de proppen was gekomen, had hij met het blanke rappier zo'n pak ransel gehad, dat hij niet meer zou weten "of hij een lyf hadde of geen."

Vrouw Geertgen Damen, die haar voordeur op slot gehouden had, had moeten toezien, dat haar kippen op het erf waren doodgestoken en in de knapzakken van de heren waren verwenen. Daarna was met geweld haar achterdeur geforceerd en hadden ze danig huis gehouden. Zij strooiden "een seeckere sacke mit weyten meel welcke sij daer en vonden met groote moetwillicheyt uyt." Verder hadden ze bier en voedsel geëist. Ze hadden vlees, spek en worst en "'t geen in de spinde was", bestemd voor het werkvolk van Geertgen opgegeten. Bovendien had zij zich geërgerd aan de taal. Men had haar voor slons uitgemaakt, hetgeen een nette vrouw als zij toch wel erg had gevonden.

Weer een ander, Jacob Tomisz Wits, was nog ondersteboven van een geweldig pak slaag "'t welck met de tange werd gegeven" aan hem en zijn vrouw. Zij hadden de soldaten namelijk niet geëiste Bremer bier kunnen verschaffen, omdat ze dat niet in huis hadden.

Gelukkig trokken de hopman en zijn mannen de volgende morgen weer verder. Een luitenant had tegenover burgemeester Frans Goossenz zijn leedwezen uitgesproken over de overlast Eemnes en zijn inwoners aangedaan. Maar daar hadden de Eemnessers wat aan. Hoe het proces verder afliep, is jammerlijk niet bekend. Het zal wel in de doofpot gestopt zijn, of zoals men tegenwoordig zegt: de zaak werd vermoedelijk geseponeerd.

1599

Een nieuwe blaffaard (legger van de grondeigendommen) wordt gemaakt. Deze wordt genoemd de blaffaard van het oudschildgeld.

19 april: In de Classis van Amstelland en Gooi te Amsterdam wordt door ds Hildebrandus Cunaeus van Huizen gemeld, dat in Eemnes en Ankeveen "op zijn papest gepredickt, gedoopt ende gebiecht wort tot groote ergenisse der ommeliggende kercke." Men besluit dit aan de Staten van Utrecht te schrijven, hetgeen op 18 mei door de scriba is gedaan. (B. de Ligt: Enige hoofdstukken uit een eeuw Loosdrechtse kerkgeschiedenis, Loosdrecht 1998, blz. 25)

17e eeuw

De boerenbedrijven zijn de kern van de welvaart (en soms ook armoede) in beide Eemnesser stadjes. Tot ±1650 zijn er stijgende zuivelprijzen. En ook de nijverheid, vooral het spinnen van wol door weduwen en armlastigen (!) en de handel in hooi floreren; ambachtslieden bouwen de vele nu nog bestaande 17^e-eeuwse boerderijen. De grote kerk wordt opgeknapt en van nieuw meubilair voorzien. 't Dikke Torentje krijgt nieuwe klokken. De haven wordt gebruikt voor aan- en afvoer van diverse materialen: o.a. stenen en turf.

Er moet in het begin van de eeuw een betrekkelijke welvaart hebben geheerst. Maar later doen overstromingen, oorlogsgeweld (Fransen in 1673) en waterhuishoudelijke uitgaven (de grote sluis wordt vernieuwd, de vaart verbeterd) een grote aanslag op die welvaart. De strijd tegen het water vergt steeds meer inspanning. De hoge weg (=Wakkerendijk) moet steeds opgehoogd worden. De Neerweg (= de rijweg daarachter) wordt daardoor smaller en moet dan ook verbreed en opgehoogd worden.

De oudste prenten van Eemnes laten een gemoedelijke dorpsrust zien.

Begin 17^e eeuw

-De Eemnesser Cornelis Jacobsz vergreep zich aan het leven van Hendrik Gerritsz te Huizen.

-De Eemnesser Lambert Aaltsz trof te Bussum een vrouw van 80 jaar met een kodde (knots) tot besterven toe. (Hist. Tent. G+E. 1928)

1600

2 Gedeputeerden van twee Hollandse gereformeerde synoden onderzoeken de "misstanden" binnen de Utrechtse kerken. Op grond van getuigenverklaringen concluderen zij, dat Dirk Ryxssen toch Rooms is gebleven en in Eemnes zijn diensten verricht. Omdat hij geen officiële inkomsten meer ontvangt, is hij tevens secretaris van de beide Eemnessen. (Abels, P.H.A.M.: "Misbruycken ende papistische superstitiën" in ts Oud-Utrecht, jrg. 77 no. 4, blz. 99-106; met bijlagen via www.oud-utrecht.nl).

1601

Het eilandje "de Grote Helling" buiten de Grote Maatpolder wordt door Amersfoort voor 20 jaar in pand gegeven. Er moet een kade omheen gelegd worden. Het eiland mag gehooïd of beweïd worden. Bies en riet rondom mag gemaaid worden, maar moet intact blijven, waar het de golfslag moet breken. Een doorvaart voor schepen moet mogelijk blijven. Een inwoner van Dijkhuizen (Eemdijk) huurt het voor f 800. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 176)

In de Eem bij Amersfoort moet weer gegraven worden. Gedeputeerde Staten bevelen de Eemlanders, nu voor het laatst (!), hieraan mee te werken. Op elke twee Amersfoorter gravers moet één Eemlander geleverd worden. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 176)

oktober: De stormvloed veroorzaakt dijkdoorbraken. Er volgt een zeer strenge winter.

(Mijnssen: Amersfoort, blz. 178)

1602

In Amersfoort wordt geklaagd over "die brouwerie gestelt tot Emenes Buytendijcks bij de kercke". Volgens overlevering is het huis Kerkstraat 1 de voormalige bierbrouwerij. Als de magistraat van Amersfoort dit niet kan beëindigen zullen de Amersfoortse brouwers genoodzaakt zijn zich eveneens in Eemnes te vestigen. Amersfoort dwong de brouwer te stoppen, maar deze ging in het Huis Ter Eem, dat bijzondere rechtsbescherming bood, met zijn werkzaamheden door. In 1606 wordt hij uitgekocht. (H. Halbertsma: Zeven eeuwen Amersfoort, blz. 48)

1603

17 februari: De eigenaar van Drakenburg, Dirk van Zuylen, verkoopt de Drakenburger molen aan Anthonie Albertz. Die mag het windrecht gebruiken tegen kosteloos malen voor het kasteel en 8 carolusgulden jaarlijks, maar Dirk bleef zelf eigenaar. Bij een eventuele verkoop

van de molen heeft hij het recht van naasting (voorgaand kooprecht). ((GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz . 323 en T. Pluim: Baarn, 193)

1604

De Staten van Utrecht moeten aan de Staten Generaal voor de algemene kosten van het land betalen. Dit wordt omgeslagen naar steden en dorpen. De beide Eemnessen worden gezamenlijk belast voor 1900 pond (vgl.: Baarn en Soest 800, Bunschoten 1100 pond). (Mijnssen: Amersfoort, blz. 185)

Er wordt een nieuwe preekstoel voor de kerk van Buitendijk aangeschaft die, zoals een opschrift vermeldt, door de weduwe van Pietergen Geerbrans wordt betaald.

1605

3 oktober: De Buitendijkse pastoor Dirk Rijxssen wordt opgevolgd door de predikant Hendrick Martensz Pollius (Commissie Staten van Utrecht 3 oktober)

1606

8-10 juni: Synode te Utrecht. Uit het verslag: "Den staet der kercke aldaer gevonden te hebben een woeste plaetse". Dominee van beide Eemnessen, Hendrick Martensz ((Pollius, van der Pol), klaagt dat hij geen toegang heeft tot de kerk van Eemnes-Binnen, omdat de "huyslieden hem voorwierpen, dat hij eerst sijn commissie daertoe moste hebben van de E. Heren Staten." Heer Joost, secretaris aldaar, volgens hem een gewezen parochiepriester, doopt de kinderen en priesters uit Blaricum en Hilversum gaan voor in diensten of nodigen de Eemnessers bij hen uit. Heer Joost zou ook in Baarn en Ter Eem zijn werkzaamheden verrichten. De predikant van Baarn klaagt erover, dat heer Joost hem belemmert met de bediening van de doop en veel Baarnse kinderen doopt.

Hendrick Martensz Pollius verklaart in Eemnes-Buiten zo'n 200 toehoorders te hebben. Men zingt er nog geen psalmen en er wordt nog geen avondmaal gehouden. Hij heeft enige tijd de school bediend. Verder klaagt hij over zijn kleine behuizing. Hij heeft niet eens plaats om zijn turf op te slaan. Ook mocht hij zijn studie niet doen, omdat de plaatselijke overheid hem dit verboden had. Omdat hij dit al te gortig vond, had hij hen met dit verbod doorverwezen naar de Staten ven Utrecht.

(Collectie Rijsenburg: Hofman; blz. 1069; Arch. Aartsb. Utr. I, blz. 271; H.v. Rijn; Historie ofte beschrijving van 't Utrechtsche Bisdom, dl 2, blz 767; HKE, jrg., 24, 2002, blz. 109; Van der Zee: Crisis van de kerkelijke reformatie... Loenen 1956, blz. 25, 90).

De Heinellensluis wordt verplaatst van bij het huis van Heyn Neelen naar het eind van de Meendijk, waar die aansluit aan de zomerdijk. Men kijkt of hierdoor de afwatering zal verbeteren. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 189)

1607

Bierbrouwer Benjamin vestigt zich in Eemnes, tegen de zin van de Amersfoortse brouwers, die het monopolie zeggen te hebben. Hij laat zich niet verjagen door de dreigementen van de Amersfoortse magistraat. De Staten willen hier niet tegen optreden. (H. Halbertsma: Zeven eeuwen Amersfoort, blz. 48)

De grote Nicolaaskerk van Buitendijk wordt verfraaid met een Tien-Gebodenbord. Opschrift luidt: "Jacobgen Gerbers dochter; vreest Godt en onderhoud Sijn ghebot, 1607".

Zeer koude winter.

1608

14 februari: Jasper Cornelisz en Cornelis Thijsz, molenaars buiten de Sint Antoniepoort, weigeren een door hen gekochte rosmolen in Eemnes te aanvaarden. (J.H. van den Hoek Ostende: Rosmolens in Amsterdam 1519-1919, in jaarboek Amstelodamum jrg 73, 1981, blz. 10).

27 maart: de eigenaars van de Maatlanden stellen een willekeur vast over het schouwen van het onderhoud van sloten en kaden in hun gebied. (Maris: Eemnes, blz. 110)

1610

Grote watervloed, waardoor er enige waaien ontstaan in de Hoge- en Neerweg. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 27) Dit is de eerste vermelding van doorbraak van de Wakkerendijk. (Mijnssen: Amersfoort, blz.195)

De grote Nicolaaskerk van Buitendijk is in deze jaren weer opgebouwd; de kap werd iets verhoogd en betimmerd met een vlak plafond. (Kerkstraat, blz. 34; Eemnes, gesch. en archit., blz. 45, 77)

1612

3 mei: De Gooilanders plannen samen met inwoners van Baarn, Soest en de Eemnessen onder aanvoering van de Maarschalk van Eemland een drijfjacht op wolven. Een jaar eerder was dit succesvol verlopen en had men een wolf gevangen. De Staten van Utrecht verbieden het echter, vermoedelijk vanwege jachtbelangen van derden. Vertegenwoordigers van Baarn, Soest en de Eemnessen gaan op 3 mei 's avond naar maarschalk Gijsbert van Rijsenburg op het kasteel Ter Eem om alsnog toestemming te verkrijgen. Deze wordt verkregen en daags gaat men gezamenlijk op drijfjacht. (Krantenartikel door T.Pluim, d.d. 03-03-1910, gegevens uit Rekeningenboek Burgemeesters in gemeentearchief Baarn)

18 juni: De dominee van Buitendijk, Hendrick Martensz Pollius, krijgt zijn officiële aanstelling om tevens de kerk van Binnendijk te bedienen. In de grote Nicolaaskerk van Buitendijk wordt een bord met daarop de Apostolische Geloofsbelijdenis aangebracht.

29 augustus: De vermaarde rechtsgeleerde Willem van Radelant overlijdt op 73-jarige leeftijd te Utrecht. Hij was in 1538 in Eemnes-Binnen geboren. Op 4 september werd hij in de kapel van het St. Magdalenaklooster in Utrecht begraven. Deze kapel werd in 1679 afgebroken.

Willem, die in Leuven en Doornik studeerde, was als rechtsgeleerde aangesteld als eerste secretaris van de Unie van Utrecht (1579). Hij werd benoemd tot gewoon lid van het Hof van Utrecht en was sinds 1598 president hiervan. Op 29 mei 1611 werd hij om politieke redenen ontslagen. Zijn wapen (twee ringen, balk en lelie van zilver op rood) hing lange tijd in het koor van de kerk van Binnendijk. (HKE, jrg. 13, 1991, blz. 13)

In een Utrechts handschrift wordt een gedenksteen in (vermoedelijk?) de Pieterskerk genoemd, daar geplaatst door zijn vrouw en hun zoon, kanunnik Jan van Radelant. De vertaalde tekst luidt:

"Ter herinnering. Bij de dood van Willem van Radelant, in dit graf. O nee, hij ligt daar niet, want kort geleden is zijn geest vrijgemaakt, en vliegt door hemelstreken, zeker van een eeuwigdurend leven. Hij heeft 73 jaren, 9 maanden en 30 dagen geleefd, was 18 jaar lid van de Raad, 13 jaar president. Maar omdat hij grotere eer waardig was, voerde Christus hem omhoog naar de hemel op 29 augustus 1612. Aleidis van Hinderstein, zijn echtgenote, en zijn zoon Jan van Radelant, hebben voor hun dierbare man en liefdevolle vader, tot herinnering aan de overledene en tot troost in hun rouw, in diepe droefheid deze steen geplaatst. Wil lezet goed bidden voor de ziel."

(Van Buchel "Monumenta" www.hetutrechtsarchief.nl/buchel.asp, blz, 68 fol 36r).

1613/1614

De Staten van Utrecht geven toestemming om een jaagpad langs de Eem aan te leggen van Amersfoort tot de Zuiderzee. De stad Amersfoort gaat dit doen. Ter bekostiging hiervan mag tolgeld worden geheven. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 203)

1614

De inwoners van Eemnes-Buiten vragen de Staten van Utrecht om het reglement op het fokken van paarden en ander vee, in 1597 vastgesteld, te bekrachtigen. (Mijnssen: Amersfoort, blz. 210)

1615

1 april: Sententie van het Hof van Utrecht over het recht op de Zuidwend van de geërfdten ten noorden en ten zuiden van deze oude dijk. De kerkmeesters behouden hun recht op de

Zuidwend en krijgen de proceskosten vergoed. (R.A.Utrecht; Rechterlijke archieven, no. 188; civiele sententiën van 1612-1618; Mijnsen: Amersfoort, blz. 211)

Het verbod om te mogen rijden of vee te drijven op de hoge weg (boven op de Wakkerendijk) wordt ter bekrachtiging door de gerechten van Eemnes-Buiten en Eemnes-Binnen aan de Gedeputeerde Staten voorgelegd. De dijk zou hierdoor beschadigd kunnen worden en de waterkerende functie zou hierdoor verminderen. Bovendien ligt de neerweg ernaast en kan die gebruikt worden! (Mijnsen: Amersfoort, blz. 211)

De schout van Binnendijk voert een proces tegen herbergier Evert Jansz. van Buitendijk "*wegens zondagschennis door het toelaten van drinken en spelen in de herberg onder de predicatie*". (Mijnsen: Amersfoort, blz. 211)

25 augustus: aan Jan Cornelisz uit Eemnes en Lambert Wijmolts (Amsterdam) krijgen het windrecht voor een korenmolen aan de Haarlemmerdijk op het Nieuwe Werk buiten de stad Amsterdam. Deze molen was door hen gekocht van olieslager Claes Jansz Lichthart, die de afgebroken molen op 8 december daarvoor aan hen had overgedragen. (Maandblad Amselodamum, jrg. 76, juli/aug. 1989: Molenbranden in Amsterdam)

Jan Cornelisz verklaart op 8 augustus 1615 voor notaris Nicolaas Jacobs, dat de molen wegen het verplaatsen meer dan 4 maanden niet gemalen heeft. (GAA, Not. Arch. 5075, nr 378 fol 508)

1616

De regenten van het Burgerweeshuis in Amersfoort kopen van het Amersfoortse stadsbestuur de buitendijks gelegen Kleine Helling aan de Eem, gelegen tegenover de Baarnse Dijk. (Archief Burgerweeshuis Amersfoort, 16 charter)

1617

"Gerrit Logen, schout tot Emmenes binnendijcx 30 £ ; Adriaen Backer, secretaris tot Em(m)enes voorn(oem)t 1 £ 10 st.; Peter Lambertsz., schout tot Emmenes Buytendijcx 70 £ ; Jan Rijcksz., secretaris tot Em(m)enes voorn(oem)t 1 £." (in: "*Schoutampten. Ander ontfanck van schoutampten ten platten landen van Utrecht voor den tijt van drye jaeren ingaende den 1^e January 1617 ende eynende den letsten Decemb 1619*" over de jaarlijks te betalen bedragen opgeschreven in het Archief financiële instellingen van de Staten van Utrecht, HUA)

24 oktober: Jan Cornelisz draagt zijn helft in een molen te Amsterdam (zie 1616) over aan Lambert Gerritz. (GAA, Kwijtscheldingen arch. 5063, 39 (26) fol. 28 verso)

De oudste van Eemnes nog bestaande tekening, een schets van 7x11.7 cm. (Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Zeist)

december: In Eemnes-Buiten betaalt Aelbert Thomesz met Kerstmis voor het windrecht voor de molen het bedrag van 3 gulden. Voor de Santvoortse (Drakenburgse) molen, malend voor Baarn en Eemnes-Binnen, betaalt jonker Nikolaas van Zuylen van Drakenborg (+1602; moet zoon Dirck van Zuylen zijn ; zie Kastelenboek provincie Utrecht, blz. 53) het windrecht, eveneens 3 gulden (in het boek "Ontvang van windrecht en concent van molen stellen", HUA Raad van Staten, inv. 955-1)

1618

De grote Nicolaaskerk van Buitendijk wordt verfraaid met een prachtig koorhek. (Kerkstraat, blz. 34; Eemnes, gesch. en archit., blz. 45, 77)

12 oktober: Eemnes wordt op de provinciale synode van de Gereformeerde kerk in Utrecht ingedeeld in de classis Amersfoort.

30 november: Nationale Synode van Dordrecht voert nieuwe kerkorde in. Bepalingen betreffende het onderwijs (het hele jaar les geven): controle op catechisatie en gebruikte boeken (gereformeerde levensvisie); toezicht op de godsdienstige gezindheid van de schoolmeesters. Strijd tegen de Roomse gebruiken (geen kinderen mogen naar Paapse scholen of bij klopjes les krijgen).

De schoolmeesters moeten het "formulierenboek" tekenen; vanaf september 1619 aanwezig. (Het Utrechts Archief, Classis Amersfoort, 142-144 visitaties 1660-1689; 192-194, 203 Formulierenboeken en visitaties; 176, 185, 186 diversen; 1-11 acta, waarin reacties schoolmeesters van jan. tot sept. 1620)

1619

Ds. Joannes Brouwers wordt predikant van de beide hervormde kerken (tot 1623). Voorheen was hij remonstrants gezind, maar daar had hij afstand van gedaan. De Dordse synode had er genoeg mee genomen, zodat hij in de vergadering in Utrecht "met vreuchden opgenomen" werd (Zee, G. v.d.: Crisis van de Kerkelijke reformatie... blz. 27).

Tot dit jaar is Maarten Gijsberts de koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten geweest. Hij wordt vermoedelijk opgevolgd door Leendert Jansen van den Berch, die in 1627 in het formulierenboek van de Classis genoemd wordt en rond 1632 naar Maartensdijk (?) vertrok. Misschien is Meyndert Gerritsen (de Wit?) zijn opvolger geweest. Deze kwam op 4 juli 1646 samen met zijn echtgenote Heindrickgen Everts met attestatie van Eemnes in Amersfoort en staat daar in de lidmatenlijst als Franse schoolmeester gemeld.

Op een topografische kaart van Lucas Jansz. Sinck "Caert daer in verthoont wort de Limite..." staat de Buitendijkse korenmolen aan de Zuidwend (Sijtwint) afgebeeld. Ook de Santvoortse molen, gebruikt door de Binnendijkers, staat op deze kaart. Deze kaart is de oudste met de aanduiding van de beide molens.

Heinellenpolder te veen gevormd. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 7)

Verbetering en verfraaiing van de grote kerk. (HKE 25, blz. 9)

1620

In Eemnes-Binnen werkt een zekere Berend Berend als koster en schoolmeester (Acta Classis Amersfoort).

1621

1 mei: Men besluit kaden te verhogen en te verbreden. Er wordt gesproken van: "op de oplagen, soe op het Cleyne Rebous..." (Maris: Eemnes, blz. 110)

Vijf jaar na aankoop van de Kleine Helling kopen de regenten van het Burgerweeshuis in Amersfoort van het Amersfoortse stadsbestuur ook de buitendijks gelegen Grote Helling aan de Eem. (Archief Burgerweeshuis Amersfoort, 17 charter)

1623

Ds. J. Brouwerus vertrokken naar Purmerend. Ds. Otto C. van Hasselt Swanenburg, een verwant van Nicolaas I, wordt predikant van de beide hervormde kerken (tot +1624).

1624

Veldpredikant A. Hornhovius wordt predikant van de beide hervormde kerken, als opvolger van de overleden ds. Van Hasselt Swanenburg (tot 1641). Hij was oorspronkelijk remonstrants gezind en daarom geschorst. Na ondertekening van de "canones" van Dordrecht en een ondervraging in de Utrechtse synode is hij dit jaar weer beroepbaar gesteld.

In de jaren 1624-1626 waart de pest in Utrecht rond en eist veel slachtoffers. In Eemnes heeft deze ziekte waarschijnlijk weinig slachtoffers gemaakt.

1626

Hornhovius laat een verzoenend geschrift in druk verschijnen. Hij wordt berispt en moet alle exemplaren in Den Haag bij de Staten Genraal inleveren. Hornhovius verzoekt enige reeds weggegeven exemplaren aan personen in de regering van Gelderland en Utrecht niet te hoeven overhandigen. (Besluiten Staten Generaal 1626-1630; www.inghist.nl; 08/05/1626,19, 30/05/1626,16 en 16/06/1626,6).

1628

Hornhobius verzoekt de Staten Genraal om een vergoeding voor de onkosten die hij gemaakt heeft (reis- en verblijfkosten). Hij krijgt uit christelijk meelevens f 100 toegezegd. (Besluiten Staten Generaal 1626-1630; www.inghist.nl; 02/12/1628,8).

Spanjaarden trekken plunderend rond (1629)

In augustus 1629 trokken Spaanse troepen onder aanvoering van Montecuculi over de Veluwe naar Amersfoort. Het was een grote legermacht: 11000 manschappen, 30 kornetten ruitery en 10 stukken geschut. Op 14 augustus gaf de stad Amersfoort zich over. Tien dagen lang bleven de troepen in de stad. Groepen soldaten trokken plunderend door het Gooi en omgeving.

"Het dorp Hilversum, waer veel volck woonden, dat meest Roomsgezint was, daer heeft men de kerck met veel huysen afgebrandt, gelijk zij oock deden op andere plaetsen." (Lieuwe van Aitsema: Saken van staat en Oorlogh I", blz. 867). Ook Eemnes vereerden ze met een bezoek. De inwoners van Binnendijk misten na hun bezoek de schouwbrief uit 1629, die zich in de gerechtskist in het koor van de kerk bevond. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 89). De troepen belegerden ook het Huis Ter Eem, maar konden het niet innemen.

1629

Pater Benedictus van de orde der Minderbroeders uit Haarlem meldt, dat hij door Gods hulp met succes in Eemnes werkt, nadat daar al 10 jaar geen priester meer was. (J.D.M.

Cornelissen: Romeinse bronnen voor den Kerkelijken Toestand der Nederlanden onder Apostolisch Vicarissen 1592-1727, deel I, Rijks Gesch. Publ. no. 77, Den Haag 1932; 26 augustus 1629). Deze pater was lid van de familie Van der Plasse – Van Dijke. Hij stierf op 65-jarige leeftijd op 27 juni 1651.

Ds Hornhobius doet als veldprediker dienst bij de belegering van Den Bosch (Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek, dl 8, blz. 847).

1630

Herbert Heus (de Geus) komt uit de Bommelerwaard naar Eemnes-Binnen om er als koster en schoolmeester te gaan werken. Hij vertrekt in 1636 naar Bunschoten.

14 maart: Ds Hornhobius heeft door zijn werk als veldprediker ten tijde van de veldtocht van het vijandelijk leger op de Veluwe schade geleden. Hij krijgt f 200 vergoed. (Besluiten Staten Generaal 1626-1630; www.inghist.nl; 14/03/1630,12; ingeschreven in S.G.55).

26 maart: Verkoop door Jhr. Adriaan Taets van Amerongen aan Johan Stachouwer van het huis Ruysdael, gelegen aan de "graft" bij Blaricum voor 8000 gulden.. Daarbij zit "een partye veenlants streckende van de voorz huysinge van Ruysdael tot Emenes toe" (Notaris Van Syp, Leiden en Leenregister St.-Paulusabdij nr 509-9 fo 180, d.d. 3 juni 1631). Mogelijk was de onveilige ligging van het huis Ruysdael aan de grens van het Gooi de reden tot verkoop.

1631

Phillippus Rovenius, apostolisch vicaris (1614-1651) bericht aan de infante Isabella, de gouvernante van de Nederlanden, dat er in dit deel van het Gooi en aanliggende dorpen (waaronder Eemnes) de katholieke priesters Tijmen de Saijer (Blaricummer, vanaf 1635 wonend te Laren) en Hendrik Aller (eerder was er: Florentius van Vianen) werkzaam zijn. (Arch. Aartsb. Utr. 68, 1949, blz. 242)

1632

Bevolkingsaantallen

Hoofdelijke Belasting

(6 stuiver van allen van 1 jaar en ouder)

Baarn	489	f 146 - 14 - :
Eembrugge	128	f 38 - 8 - :
Bunschoten	841	f 252 - 6 - :
Eemnes-Binnen	274	f 73 - : - : (dit bedrag duidt ± 244 inwoners!)

Eemnes-Buiten 807 f 242 - 2 - :

Bij deze aantallen moeten nog de zuigelingen bijgeteld worden (2 à 3 %), hetgeen voor Eemnes samen betekent, dat er omstreeks 1100 inwoners waren.

(Tijdschr. Voor Gesch. Oudheden enz. van Utrecht, 1847, blz. 198 e.v.; Ronald Rommes: Dringen langs de dijk, TVE 26° jrg. nr 4, blz. 275 e.v.)

Koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten Leender Jansen van den Berch vertrekt en wordt vermoedelijk opgevolgd door Meyndert Gerritsen (de Wit?).

1633

De Meent- en Maatlanden ten noorden van Eemnes worden door de Gooiers bekaaid. Het verzoek om de kade te laten aansluiten aan de Eemnesserdijk wordt afgewezen in verband met het tegenhouden van het slib bij de jaarlijkse overstroming van het Truikmerland. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 31)

12 juni: Jacobus Peelen Roest komt als pelgrim in Jeruzalem aan en wordt ingeschreven in het "Navis Pelegrinorum" met de woorden: "Dnus Jacobus Peelen Roest de Emmennes Flander" (Dnus=Heer, Flander=Nederlanden) In: Bijdr. Gesch. Bisdom Haarlem, dl 45, 1927, blz. 272.

1636

Koster en schoolmeester Herbert Heus van Eemnes-Binnen vertrekt naar Bunschoten. In de formulierenboeken van de Classis komen we daarna Goossen Aertsz tegen.

1637

2 Nieuwe klokken in de toren van Eemnes-Binnen, gegoten door de Enkhuizer gieter Evert Splinter. Afbeelding op de grootste: St. Pieter met sleutel in de hand, in de andere een haan. ± 950 kg zwaar en diameter 117 cm. Opschrift: "Sunte Pieter is min naem, tot godes dienst ben ick beqaem, den levendigen rope ick, den dooden over luide ick, anno. 1637 everhardus splinter me fecit enchusae".

De kleinste, met randschrift: "Si Deus pro nobis quis contra nos, everardus splinter me fecit enchusae anno. 1637." Gewicht ± 400 kg, diameter 86 cm.

September: Nieuwe schouwbrief van Eemnes-Buitendijk over de Hogeweg. De Gooiersgracht valt onder de schouw van de aangrenzende dorpsbesturen. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 30)

Verschijnen van het boek van de in 1612 overleden (Eemnesser) rechtsgeleerde Willem van Radelant: "Decisiones Posthumae Curiae Provincialis Trajectinae, collectae per W. Radelantum". (HKE, jrg. 13, 1991, blz. 17)

1638

20 april: De gemeenschappelijk beweiding van het achterste Raboes voor paarden en koeien onder toezicht van een schaarmeester mag tot uiterlijk 1 november (Allerheiligen) plaats vinden. (Resolutie van Eemnes-Buitendijk; zie Maris: Eemnes, blz. 53)

De uiterdijken ten zuiden van de Eemnesser Vaart bekaaid. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 8)

1640

20 april: na verlies van de oude schouwbrief door toedoen van de Spaanse troepen (zie 1629) wordt door de hele gemeente van Binnendijk een nieuwe schouwbrief vastgesteld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 89). Op 21 augustus wordt deze goedgekeurd door de Staten van Utrecht.

Bij plakkaat van de Staten van Utrecht wordt de Santvoortse molen dwangmolen voor Eemnes-Binnen en Santvoort (Baarn-west). Hierdoor is de "belasting op het gemaal" gemakkelijk te innen. (Pluim, Baarn, blz. 193)

Binnendijkse watermolen wordt "ongangbaer" (Maris: Eemnes, blz. 106), zie 1649.

1641

Ds. A. Hornhovius vertrekt uit zijn gemeente naar Oost-Indië.

1642

Pastoor Florentius van Vianen, wonend in Blaricum, door de Eemnesser schout aangehouden bij twee klopjes in Eemnes. Hij kreeg een boete te betalen. (Arch.Aartsb.Utr. I, 300 en 408) De baljuw van Gooiland, P.C. Hoofd, schrijft er twee brieven over (31 juli en 23 augustus). Ds. J. Flaman wordt de nieuwe predikant van beide hervormde kerken (tot +1650). (Het Utrechts Archief: Classis Amersfoort 304, Stukken omtrent de samenvoeging 1642-1646) De huuropbrengst van de Grote en de Kleine Helling, waarvan het Burgerweeshuis in Amersfoort eigenaar is, bedraagt resp. 92 en 66 gulden. (Archief Burgerweeshuis Amersfoort, 50 (Hb), fol. 29 verso en dorso).

1643

De in Naarden gevestigde Jezuiet Godfried Franken wil Eemnes, Baarn en Laren als katholiek priester bedienen, maar wordt daarbij door Florentius van Vianen dwars gezeten. (Krachtens een regeling tussen de Jezuieten en Rovenius van 1629 was het reguliere geestelijken vrij om in plaatsen zonder eigen pastoor werkzaam te zijn). Hij beklaagt zich per schrijven van 20 januari bij de apostolisch vicaris Rovenius. Later dat jaar vertrekt Franken, na in Uitermeer opgepakt te zijn, uit het Gooi.

1644

20 juli: Overeenkomst door bemiddeling van de apostolisch vicaris Phillippus Rovenius tussen de priesters Florentius van Vianen (te Laren) en Tijmen de Saijer (die van Laren naar Hilversum zal verhuizen) over het pastoraat te Eemnes. Florentius zal naast Laren en Blaricum ook Eemnes-Buiten bedienen en de samenkomsten houden in het huis van Gijsbert Klaassen. Tijmen zal naast Hilversum, Baarn, Ter Eem en de Vuursche, ook Eemnes-Binnen bedienen en de samenkomsten daar houden in het huis van Jaapje Franssen. (Martien Parmentier: Vitale kerk I, blz. 59 e.v.; Dr. M.F.G. Parmentier: Het pastoraat aan katholieken tussen Vecht en Eem (1638-1646), blz. 45; Utr. arch. Inv. 1003 Oud Kath. Kerk in Ned., 137.

1645

Bartholomeus Daniëls komt als opvolger van Meyndert Gerritsen als koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten. Meyndert wordt het jaar erop in Amersfoort als "Franse schoolmeester" gemeld.

1648

1 oktober: het gerecht van Binnendijk bepaalt na gehouden buurspraak dat jaarlijks op 28 september de dijken en wegen worden geschouwd en de mennegaten tot op zekere hoogte dicht moeten zijn. Nat jaar. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 90).

Een zuidelijke dijk tegen het Baarnse water wordt aangelegd. Hiervoor is er een contract geloten tussen het Gerecht van Eemnes-Binnen en de landeigenaars van de weg af oostwaarts tot de graft. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479; zie 1698)

Op verzoek van de geërfden en landgenoten van Eemnes-Binnen verlenen de Staten van Utrecht verlof om de watermolen te repareren. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260)

1649

13 augustus: Overeenkomst na bemiddeling van de Staten van Utrecht tussen Buitendijk en Binnendijk om de vaart te verwijden en de sluis in steen te vernieuwen. Binnendijk draagt 1/5 deel bij en ontvangt uit inkomsten van vaart, haven en sluis hetzelfde deel. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 8, 22, 25).

Nieuwe (of vernieuwde) watermolen in Eemnes-Binnen gebouwd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 90; G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260).

In de grote Nicolaaskerk van Buitendijk wordt een doophek met doopbogen aangebracht.

1650

Staten van Utrecht geven toestemming om ter bekostiging van de verbetering aan de Eemnesser Vaart een lening aan te gaan. Door tegenwerking van de grote steden als Utrecht

en Amersfoort, o.a. door handhaving van het verbod tot "nering ten plattelande" groeit Eemnes niet tot handelsplaats uit. Nieuwgevestigden, die hoopten op goede inkomsten, gaan zich elders vestigen, waardoor de achterblijvers de lasten alleen moeten dragen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 9, 100)

Ds. J. Flaman, predikant van beide Eemnesser kerken overlijdt.

1651

februari: sluis van Eemnes gebouwd (Vaart)

4/5 maart: Sint Pietersvloed. Watersnood door de doorbraak van de Rijndijk (Grebbeijk). De Zomerdijk brak op verschillende plaatsen door. Ook in Eemnes vielen er slachtoffers. "De huysluiden moesten sich berghen op de solders en daer wierden veel haesen gevangen in de boomen." ("Kerckeboeck" van St. Janskerk Ter Eem; zie HKE, jrg 3, 1981, blz. 32; HKE, jrg. 14, 1992, blz. 154)

De Zuidwend, al bekend van voor 1306, wordt bij het verbeteren van de Vaart afgebroken. Overbodig geworden door de noordelijker Zeedijk. De grote stenen schutsluis wordt aangelegd. De Amsterdamse koopman en burgemeester Jan Bickers, die zijn buitenhuis op de De Eult in Baarn had, is hierbij betrokken. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 158)

Ds. Theodorus Spruijt wordt de nieuwe predikant van de kerk van Eemnes-Buiten (tot +1671).

7 mei: Besluit tot de verkoping van de landerijen van Eemnes-Binnendijks, teneinde aan de kerken van Eemnes-binnen en Eemnes-Buiten, die tot nu toe gecombineerd waren, vanwege de vele lidmaten en toehoorders in beide kerken, elk een eigen predikant te geven. (Resolutie Staten van Utrecht, fol III vv)

Op 19 oktober doet ds. Johannes Jacobi Hanefeldt, geboren te Meysenheim in de Palz, zijn intrede in de kerk van Binnendijk (tot +1661).

1652

26 augustus: Resolutie van de schout en burgemeester en die van Eemnes-Binnen dat ieder na "kerkroeping" of na waarschuwing van de bode verplicht is naar het raadhuis te komen. De Binnendijkers naar het erf van Maria Bort; die van Buitendijk naar het erf van Gijsbert Aertsen. Niet opkomen: een boete van 10 stuiver. (GAE no. 32 deel 1: Resolutiën... 1645-1715; zie ook: HKE jrg. 3, 1981, blz. 49)

31 augustus – 4 september: bijeenkomst van de Dordse Synode. Een van de daar aangenomen bepalingen luidt: de schoolmeester moet het hele jaar les geven ("*soo wel des somers als des winters alwaar het maar over seer weynige kinderen schoolhouden*"), gereformeerde leerboeken gebruiken, het christelijk geloof onderrichten, en de kinderen "*met een goet en stigtelijk leven en exempel voor te gaan.*" Bovendien worden alle gereformeerden vermaand hun kinderen niet in paapse scholen of bij klopjes school te laten gaan (art. 9 en 10). Deze bepalingen worden door de kerkenraad van Eemnes-Buiten in het acteboek opgeschreven.

1654

29 mei: Als vroedvrouw van Eemnes-Binnen wordt een zekere Eefgen tegen een salaris van 7 gulden en 10 stuiver aangesteld. Ook in Buitendijk gaat zij aan de slag. (Resolutieboek (1654-1803) van Eemnes-Binnen)

1656

Voor de Geerenpolder wordt een aparte schouwbrief vastgesteld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 89)

1658

5 mei: Eerste resolutie in het oudste resolutieboek van Buitendijk: De burgemeesters kunnen te allen tijde het gerecht bijeen roepen.

Niemand mag vee langs de weg laten weiden. (Resolutieboek 1 (1: 1658-1702), blz. 1)

1659

Schout mr. Johan van Velthuijsen krijgt geld voor extra werk, dat hij deed. (Resolutieboek 1 (1), blz. 2)

1660

9 oktober: Overeenkomst tussen Gooiers en Eemnessers over het aansluiten van de verhoogde kade ten noorden van Eemnes met de Eemnesser dijk. Een schutsluis kan geopend worden voor slibafzetting. De Eemnessers mochten grond hier blijven halen voor het onderhoud van dijken. Bovendien mogen zij op bepaalde plaatsen in het Gooi zand halen voor het vullen van de mennegaten en het zanden van de Hogeweg en Neerweg. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 31)

Omstreeks 1660 kocht Jan Meijnsz de korenmolen van Buitendijk. Toen hij in 1666 stierf, had hij er weinig aan verdiend, aldus de Huizer Lambert Rijcksz Lustigh in zijn "Memorie ofte Kronijckxke" (RA Noord Holland, handschrift)

Van de dwangmolen (verplicht gebruik om te laten malen) in Santvoort is bekend, dat veel boeren hun koren elders laten malen (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 259)

1661

30 april: Cornelis van Ommeren tot secretaris van Eemnes door de Staten van Utrecht benoemd. (Resolutieboek 1 (1) blz. 3)

31 augustus: Jaarlijks inspecteren de regenten van het Burgerweeshuis van Amersfoort hun huizen en landerijen. Ook de Grote Helling, een aanwas aan de Eem achterin de Maten, was hun eigendom. Zij trokken er met paard en wagen naar toe en maakten er een dagje uit van. Van de Kleine Helling met de Grote Maat en de Grote Helling laten zij manuscriptkaarten vervaardigen (omstreeks 1660). (P.J.J.M. van Wees: Het Burgerweeshuis van Amersfoort, Amersfoort 2002, blz. 100)

Kosten van deze dag: 3 gulden voor elk van de drie voerlui; en f 14,50 aan overige onkosten. (Archief Burgerweeshuis Rekeningboeken penningmeester, 111)

10 november: ds. Johannes Jacobi Hanefeldt van Eemnes-Binnen overlijdt.

1662

29 juni: Ds. Splinterus van Pothuizen doet zijn intrede in Eemnes-Binnen (hier tot 1669).

eind juli: Omslag over de morgentalen vanwege de belasting van de kerk met 66.000 gulden. (Resolutieboek 1 (1) blz. 7)

1664

Hendrick Vijant tot secretaris benoemd. (Resolutieboek 1 (1) blz. 5)

ca 1664: Eemnes klaagt bij de Staten van Utrecht over de grote waterlozing vanuit de Gelderse Vallei. Dit bemoeilijkt de afwatering uit de Eemnesser polder (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

Tussen 1664 en 1667 trekt een pestepidemie over het hele land. Vermoedelijk zal deze ook slachtoffers in Eemnes hebben veroorzaakt.

1665

juni: Lambert Munnick, schout van Eemnes.

De burgemeester van Buitendijk moet aan Jan Jansz Damean de gepresenteerde rekening voor hemzelf en de kerk betalen. (Resolutieboek 1 (1) blz. 7)

1667

27 januari: Willem Kronenberg uit Eemnes treedt op in dienst van de VOC en is dat jaar uitgevaren met de Vrouwe Rebecca Jacoba.

Reglement, waar de schout aan moet voldoen. Collecte voor de grote sluis. (Resolutieboek 1 (1) blz. 6)

2 oktober: Gijsbert van Veeren, schout. (Resolutieboek 1 (1) blz. 9)

18 oktober: De doorbraak in de zomerdijk zal worden gemaakt.

1668

Resolutie van de Staten van Utrecht: Katholieke kinderen, die door het dorp ondersteunt worden, moeten bij gereformeerden worden ondergebracht en gereformeerd worden opgevoed. In Eemnes wordt hier de hand mee gelicht. Zie 1726.

2 maart: Pieter Strick, schout van Eemnes. (Resolutieboek 1 (1) blz. 11)

De koster en schoolmeester Goossen Aertsz van Binnendijk heeft plaats gemaakt voor Jacob Egberts Vos.

In het doopboek van de R.K. kerk van Blaricum (1668-1670 door pastoor Petrus Hartman) wordt als eerste dopeling ingeschreven: Everardus, zoon van de Blaricummer Wilhelmus (Carocardus?) en de uit Eemnes-Buiten afkomstige Maria Cornelisdr.

1669

Na het vertrek van ds. Splinterus van Pothuizen doet ds. Simon van Houten zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (vermoedelijk blijft hij tot 1682 hier predikant).

In een classisrapport staat koster Bartholomeus Daniëls van Eemnes-Buiten als een "goede" schoolmeester genoemd.

20 oktober: stormvloed, waardoor ten minste twee waaien ontstonden of vergroot werden. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 155)

Ondanks de monopoliepositie van de Amersfoortse bierbrouwers zijn er dit jaar brouwerijen in Eemnes, Hoevelaken, Scherpenzeel en Woudenberg. Deze bieren worden zelfs binnen de stad Amersfoort getapt. De Amersfoortse magistraat brengt deze bieren onder bij de uitheemse bieren en er moet vanaf 1670 bij de invoer impost op worden betaald (H. Halbertsma: Zeven eeuwen Amersfoort, blz. 48)

9 december: In een advertentie in de Oprechte Haarlemmer Courant wordt te Eemnes te koop aangeboden: een chirurgijnswinkel met alle toebehoren met de "calanten" (cliëntele), binnen 18 dagen te aanvaarden. Te bevragen bij Reynier van den Beern, boekverkoper te Amsterdam.

1670

maart: Bij de drie waaien wordt de zomerdijk gerepareerd. (Resolutieboek 1 (1) blz. 18; HKE, jrg. 14, 1992, blz. 155)

1671

Ds. Th. Spruyt van Eemnes-Buiten overlijdt.

Willem Symonsz is schipper op Amsterdam (GAE no 1 (1) resolutieboek blz. 21)

1672/1673

Vanwege de slechte financiële toestand als gevolg van de Franse inval en bezetting worden diverse bezittingen van het Burgerweeshuis van Amersfoort niet verhuurd, waaronder de Kleien en de Grote Helling. (P.J.J.M. van Wees: Het Burgerweeshuis van Amersfoort, Amersfoort 2002, blz. 108)

Eemnes heeft te lijden van de Fransen (1673).

Eemnes (en ook Soest) heeft te lijden van de Franse en Keulse troepen, die ons land bezetten 1672 is het welbekende rampjaar; een afdeling van 4000 Franse ruiters onder aanvoering van markies De Rochefort trekt in juni vanaf de IJssel via Wageningen en Rhenen naar Amersfoort en door het Eemland verder naar Naarden; veel Eemlanders zochten elders een veilig heenkomen. Bij de visitatie door de classis op 21 augustus 1672 werd opgemerkt, dat "zedert 't vluchten somtyts niet gepredickt" werd. (HUA, Archief classis Amersfoort, 191) Van juni 1672 tot oktober resp. november 1673 waren ook de steden Amersfoort en Utrecht door de Fransen bezet. Op bevel van generaal Luxembourg ging het Franse leger in september 1673 op strooptocht in de dorpen, die rond de veroverde steden lagen. Naast geldelijke verrijking was het doel de bevolking te intimideren en te onderwerpen. Op 28 en 29 september 1673 wordt in Eemnes-Binnen en Eemnes-Buiten, ondanks hun betaling van "vrijstellingsgeld" (sauvegarde), grondig geplunderd. Eemnes had de door de Fransen

opgelegde schatplicht: 180 karren met hop, geleverd. (Luc Panhuysen: "Rampjaar 1672", Amsterdam 2009) En ook de vrouwen liepen veel gevaar. Een eigentijds historicus verwoordde het aldus: "Behalve dit alles most het vrouwvolk en de teedre maagden geweld in hun eere lijden, werden tot Immenes een meysjen van 15 jaaren door 17 deser overgevene menschen ter doot toe misbruijckt en elders een vrouw..... (tot)dat sij doot bleef leggen." (P. Valkenier: 't Verwerd Europa I, 2e dr. Amsterdam 1742, blz. 815 en 816)

De economische toestand in beide stadjes gaat erg achteruit. Uit een verzoekschrift aan de Ged. Staten van Utrecht (1719): Van de 400 huizen in Eemnes-Buiten met merendeels vermogende ingezetenen, die vaak zelfs nog land onder Bunschoten bezitten, vervalt het stadje tot nauwelijks 200 huizen met minder dan de helft van het aantal inwoners, vooral om "dat van tijd tot tijd veele landgenoten hare hoffsteden splitzen en verscheydene kleyne perceeltjes verhuren, en zelfs voort grootste gedeelte aan luyden buyten 't district woonachtigh" zijn. (Arch. Waterschap, oud inv. no. 8)

Van Hoevelaken komt ds. C. van Rhijn als predikant in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten (hij wordt in 1674 tevens veldprediker; hij blijft tot zijn overlijden in 1702).

1674

3 juni: Moer Davidts krijgt het vroedmoerschap in plaats van Sijtje Moer, met als voorwaarde "arme vrouwen uit liefde te bedienen". (Resolutieboek 1 (1) blz. 26)

13 september: de Staten van Utrecht schenken de hoge, de middelbare en lage Heerlijkheden van Baarn, Soest, Ter Eem en de beide Eemnessen aan prins Willem III van Oranje. Daaraan verbonden is o.a. het jachtrecht. (Resolutie van 20 sept. 1674) In 1702 komen de Hoge Heerlijkheden bij het overlijden van Willem weer "in de boezem" van de Staten van Utrecht.

14 december: Plakkaat aangaande de jacht onder Soest, Baarn, Ter Eem en de beide Eemnessen. Een jachtopziener wordt aangesteld.

In verband met de invoering van het redem(p)tiegeld, een nieuwe grondbelasting, krijgt schout Pieter Strick opdracht om de blaffaard van het oudschildgeld van 1599, gesteld op "ackeren en schilden" over te brengen op "mergentalen". (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 95)

1675

februari/maart: De Eemnesser katholieken krijgen weer een eigen pastoor: Fulgentius Luytelaar of Leutelaar (Can.Reg.S.Aug.; regulier kanuniek naar de regels van St. Augustinus,+1684). Aanvang van het doop- en trouwboek.

De bevolingsaantallen voor de beide Eemnessen op grond van het cohier van het familiegeld: Eemnes-Buiten 121 huishoudens met 369 (+15) personen; Eemnes-Binnen 50 huishoudens met 182 personen. Totaal: 171 huishoudens met ongeveer 571 (+ 15= 586) personen.

Kennelijk zijn er Eemnessers naar elders vertrokken vanwege het oorlogsgevaar. (HUA, Archief Staten van Utrecht, 543; Ronald Rommes: Dringen langs de dijk, TVE 26^e jrg. nr 4, blz. 275 e.v.)

16 mei: De prins van Oranje stelt een ordonnantie vast op de justitie en politie; tevens benoemt hij een drossaard (stadhouder) om namens hem het bestuur uit te oefenen. De gerechten van Soest, Baarn, Eemnes-Binnen en Eemnes-Buiten alsmede de kerkenraden van de beide Eemnessen opperen bezwaren hiertegen. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 91)

november en 4/5 december: stormvloeden en zware overstroming van de hele polder (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 91; HKE, jrg. 14, 1992, blz. 156)

Met kerstmis betaalt molenaar Willem Rutgersz drie gulden voor het windrecht van de korenmolen van Eemnes-Buiten. Jonker Dirck van Zuylen betaalt in februari dit jaar hetzelfde bedrag voor de Santvoortse molen. (HUA , Raad van Staten, inv. 955-1 en 2)

1676

De bezwaarden tegen de maatregelen van de Prins van Oranje verzoenen zich met de drossaard (zie 1675) (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 91)

13 januari: De molenaars van de Blaricummer molen, Brant Pietersz en Ghijsbert Jacobsz klagen naar aanleiding van een geschil over het maalloon, dat veel mensen naar Eemnes of op 't Sticht gaan om hun graan te laten malen. Het maalloon bedraagt 4 stuiver, zij willen die verhogen naar 5 stuiver. De bode moet de verplichting om in Blaricum te laten malen omroepen. (GA Laren 146)

1677

Grote reparatie aan de grote sluis en de Vaart na de grote overstroming van 1675. (Verzamelde (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 9, 38, 91)

1679

28 oktober: Geldelijke regeling tussen inwoners van beide Eemnessen, de geërfden en de kerkmeesters om uit de hoog opgelopen kosten te komen van de Franse bezetting, de overstroming en de reparatie van sluis en vaart. Ook moet er een belasting opgebracht worden ter aflossing van betaling aan de Fransen. Initiatief hiertoe nam de stadhouder van Prins Willem, Pieter Michelet. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 9, 91)

1680

2 januari: Colleges van Gecommitteerde Geërfden nemen de waterschapstaken van Eemnes-Buiten en Eemnes-Binnen op zich. Van de 10 leden moeten 2 landeigenaren in Holland wonen, 2 in Utrecht en 2 in of bij Eemnes. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 12, 91)

27 januari: aangegaan een overeenkomst in het raadhuis van Eemnes-Buiten tot het oprichten van een college van Geërfden. (d' Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

3 maart: verbod om de landen te ontgraven of af te turven (daar werd minder geld over betaald volgens de regeling uit 1679). (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 18)

Koster en schoolmeester van Eemnes-Binnen Jan Egberts Vos is opgevolgd door Henry Couette.

1681-1683

Drie stormvloed. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 25)

1681

24 februari: de vervallen watermolen van Eemnes-Binnen wordt voor afbraak geveild.

Hiermee hoopt men een deel van de nog bestaande schulden af te kunnen lossen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 90, 92).

27 maart: verbod op afbraak van huizen in Eemnes-Binnen, het vervoer en de verkoop van de het materiaal buiten het district, tenzij er een nieuwe woning wordt gebouwd op straffe van een boete van 100 Carolusgulden (HKE, jrg. 6, 1984, blz. 5).

14 augustus: Willem Gijsberts Gouwer, smid in Eemnes Buiten, vermoordt Geurt Pauwels uit Westbroek ten huize van timmerman Claes Jacobsz. Hij vlucht en wordt het jaar daarop bij verstek veroordeeld (zie 25 januari) (HKE, jrg 31, blz. 146-147).

1682

25 januari: de Eemnesser smid Willen Gijsberts Gouwer wordt bij vcerstek door het Hooge Gerecht van Baarn eb onderhorige dorpen veroordeeld tot eeuwigdurende verbanning bij terugkeer tot de dood door het zwaard voor de moord die hij pleegde. Bovendien moet hij de kosten van het proces betalen en krijgt hij een boete van f 80. Een en ander wordt door verkoop van goederen uit zijn smederij verhaald. (HKE, jrg 31, blz. 146-147)

Anthוניus van der Burght doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen.

Vermoedelijk is hij hier tot 1706 predikant.

1683

23 oktober: De Staten van Utrecht hekelen het misbruik van elders koren te laten malen dan op de Santvoortse molen. Een nieuw placcaat vermeldt een boete van f 100 bij overtreding; waarvan de helft voor de armen van Baarn en Eemnes-Binnen. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 259)

28 november en 6 december: resoluties van de in Utrecht wonende geërfden van Binnendijk over de gadering van de uitgezette sluislasten, opgedragen aan schout Pieter Strick, die echter dit jaar overleed. Zij gaan een proces tegen de executeur testamentair aanspannen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 95)

1684

18 maart: De Staten van Utrecht bepalen, dat de heffing d.m.v. de nieuwe blaffaard van schout Strick (zie 1674) niet juist is: er wordt te veel geheven. De gadermeester (cq de erfgenamen) moeten rekenschap geven. Veel gereken en herrekenen volgt, met zelfs een gerechtelijke procedure tegen de erfgenamen van de volgende schout, Joan van Wickevoort in 1709 (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 95, 96)

Besluiten van de Staten van Utrecht betreffende onderzoek naar de schulden van de kerk in 1684 op verzoek van de kerkmeesters en de buurmeesters van Eemnes Buijtdijk. (AE Bnr 1007, 1555)

8 september: Andreas Mamuchet van Houdringen overlijdt. Eigenaar van hofstede Groeneveld. Hij wordt in de Pieterskerk van Eemnes-Binnen begraven. De grafsteen (onder de betonvloer in de consistoriekamer) luidt: De Heer Andreas Manmchet van Houdringen. De koster en schoolmeester van Eemnes-Binnen, Henry Couette, is opgevolgd door Jacobus van Leeuwen.

Wellicht is er een jaar een tijdelijke schoolmeester geweest, want bij genealogisch onderzoek werd er een Poolse schoolmeester gevonden, die omtrent 1682 in Eemnes zou hebben gestaan. Zijn naam is: Hyronimus Bartelomeus Dopkewitz (oftewel Dopschewejt, later werden nakomelingen eenvoudig Pool genoemd). Deze schoolmeester was tevens chirurgijn. In 1685 is hij werkzaam in Vianen. (<http://www.wobbes.com/kwartierstaat11.htm>).

1685

Alle papieren van het gerecht moeten worden verzameld en opgeborgen in de gerechtskist. (Resolutieboek 1 (1) blz. 59)

Resolutie op de inkomende schepen (GAE no 1 (1) resolutieboek blz. 21)

Koster en schoolmeester Jacobus van Leeuwen van Binnendijk heeft een geschil met het gerecht over de tarieven voor het begraven van doden.

1686

Er wordt melding gemaakt van een watermolen.

7 april: In Oud-Loosdrecht vraagt chirurgijn mr. Gerrit de Wit het lidmaatschap van de kerk met attestatie van Eemnes-Buiten, waar hij twee jaar eerder vertrokken is. Hij ging naar Suriname, maar heeft geen attestatie van de kerk aldaar, omdat voor het houden van het avondmaal de dominee aldaar al kwam te overlijden. (B. de Ligt: Handelingen des kerckenraeds van de Oude Loosdrecht, 1647-1695, Loosdrecht 1997)

Voorschrift van de Staten van Utrecht, dat ook rooms-katholieke geallimenterde kinderen een gereformeerde opvoeding moeten krijgen. Dit is een probleem in Eemnes en Soest (zie 1747)

De Generale Ordonnantie wordt vastgesteld. Daarin wordt onder meer bepaald, dat er om de tien jaar een twee bijgewerkte blaffaards (registratie gronden) gemaakt moet worden, een voor Kamer van Financiën van de Staten en een voor in de gerechtskist. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 20)

28 oktober: gestelde cautie wegens het turfgraven afgegeven aan de gecommiteerde geërfden en burgemeester en gerechte van Eemnes-Binnendijk op de interdictieve aviesten

dienaangaande van 20 juli 1686 – 24 november 1686. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

1687

13 februari: akte van conventie tot redding van de dorpszaken van Eemnes-Binnen van buurmeester, raden, schepenen, kerk- en armmeesters en alle inwoners van het gerecht. Men trachtte uit de verwickelingen van processen en onenigheden te geraken, op 25 februari bekrachtigd door de Gedeputeerden van de Staten. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 95)

Ten laste van de gemeentegoederen van Binnendijk, genaamd de Zuidwend, wordt er een kapitaal van f 4000 geleend ter aflossing van de hoge schulden van het dorp. (AE Bnr1002 75)

1688

Gerardus Scheerder komt van Maasland en wordt pastoor van Eemnes (tot +1691). Hij correspondeert met velen over de zogenaamde "oud-katholieke" stellingen. Hij komt in conflict met de Apostolisch Vicaris Petrus Codde. (Utr. Archief: 1003 Oud Kath. Kerk Ned.; 641-661 ook in 542; Gian Ackermans: Herders en huurlingen, Amsterdam 2003, blz. 247 en 453).

Resolutie van de Staten van Utrecht: Katholieke kinderen, die door het dorp ondersteund worden, moeten bij gereformeerden worden ondergebracht en gereformeerd worden opgevoed. In Eemnes wordt hier de hand mee gelicht. Zie 1726.

1690

Gedeelte van het Raadhuis afgebroken, de rest wordt als woonhuis gebruikt. (GAE 1,1 blz. 83)

Reglement op het begraven van de doden. (Resolutieboek 1 (1) blz. 84)

Pastoor Scheerder in conflict met de Apostolisch Vicaris Petrus Codde over de geschriften tegen de Hilversumse pastoor Adrianus Smidts, waar hij het mee eens is. Hij moet dit herroepen. Uiteindelijk stuurt Codde twee belangrijke geestelijken, waaronder aartspriester Jacob Cats, naar Eemnes om hem over zijn ideeën te onderhouden. Hierover klaagt Scheerder bij de Propaganda Fide in Rome. De druk op Scheerder wordt vergroot: de gewijde oliën worden hem door de aartspriester geweigerd. (Gian Ackermans: Herders en huurlingen, Amsterdam 2003, blz. 247 en 453).

10 juli: brief van pastoor Scheerder, geschreven in Blaricum, waarin hij zijn mening over de Hilversumse pastoor Smit herroept. "Hierop hebbe ik U Eerw. dit ten eerste bekend gemaakt...nu naderhant beter onderricht wesende.....Ende dierhalve ...belij ik, dat hij geheel onnoosel daer in is, ende qualijk beschuldigt is. Nu sal U Eerw. sien...ende verblijve mits dese uw seer Eerw. goeden en bekenden vriend en confrater. In Blaricom den 10 Julli 1690, Gerardus Scheerder."

20 december: stormvloed (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 35)

1691

juli: pastoor G. Scheerder schenkt de kerk een communiebank.

12 november: Pastoor Gerardus Scheerder overlijdt; de Amersfoorter Gerardus Scheunink wordt zijn opvolger (tot zijn vertrek naar Kampen in 1692).

december: stormvloed (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 35)

1692

mei: verzwaren van de Veendijk; specie hiervoor uit het Truikmerland. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 35)

1693

4 januari: F. Mollo, Amsterdams bankier en zaakgelastigde van Polen, schrijft vanuit Amsterdam aan de secretaris van de Propaganda Fidei: De Apostolisch Vicaris Petrus Codde heeft in het verleden ook pastoor Scheerder van Eemnes zeer onrechtvaardig behandeld,

omdat die door tal van beëdigde verklaringen de onrechtzinnigheid van zijn collega Smit uit Hilversum had aangetoond. (Rijks Gesch. Publ. no. 94)

1694

Lambert Brouwer is pastoor van Eemnes. Hij klaagt in 1696 en 1697 bij de Apostolisch Vicaris over problemen met zijn levensonderhoud.

1695

Er is een geschil met het gerecht van Eemnes-Binnen door de koster en doodgraver Jacobus van Leeuwen over het graven maken in de winter.

11 januari: het echtpaar Albert van Alphen en Weijntje Jans worden de eigenaars van de korenmolen van Eemnes-Buiten. (HUA, Rechterlijke Archief, inv. nr 1190)

De zeekade op het voorste Raboes verlengd en aangesloten op de kade van de Grote Maatpolder (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 35)

6 en 7 juni: in Naarden en Gouda wordt het huis Ruysdael met 20 morgen land overgedragen van de erfgenamen van Mr. Gerard Storm aan Adriaan Tijmensz Blom te Eemnes voor 1900 gulden (R.A. Haarlem: Rechterlijk archief Naarden, 7 juni 1695; en Gem. Arch. Gouda: Notarieel 6 juni 1695).

november: Gijsbert Dirksz Rebel wordt koster, doodgraver en schoolmeester van Eemnes Binnen als opvolger van Jacobus van Leeuwen. Na examinatie van het lezen en zingen wordt hij door de Classis in Amersfoort toegelaten als schoolmeester. Hij blijft dit tot zijn overlijden in 1705.

Hij heeft een geschil over het graven maken in de winter. (HUA, acta Classis Amersfoort)

1697

Twee nieuwe eikenhouten sluisdeuren aan de grote sluis aangebracht. Onenigheid over de betaling hiervan tussen Binnendijk en Buitendijk leidt tot een proces, dat door Buitendijk wordt aangespannen voor de Staten. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 39, 99)

1698

Cornelis Bonaventura Dierhout wordt pastoor van Eemnes (tot 1707; dan volgen er twee verschillende handschriften in het doopboek; in 1711 wordt Derout pastoor te Naarden).

7 september: Schrijven aan het gerecht van Baarn van de Burgemeester en het gerecht van Eemnes-Binnen over de kade tegen het water vanaf Baarn. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

17 oktober: publieke veilig van de Santvoortse molen. Gerrit Willemsz Varecamp koopt de molen via hun voogd Jacobus van Leeuwen van de onmondige kinderen, erfgenamen van Jacob Jansz Wacker en Weijmpje Goossens. Het is een aankoop binnen een molenaarsfamilie, want Willem's grootmoeder was Aeltgen Jacobsdr Wacker, die met de Soester molenaar Gerrit Aelbertsz Varecamp getrouwd was. Koopbedrag: f 1000. Op 29 november wordt f 400 betaald, later de rest. Hij koopt in december van dezelfde erven de molen "De Windhond" in Soest. (HUA, gerechtelijk archief, inv. 1176, 135; Parenteel van Gerrit Varecamp: <http://van.deelen.glind.nl/varecamp.htm>)

1699

5 maart: storm en hoge vloedstand: in mei opnieuw verzwareing van de Veendijk. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 35)

30 mei: koopakte van de Santvoortse molen door Gerrit Willemsz Varekamp voor Pieter Michelet, drost van het Hoge gerecht van Baarn en omliggende dorpen, geassisteerd door twee schepenen. (HUA, gerechtelijk archief, inv. 1176, 135)

31 oktober: Pastoor Dierhout zal evenals de predikanten vrij zijn van "setting" van dorpsgelden. (Resolutieboek 1 (1) blz. 103)

Er wordt een nieuw schouwreglement in Binnendijk opgesteld, omdat de oude bij de Franse invasie verloren was geraakt. De schouw over hoge en lage weg, erven en dijken, was in een willekeur bepaald. Men kopieerde grotendeels die van 1640. (AE Bnr 1002, 106)

18e eeuw

De eeuw vangt aan met een grote watersnood in heel Eemnes, die zeer veel schade toebrengt aan huizen, boerderijen en stallen (1702). Ook drie golven van veeppest (1713-1720; 1744-1765 en 1768-1786) en lage zuivelprijzen bracht economische neergang in de boerenbedrijven. In het midden van de eeuw kwam er een herstel.

De beide Eemnessen worden om geldelijk belang door de Staten van Utrecht te koop aangeboden als "Ambachtsheerlijkheid". De koper mag verschillende functionarissen aanstellen (tegen de nodige betaling hunnerzijds). Ysaak van Norden, gehuwd met Jannetje Parvé, koopt voor f 12000 de heerlijkheid. Hij verzoekt de Staten ook het recht te mogen kopen om predikanten aan te stellen ("jus approbandi et improbandi"). Dit wordt toegestaan voor een bedrag van f 3000. Dat is een voorbeeld van geld beleggen in de 18e eeuw!

Na de dood van Jannetje Parvé koopt de familie Hasselaer de Ambachtsheerlijkheid. Pieter Cornelis Hasselaer woont in de zomermaanden op Groeneveld, dat hij fraai laat verbouwen. Er wonen in de beide Eemnessen enkele aanzienlijk families (sommige uit Haarlem) op fraaie buitenhuizen. "Eemlust", "Berg en Eemzicht" en "Stadwijk" zijn er voorbeelden van.

Op het eind van de eeuw veroorzaken Patriotten en Prinsgezinden landelijk onrust. Fransen komen de eersten te hulp en brengen "Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap". De (rijke) Eemnesser bakkerdichter Krijn Perk schrijft er kritisch over.

De eerste door de burgers gekozen burgemeester (schout) is de jeugdige Herman Crommelin, bewoner van de buitenplaats "Eemlust", halverwege de Wakkerendijk.

De Fransen betalen met (vrijwel waardeloze) assignaten, getuige de vele in het kerkzakje van de Nicolaaskerk gevonden biljetten!

1700

Aan het dak van de grote Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten wordt het een en ander vernieuwd; de oostelijke dakruiter draagt het jaartal 1700 (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 112)

12 december: In Utrecht wordt de Gregoriaanse kalender ingevoerd. Op 30 november volgt 12 december. (Holland had dit bijna gelijk met de zuidelijke, katholieke landen gedaan in 1583: op 1 januari volgde 12 januari. Alleen 't Sticht, Gelderland, Overijssel en de noordelijke provincies deden het samen met de protestantse delen van Duitsland en Zwitserland en met Denemarken nu pas.)

1700 Moord in "De Lindeboom" te Eemnes.

Op de avond van 29 op 30 december 1700 waren in herberg "De Lindeboom" te Eemnes bij de waard Cornelis Dircksz Schelster een aantal Baarnaars aanwezig om wat te drinken.

Waarschijnlijk was er een publieke verkoping geweest. Aanwezig waren: schepen Christiaan Kempen, deurwaarder Cornelis Coopman en nog enkele dienaars van justitie. En ook de zoon van de armmeester, wagenmaker Jacob Gijsbertz Ramaker, en een Duitse "broodjager" (= beroepsjager), Hendrik Vlug geheten waren in de herberg. Jacob was vergezeld van zijn hond. Hendrik maakte een opmerking, dat die rot honden al het wild verjoegen. En zo ging hij nog even door. Blijkbaar gingen anderen zich ermee bemoeien en namen ze het op voor de hond en zijn baas.

Plotseling sprong Hendrik woedend op en riep: "Wie heeft er nog wat over Hendrik te zeggen?", greep een dolkmes en stak er verschillende keren mee naar Christiaan Kempen. Eén steek ging door zijn hoed, één door zijn linkerhand en één door zijn rechterarm. Toen vloog Hendrik op Cornelis Coopman af en stak hem in zijn rechterhand. Nog niet uitgeraasd liep hij

naar Jacob Ratmaker, die uitgeweken was naar de deur. Hij raakte hem in zijn borst. Die steek was dodelijk: Jacob wankelde naar de tafel en viel dood neer.

Toen ging de amokmaker op dienaar van justitie Hendrik Lambertse af. Ook die raakte hij in zijn borst, maar gelukkig niet dodelijk. Ondertussen was deurwaarder Coopman naar de opkamer gerend. Hendrik raakt in het voorbijgaan nog net diens jas.

Waard Cornelis Schelter was ondertussen op Hendrik afgestormd en probeerde hem zijn mes te ontnemen. Dat lukte echter niet. De woesteling realiseerde zich nu waarschijnlijk opeens, wat hij aan het doen was. Hij rende naar de deur, waar op dat ogenblik een andere dienaar van justitie, Adriaan, binnenkwam. Ook die kreeg een steek in zijn schouder.

Het lukt justitie om de moordenaar te grijpen en in te sluiten (hoe en wanneer staat niet vermeld). Hendrik stond terecht in het rechtshuis te Baarn voor "het Hoge Gerecht van Baarn en de aanhorige dorpen". Daar werd hij in februari door de Drossaard en de 7 leden veroordeeld tot de straf "met den Swaerde, datter de dood na volgt, anderen tot exempel".

De straf werd in maart 1701 ten uitvoer gebracht op de Brink in Baarn. (T.Pluim: Gesch.Baarn).

1701

Gecommitteerde geërfden van Buitendijk spannen een proces aan bij de Staten van Utrecht tegen hun collega's van Binnendijk, omdat deze niet mee willen betalen aan de reparatie van de grote sluis en onderhoud van de vaart, krachtens de overeenkomst van 1649. Er komt een bemiddeling van "goede mannen". Op 21 november 1703 komt er een schikking.

Reglement voor de schutters (Resolutieboek 1 (1) blz. 108)

1702

Overlijden prins Willem III, heer van de Vrije Heerlijkheden van Baarn, Soest en de Beide Eemnessen. (Resolutieboek 1 (1) blz. 111) Eemnes weer in de "boezem" van de Staten van Utrecht. (Resolutieboek 1 (2) blz. 1) De hoge jurisdictie wordt opgeheven.

Willem Verwey, notaris bij het Hof van Utrecht, wordt op 25 april tot schout benoemd, Jacob Cramer tot secretaris. Een dubbeltal buurmeesters en schepenen (gereformeerd) wordt voordragen aan de Maarschalk van Eemland, die daaruit een buurmeester en 5 schepenen voor Buitendijk benoemd.

1 maart en 5 april: Grote watersnood o.a. door doorbraak van de dijk bij Muiden. Veel mensen en beesten tussen Zuiderzee en de stad om het leven gekomen. Ook Eemnes loopt zeer aanzienlijke schade op, omdat de heulen en de dijk na de eerste overstroming nog niet hersteld waren. De polders te veld en te veen (gedeeltelijk) lopen onder en verschillende huizen worden door het water met fundering en al weggeslagen. Door de Hogeweg (nu: Wakkerendijk) zijn doorbraken, waarbij een aantal diepe waaien ontstaan. Conflict over de kosten van het plompen en leggen van kraggen. Via de Staten van Utrecht wordt een compromis bereikt, waarbij de gecommitteerde geërfden dit voor hun rekening nemen, tegen de opbrengst van het verhuur van de dijk (tot dan aan het dorpsbestuur). De schout maakt op 23 mei een lijst van de schade op. In Binnendijk zijn 5 huizen verwoest en 38 beschadigd; in Buitendijk zijn 28 huizen verwoest en de meeste andere van "weinig beschadigt" tot "voor het merendeel geruineert". De Vaart kan lange tijd niet worden gebruikt ondanks het beugelen in mei/juni. In het najaar gebeurt dit nogmaals, waardoor er weer enige scheepvaart kan plaats vinden. De ruïne van het kasteel Ter Eem valt in en de resten van de muren worden opgeruimd. De Staten verlenen vrijstelling van de heffing van morgengeld. De Veendijk wordt in september verhoogd tot het peil van de Hogeweg (Wakkerendijk) (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 21, 27, 28, 36)

26 mei: Bij resolutie van de Staten van Utrecht wordt bepaald dat de schepenbanken van Eemnes-Buiten (5 schepenen) en Eemnes-Binnen (3 schepenen) gecombineerd mogen worden (vermeld in brief Jannetje Parvé 1726).

25 juli: Alle registers etc. van de gerechten van Baarn, de beide Eemnessen, Soest en Ter Eem moeten door het overlijden van Willem III en het opheffen van het Hoge gerecht in Baarn worden uitgesplitst. (GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz. 5)

Schout Willem Verwey stelt een verbeterde blaffaard voor het heffen van morgengeld op (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 96, AE Bnr 1003, 112)

Volgens later schrijven van de Kerkenraad werd in dit jaar de grote kerk verfraaid (HKE 25, blz. 9)

27 november: overlijden van ds. Kornelius van Rhijn van Eemnes-Buiten. Graftschrift:

"Hier rust Kornelius, geen hoofdman over hondert,

Maar over 's Heeren erf. Die zijnes Meesters les

Heeft van den predikstoel vrijborstig uitgedondert,

Ruim een en twintig jaar aan 't volk van Eemnes." (Weesper en Gooische Volksalmanak, 1^e jrg. 1860)

1703

11 april: de vlootpredikant ds. Joh. Smit wordt predikant van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten (tot +1720).

26 april: alle voor Baarn belangrijke papieren moeten door de secretaris van Eemnes aan Baarn overgeleverd worden. (GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz. 65)

21 november: Schikking in conflict tussen de geërfden van Binnendijk en Buitendijk over betaling van onderhoudskosten van vaart en sluis vanaf ong. 1700.

Voor extra inkomsten wordt overwogen ook tol te heffen van passerende schepen. Deze inkomsten werden samen met de opbrengst van het visrecht waarschijnlijk voor de betaling van de sluiswachter benut. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 25, 26, 39, 99)

1 november: vernieuwing van de overeenkomst tussen Eemnes en de Gooiers over kaden en dijken noordelijk van Eemnes. De Gooiers zullen de Veldijk in de richting van Blaricum voor hun rekening ophogen tot de hoogte van de Eemnesser Veendijk. Het oude accord was van 1660 en mei 1695 (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 33)

november: op verzoek van de geërfden van de Heinellenpolder om uit te mogen wateren op de vaart en via de sluis, worden voorwaarden gesteld waaronder het meebetalen aan een eventuele nieuwe watermolen. Vroeger hadden er meerdere watermolens langs de Eem gestaan, maar die waren vanwege de hoge kosten verdwenen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 39, 41)

8 december: een zware storm brengt veel schade in Eemnes. Schout Willem Verwey inventariseert op 13 en 14 december de schade: bijna huis aan huis is er van geringe tot zeer grote schade: zelfs het instorten van gedeelten van huizen wordt gemeld. Men was de grote waterschade van voorjaar 1702 nog nauwelijks te boven gekomen.

1704

11 maart: de classis van de hervormde kerk te Amersfoort neemt een aantal bepalingen aan t.a.v. het gereformeerde onderwijs. De kerkenraad van Eemnes-Buiten schrijft die bepalingen in het acteboek om ze elk jaar te overwegen en op de vergadering voor te lezen. De plichten van de schoolmeester staan hierin uitgewerkt. De schoolmeester dient eens of twee maal per week catechisatie te geven en maandagsmorgens het kerkbezoek te onderzoeken. De schoolmeester dient van de armlastige kinderen een lijst bij te houden, of zij naar de zondagse kerkdienst zijn geweest. Zo niet, dan vervalt de ondersteuning. (Kerkarch. Eemnes-Buiten: D.,T. en Kerkenraadsb.)

Bij resolutie van en 9 mei 1702 en 8 februari 1704 wordt exceptie verleend van het huisgeld, haardstedegeld reël en exsensentioneel morgengeld, familiegeld en het extraordinaire middel logiesgeld voor de tijd van 2 jaar. Ook 26 mei 1705. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

30 juli: besluit om de Vaart uit te diepen en het marktveld te beschoeien. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 39)

1705

mei: Een reglement van belasting (tolgeld) op inkomende en uitvarende schepen wordt vastgesteld. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 39)

7 juni: De koster, voorzanger en schoolmeester van Eemnes-Binnen Gijsbert Dirkse Rebel is overleden. Ter werving van een nieuwe koster/schoolmeester worden diens verdiensten per jaar opnieuw vastgesteld. Jaarlijks ontvangt deze als schoolmeester f 15 en het schoolgeld van de kinderen zoals gebruikelijk; vrije huishuur en geen aanslag van personele lasten, f 5 als buurtbode, de verdiensten als doodgraver (begraven en luiden van de klok: resp. ongeveer f 2, afhankelijk van diepte en het moeten verplaatsen van andere kisten, en f 0.60 voor het luiden), en voor het aanplakken van mededelingen, na het luiden van de klok: f 0,10. De schoolmeester zal zich moeten houden aan de bepalingen van de Nationale Synode in 1619 en die van de Provinciale Staten van 29 maart 1676.

3 september: Na een moeizame procedure over de competentie wie de nieuwe schoolmeester mag benoemen (Kerkenraad met predikant, die dit claimden, of het gerecht) wordt dit –net als voorheen gebeurde- gezamenlijk gedaan: Hendrik Aartz van Snellenberg wordt de gelukkige. Er wordt uitdrukkelijk in de notulen gemeld, dat zijn aanstelling is "tot dienste van de kerke" en "tot educatie van de jeugt". (GA Eemnes, notulenboek nr. 32 (dl 1), blz. 82-83 en 86-87). Eemnes telt 37 huizen in Binnendijk en 132 huizen in Buitendijk. Naar schatting wonen er tussen de 716 en 770 inwoners totaal; ong. 190 in Binnendijk en 550 in Buitendijk. (Ronald Rommes: Dringen langs de dijk, TVE 26^e jrg. nr 4, blz. 275 e.v.)

1706

22 januari: Op een lijst van Lustigh van alle "vreemdelingen" in het dorp Huizen komen 15 van origine Eemnessers voor, waarvan er 2 visser als beroep hebben, 4 wever, 1 daghuurder en 8 andere beroepen (als stoelenmatter, varkensslachter, visrijder of –kruier, linnen wever en hoenderkoper). (Rijk Lustigh: Pertinente lijste..van alle vreemde manspersonen ende zonen van de overledenen vreemde mannen...)

Door schout en gerecht wordt de verhoging van de Hoge- en Neerweg gelast. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 28)

30 mei: Petrus Cotius uit Baarn doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij overlijdt op 27 april 1741.

1707

25 februari: het in Amsterdam wonend echtpaar Albert van Alphen en Weijntje Jans, sinds 1695 eigenaars van de dwangmolen (verplicht gebruik door de boeren rondom van betreffend dorp) van Eemnes-Buitendijk, verkopen deze voor f 2675 aan Gerrit Willemsz Varekamp en zijn erfgenamen. Gerrits vader is de eigenaar van de Santvoortse molen in Baarn. De overdracht geschiedt voor schout Willem Verwey en de schepenen Adriaan Claasz Burger en Jacob Peters Man. Erfpacht voor de grond wordt betaald aan de kerk van Eemnes-Binnen. (HUA, rechterlijke archief, inv. 1190-1)

26 mei: in Rhenen wordt Anna Dircks volgens sententie van het gerecht gewurgd. Zij had onder meer bekend (tussen ± 1700 en 1706) dat zij "heeft geassisteert de kerckroverije in den dorpe van Emmenes, ende aldaer op de schildwagt heeft gestaen". De buit bedroeg omtrent 12 gulden. Vlak voor de terechtstelling had zij een kind gebaar "bij haar in hoererijs gewonnen", dat nu tot zorg van het gerecht zou komen. (HKE, jrg. 8, 1986, blz. 98)

De koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten Bartholomeus Daniëls vraagt ontslag wegens hoge ouderdom. Hij werkte sinds 1645 in de gemeente. Per 24 november is Laurens Schagen zijn opvolger. Hij wordt –zoals gebruikelijk- geëxamineerd in de kerk. Zijn voorlezen wordt beoordeeld, misschien ook zijn zangkunst. De secretaris van het gerecht beproeft zijn "cijferconst". Het schrijven (van de sollicitatiebrief) is al eerder bekeken.

"Daarop zijn de stemmen ingesamelt en is meester Laurens Schagen van Hensbroek met meerderheid der stemmen verkozen om de voornoemde ampten (schoolmeester, koster en voorzanger) volgens de gearresteerde kerke-order waar te nemen, welke beroeping op den 24 november van den Agt. Geregte is voor goet gekeurt en van beroepene aangenomen".
(notulen Kerkenraad)

14 (?) december: zware stormvloed, die Zomer-, Meen- en Veendijk en de Eembrug beschadigt (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 36)

1709

De Veendijk weer verzwaard (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 36) De zuidmuur van de grote sluis en de kleine deuren worden in het najaar vernieuwd. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 39) Het jaar daarop worden er opnieuw plannen gemaakt voor de bouw van een watermolen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

1711

14 maart: De 29-jarige Amsterdammer Gerardus Top, opgeleid en tot priester gewijd in Rome, wordt de nieuwe pastoor van Eemnes (tot +1759). Hij komt uit Venray.

1713

Eerste golf van runderpest in deze eeuw in de Provincie Utrecht (duurt tot 1721). Ook in Eemnes grote schade (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 23 en 25)

22 maart: Petrus Cotius, predikant in Eemnes-Binnen, maakt bezwaar tegen de door het gerecht van Baarn hem opgelegde belastingen. (GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz. 235)

Herfst: vanuit Blaricum wordt een vurige komeet met staart gezien, die van boven de Blaricummer huizen in de richting van de Buitendijkse kerk van Eemnes en vandaar zuidwaarts ging. Men zag dat als teken, dat de pest onder het vee en de mensen nog lang niet voorbij was. Bron: Lambert Rijcksz Lustigh in zijn "Memorie ofte Kronijckxke" (RA Noord Holland, handschrift).

3 december: De koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten Laurens Schagen vertrekt naar Graft. Men probeert eerst de Binnendijkse schoolmeester Hendrik Aartz van Snellenberg naar Buitendijk te krijgen, maar het gerecht keurt dit niet goed. (Kerkarch. Eemnes-Buiten: D.,T. en Kerkenraadsb.)

10 december: de weeskinderen, bij pleeggezinnen geplaatst en voor rekening van de armenzorg, moeten 2 of 3 maanden per jaar school gaan. (GAE Armenboek no 30; 1637-1769)

1714

januari: Voor het huis in Buitendijk van pastoor Gerardus Top, herder en leraar van Binnendijk en Buitendijk, wordt door de kerkmeesters een rekening betaald (kerkarchief RK kerk)

april: Pas 4 maanden na het conflict over de schoolmeester tussen Binnendijk en Buitendijk wordt Hendrik Kool door loting aangewezen. (Kerkarch. Eemnes-Buiten: D.,T. en Kerkenraadsb.) Pas 14 maanden later (op 21 augustus 1715) ondertekent hij het formulierenboek van de Classis van Amersfoort.

De Staten van Utrecht gaan vanwege schuldsanering uitverkoop houden van domeinen. Zij verkopen provinciaal grondbezit en ambachtsheerlijkheden. Waarschijnlijk is in hun opdracht een kaart van Eemnes, voorstellend "Caarte van de Heerlykheden van Eemnes Binnen en Buytendyks" vervaardigd. Deze kan ook ouder zijn: de watermolen van Binnendijk, in 1681 voor afbraak verkocht, staat afgebeeld! (Het Utrechts Archief, top. Atlas 162-2).

13 juni: De beide Eemnessen worden als ambachtsheerlijkheid verkocht aan Ysaak van Norden te Amsterdam voor f 12.000. Hij koopt ook het jus improbandi et exprobandi.

17 juli: overdracht voor de schepenbank van Utrecht.

De heerlijkheden van Baarn, Soest en Ter Eem worden gekocht door prinses Maria Louise van Hessen-Kassel (Marijke Meu), de weduwe van prins Johan Willem Friso, erfgenaam van Willem III (Huijs te Soestdijck, 55)

augustus: er wordt een regeling getroffen met de ambachtsheer over een herenbank in de kerk van Eemnes-Buiten.

Vier hoge watervloeden teisteren de polder (2 en 7 maart; eind oktober en in december).

Veepest in het noordwesten van Utrecht en in Holland (ook in Blaricum) vormt een bedreiging voor de Eemnesser veestapel.

Dijken en grote sluis is behoorlijk beschadigd. De 4 deuren braken en dreven weg. Eemnes protesteert deze jaren bij de Staten van Utrecht, omdat de grote hoeveelheden water vanuit de Gelderse vallei de afwatering uit de Eempolder bemoeilijkt (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 23, 36, 40, 41).

1715

Gezamenlijke gecommiteerde geërfden van Buiten- en Binnendijk bieden de nieuwe ambachtsheer Van Norden het visrecht op de vaart aan met als tegenprestatie het schoonhouden van de vaart: vóór 1 september moeten jaarlijks de waterplanten verwijderd zijn. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 25)

Opnieuw wordt er de verhoging van de Hoge- en Neerweg gelast. In Binnendijk leidt dit tot een conflict tussen schout en ambachtheer enerzijds en een deel van het gerecht en geërfden anderzijds. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 28; AE Bnr 1003, 124)

18 augustus: koster en schoolmeester Hendrik Aartz van Snellenberg (hier genoemd: Snellensz) krijgt toestemming van het gerecht van Binnendijk om zijn huidige woonhuis "behorende tot de pastorie" te verhuren aan "eerlijke en bequaame personen". De burgemeesters moeten met deze peronen vooraf instemmen. Hij mag in de nabijheid van de kerk een ander huis te gaan wonen. School moet hij echter blijven houden op de plaats, waar hij het nu ook houdt, omdat dit daartoe het meest geschikt is. (GAE, resoluties E-Bi no 32, blz. 136)

2 september: in Eemnes-Buitendijk wordt een resolutie aangenomen over het drijven van schapen over het land van een ander. Ook in Eemnes-Binnen wordt er een bepaling hierover in het resolutieboek opgenomen (Gem. Arch.Eemnes 119, no 11; AE Bnr 1003, 119)

1716

De ambachtsheer Ysaak van Norden overlijdt op 8 april. Hij wordt in de Nieuwe Kerk te Amsterdam begraven. Zijn vrouw, Jannetje Parvé (eerder weduwe van Wybrandus Lycochton) is de nieuwe ambachtswrouwe van Eemnes. Zij overlijdt, geen kinderen nalatend, op 25 maart 1735. Ook zij ligt in de Nieuwe Kerk begraven.

1717

De molenaar van Eemnes-Buiten, Willem Volkertz Varekamp, die de molen huurt van Gerrit Willemsz Varekamp, neemt diverse stukken grond rondom de molen in erfpacht. Met name: de "Clevekamp", twee dwarskampjes en de "Hanevenbuitenhofstede" aan de dwarsmolenweg en het met houtgewas begroeide stuk "de Beemster". (HUA, rechterlijk archief, inv. 1190-3)

26 september: In de R.K. kerk wordt de Broederschap van de H. Rozenkrans, opgericht door pater Lambertus van de Heuvel, dominicaan. Dit is de oudste broederschap van na de reformatie. (Over de Broederschap van O.L.V. van Kevelaar zijn vanaf 1835 gegevens bekend).

Koster en schoolmeester Hendrik Kool van Buitendijk vertrekt naar Veenendaal. Pieter van der Meer wordt zijn opvolger.

25 december: zware stormvloed, die ternauwernood gekeerd wordt.

1718

Op 17 februari 1718 wordt opnieuw tot verhoging van de dijken besloten. Nu wordt een peil door een landmeter uitgezet. Een banwerkboek, legger van onderhoudsplichtigen, wordt

aangelegd. Geërfden te veld moeten de Hogeweg en Zomerdijk onderhouden; die te veen de Neerweg en Gooiersgracht. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 28, 36)

1719

Contract over het weiden van de schapen uit Eemnes-Binnen met Hilversum voor een periode van 33 jaar (aantek.; bron ?).

16 mei: Resolutie om in het vervolg van eigenaar en gebruiker van de grond belasting te heffen, in verband met de leegstand van veel panden en het niet meer kunnen opbrengen van de jaarlijkse lasten door de inwoners van Eemnes-Buiten (Resolutieboek 1 (2) , blz. 162)

In de jaren 1718-1719 was er een hevige uitbraak van runderpest in een groot deel van Utrecht.

14 juli: Conventie tussen de Staten van Holland en Utrecht: nieuw contract over de grens. Eindelijk een eind aan de vele twisten over de juiste grens. Vanaf de Leeuwenpaal worden 22 stenen palen geplaatst (A. Meijer: Eemnes, blz. 22; Maris: Eemnes, blz. 61)

1720

Ds. Joh. Smit van Eemnes-Buiten overlijdt.

3 september: de rekening van ds Petrus Cotius van Eemnes-Binnen als erfgenaam van Henricus Cotius voor het gerecht van Baarn wordt niet erkend. Men gaat hierover procederen. (GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz 279)

Opnieuw verzwaring van de Veendijk (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 36)

1721

20 februari: Gooiers en Eemnessers sluiten een contract over het weghalen van de grote schutsluis ten noorden van Eemnes in de Heinellenbuitenwetering. Daar komt een dijk met duiker voor in de plaats, die door het Gooi onderhouden moet worden. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 33)

1722

Na 1721 kocht de ambachtswouwe Jannetje Parvé in Voorburg een buitenplaats, die zij "Eemwijk" noemt.

31 mei: Ds. Joh. van Bommel doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hij vertrekt in 1730 naar Hierden).

De buitenplaats Stadwijk wordt gebouwd. (mond. inf.)

1723

4 februari: Op voorstel van George Roeters komt er een accoord tussen het gerecht van Baarn en de predikant van Eemnes-Binnen Petrus Cotius als erfgenaam van Henricus Cotius. Er zal f 354 worden uitbetaald en ook een bijbel wordt overgedragen. Hiermee zullen alle processen beëindigen. (GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz. 297)

Een kaart van de nieuwe limietscheiding tussen Holland en Utrecht (1719) van Maurits van Walraven komt gereed. Deze is op de exacte meting van de grens gebaseerd. Beide partijen accepteren deze als juist.

1724

Kostershuis en school van Buitendijk gerepareerd op kosten van de kerk.

1725

In Eemnes-Buiten worden nieuwe materialen aangekocht voor de brandwacht (GAE, notulenboek 1 (2) blz. 182)

Aan erfpacht van de kosterswoning van Buitendijk wordt f 6 aan Binnendijk betaald. In 1735 wordt dit voor de laatste keer in het kerkarchief vermeld. Het jaarinkomen van de schoolmeester bedraagt f 115; daarbij een klein bedrag voor het schoonhouden van de kerk niet inbegrepen.

8 juni: de Santvoortse molen wordt door de eigenaar van Drakenburg, George Roeters, verkocht aan de vroeger eigenaar, molenaar Gerrit Willemsz Varecamp. Kennelijk was het recht van naasting en voorkoop toegepast in 1699, of was de molenaar in financiële

moelijkheden geraakt, waardoor de molen tussentijds van eigenaar wisselde. (GA Baarn, Gerecht Baarn Notulenboek 2, blz. 331)

1726

december: Geërfden van hele polder van Buitendijk kopen op een veiling het huis ten noorden van de sluis voor de sluiswachter, die het vanaf 1728 huurt. In 1737 is het huis in steen vernieuwd. Vóór 1781 wordt er een werf aangelegd als beveiliging tegen de stormvloed, waarna de huur wordt verhoogd. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 26)

20 september: Brief van ambachtsvrouw Jannetje Parvé aan de Staten van Utrecht, dat in het grotendeels katholieke ambacht moeilijk in alle functies hervormde bestuurders aan te stellen zijn. In Eemnes benoemt zijdaarom het ene jaar een katholieke, het andere jaar een gereformeerde armmeester. Ook het besteden van katholieke wezen bij hervormde gezinnen wordt als onwezenlijk beschouwd. De ondersteunde kinderen worden overeenkomstig de religie van de ouders in pleeggezinnen ondergebracht, "*waarmee conscentiedwang en liefdeloosheyd verbannen wordt*". (GAE; zie HKE, jrg. 5, 1983, blz. 39)

Tussen 1726 en 1728 werd de sluis gerepareerd, de beschoeiing van het marktveld hersteld en de vaart uitgebeugeld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40)

1727

27 maart: wordt door het gerecht besloten dat het dubbel huisgeld niet geheven zal worden teneinde te animeren het opbouw en onderhoud van de huizen te Eemnes-Buiten van 1725 af, en dat hetzelfde zal worden gevonden uit hetgeen over de landerijen boven de ordinaire ongelden wordt egadert. (d' Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1479)

24 juni: Vaststelling van een schouwreglement voor de watersloot (sloot die bij droogte 's zomers water uit de Drakenburgergracht kon inlaten). Goedgekeurd op 5 augustus door Ged. Staten (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 102)

Op de spits van het dikke torentje wordt een nieuwe torenhaantje geplaatst (nog aanwezig!). De Buitendijkse koster en schoolmeester Pieter van der Meer overlijdt. Gijsbert Monting uit Rotterdam volgt hem op. Aan de weduwe Monting wordt betaald een half jaar kosterstraktement ad f 57 en 10 stuiver (dus per jaar: f 115)

1728

juni: Schout Verwey legt ambt neer vanwege verkiezing tot raad in de vroedschap van Utrecht.

13 juli: Marcellus Straatman is de nieuwe schout en gadermeester. (Resolutieboek 1 (2) blz. 203) Niet lang daarna is hij ontslagen en wordt Mr. Allard Pannekoek de opvolger. Hij wordt gepresenteerd door de ontvanger Verwey. (Resolutieboek 1 (2) blz. 234).

2 december: De Grote Helling wordt door het Burgerweeshuis in Amersfoort aan de voormalige schout van Eemnes, Willem Verweij, verkocht voor f 1030. (Archief Burgerweeshuis Amersfoort, 2; W. van IJken: De Uiterdijken, in ts Tussen Vecht en Eem, 4e jrg. nr. 2, blz. 102-104)

1729

3 maart: De erven van Gerrit Willemsz Varekamp, zijn vrouw Aaltje Jansdr van der Haar, dochter Jaapje (gehuwd met Douwe Simonsz, molenaar te Eemnes) en twee minderjarige kinderen Jan en Roelofje, verkopen de molen van Eemnes-Buiten met molenaarshuis en hofstede aan de drie minderjarige nagelaten kinderen van Willem Volkensz Varekamp en Hendrikje Rijken Mourik (overleden te Eemnes-Buiten in resp. 1728 en 1727). De koopsom is f 2700. De verkoop geschiedt voor schout Willem Verweij (?; zie juni/juli 1728) en de schepenen Reijer Th. Roothart en Hendrik Man. Het recht van naasting en voorkoop, nieuw in dit soort acte, komt toe aan domeinen van het Land van Utrecht (HUA, rechterlijk archief, inv. 1190-4)

Zoon Jan Gerritsz Varecamp zet als molenaar het bedrijf op de Santvoortse molen voort. Hij was (of werd) eveneens eigenaar van de Baarnse molen aan de Eem, die hij in 1746 voor f

1090 verkoopt aan zijn zwager Evert Cornelisz van Zeijst, gehuwd met zijn zus Roelofje. (Parenteel van Gerrit Varecamp: <http://van.deelen.glind.nl/varecamp.htm>; Pluim: Baarn, 198)

1730

11 mei: Eerste staat van overleden (begraven) Binnendijk: Mijn Merkus en Mammuzet van Houderingen. (grafsteen onder het gestorte beton van de consistoriekamer).

Het visrecht op de vaart wordt publiek verpacht, omdat de ambachtsvrouw Jannetje Van Norden - Parvé geen gebruik meer wenst te maken van dit recht. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 25)

Ds. Joh. van Bommel van Eemnes-Buiten vertrekt naar Hierden.

Koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten Gijsbert Monting komt, na hier drie jaar gewerkt te hebben, te overlijden.

1731

3 mei: de proponent Daniël Securius doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hier werkzaam tot 1732).

15 mei: Govert Krijn van den Hoek uit Soest wordt door ambachtsvrouw Jannetje Parvé als koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten aangesteld.

Portaal aan de kerk van Buitendijk gebouwd. Totale kosten f 120:1:-. (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 112)

De Heinellensluis in de zomerdijk wordt in steen uitgevoerd. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34)

Bepalingen omtrent de veren op Amsterdam en Amersfoort (Resolutieboek 1 (2) blz. 297, 319 en 336)

1732

Ds. Daniël Securius van Eemnes-Buiten vertrekt naar Oost-Kapelle.

Opnieuw grote reparaties aan de Meen-, Veen- en Zomerdijk, kennelijk na een stormvloed, waarbij ook de Eembrug werd beschadigd. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 36)

Tot de diaconie van de Kerk van Eemnes behoort in de polder De Geeren, groot: 1 bunder 98 roe en 54 ellen (3.5 dammaten), dit jaar verkregen. Ook land achter De Zwarte Haan, groot 2 bunder 83 roe 63 ellen (5 dammaten). (Stulp)

1733

12 april: de proponent Adrianus Rijser doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (tot + 22 november 1736).

Nieuw reglement voor de sluis. De deuren worden weer gerepareerd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40)

1734

De koster en schoolmeester ontvangt in Buitendijk aan traktement: 2 keer f 28 en 15 st., dus f 57 en 10 stuiver per jaar.

1735

1 februari: Josina Jacoba Akersloot, weduwe van Willem van Schuijlenburg, eigenares van huis Duckenburg (later: Eemlust) trouwt met Pieter Samuel Crommelin, weduwnaar van Wijnanda Elisabeth Beck, dochter van Abraham Beck en Maria Elisabeth van Wickevoort.

2 maart: de ambachtsvrouw van de beide Eemnessen, Jannetje Parvé, overlijdt.

29 augustus: de ambachtsheerlijkheid van de beide Eemnessen in het openbaar geveild. Mr. Cornelis Hasselaer koopt de ambachtsheerlijkheden van de beide Eemnessen voor f 30.000.

1 september: overdracht voor de schepenbank van Eemnes-Buiten.

Regeling tussen de katholieke armmeesters en de hervormde diakens van Eemnes-Binnen, over onderhoud en besteding van katholieke armen. De Staten hadden namelijk in 1686

bepaald, dat kinderen die ondersteuning uit de armenkas kregen opgevoed moesten worden in de gereformeerde godsdienst. Van nu af zullen zij (nu officieel) ten laste komen van de katholieke armmeesters. De helft van de opbrengst van een drietal huizen met erfpacht wordt

hiervoor door de diaconie aan de katholieken afgestaan. De armmeesters moeten dit geld innen en de helft aan de diaconie afdragen. (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 112)

1735 omstreeks: bepalingen omtrent het voorkomen van brand in Eemnes-Buiten (GAE, notulenboek 1 (2) blz. 264)

18 oktober: uit de inventaris van het sterfhuis van de Buitendijkse molenaar Willem Volkerts Varekamp (+6-8-1728) en zijn vrouw Hendrikje Rijken Mourik (+..-10-1827) blijkt, dat de molen op een openbare veiling is verkocht aan Cornelis Wijggertz Brakel te Huizen. (HUA Rechterlijk archief, inv. nr 1183 no 86)

1736

11 april: Resolutie van het dorpsbestuur waarin wordt bepaald, dat het riet, dat in het voorjaar op het marktveld gebracht wordt, in het vervolg verder van het dorp weg moet worden "opgescheept" in verband met het grote brandgevaar (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 161).

13 juli: Cornelis Hasselaer laat een "certificatie" opnemen in het Kerkeradsboek, dat hij hervormd is.

Jan Perier en Johanna van Lente krijgen op de 3e en 4e september een vierling, waarvan een kind maar één dag leeft. Op 9 september worden de overgebleven drie kinderen in de Hervormde Nicolaaskerk gedoopt. Getuigen: ambachtsheer Cornelis Hasselaer en zijn 3 dochters, Anna Adriana, Cornelia Baltasarina en Johanna Margaretha, die de kinderen ten doop houden. De kinderen krijgen de namen: Cornelis Eemnes, Cornelia Constantina en Pieter Johannes. Zij overlijden nog datzelfde jaar (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113)

De hervormden bouwen een nieuwe pastorie voor de dominee. Totale kosten: f 764-9-3. Het gerecht had "tot subsidie voor kerk en pastorie" f 500 door schout mr. Allard Pannekoek bijgedragen. De katholieken laten ook een nieuwe pastorie bouwen (huidig gebouwtje "De Waker" voorzien van de muurankers 1736 is er het restant van). Was een zelfde bedrag door het gerecht ook aan de katholieken uitbetaald? (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113)

22 november: Ds. Adrianus Reijser van Eemnes-Buiten overlijdt.

1737

30 juli: De proponent Jan Gijsbertsz Moll doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hier werkzaam tot 1741).

26 september: Broederschap van de H. Rozenkrans in de r.k. kerk ingesteld (26 juni 1714 wordt ook als oprichtingsdatum genoemd; dit is vermoedelijk een heroprichting?)

18 november: Cornelis Hasselaer overlijdt op zijn buitenplaats Groeneveld. Hij wordt in de Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten begraven. Zijn 17-jarige zoon Pieter Cornelisz Hasselaer wordt de nieuwe ambachtsheer.

1738

15 mei: de executeurs van de heer Hasselaer stellen de te benoemen functionarissen aan.

1739

11 november: schout, burgemeesters en gerecht van Eemnes-Buiten geven toestemming om de beenkelder en nevenruimten tot grafkelder te maken. Een nieuwe beenkelder komt aan de zuidkant van deze grafkelder. (GAE, notulenboek 1 (2) blz. 297)

1740

Contract met de Gooiers over onderhoud van de zeesluis en andere polderzaken bij de Gooier- en Eemnesser maatlanden. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34) De Eemnessers protesteren bij de Staten van Utrecht over de grote hoeveelheden water vanuit de Gelderse Vallei, waardoor de afwatering uit de Eempolder bemoeilijkt wordt (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

Jakobus Paak uit Weesp wordt in Eemnes-Binnen de opvolger van Hendrik Aertz van Snellenberg als koster en schoolmeester.

15 december: Er zijn veel Eemnessers, die buiten Eemnes begraven worden. Zij betalen geen "kerkegerechtigheid" daarvoor en ook geen geld aan de diaconie voor gebruik van een

baarkleed. Schout, burgemeesters en gerecht bepalen, dat in het vervolg 1 gulden en 1 stuiver kerkgerechtigheid betaald moet worden (kinderen half geld) en aan de diaconie 12 stuivers. (GAE, notulenboek 1 (2) blz. 321)

1741

Nieuwe duiker in de Gooise kade voor de Gooiersgracht (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34)

16 april: na het vertrek van ds. J.G. Moll naar Weesp, doet de proponent Joh. Petraeus zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (tot + 1750).

medio mei: een hoge vloedstand, die de dijken en de Eembrug beschadigt (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

27 april: Ds. Petrus Cotius van Eemnes-Binnen overlijdt en wordt in de kerk begraven (grafsteen aanwezig).

30 mei: Bernardus van Spijk doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hier werkzaam tot 1751).

De koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten: Govert Krijn van den Hoek vertrekt naar Ameide. Adrianus Kraaykamp neemt 9 weken waar. Dan wordt Jan van Keyerswaard uit Naarden wordt benoemd. Deze combineert zijn werk vanaf 1751 met het notariaat.

De buitenplaats Stadwijk is eigendom van de heer Penokius.

1742

30 juni: Nieuwe tarieven Kerkgerechtigheid. Vastgesteld door de schout, burgemeesters en gerecht op voorstel van de Kerkmeesters.

Voor de huur van kerkgraf koor 2: 2: 0

openen graf koor 2: 2: 0

voor koster graf koor (graven) 1:16: 0

huur kerkgraf ruim van de kerk 1: 1: 0

kerkrecht openen 1: 1: 0

voor de koster (graven) 1: 4: 0

"dog van de lijken, die onder den arm en niet op een baar gedragen worden, sal in alles betaalt worden de helft van "t voorstaande".

Uithalen van doodskest en opnieuw bijzetten 0: 6: 0

En niet opnieuw bijzetten 0: 3: 0.

(Resolutieboek 1 (2) blz. 341)

Verkoop van de molen van Eemnes-Buiten door de meerderjarige kinderen van Willem Volkertz Varekamp aan de erven Cornelis Wiggertz Brakel voor f 4375 en 10 stuiver. Geld ten bedrage van f 2000 tegen 4 % rente wordt geleend bij Gerrit Jacobsz Snijder te Huizen met de molen als onderpand. Van 1746 tot 1754 betalen resp. Teunis de Lange, tweede echtgenoot van de weduwe Brakel, Hendrik van Voorhuyzen en Harmen Pas de rente en aflossing. In 1780 betaalt Harmen de laatste aflossing (zie ook 18 okt. 1735, HUA Rechterlijk archief, inv. nr 1183 no 86, 87 en 96) Ook wordt jaarlijks erfpacht en windrecht, drie gulden met Kerstmis, voldaan (HUA Raad van Staten, inv. nr 955-4)

Stormvloed in voorjaar (ca 30 april) richt schade aan. Sluis "het Sasje" bij de Heinellenbuitenwetering beschadigd en groot dijkherstel noodzakelijk (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34, 37)

Franse troepen houden huis in september 1742 in Eemnes en omgeving.

Uit: Mr. Petrus Valkenier: "'t Verwerd Europa", 2^e druk, Amsterdam 1742. Blz. 815/816.

"Loosdrecht, Hilversom en Immenes, drie seer schoone Dorpen, kreegen op den 28. September een groot vliegent Leger der Franssen op den hals, dewelke met haar intrede een begin maakten van

een afgrijslijk Treur-spel; Want hoewel die van de Loosdrecht door een Fransse Sauvegarde waren verseekert, en seekere personen met het contributie-geld, daar sy opgesteld waren, gedeputeert hadden aan de Hertog van Luxemburg, die dit vliegent Leger in persoon commandeerde, en die haar Gedeputeerdens geswooren hadde, dat haar Dorp geen leet soude wedervaren, so voltrokken de Fransse 'volgende dag' 't selve Treur-spel aan alle drie de voorn. Dorpen, in presentie van den Hertog, met de vervloekste actien, die een Barbaar soude kunnen bedenken; Want het haar niet genoeg was, dat de Inwoonders haar, na allen vermogen, tracteerden, maar sy plonderden de Huysen van allen imboel, de Schuyren van allen voorraad, en de Stallen mitsgaders het veld van alle Bestiaal, 't welk toeging met sulken verwoestheyd, dat sy al 't gene sy niet mede konden sleepen, vernielden, en veel beestiaal onthalsden, en in 't water wierpen, op dat de arme inwoonders doch niets mochten overhouden, daar mede sy haar in dese uysterste ellende mochten behelpen. Alle dese gruwelen quamen noch geensins in comparitie by de groote Tirannye, die dese monsters van menschen pleegden aan de lichamen deser miserabele ingesetenen, waar mede sy wilden uytveegen de verfoejelijke exempelen van den wreeden Attila, die sich selfs Gods geessel, en de schrik des werlds noemde, en van den woedenden Tamerlan, als mede van de onmenschelyke Cannibalen en Cyclops, by dewelke nog meer discretie en ontferminge wierde bevonden, als by dese tirannyke Franssen, dewelke aanslagen noch jonckheyt, noch ouderdom, noch sexe, noch siekte noch dood, noch 't gene dat heylig was; Want sy beroofden de Kraam-kindertjes van haare luyeren; de stok-oude en jonge vrouwen so wel als mannen van haar nootsakelijke kleedinge tot het hemd incluyts; de sieke en kraamvrouwens van haare bedden en deksels; de doden van haar doodgewaat; de Roomsche Kerken van al haar ornamenten en sacrificien.

Behalven dit alles most het vrouwvolk en de teedere maagden geweld in hun eere lijden, werdende tot Immenes een meysjen van 15. jaaren door 17. deser overgevene menschen ter doot toe misbruykt, en elders seekere vrou, na diergelyken mishandeling, met een musquet van onderen ingeschooten, dat sy doot bleef leggen, hoedanige vuyle actien sy meer bedreeven, die niet als gevleysde duyvelen eygen zijn, en daarom elk een, die deselve hoort of leest, en die niet sonder alle medgentheyt is, doen grillen en schrikken, waarom deselve tegens die vyanden geen minderen haat behoorden op te vatten, en het selve haare kinderen sodanig van der jeugt aan in te prenten, als onse voorvaders tegens haare voormaals onversoenlyke vyanden van Spanje deden, Te meer dewyl van sulken horriblen Tragædie de Hooge Officieren niet alleen Spectateurs, maar ook Acteurs waren te gelyk, hebbende den Hertog van Luxemburg selve weynig schaamte in sich, dat hy op 's Gravenland, op de Hof-stede van den Heer Iregens, daar hy ter selver tyd logeerde, met vermaak aansag, dat de Hovenier hem moedernaakt ter tafel diende, en allerhande huyswerk dede."

1743

Stormvloed in voorjaar richt schade aan; o.a. aan de Eembrug. Kribbingen worden aan de zee aangelegd, versterkt met hout uit een aangelegd bos op de Veendijk (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34)

Vernieuwing van de sluis voor bijna f 11.800. Er wordt sluisgeld geheven van passerende schepen. Ook betalen de schepen haven- en walgelden voor de goederen van buiten het district van Eemnes. Alleen specie, bestemd voor landverbetering of ophogen van dijken of wegen in Eemnes, was vrijgesteld. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 26, 40)

1744

De katholieken bouwen een nieuw kerkgebouw aan de onlangs gebouwde pastorie. Afmeting van het gebouw: 21x14x4 m. De muren waren schuin naar binnen geplaatst. (HKE, jrg. 25, 2003, blz. 8) In 1748 wordt vermeld: "De Roomschegezinden, die er zeer talrijk zijn, hebben een vrij aanzienlijk kerkgebouw." ("Vaderlandsch Woordenboek")

Tweede golf van runderpest in deze eeuw in de provincie Utrecht (vooral in de jaren 1744-1746, maar dit duurt tot 1765). Maatregelen omtrent hooien van de zomerdijk in verband met de veepest, die in 1750 weer afnam. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 24).

1745

"Is in den Geregte verschenen den Heer Mr. Pieter Cornelis Hasselaar, Heere der beide Eemnessen, hebbende in 't Geregte, vermits 't afsterven van Jan Perier, tot ijkmeester over gemelde heerlijkheden aangesteld Willem Vogel, gerechtsbode van Eemnes Binnen- en Buytendijk" (Resolutieboek 1 (2) blz. 352)

13 januari: vloed, die de dijken en de Eembrug beschadigt (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

Eemnes-Binnen laat samen met die van Baarn het koren malen in de molen van Santvoort. De uitzetting van het gemaal en het (klein-)zegel over dit en de volgende jaren is bewaard gebleven. (AE Bnr1002, 87)

1 september: op huize "Duckenburg" in Eemnes (later: Eemlust) overlijdt de echtgenote van Pieter Samuel Crommelin, Josina Jacoba Akersloot. Zij was eerder weduwe van Mr. Willem van Schuylenburg, heer van Duckenburg en 's Grevelsdrecht.

1746

Op 25 februari is de schout Allard Pannekoek te Amersfoort overleden. Mr. Jacob Cramer van Veeren wordt voor het leven benoemd. Hendrik Pannekoek is secretaris. (Resolutieboek 1 (2) blz. 356/360)

Ds. Joannes Petraeus trouwt met Elizabeth Schrevelius.

Reparaties aan de toren van Buitendijk (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113).

De Vaart wordt opnieuw uitgebeugeld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40)

Betaling van erfpacht en windrecht en een geldlening van Gerrit Jacobsz Snijders uit Huizen voor de korenmolen van Eemnes-Buiten wordt (tot 1754) achtereenvolgens gedaan door: Theunis de Lange, de tweede echtgenoot van de weduwe Brakel, Hendrik van Voorthuyzen en Harmen Gerritz Pas.

1747

3 maart:

"Schout en die van den Gereghten van Eemnes Buytendijk extraordinaris vergadert zijnde omme te delibereeren over de requeste door die van de gedeputeerde van de synode deser provincie aan Haar Ed Mog de Heeren Staten 's Lands van Utrecht gerepresenteert, rakende het opvoeden van kinderen van Roomse ouders, tot armbesorgers opsigt komende, inde Roomse religie etc. en 't daaropgevolgde appoinctement van Haar Ed Mog Gedeputeerden, waar bij deselve requireren 't bericht van Schout en Geregte van Eemnes Buytendijk desen aangaande is geresolveert den schout Mr Jacob Cramer van Veeren te committeren omme over dese zaak met een bequaam Rechtgeleerde te admiseren, en van dit advis rapporteren, omme vervolgens ter voldoeninge van Haar Ed Mog ordres 't gerequireerde berig inte brengen, welke commissie bij den voorn. Schout is geaccepteerd. In kennisse van mij secrs, H. Pannekoek." (Resolutieboek 1 (2) blz. 366)

Synode stuurt brief aan Staten met klacht over het feit, dat gereformeerde kinderen in Eemnes en Soest "leerden buygen voor den Brood-God". Het was een feit, dat soms gereformeerde kinderen na de dood van hun ouders door katholieke verwanten buiten de armenkas om werden opgevangen en (katholiek) groot gebracht. Sinds 1686 bestond er een voorschrift van de Staten, dat alle kinderen, van welke religie ook, die uit de armenkas bedeed werden gereformeerd moesten worden opgevoed. Maar op deze manier vielen zij buiten die bepaling. In Eemnes waren er al eerder afspraken gemaakt t.b.v. de katholieke wezen (1735). (zie: HKE, jrg. 5, 1983, blz. 40) De Soestenaren antwoorden resoluut, dat er binnen hun dorp te weinig gereformeerden wonen om er alle ondersteunde kinderen bij onder te brengen (E.P. de Booy, Weldaet der Scholen, St.H.R. 3, blz. 213-214). Het gerecht van Eemnes besluit een rechtskundige te raadplegen. (zie 1777)

Er verschijnt een rapport over de toestand van de grenspalen uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten van Utrecht en opgemaakt door de schouten van Baarn en Eemnes. Eén van de palen is vervangen, waarvan de rekening. (AE Bnr 1003, 111)

De Eemnesser Egbertus Daemen van Wegen wordt priester gewijd (HKE, jrg. 23, 2001, blz. 158).

Er wordt een nieuwe weerhaan op de toren van Eemnes-Buiten aangebracht.

1748

Eemnes-Binnen: 63 huizen (geschat: 300 inw.); Eemnes-Buiten: 177 huizen (geschat: 840 inw.; een kennelijk foutieve schatting geeft 1200 inw., omdat sommige bronnen 163 huizen voor Eemnes-Binnen geven!). (Tegenw. Staat)

Het jaarinkomen van de koster/schoolmeester bedraagt f 117, dit is inclusief de vergoeding voor het schoonhouden van de kerk.

Reparatie van de weerhaan achter op het koor van de grote kerk, kosten 12 stuiver (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113)

De haven wordt afgedamd en beschoeid. Men gebruikt sintels van de glasblazerij aan de Eem bij Amersfoort (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40)

1749

De hoge, vrije, middelbare en lage jurisdictie over de heerlijkheden van Baarn, Soest en Ter Eem worden aan prins Willem IV verleend. In 1714 had zijn moeder, Maria Louise van Hesen-Kassel, deze heerlijkheden als ambachtsheerlijkheden van de Staten van Utrecht gekocht. (Huijs te Soestdijck, 55) Ook heeft hij het jachtrecht in de beide Eemnessen. (HKE, afl. 3, okt. 1979, blz. 10) Een "Reglement en Instructie op 't stuk van de Jagt..." is opgesteld in 1749 en op 18 juni 1750 te 's-Gravenhage en ondertekend door de Prins (aantek. Heek)

1750

Ds. J. Petraeus van Eemnes-Buiten overlijdt.

1751

De houten standerkorenmolen in Eemnes-Buiten wordt vervangen door een met riet gedekte achtkantige bovenkruier, die "De Hoop" wordt genoemd. Harmen Gerritz Pas uit Neede is de molenaar. Op 1 oktober 1752 trouwt hij te Soest met Evertje van Altena (HKE, jrg. 7, 1985, blz. 119)

27 augustus: het rechtsgebied over Eemnes wordt door de Staten van Utrecht opgedragen aan de Prins van Oranje met recht van opvolging en dat van de vrije jacht, zoals dat vroeger in de heerlijkheden van Soest, Baarn en Ter Eem was. (d'Aulnis de Bourouill; Geschiedenis van Eemnes 1, AE 1005, 1480)

oktober: Stadhouders Willem IV, heer van de Heerlijkheid van Baarn, Soest en Ter Eem, overlijdt. Er wordt in Eemnes door 3 klokkenluiders, Cornelis Lange, Gerrit Huijting en Jacob Man, gedurende vier dagen geluid.

Koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten Jan van Keizerswaard wordt tevens notaris.

10 oktober: Taco Sibelius, proponent te Amsterdam, doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hier tot 1756).

21 november: Ds. Bernardus van Spijk van Eemnes-Binnen vertrekt naar Klundert.

1752

5 februari: Gedurende 4 dagen worden door Cornelis Langen, Gerrit Huijting en Jacob Man de klokken geluid vanwege het overlijden van de Erfstadhouder.

16 april: Willem van Ghent doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hij blijft tot 1764).

27 augustus: de Staten van Utrecht verlenen prins Willem V "eeuwig en erfelijk" de hoge jurisdictie over de beide Eemnessen. (Huijs te Soestdijck, 58)

1753

Februari: Oude klok gebarsten, voor f 6 gerepareerd.

9 juni: nieuwe erfpachtbrief betreffende de molen van Eemnes-Buiten in "Erfpachten en ander ontfang van winden, uijtgegeven omme windmolens te mogen stellen..." (HUA, Raad van Staten, inv. 955-4)

17 juni: Nieuwe klok in de toren van Eemnes-Buiten geplaatst. (574 kg, diameter 95 cm). Randschrift: "Me fecit Ciprianus Crans Jansz Amstelodami Anno. 1753". Na aftrek verkoop oude klokken moet nog f 333:16:0 betaald worden. Schipper Caspar Ruijzendaal vervoert de oude klokken naar Amsterdam (Vrijheidsmon.)

Aan toren en kostershuis worden door de timmerman Pieter van Hoorn grote reparaties verricht. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1754

28 maart:

Voor f 20.000 geleend met als onderpand zijn huis Groeneveld.

Voor Notaris Otto van Dam worden twee gelijklopende overeenkomsten verleden, waarbij Hasselaer een "zekeren Hendrik Burger machtigde om voor den Gerechte van Eemnes in zijn naam twee gelijke schulden te erkennen, elk groot f 10.000, de eene aan Adriaan Hoogeveen te Eemnes, de andere aan Michiel Hobrinck te Amsterdam, beide onder verband van de heerlijkheid."

1755

mei: Hasselaer koopt van de weduwe Roeters-Van Mekeren de heide vanaf Groeneveld tot aan de Hollandse Rading. (G.A.Baarn, notulenboek 1707, dA II blz. 113)

5 augustus: Hasselaer verkoopt Groeneveld met alle toebehoren aan Jan Lucas van der Dussen voor f 28.000. (G.A.Baarn, notulenboek 1707, dA II blz. 114)

24 september: De Raad van Baarn komt in spoedzitting bijeen, omdat van de Heer Hasselaer een opzegging is ingekomen van de door hem voorgeschoten kapitalen. De heer Pannekoek (lid van de vroedschap en schepen van Amersfoort) neemt ze over tegen een rente van 3 ½ % van een lening van f 3500 en een som van f 500. (G.A.Baarn, notulenboek 1707, dA II blz. 114)

Bij de sluis "het Sasje" wordt een kribbing in zee gemaakt van takkenbossen, afkomstig uit het bos, dat de geërfden aangelegd hebben op de Veendijk (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

De ambachtshoofd P.C. Hasselaer scheept in naar Indië. Zijn vrouw overlijdt vlak voor het vertrek bij de bevalling van haar zevende kind. Alle kinderen worden bij familie uitbesteed en hij vertrekt alleen naar zijn geboorteland. Zijn schoonvader Sautijn en Pieter Hartsinck nemen zijn zaken waar, o.a. die als Ambachtsheer van de beide Eemnessen. Later nemen zwager Hendrik Nicolaas Sautijn het van zijn vader over met de andere zwager, Jan Jacob Hartsinck, **1750 (-1773)**

De benoemingen van Burgemeester, Schepenen, Raden, Kerkmeester en Armmeester van Eemnes-Binnen en van Eemnes-Buiten geschiedt begin mei.

Van 1750 tot 1757 zijn ze allemaal in Amsterdam getekend. Na het vertrek naar Indië doen de waarnemers dat. Steeds staat de dan van kracht zijnde functie van Hasselaer genoemd.

Bij 1756 en 1757 wordt "waterfiscaal" genoemd, in 1758 en 1759 staat president van Cheribon (= resident), van 1760 tot en met 1767 staat Gouverneur van Cheribon, van 1767 tot en met 1772: Raad van Nederlands-Indië.

Meestal wordt de eerstgenoemde op de voordracht door of namens de ambachtshoofd benoemd, maar in 1761 neemt men de tweede voorgedragen persoon als burgemeester en in 1770 de tweede voorgedragen schepen. (G.A. Eemnes, no 36).

1756

Ambachtshoofd Pieter Cornelis Hasselaer reist alleen naar Indië.

Ds. Taco Sibelius vertrekt naar Alphen aan den Rijn; Johan van Harsselaar, proponent te Nijkerk, doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (werkzaam tot 1765).

26 februari: pastoor G. Keuken van Baarn (Santvoort) bericht de aarspriester, dat de Eemnesser pastoor Gerardus Top vee en zieke mensen "beleest" om de ziekte te verdrijven, waarmee hij het bijgeloof aanwakkert (Utr. Arch. Inv. 16 Aarts priesters no. 1223).

oktober : een zware vloed, die gevaar van overstroming via de heulen onder de Hogeweg (Wakkerendijk) bracht, kon ternauwernood worden bedwongen. De Meendijk moet hersteld worden (april 1757) (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

Molenaar Jan Gerritz Varecamp verzoekt de Saten van Utrecht om de Santvoortse molen te mogen verplaatsen en tevens een nieuwe molen te bouwen, aangezien de windvang niet meer voldoet vanwege de hoge bomen rondom. Hij krijgt toestemming hiervoor (www.oud-baarn.nl/molen.htm).

1757

Chirurgijn in Eemnes is Willem Stork.

1759

Pastoor Gerardus Top overlijdt en wordt in de hervormde Nicolaaskerk begraven. Pastoor wordt: Laurentius van der Aa, komend uit Veenendaal/Renswoude (tot +1782).

26 juni: De Herv. Kerk van Buitendijk leent van Jan Lambertse Brassier een som van f 400 tegen 3 ½ % rente. Dit om schulden van de kerk te kunnen afbetalen. In 1798 was deze terugbetaald. (Archiefstukken Herv. Kerk in bezit HKE)

Molenaar Jan Gerritz Varecamp van de Santvoortse molen verkoopt deze aan zijn zwager Evert Cornelisz van Zeijst, molenaar van de andere Baarnse molen aan de Eem. Door het verdrag van naasting en voorkoop, dat al sinds 1603 bestond ten aanzien van de bezitter van Drakenburg, gaat deze overdracht niet door. George Roeters maakt van dit recht gebruik en koopt de molen. Hij draagt die over aan Jan Lucas van der Dussen. Die laat molenmakers Jan en Gerrit van der Wouden op een andere windrijke plaats een geheel nieuwe molen bouwen; in de kop wordt het jaartal 1759 aangebracht. Totale bouwkosten: f 4700. De Baarnse overheid bakent op verzoek een boomvrij wolenterrein af met een cirkel van 400 roeden (TVE, jrg 5, blz. 50 en www.oud-baarn.nl/molen.htm).

1760

Een akte betreffende de Eemnesser molen begint met de volgende regel: "Wij, Teunis Schouten, schepenen, bij absentie van de Heer Carel van Coevorden ..." Het stuk is verloren geraakt. (Panorama, annonces, van 15 sept. 1973 no 38)

1762

15 mei: Mr Jacob Crommelin huwt in Haarlem met Anna Petronella Gerlings. Jacob is na het overlijden in 1767 van zijn vader Pieter Samuel eigenaar van huize Duckenburg (Eemlust). mei?: De koster en schoolmeester van Buitendijk, Jan van Keizerswaard, die tevens notaris is, neemt ontslag van de eerstgenoemde functies. Hij blijft wel tot 1797 in het notariaat werkzaam. Jan Groote de Jonge wordt zijn opvolger als koster en schoolmeester.

Nieuwe sluisdeuren en reparatie aan de Eembrug, waarschijnlijk t.g.v. hoge stormvloed. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40)

22 november: klachten van G. Munnichs over pastoor Van der Aa aan de aarts priester W. van den Steen. Klachten over de preek, de dwang in Eemnes te kerken...enz. en hij laat de kerk op dezelfde tijd uit gaan als de gereformeerden, terwijl hij dit bij zijn aanstelling had moeten beloven te voorkomen. Van der Aa antwoordt op 24 oktober (?) goed en gedegen onderricht te geven (Het Utrechts Archief, Aarts priesters 1223)

1764

De jaarwedde van Jakobus Paak, koster en schoolmeester van Binnendijk bedraagt f 120.

11 november: Ds. Willem van Ghent van Eemnes-Binnen vertrekt hij naar Hoge en Lage Zwaluwe.

31 december: De koster en schoolmeester van Buitendijk, Jan Groote de Jonge, vertrekt naar Amsterdam. Zijn opvolger wordt Pieter Langedijk, tot dan werkzaam in Etersheim en

Schardam. Hij is als zoon van een predikant in Abbenes geboren. Zijn jaartraktament bedraagt f 120.

1765

1 januari: schoolmeester Pieter Langedijk start zijn werk in Eemnes-Buiten. (x(1) 27-03-1768 Adriaantje Coster geb. Blaricum, wonend te Huizen, die nog geen jaar later overlijdt; x(2) 27-04-1770 Marietje Teunisdr Meijers uit Oud-Loosdrecht. Van één van de 6 kinderen, de in 1776 geboren zoon Teunis Meijers Langedijk, wordt in een huwelijksakte te Maartensdijk ook het beroep van schoolmeester genoteerd. Hij trouwt er met de schoolmeestersdochter Willemijntje van Oostveen. In 1819 zal Teunis zijn vader in Eemnes opvolgen.

Bij de schoolmeester zijn verschillende keren kinderen in de kost.

26 mei: Petrus Kaas doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hier tot 1768).

Ds. Johan van Harsselaar van Eemnes-Buiten vertrekt naar Alkmaar.

Opnieuw nieuwe sluisdeuren. In de drie volgende jaren wordt de schoeiing van de haven vernieuwd en de vaart uitgebeugeld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40)

1766

13 april: Jacob van Nuys Klinkenbergh, proponent te Alkmaar, doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hier werkzaam tot 1773). Hij is dr in de wijsbegeerte en wordt later hoogleraar in Amsterdam.

Vanaf dit jaar voeren de R.K. kerkmeesters van de statie van de H. Nicolaas (Buitendijk) en St. Petrus (Binnendijk) een eigen gesplitste boekhouding.

Een collecte voor de getroffen en bij de grote brand in Hilversum in de beide Eemnessen brengt f 105:7:8 op.

1767

Aanvang van het nieuwe resolutieboek van Eemnes-Binnen. Het vorige is tijdens de uitleen aan de schout van Hilversum bij de grote brand aldaar verbrand. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Derde golf van runderpest deze eeuw in de provincie Utrecht (duurt tot 1787).

13 december: Pieter Samuel Crommelin, weduwnaar van Josina Jacoba Akersloot en eigenaar van huis Duckenburg (Eemlust), overlijdt in Haarlem.

1768

27 augustus: uit de nalatenschap van Susanna van Meekeren, weduwe van George Roeters, koopt baron Van Reede van Outshoorn de Santvoortse molen. (HUA protocol notaris, inv. 417-7)

20 november: Ds. Petrus Kaas van Eemnes-Binnen vertrekt naar Lekkerkerk.

1769

23 april: Ds. Dirk Liedermooij doet zijn intrede in Eemnes-Binnen (hier werkzaam tot 1802).

Er wordt geconstateerd, dat langs de provinciegrens er verschillende scheidsloten dichtgestoven zijn door het zand en dat verschillende palen, waaronder de Leeuwenpaal, verdwenen zijn. Dit leidt tot nieuw beleid door Gedeputeerde Staten van Utrecht (zie 22-03-1771). (Maris: Eemnes, 61; Vermeulen-Moorrees: Vervolg v.h. Groot Plakkaatboek.Utr.,I, 112-118 ; 6-10-1769, 22-03-1771, 12-01-1776, 18-01-1791, 21-06-1793, 30-09-1794)

1770

Veepest doet de inkomsten aan pacht drastisch verlagen. De heffing van het morgengeld (de personele belasting voor landgebruikers) wordt verlaagd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 25, 97)

1771

12 januari: In de stuifsnieuw worden tussen Hilversum en Eemnes een moeder en een dochter dood gevonden; na lijkschouwing op de 14e in Hilversum worden ze naar Eemnes gebracht om daar te worden begraven (Dorpskroniek van een Hilversumse oud-katholiek, blz. 23; ook in ts De Oud Katholiek, jrg. 85 nr. 2310 d.d. 15 nov. 1969, blz. 198)

22 maart: Resolutie over schouw en onderhoud van de scheisloot en de palen langs de grens tussen Holland en Utrecht. De houten palen werden in de toekomst vervangen door stenen, afgraving bij de grens werd verboden. (Maris: Eemnes, 61) Nieuwe plannen om een windwatermolen te laten stellen. Het jaar daarop verworpen vanwege te hoge kosten (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

1772

31 mei: Pieter Cornelis Hasselaer is terug in Nederland.

Plan om aan de Vaart een watermolen te laten bouwen, ontworpen door molenmaker Jan Pot uit Kortenhoef, wordt afgewezen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40, 44)

Geschil omtrent de kerkelijke grenzen tussen Baarn en Eemnes-Binnen (Het Utrechts Archief; Classis Amersfoort 305)

1773-1780

Rekeningen van de schout en gadermeester van een omslag van 5 stuiver per morgen reëel en personeel ten behoeve van een nieuwe pastorie. (G.A.E. no. 18; zie Maris: Eemnes, blz. 47 e.v.)

1773

3 januari: De armlastige kinderen ontvangen gratis onderwijs. De ouders moeten de godsdienstige plechtigheden in de kerk bijwonen en hun kinderen naar school sturen, anders vervalt hun ondersteuning. De koster moet hier een lijst van bijhouden. (Kerkarch. Herv. Kerk Buitendijk)

1 februari: De kerkmeesters van de gereformeerde kerk van Eemnes-Buiten verzoeken het gerecht om alle door het dorp ondersteunde kinderen in de gereformeerde godsdienst op te voeden. Dit volgens de resolutie van 1668 van de Staten van Utrecht. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 39; jrg. 24, 2002, blz. 112)

Bij vertrek van ds. Jac van Nuys Klinkenbergh van Eemnes-Buiten naar Overschie wordt een beroep uitgebracht op ds. H.N. Makker, die echter op 28 december door een kinderziekte komt te overlijden.

mei: Haven en vaart over de hele lengte uitgediept (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40, 41)

1774

17 april: Arent Gerardus Wakker, proponent te Alkmaar, doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hij dient de gemeente gedurende 35 jaar tot zijn overlijden in 1809).

Chirurgijn is Willem Knoppert.

27 april: de bewoner van het buitenhuis Duckenburg (Eemlust) Jacob Crommelin overlijdt. Zijn weduwe, Anna Petronella Geerlings, wordt eigenares van het buitenhuis.

Er wordt bij de Herv. kerk van Buitendijk een nieuwe pastorie gebouwd op door de gemeente afgestane grond en met steun van de Staten van Utrecht (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113; jrg. 25, 2003, blz. 9)

Hasselaer koopt na het overlijden van Jan Lucas van der Dussen de buitenplaats Groeneveld terug voor f 70.000.

31 augustus: Mr. Gerrit Hooft koopt de Santvoortse molen van baron Van Reede van Outshoorn. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260)

22 september: Mr J. Both Hendriksen tot schout en gadermeester van beide Eemnessen benoemd, bij schrijven van Mr. P.C. Hasselaer te Amsterdam van 1 sept. Op 22 september is hij voor burgemeester Jan de Rooy beëdigd. (Aulnis de Bourouill: Geschiedenis van Eemnes) Hij blijft tot 1785 in functie.

1775

"Nog wordt in ontvang gebragt voor afbraak van de oude Pastorie huizinge f 529-:-:"
(Uit de rekeningen Herv. Kerk Buitendijk 1724-1804)

1 februari: Conventie met de Gooiers over het onderhoud van kaden en sluisje bij de Gooier- en Eemnesser maatlanden. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34)

14/15 november: Grote stormvloed. Met moeite kan men twee heulen onder de dijk tussen de kerk van Buitendijk en de Huizer meent en een bij de kerk van Binnendijk dicht maken, nadat dijkdoorbraak dreigde. Het water in het huis van de sluiswachter stond "een half mans hoog". De hoogzwangere vrouw des huizes beleeft een hagelijk avontuur (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 160 en Martinus Stuart: Jaarboeken van het Koninkrijk der Nederlanden, blz. 1401-1404). De kerk van Binnendijk stond tot aan de tweede trap van de preekstoel onder water; de zerken waren van de graven gelicht. (HKE, jrg. 25, 2003, blz. 41)

Een schip: "De jonge Robin", geladen met lijnzaad en stukgoed, wordt bij de maatlanden aan wal gezet en later gelost. Het schip is zo'n 200 roeden op het land geraakt. (Dorpskroniek van een Hilversumse oud-katholiek, blz. 24) ,

Bij deze overstroming bleek, dat bomen op de dijk(glooiing) gevaar opleverden. (HKE, jrg. 9, 1987, blz. 158). In 1776 wordt tot verwijdering overgegaan. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 29)

1776

21 november: Opnieuw grote stormvloed, waarbij het water over Meen- en Veendijk golfde. Ook de sluis wordt vrij ernstig beschadigd. Door geërfden in 1774 gekocht huis en erf ten zuiden van de grote sluis wordt vernield en afgebroken. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40) De watermolen (zie 1790) wordt later op deze plek gebouwd.

Op grond van de belastingcohiers vinden we de volgende bewoners van buitenhuizen: op het buitenhuis "Berg en Eemzicht" tot en met 1787 Mr. Johannes van Doelen, rentenier, op "Stadwijk" tot en met 1781 "de heer Capitijn" Crommelin (P.J. van Wickevoort Crommelin). Een ander buitenverblijf wordt tot en met 1780 bewoont door de heer Carbasius (Kroon). Op huize "Duckenburg" (later: Eemlust) woont mevrouw Anna Petronella Gerlings, weduwe van Jacob Crommelin.

1777

Nieuw reglement in zake overstromingen te Eemnes-Buiten en Binnen. Een van de bepalingen luidt: De Vieren moeten onmiddellijk de heulen laten sluiten, ieder in zijn eigen kwartier, wanneer het water over de zomerdijk komt (art. 1). (Maris: Eemnes, blz. 72)

De Binnendijkers weigeren mee te betalen aan het herstel van de Vaart en haven (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 29, 100) Ook rond het sluiswachterhuis worden nieuwe beveiligingen tegen het water aangelegd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37, 40)

9 september: Jakobus Paak, de koster en schoolmeester van Eemnes-Binnen, houdt ermee op.

1 november: Er wordt een overeenkomst gesloten over de moeilijke kwestie van verplichte opvoeding van katholieke wezen in hervormde gezinnen, zoals de Staten dat in 1688 had bevolen. Zij komen in het vervolg ten laste van de katholieke armmeesters en worden niet meer uit de algemene armenkas onderhouden. De Staten van Utrecht hadden hierover een ordonnantie uitgevaardigd (5 augustus) (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113)

1778

De Gooiergracht-duiker wordt vernieuwd. De Gooiers betalen mee (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 34). De haven wordt uitgebreid en de vaart uitgediept. Om dit te betalen moet het leggen van schepen "tot winterlaag" in haven en vaart, vooral van de vele Huizer- en ander botschuiten, vanaf nu betaald worden (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 40, 100)

9 september: Als traktement van meester Paak wordt uitbetaald f 90.

Gijsbert van Maanen, de nieuwe koster en schoolmeester van Eemnes-Binnen, krijgt f 69 en 5 stuiver voor de rest van het jaar. Hij is gehuwd met Antonia Klinkenberg, afkomstig uit Eemnes.

15 oktober: Wiebe van de Kuynder en Evertje de Ruygt ontvangen tegen schuldbekentenis van Pieter Samuel van Wickevoort Crommelin (bewoner van Stadwijk), Jacob Helmolt (bewoner van Eemlust) en Jan Both Hendriksen (secretaris van het gerecht 1774-1778) van ieder f 370 voor de bouw van een spinschool in Eemnes-Buiten. Onderpand: de opbrengsten van de school en het gebouw zelf. (HUA, U267a1, aktenummer 182; notaris R. van Ommeren)

1779

"Het Roode Kruis" (huis, herberg en grond) wordt ten bate van de wees Annetje Jacobse Luurman publiekelijk verkocht. Het was erg bouwvallig. De helft is voor de weduwe van Rijk van Eijden.

De Meendijk wordt opnieuw verhoogd na de vloed van 1 januari (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

1780

Aantal inwoners beide Eemnessen: 1203.

23 juli: "Jonkvrouw" Adriana Hasselaer, dochter van de ambachtsheer en Grietje Mossel, huwt met Mr. Jacob Anthoni de Roth in de Pieterskerk van Eemnes-Binnen.

Harmen Gerritz. Pas heeft het laatste termijn van de lening van Gerrit Jacobsz Snijder ten behoeve van de korenmolen van EemnesBuiten voldaan.

1781

september: Verhoging van de Veendijk (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

18 augustus: een merkwaardig geval van de dood van twee mensen, die gelijktijdig stierven (Dorpskroniek van een Hilversumse oud-katholiek, blz. 31)

1782

30 augustus: Pastoor Laurentius van der Aa overlijdt in de ouderdom van 63 jaar en 8 dagen en wordt op 4 september in de Herv. Nicolaaskerk begraven (3^e rij, no. 10). Zijn opvolger wordt: Cornelis Johannes Voorn (tot zijn vertrek naar IJselstein in 1805).

1783

Grote reparaties aan de toren van Eemnes-Buiten (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113)

Vermoedelijk de sluisdeuren vernieuwd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

1784

2 januari: een man wordt dood in de stuifsnieuw aangetroffen tussen Hilversum en Eemnes. Het blijkt een Eemnesser te zijn. (Dorpskroniek van een Hilversumse oud-katholiek, blz. 33)

25 februari: Anthony Methorst Willemsz, adjunct schout en gadermeester, is als waarnemer door Hasselaer benoemd en door Mr J. Both Hendriksen beëdigd. (Aulnis de Bourouill: Geschiedenis van Eemnes)

11 augustus: te Utrecht is geëxamineerd en bekwaam bevonden: Frans Fecken, aldus een aantekening in het register der chirurgijns en vroedvrouwen (HKE, jrg. 12, 1990, blz. 133)

Een nieuwe ingang wordt aan de kerk van Eemnes-Buiten gebouwd tegenover de openbare school (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 113).

november: De Staten van Utrecht maakt vanwege oorlogsdreiging een bewapeningsplan. Eemnes-Binnen (met een deel van Eemnes-Buiten) en Eemnes-Buiten moeten ieder een compagnie manschappen leveren (100 man per cie). Op 10 december roepen zij vrijwilligers op om zich aan te melden. De animo op het platteland was echter gering. Er werden in Eemnes, anders dan in Soest bijvoorbeeld, in 1785 geen wapenoefeningen gehouden, aldus "Jan Overtuigt" in een patriots blad. ("De Politieke Kruyer", nr. 219, blz. 141; Van Zoys tot Soest, jrg. 29, nr 1, zomer 2008).

1785

Klokken in toren Eemnes-Buiten geplaatst: "L. Haverkamp me fecit Hornae AO 1785". Diameter 145 cm, 1761 kg. Kleinste: Cyprianus Crans Jansz. Amsterdam Anno 1785"

(Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 27; HKE jrg. 2, no. 1, blz. 14) (d'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes II, AE 1005, 1480)

In 1785 en 1786 worden er 4000 nieuwe leien gekocht. Maar ook worden er op de "Hogevuurst" 3125 leien verkocht (de oude leien?) De leiendekker Pieter de Haan krijgt f 379-17-8 uitbetaald.

1786

De stiefdochter van de ambachtsheer: Adriana Wilhelmina Clara Fabritius, kind van Laurentia Clara Elisabeth van Haeften zijn vierde echtgenote, huwt met mr. Pieter Witsen Elias in de Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten.

1787

Amsterdamse patriottische troepen zien bij het doortrekken van Eemnes een oranje vlag op de toren wapperen. Zij eisen de verwijdering van deze vlag (datum/jaar onzeker).

Het soldatenvolk van generaal Dundas, een bataljon van het Statenleger van zo'n 200 manschappen, wordt door J. van Zeldert naar Utrecht gebracht, kosten f 4:13:0. Rekening: dorpskas. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

September: De Pruisische troepen komen in Eemnes. Men wijst hun de weg richting Amersfoort over Soestdijk en Soest en richting Laren. Kosten hiervan voor rekening van het dorp. Levering aan de sauvegarde f 91.

De klokken worden geluid en er is een illuminatie (strijd Patriotten - Prinsgezinden door tussenkomst Pruisen in voordeel van de prins beslecht).

Oktober: De Amsterdamse koopman Ambrosius Justus Zubli wordt als patriot uit Holland verbannen en vestigt zich in Eemnes-Binnen. Daar houdt hij zich met dichten en vertalen bezig. In 1795 wordt hij tot lid van de Amsterdamse municipaliteit gekozen.

1788

Aan de leiendekker Pieter de Haan, aan de timmerman Jacobus de Weert (of Verweert) en aan Cornelis Poul worden grote bedragen betaald (resp. f 1883-16-8, f 1796-9-: en f 1518-17-8), onder meer voor afbraak van de kerk. Ook staat er een post in de kerkrekeningen voor het drukken van biljetten voor het schilderwerk op het koor (boekverkoper Stubbe) van f 2-8-:

Op een houten bord staat de volgende in reliëfletters opgebracht:

*"Als Hendrik Houtthuijs overrekenent
de kosten van den toorebouw
en op zijn last wierd afgetekent
de spits, zo als die weese zouw,
heeft Houtthuijs, Burgemeester zijnde
dit werk so als gij 't hier ziet staan
van weert doen timmere tot dat eijnde
en 't is gedekt door P.D. Haan,
Eemnes-Buijten, Anno. 1788."*

(D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes; bord in bezit H.K.E.)

Metselwerk aan de sluis hersteld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

september: bepalingen omtrent het examineren van de schoolmeester (synode) worden ter uitvoering door de Kerkenraad van Buitendijk genoteerd in het acteboek.

21 april: het verschijnsel van een luchtspiegeling, een "fata morgana", wordt in Eemnes waargenomen door J.F. Martinet, die er uitvoerig over bericht in een "Verhandeling door de Hollandsche Maatschappij der wetenschappen te Haarlem" in 1789 (blz. 191 e.v.).

De Amsterdamse patriot professor Weijtenbach vestigt zich op "Berg en Eemzicht".

Van 1788 tot 1795 wordt het windrecht van de molen van Santvoort (oftwel de Drakenburgse molen) door de bezitter van Drakenburg, Willem Nicolaas Roëll van Drakenburg, betaald.

Hierdoor behoudt hij het vrij malen voor zijn eigen behoefte. (HUA, Raad van Staten inv. 955-4)

1789

Gerrit van Bommel, burgemeester van Eemnes (wapen kerkerk)

4 februari: Overste Tengnagel is commandant van de militaire wacht in Eemnes-Buiten.

De klokken worden geluid en er wordt geïllumineerd.

17 mei: Er komt een nieuw gewicht in de toren van Binnendijk voor f 22:7:0.

21 mei: het volk van Dundas naar Utrecht gebracht door J. van Ginkel; kosten f 9-16-0.

(D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

22 oktober: De substituut-secretaris van Hilversum, Hendrik de Blinde, koopt de Santvoortse molen van mr. Gerrit Hooft. Hendrik zat kennelijk in de molenhandel: in 1755 kocht hij samen met plaatsgenoot Hendrik Rinkel een kleine watermolen in Avenhorn voor afbraak (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260; H. Kollis: Uit de historie van Berkhout, blz. 70)

december: "In deeze ongemeen wakke Winter 1789, 1790, kriede het Land aan de Eem, beneden Amersfoort, van Wilde Ganzen." aldus de vroegere vogelkundige Houttuyn (Amersfoortse Courant 8-2-1992).

1790

Grote restauratie van de Hervormde Kerk van Eemnes-Buiten. De aanbesteding vindt plaats op 26 juli 1790. Het werk wordt aangenomen door de timmerman Jacob Verweert, die de aanneempeningen van 't timmerwerk ten bedrage van f 300 uitbetaald krijgt. Architect is Van der Kloes die f 31-10-: voor zijn werk ontvangt (salaris en verscot). Er staat een bedrag voor de boekverkoper van f 4-:-: , wat waarschijnlijk voor het drukken van pamfletten (uitnodiging tot de openbare aanbesteding) betaald is.

In de voorgaande jaren (1785-1789) waren grote bedragen uitgegeven aan de meesters leiendekker Pieter de Haan en Dirk Nijs, meester timmerman Jacobus van Weerd en de metselaar Reinier Jansen (ongeveer f 1565). Een jaarrekening van een gewoon jaar bedroeg zo'n f 900.

Het grootste deel van de werkzaamheden worden gedaan door Pieter de Haan (arbeidsloon en leveranties), Jacob Verweert (arbeidsloon en leveranties) en Cornelis Poul (leveranties). Ook aan meester leiendekker Reijnier van Dijk, meester schilder Klaas Cozyzense worden bedragen betaald.

Totale kosten: f 6316-2-4. (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 114)

30 augustus: De Herv. Kerk van Buitendijk leent van Jelis de Rooy een som geld.

(Archiefstukken Herv. Kerk in bezit HKE)

4 oktober: besluit om een schepradwatermolen op het eind van de Eemnesser Vaart te laten bouwen. Binnendijk betaalt voor 1/5 deel mee aan de kosten. Molenmaker Timmers maakt de bouwtekening en het bestek, die grotendeels hetzelfde zijn als die van 1772. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42, 100)

15 november: aanbesteding van de molenbouw. Molenmaker Heyn Feddrijs uit Lemmer wordt het werk gegund voor f 10.700. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260; Waterschap Bewesten de Eem, notulen 6 en 13 sept. 1790)

1791

De nieuwe schepradwatermolen wordt voor gezamenlijke kosten gebouwd bij de sluis. Op de achterzijde van de baard is het jaartal 1791 op fraaie wijze ingehakt. Vlucht van de wiken: 24,84 m. (De molens van Zeeland, blz. 201 e.v.) Molenmaker Timmers maakt de tekening en het bestek, Heyn Feddrijs uit Lemmer bouwt hem voor f 10.700. Kosten inclusief graven van molenvliet ong. f 12.500 (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42, 44; HKE, jrg. 5, 1983, blz. 25). Een molenaar wordt door de gezamenlijke geërfden van Buiten- en Binnendijk aangesteld voor f 150 per jaar. Hij overlijdt echter kort na zijn aanstelling (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 15 en 42)

2 februari: vloed, die de dijken opnieuw zwaar beschadigt. De Veendijk wordt verhoogd en verzwaard en de Meendijk hersteld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 37)

1792

2 februari en 14 december: Hoge watervloed. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1793

De oude en de nieuwe haven uitgebeugeld en de beschoeiing gerepareerd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

Het jaartraktament voor de schoolmeester van Eemnes-Binnen bedraagt f 125.

1794

14 december: Brand in het huis van Peter Vonk te Binnendijk. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 114)

Huzaren in het dorp ingekwartierd. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1795 Franse inkwartiering

Eind december 1794, trokken de Franse troepen van generaal Pichegru over de bevroren rivieren de Republiek binnen.

14 januari: Engelse soldaten komen in het dorp. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

In januari 1795 kwamen de Fransen samen met uitgeweken Patriotten ons land bezetten. Door de extreme kou, met temperaturen van -20° C, waren de grote rivieren bevroren en was de Hollandse waterlinie snel genomen. Via de route Amersfoort-Soest-Eemnes-Laren-Naarden trokken zij op naar Amsterdam. Er bleef evenwel onderweg ook een aantal ingekwartierd in Eemnes. Hoe lang? Dat weten we niet. De soldaten waren ingekwartierd in het schip van de grote Nicolaaskerk. We weten dit uit een aantekening in het grafregister van koster/schoolmeester Pieter Langedijk (HUA, kopie in Leeszaal): Graf Herv. Kerk Eemnes-Buiten, op het koor no. 6:

"Den 30 Januari 1795 hier ingezet een Hendrik Brandsz. Een kint van een Pieter Lage, molenaar op de Watermolen. Een kint van Jacob Tas, doodgraver en klokluider.

Bij gelegenheijt dat men in de kerk niet kon begraven. Alzoo in die tijd Franze in de kerk leijde, die de wagt betrokken en door de harde vorst kon men op het kerkhof geen graf maken; onze vaderen hebben zulken tijd niet beleeft. Hier nog bijgezet een jonggeb. kint na de dood gekomen van Hendrik Brandsz." (Grafregister Eemnes-Buiten, R.A. Utrecht)

5 februari: De Fransen worden naar de Eem gebracht. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

19 februari: ten gevolge van de omstandigheden wordt Hasselaer vervroegd als burgemeester van Amsterdam ontslagen.

Van verdere overlast, die de Fransen meebrachten, weten we uit een gedicht, die Krijn Perk, bakker en dichter in Eemnes-Buiten (1760-1831), aan zijn broer Cornelis zond. Hij schrijft:

*De vrijheid heeft mij steeds behaagd
mij dacht: het was een eerb're maagd,
wel waardig te beminnen
met onbezwijkbare liefde en trouw,
maar nu ik haar talrijk kroost aanschouw
verander ik van zinnen!*

*Nu stond de landman als een paal:
wat onverstaanb're brabbeltaal,*

wat vreemde groet was dat in een verbaasde schalling,
een wenk om vleesch en zuivelton
en 't uitgebulderd "Sacré non!"
gaf ieder onverwijd de nodige bevalling.

En schoon men nergens moedwil deed
zag men hun al wat mondkost heet
alsof 't hun eigen was, vrijmoedig naar zich halen.
Zij traden hier de huizen in
en spraken overal in 't gezin
in dezen voegen aan: "Allons: manger et boire!"

Ofschoon dit onverstaanbaar was,
begreep eenieder toch al ras,
dat zij uit Broederschap alleen, niet tot ons kwamen.
Men dekte overal den dis
waarvan zij in erkentenis
terstond een rijkelijk deel der beste spijzen namen.

Dan deze troep vertrok weldra,
maar hemel, 't was de dag daarna
of 't op den langen dijk meer Franschen had geregend,
zoo 't meestal Broederen heilrijk is,
dan waren we op deze dag gewis,
als eerste vrijheidsvrucht bij uitstek med' gezegend!

(deze versregels werden verspreid teruggevonden; dit is een reconstructie van het gedicht.

Bron: G.A. Hilversum; E 1, ds III, Archief Albertus Perk).

In maart worden er huzaren in het dorp ingekwartierd. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Volkstelling. In het gewest Utrecht: district "Zoesdijk": Eemnes Binnen: 335, Eemnes Buiten 869. Totaal: 1204 (Generaale volksmeening in de Bataafsche Republiek).

april/mei: Voorstel ter vernietiging van de Heerlijkheden en de daaraan verbonden rechten.

Notulen van 15 en 24 april, 20 mei. (Vervolg Groot Placaatboek v. Utr. 1e deel blz. 193, no 47)

13 mei: Graf Herv. Kerk Eemnes-Buiten, 12^e rij no. 7: "Den 13 Mey 1795 hier ingezet 's morgens om 6 uren in stilte Dirk van Hoorn die den 8 Mey van een balk in de kerk 's morgens om 6 uren is afgefallen het hoofd gebarsten en dus zubied dood. Timmermansknegt bij eenen Jacob Verweerd". (Grafregister Eemnes-Buiten, R.A. Utrecht)

Chirurgijn is Anthony van Hardeveld.

"In de zomervacantie logeerde ik eenige tijd met Arntzenius bij Wijttenbach buiten te Eemnes..." (Student Anton Reinhard Falck van het Atheneum in Amsterdam bij de patriot professor Wijttenbach) Weijtenbach woonde op "Berg en Eemzicht" van 1788-1798.

28 september: Drie maal kleppen met de klok doet de inwoners van Eemnes-Binnen in de kerk bijeen komen om op voorstel van gecommiteerden van beide dorpen een schout, gaardermeester, secretaris en bode en leden van een municipaliteit te kiezen. Mr. Herman Arnoldus Crommelin (*1767) wordt de eerste gekozen schout en gadermeester van de beide Eemnessen, Jan Reijniersen de secretaris. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

29 september: Zolang de Heer van de Heerlijkheid niet zijn wettige inkomsten zijn ontnomen zal er een jaarlijkse betaling door schout en gadermeester, secretaris en gerechtsbode geschieden. (G.A. Eemnes, Resolutieboek no 1 (3) 1795-1798)

5 november: aangesteld tot commissie van ontvangst van de 50e penning: de burgers H.A. Crommelin, Jan Reiniersen en Peter van Klooster. Zij hebben daarna de eed in handen van de municipaliteit afgelegd. (GAE no 2).

Rekening van de schout over 1795 mede door H.A. Crommelin getekend. (GAE no 13)

1796

16 februari: tot klokkenluider enz. wordt de schoolmeester G. van Maanen te Eemnes-Binnen herbenoemd voor f 120 per jaar en f 25 voor de diaconiearmen. D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Koster en Schoolmeester van Eemnes-Buiten, Pieter Langedijk, gaat op 52-jarige leeftijd rentenieren. Opvolger wordt Jan Vos, die een jaarwedde van f 200 ontvangt. Pieter blijft even bij zijn opvolger in wonen en verhuist dan naar een andere woning in Eemnes.

1 juli: Joannes Lublink de Jonge, in de zomer bewoner van de buitenplaats Stadwijk in Eemnes, brengt als voorzitter van de commissie ter overweging van het voorstel ter afscheiding der kerk van de staat een rapport uit, dat die scheiding ten gevolge heeft.

(Dagverhaal der Nationale Vergadering, deel II, blz. 204)

Publicatie. Afschaffen van de Heerlijkheden en de daaraan verbonden rechten, maar een schadevergoeding is mogelijk. (Vervolg Groot Placaatboek v. Utr. 1e deel blz. 212, no 53)

Dit jaar zijn er in Eemnes veel Fransen ingekwartierd. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Verdere regels worden vastgesteld over de nieuwe wijze van het kiezen van schout, gadermeesters, secretaris, gerechtsbode, gerecht en municipaliteit. Dit dorpsreglement wordt in het resolutieboek van Eemnes-Buiten opgetekend.

Rekening van de schout en gadermeester van de personele ongelden en lasten, uitgezet door het gerecht over 1795-1796, afgesloten 13 maart 1798, door H.A. Crommelin. (GAE no 14, dito rekeningen no 15 en 16)

12 september: grondvergadering bij Jan Reynierse.

13 september: te Baarn vergadering.

Tot leden van de municipaliteit (Eemnes-Binnen) gekozen: Jelis Pen, C. Post, T. Eversen Kolkshoten, C. Schoonderbeek, Klaas van der Swaan, Elbert Makker, tot bode: Gerrit Hilhorst, tot klokkenluider en schoolmeester: G. van Maanen (hervormd/ jaarf 120, f 25 van de diaconie)

1797

11 jan. Op requeste van de heer P.C. Hasselaer als eigenaar der beide heerlijkheden van Eemnes binnen- en buitendijk om schadevergoeding, wordt besloten dit in handen van de Commissie tot de Heerlijkheden te stellen en toch uitkering toe te staan zolang de schadevergoeding niet is geregeld. Dit alles moet naar het voormalig gewest van Utrecht. (Vervolg Groot Placaatboek v. Utr. 1e deel blz. 216, no 57)

januari: conflict tussen de municipaliteit van Eemnes-Buiten en de schout en gadermeester van de beide Eemnessen, H.A. Crommelin, over de aanstelling en betaling van schoolmeester Jan Vos. Het wordt tot bij de provincie uitgevochten. Uiteindelijk wordt de municipaliteit in het gelijk gesteld. De schout houdt de eer aan zichzelf en treedt op 18 april af. Pieter Huysman wordt de nieuwe schout (HKE, jrg. 8, 1986, blz. 132; Hopstaken: "Zijnde van..." blz. 81-85)

1 maart: Machtiging aan Johan Frederik Ernst Siebel: recognitie om schout, secretaris en andere ambten in te vorderen, aan te stellen, te verhuren enz. Ondertekend met F (dit merk is gesteld door Mr. Pieter Cornelis Hasselaer). (G.A. Amsterdam, Notarieel: Notaris Nicolaas Obbes; inv. 17600, no 45)

18 april: bedanken voor de municipaliteit bij loting: G. Schoondebeek, T. Eversen, C. Post, opnieuw verkozen: Teunis Meeuwissen, Gerrit Jacobse de Boer, Geurt Maassen.

18 april: Mr. H.A. Crommelin legt zijnbetrekking neer.

26 april: Ambachtsheer Pieter Cornelis Hasselaer overlijdt op 77-jarige leeftijd. De heerlijkheden worden geveild, omdat Hendrik Nicolaas Hasselaer hiervan afstand doet. Hij moest f 30.000 uit zijn erfdeel hiervoor betalen, maar gezien de opheffing van heerlijke rechten zal hij deze investering te riskant hebben geacht.

15 juni: tot schout benoemd: Pieter Huijsman, op 12 aug beëdigd door de municip. Van Binnendijk. (d'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes II, AE 1005, 1480)

25 september: Joh. Sebastiaan van Naamen, van 1782-1797 muntmeester van Utrecht, is de koper van de heerlijke rechten.

De Hervormde kerk van Buitendijk bezit een schildering op hout van het Laatste Avondmaal, gesigneerd M.O.K. 1797.

Plan om Hilversum d.m.v. een waterweg via 's-Graveland (t Luie Gat), Bussum, Laren, Eemnes met de Eem te verbinden (plan Perk). (HKE, jrg 3, 1981, blz. 7)

Oktober: de watermolen van Buitendijk wordt door molenmaker De Wilde uit Lakeveld voorzien van een nieuwe as. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260; Waterschap Bewesten de Eem, notulen oktober 1797) Er wordt een nieuw reglement gemaakt voor de watermolenaar (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260; Inv. Arch. Gecommit. Geërfden E. Buit. 141)

1798

Te Binnendijk: schout P. Huijsman, Jelis Pen, J.G. Boor, Elbert Makker, Teunis Krijnen, Klaas van de Swaan. Te Buitendijk: P. Huijsman, Teunis Kuijer, W. Stalenhoef, Pieter van Klooster, Gerrit Kolkshoten, Dirk de Graaf, Jan Reijniersen secr. Geërfden: Peter Bruijn, Aalt Hoogeboom, H. van Klaarenbeek, Elbert Nagel, Jacob Ruijter.

10 maart: Molenaar Harmen Pas van Eemnes-Buiten koopt het jaarlijks te betalen windrecht à f 3 aan de Staten van Utrecht af voor een bedrag van f 75. (HUA Staten van Utrecht, inv 955-5)

13 april: overdracht aan Johannes Sebastiaan van Naamen, heer van Scherpenzeel, van de door hem gekochte ambachtsheerlijkheid van de beide Eemnessen voor f 13.115,25 (inclusief het agreatierecht).

Afschaffing van alle heerlijke rechten. De kerktorens worden openbaar bezit. (Franse tijd)

17 april: de gecommitteerde geërfden tekenen een akte van afkeer van het stadhouderschap, de aristocratie, de regeringloosheid en het federalisme. (inv) President Jan Bieshaar van het Intermediair gemeentebestuur heeft afgifte van de papieren gelast, na hen te hebben afgezet.

1 mei: De gerechtsbode meldt: op last van de heer J.Helmolt is het de knecht Peter Romijn verboden om papieren van de gecommitteerde geërfden af te geven. Als hij dit wel doet zal Helmolt het op zijn persoon en goederen verhalen! (GAE, no 5)

(Vermelding onder no 467 van de lijst van overdracht in 1798 van het archief van Eemnes-Binnen).

12 juli: regeling rond teruggave en vergoeding van de kerken. Verzoek van de katholieken om in het bezit van de grote Nicolaaskerk te worden gesteld. Ook vragen zij om een nieuw kerkhof te mogen aanleggen.

Schoolmeester Jan Vos van Eemnes-Buiten neemt ontslag, Ari Boers volgt hem op.

9 november: aan 4 "neutrale" personen uit Naarden en Laren, die de "commissie tot 't taxeerden der kerk en pastorie huyzinge" vormen is door de gemeente Eemnes-Buiten f 16 betaald. (GAE 13; 43)

17 november: Plan van schikking door gemeentebestuur over het bezit en de financiering van de kerken. Taxatie en dergelijke moet volgen, tegengewerkt door de gereformeerden. (HUA

Er zijn in Eemnes 590 katholieken, 288 gereformeerden en 2 lutheranen.
Collectie handschriften, voorlopig nieuwnummer 122; HKE, jrg. 25, 2003, blz. 8)

1799

24 januari: R.K. Kerkbestuur gaat naar Den Haag om de aanvraag om toewijzing van de grote kerk (volgens 6^e der additionele artikelen) persoonlijk toe te lichten en te bepleiten (Arch. Aartspr. J. van Engelen, 1223; zie ook: HKE, jrg. 25, 2003, blz. 12)

augustus: de katholieken van Binnendijk kunnen desgewenst de kerk in bezit nemen. De pastoor van de gezamenlijke parochie van beide Eemnessen gaat hier tegen in het verweer. (HKE jrg. 25, 2003, blz. 13; De Kerk in 't Midden, blz. 61)

In Eemnes-Buiten vertrekt schoolmeester Ari Boers; Adriaan Baske wordt de nieuwe schoolmeester. Waarschijnlijk is hij katholiek, want oud-schoolmeester Pieter Langedijk wordt als voorzanger (was meestal gecombineerd met het schoolmeesterschap) aangesteld.

19e eeuw

Van postkoets (Hamburger Post 1817) tot dienstfiets (veldwachter: 1896), van organische mest tot kunstmest (1896), van zandpad tot straatweg (1817), van windmolen tot stoommachine (poldergemaal: 1875), van republiek tot koninkrijk (1813), van openbaar naar bijzonder onderwijs (R.K. meisjesschool 1875, School met de Bijbel 1882), van schuurkerk naar Waterstaatskerk (de katholieken in 1845).

Dit zijn enkele grepen uit één eeuw ontwikkeling in Eemnes. Het aantal inwoners van beide in 1811 samengevoegde Eemnessen (Buitendijk en Binnendijk) schommelt de hele eeuw rond de 1300 inwoners. Armoede door veepest, overstromingen en ziekten zijn daar mede oorzaak van.

Het burgerlijk bestuur wordt steeds democratischer: het kiesrecht wordt uitgebreid, voorlopig alleen voor mannen. In de (hervormde) kerk is dat lang zo gebleven.

Na jarenlang een gemeenschappelijke burgemeester met Baarn (1850-1895) krijgt Eemnes (weer) een eigen burgervader: Jhr. C. Roëll.

1800

Aantal inwoners beide Eemnessen: 1183; in Buitendijk: 592 rooms, 288 gereformeerd, in Binnendijk: ong. 200 rooms en een kleine 100 gereformeerd.

Als chirurgijn wordt gemeld: Gerrit Harder.

1801

Buitenverblijven: dhr Helmolt, Dronsberg, Johannis Lublink, Antony van Kerchem.

26 mei: de Baarnse fabrikant Scherenberg (Huize Peking) koopt de Santvoortse molen van Hendrik de Blinde voor f 4100. Een zetbaas wordt er als molenaar te werk gesteld, met weinig succes. Zie 1806/1808 (Pluim: Baarn, blz. 198)

23 november: vloed, die schade aanbrengt aan de dijken. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 38)

1802

Het gerecht vergadert ten huize van weduwe van Oosten (rek. 1802/1803)

januari en maart: vloed brengt schade aan de dijken.

27 augustus: Ds. Dirk Liedermooij van Eemnes-Binnen overlijdt.

oktober: Er wordt het feest van de Vrede gevierd. Voor het schoolfeest wordt koek geleverd door Hendrik Houthijs voor f 8:12:0.

15 oktober: het departement heeft benoemd tot schepenen van het gerecht van Eemnes Buiten: Peter Romijn, Jan Gijsbertus van Essen, Keijn Perk, Gose Roothard, Willem Pas, Bessel Bijtel, Peter Schoyhorst, en Evert Daamen. De schout A. Laan moet hen installeren; bode van het gerecht wordt H. van Ommeren.

President van Binnen- en Buitendijk, Jan Bieshaar, moet de afrekening doen met het nieuwe bestuur.

Het orgel van de kerk van Eemnes-Binnen is gemaakt door J.P. Schmidt uit Gouda in 1802..

1803

De koster en schoolmeester van Eemnes-Buiten Adriaan Baske vertrekt. Oud-schoolmeester Pieter Langedijk gaat opnieuw aan de slag.

20 oktober: pastoor Cornelis Voorn vraagt overplaatsing naar Montfoort. Dit wordt niet toegestaan. (Aartspriesters, 1223)

1803/1805

Onkosten vanwege de levering van een kar naar het Kamp van Zeist (samen met de Vuursche). (AE Bnr1002, 79)

1804

Egbertus Begeman doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier tot 1807.
1804/1805

Schoolmeester Pieter Langedijk leent aan de kerk van Eemnes-Buiten f 1000.

1805

Pastoor Voorn vertrekt naar IJsselstein; zijn opvolger is de Naarder pastoor Lambertus van Haag (tot +1811).

Haven uitgebaggerd en nieuwe sluisdeuren aangebracht (t/m 1806). (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41)

1806

1 mei: tweede watermolenaar ontslagen vanwege vele klachten en verkeerde handelingen. De nieuw molenaar werkt volgens een instructie. Hij moet de sluiswachter inwerken om hem te kunnen vervangen (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42)

Afschaffing van de heffing van het morgengeld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 97)

Het maalgeld voor de buitendijkse molen is vastgesteld als volgt: voor een zak tarwe, rogge of boekweit, waarvan er 32 zakken in een last gaan, moet 4 stuiver betaald worden. De molenaar dient het graan op te halen en gemalen weer af te leveren. Per jaar worden er 100 zakken tarwe, 1000 zakken rogge en 300 zakken boekweit gemalen. De Buitendijkse molen maalt nu ook voor Eemnes-Binnen. (HUA, Raad van Staten, inv. 1311 E).

De Santvoortse molen is door de eigenaar Scherenberg buiten werking gesteld vanwege een slechte opbrengst. Er wordt een nieuw molenhuis gebouwd. (Pluim: Baarn, blz. 196)

In 1806 was er een gedeeltelijk herstel van de heerlijke rechten, alleen voor diegenen, die al vóór 1795 in het bezit ervan waren. Dus niet voor Van Naamen! Toch benoemde hij nog lange tijd een aantal functionarissen!

1807

18 februari: Stormvloed.

18 maart: Het gerecht, vergaderend bij Jan Elders, besluit het schoolhuis van Binnendijk te verkopen voor afbraak voor f 56:18:0. De school wordt gevestigd in de oude chirurgijnwoning. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 41).

30 augustus: Ds. Egbertus Begeman van Eemnes-Binnen vertrekt naar Koog aan de Zaan. De huizen worden opnieuw genummerd.

De Korte Maatskade wordt aangelegd. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 157)

1808

15 januari en 12 december: stormvloed; de decembervloed is de hoogste die er tot 1815 geweest is: 8 à 9 voet. Naar aanleiding hiervan wordt het verboden bomen op de dijk te zetten. Er mag geen vee meer op of langs de dijk grazen. Het banboek wordt opnieuw bijgewerkt. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 29, 38)

14 februari: Willem Nicolaas Munting doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier werkzaam tot 1809.

1 mei: De sluiswachter Jan Scherpenzeel wordt tevens als molenaar aangesteld (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42)

juni: rekest van het katholieke kerkbestuur aan de Minister van Eredienst om in het bezit van de grote kerk van Buitendijk te worden gesteld (HKE, jrg. 25, 2003, blz. 14)

1 mei: De Santvoortse molen wordt weer in bedrijf gesteld (www.oud-baarn.nl/molen.htm).

2 november: de Santvoortse molen wordt door Scherenberg verkocht aan Jan Versteeg uit Woudenberg voor f 2100. Jaarlijks worden er 1000 zakken rogge á 4 stuiver per zak gemalen. (Pluim: Baarn, blz. 196)

1809

Eemnes telt 570 katholieken, 363 gereformeerden, 1 Lutheraan en 5 Israëlieten.

21 februari: Grote watervloed (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1 maart: bij het doortrekken van de troepen naar Laren worden de klokken geluid.

Juni: het RK kerkbestuur vraagt opnieuw om een schikking over het gebruik van de grote Nicolaaskerk.

30 april: Ds. Willem Nicolaas Munting van Eemnes-Binnen vertrekt naar Bodegraven.

26 juli: tot 31 oktober 1808 afrekening gedaan door het gerecht van Buitendijk: betaalde erfpacht van het schoolhuis en erf van f 6. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

6 augustus: Jan Gerrit Huibert ten Dall doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij werkt hier tot 1817.

Ds. Arent Gerard Wakker van Eemnes-Buiten overlijdt (hij diende de gemeente gedurende 35 jaar).

20 november: C. Scherpenzeel convoyeert de curasiers naar Haarlem.

1810

28 februari: "Commissie tot beslechting der Kerkelijke geschillen in het departement Utrecht" beschikt afwijzend over het verzoek van het RK kerkbestuur over het gebruik van de grote kerk (De kerk in 't midden, 21). Andere oplossing wordt aangedragen maar afgewezen (Verslag 7 december 1809 en rapport Landdrost 13 januari 1810)

De Franse wet, die het begraven in kerken verbiedt, wordt ingevoerd. In 1813 (22 dec.) weer opgeheven, maar in 1829 definitief ingevoerd. Gemeente boven de 1000 inwoners moeten een begraafplaats inrichten. (Stulp)

9 september: Jacob Broekman, proponent te Amersfoort, doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hij vertrekt in 1818).

Bevolking: 1068 inw.

196 geh. mannen/weduwnaars	337 jongens	563 mannen
231 geh. vrouwen/weduwens	354 meisjes	505 vrouwen
		Totaal 1068 zielen

(in 1780: 1203; in 1800: 1183)

1811

Bevolkingsaantallen: Binnendijk 332; Buitendijk 816; totaal 1148.

3 maart: Pastoor Haag overlijdt en wordt op 7 maart 's morgens om 8 uur in de Herv. Nicolaaskerk begraven (2^e rij, no. 7); Theodorus van Dijk, ordinis minorum, pastoor te Mourik volgt hem op (tot +1841).

1 Juli: Krijn Perk wordt gekozen tot maire, Pieter Huijsman tot adjunct maire van Eemnes. Een schrijven van hogerhand verzoekt echter de oude maires tijdelijk nog te handhaven, hetgeen geschiedt. (GA Eemnes 60, ma 12 aug. 1811, no 18).

Municipale Raden: Pieter Niesen, Bessel Bijtel, C. Eek, Willem Pas, Pieter Schothorst, Cornelis Hagen, Evert Damen, Jan van Essen Gzn, Teunis Blom, Hendrik van de Kuijnder. (d'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes II, AE 1005, 1480)

8 augustus: Inkwartiering voor langere tijd van een compagnie van het 124^e regiment Infanterie in het cantonnement. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

11 augustus: Nieuw orgel vervaardigd door H. Knipscheer in gebruik genomen; 's middags een orgelconcert door de toonkunstenaar D. Brachthuizen.

30 september: verzoek aan de burgers van Eemnes om bij het komend bezoek van de keizer, de grootste monarch ter wereld, hem met hoogachting te ontvangen en geen ongeregelheden als geschiet of het afsteken van voetzoekers te doen geschieden.

21 oktober: Bij Keizerlijk Decreet worden de Eemnessen samengevoegd tot één gemeente met 1148 inwoners: Eemnes-Buiten 816 en Eemnes-Binnen 332. Oppervlakte: 3107.45.66 HA.

23 oktober: begroting voor Binnen- en Buitendijk. Er bestaat vanaf dit jaar een register van de door de maire gedane publicaties.

29 (?) oktober: Keizer Napoleon en zijn vrouw Marie-Louise komen op doorreis van Amsterdam naar een wapenschouw op de Leusderheide langs Eemnes. (HKE, jrg. 9, 1987, blz. 129) Anekdote: de Napoleonzaal in restaurant Groeneveld heet naar de keizer, omdat deze bij het afstappen van zijn paard viel (er was geen trapje aanwezig voor de kleine keizer) en zich verwondde. In het restaurant zou hij verzorgd zijn (Baarnse courant?, vrijdag 13 jan. 1988).

5 november: Op keizerlijk bevel worden de weesjongens tussen 15 en 19 jaar gevorderd om dienst te nemen in het leger, dat zijn er drie in Eemnes. (HKE, jrg. 13, 1991, blz. 138)

27 december: Bij Keizerlijk Decreet wordt Pieter Huysman, eerder al schout en gadermeester, tot maire (tot 1819) en Krijn Perk tot adjunct-maire benoemd enz.

1812

1 januari: de nieuwe municipaliteit wordt geïnstalleerd.

januari: Resolutie betreffende de bijzondere schoolorder en oprichting van schoolfondsen. Voor het hele departement wordt de schoolorder ingevoerd. Er moet een schoolfond worden opgericht, waaruit de schoolmeester per kwartaal betaald zal worden. In Eemnes zullen er twee schoolmeesters zijn: één voor de midden- en noordwijk, één voor de zuidwijk. Voor beide scholen wordt één ondermeester, de Franse taal kundig, worden aangesteld; hij zal 's morgens in de ene school, 's middags in de andere school "de desbeerende jongelieden en kinderen" onderwijzen. Het tractement blijft hetzelfde als in 1811. Van al deze bepalinge zal de schoolopziender bericht ontvangen. (GAE, no 60 (2))

Wedde van de schoolmeester bedraagt f 12 per maand. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

22 januari: Z.M. de Keizer wil dat er een nieuwe kaart van de gemeente gemaakt wordt.

18 februari: Ambachttheer J.S. van Naamen sterft en wordt in de Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten begraven. In zijn graf wordt een kistje gezet met de tijdens zijn muntmeesterschap geslagen munten (mededeling Bart de Groot, Baarn). Zoon Sebastiaan Albertus van Naamen erft de heerlijkheid.

20 april: de brandspuit kost f 48 voor onderhoud (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

10 mei: het veer (de beurtvaart) is aan de Ambachtsheer ontnomen.

De concessie op het wagenveer tussen Amsterdam en Arnhem over Eemnes, in handen van Bouricius, is hem tijdelijk ontnomen (tot 1814). (Het wagenveer tussen Amsterdam en Arnhem 1687-1830, in jaarboek Amstelodamum jrg. 66, 1979, blz. 33)

10 mei: tot onderwijzer in de Franse taal is benoemd: Johannes Matthijs Hamers, die zich inmiddels in Eemnes heeft gevestigd.

Op 11 augustus: Pieter Fakké, oud 47 jaar, tot garde champêtre benoemd. Jaarwedde: 157 Fr, 50 c. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Statistiek : publieke ambtenaren 12, agenten bezoldigd door het gouvernement 2, geneesheren 2, eigenaars van schepen 5, kooplieden 26, landbouwers 68, ambacht-drijvenden 42, herbergiers 4. Loterijbriefjes mogen alleen verkocht worden door Mozes en Salomon van den Berg.

Vermoedelijk is één van de geneesheren de Utrechter chirurgijn Matteus Bell, die zich met vrouw en twee kinderen in Eemnes vestigde. In 1811 werd één dokter, Joannis Karman, gemeld en de chirurgijn Gerrit Harder.

september/oktober: veldtocht van Napoleon tegen Rusland. Een zestal Eemnessers keert niet terug en is daar of elders gesneuveld. (HKE, jrg. 13, 1991, blz. 140)

Register van eigendomsovergangen (in de Dienst Kadaster en Openbare Registers: no. 480 Eemnes 1812-1817 gebouwd; no. 481 Eemnes 1812-1819 ongebouwd).

1813

15 januari: De Gemeenteraad besluit voor f 50 het stuk grond te kopen, dat al in 1811 werd uitgekozen om een begraafplaats aan te leggen, omdat de bestaande kerkhoven niet meer voldoen aan de wet. Voor een geschat bedrag van f 400 zal het terrein behoorlijk afgesloten en gereed worden gemaakt. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 67).

15 augustus: Op de verjaardag van de keizer wordt het gemeentehuis geïllumineerd. Kosten: f 13,40 (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

13 september Gerrit Hendriksen te Eemnes, oud 42 jaar, wordt betrapt op diefstal met braak. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Op 26 september wordt er een Te Deum gezongen in de kerk ter herinnering aan de overwinningen op 26 en 27 augustus. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

oktober: de verbouwing van het dak van het schoolhuis wordt aanbesteed.

15 oktober: geadmitteerd vroedmeester Matteus Bell krijgt een bescheiden traktement (40 gulden per jaar) van de municipale raad, omdat er geen vroedvrouw in Eemnes is. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 6)

26 december: Verbod om in kerken te begraven wordt buiten werking gesteld.

Dreiging van een runderpestepidemie.

Ongemak door Franse troepen (beleg van Naarden), 1813 – 1814

Uit: *"Naarden's Beleg, geregeld verhaal der gebeurtenissen in en om de vesting van 17 november 1813 tot 12 mei 1814"*, J.J. Egbers te Naarden (1864) en *"Dagverhaal I"* door de *Hilversummer Alb. Perk* (10 november 1813 - 15 december 1813) blz. 12 - 15.

Uit "Naarden's Beleg":

Op 17 november 1813 waren er 1700 man te Naarden onder bevel van Generaal Baron Guétard de la Porte. Na de omwenteling van Nederland (het uitroepen van het Koninkrijk Holland) riep hij de staat van beleg uit. Om zich voor te bereiden op een beleg, haalden de troepen goederen uit de omgeving weg. Kachels, dekens, potten en pannen, gereedschappen en textiel, vooral uit Weesp, Hilversum en Bussum.

Op 19 november ging Kolonel Henry van de in Naarden gelegeerde Nationale Garde met 200 man op verkenningstocht. Bij Eemnes ontmoetten zij "vijandelijke" ruitery. Er werd enige uren naar elkaar geschoten. Na twee uur trok men zich weer in de stad terug. Er waren twee licht gewonden en 4 vermisten.

Veel soldaten in de Naarder vesting kwamen waren Nederlander. Door het veranderen van de politieke situatie deserteerden er honderden. Eén van hen was de Eemnesser Cornelis Snel, die bij het schrijven van het boekje (op 11 april 1864) nog in Eemnes-Buitendijk woonde.

29 november: "De Russische troepen doen hun intocht in het land. Er hebben veel transporten plaats, veel hout moet er vervoerd worden naar de vesting Naarden." (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes; n.b.: datum foutief, want de 28e trokken ze al Utrecht binnen!)

Uit "Dagverhaal":

"Donderdag 25 November

...dan te huis gekomen hoorden wij nieuw alarm daar men van zeer nabij het snaphaanvuur der Franschen en Kosakken gehoord had die in Eemnes gevochten hebben. Wij kregen in den avond

tijding dat Amersfoort nog door de Franschen bezet was en dat deze laatsten Woerden heroverd en er ijselijk barbaars gehandeld hadden. Het een en ander maakte ons niet weinig ongerust.

Vrijdag 26 November

Dezen morgen ten negen uur togen mijn Broer Jan en J.v.R. (=J. van Ravenswaay) en ik uit om te Eemnes aangaande de affaire van gister berigten in te winnen. Wij slaagden hierin zoo wel dat wij er het nevensgaande verhaal van konden opmaken; aan 13 boomen vonden wij telkens die bewezen dat zij door kogels geraakt waren. Sommigen zelfs op drie plaatsen; door een heining was een kogel door de houtdeur in gegaan door de andere tegenoverstaande ten minsten 14 voeten verwijderde deur er weer uit en had daar een paard der Kosakken den achterpoot verbrijzeld. Wij vernamen hier dat Baarn door de Kosakken verlaten was en Amersfoort nog door de Franschen bezet...

Zondag 28 November

... de bezetting van Amersfoort is op Naarden gemarcheerd en heeft het Posthuis te Eemnes in passant geplunderd. Amersfoort heeft thans Russen in."

30 november: "Er moet steeds een man te paard gereed zijn om de onderprefect Snouchorst te waarschuwen of het Frans garnizoen van Naarden ook een uitval wil doen." Het gewest Utrecht is door de Fransen verlaten. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Woensdag 1 December

... 's avonds ten agt uren passeerden hier 80 Kosakken van Eemnes naar Nieuwersluis gaande, zij berigten ons dat er infanterie zou volgen...

Donderdag 2 December

De Kosakken gister avond alhier door gekomen passeeren opnieuw naar Eemnes terug keerende...

Vrijdag 3 December

... en briefje van Krijnoom (Krijn Perk wonend te Eemnes-Buiten) meldt ons dat er bij hem 1000 Kosakken liggen en te binnendijk nog meer.

Zaterdag 4 December

... 's middags kregen wij tijding zelfs van Eemnessers dat bij hun geplunderd werd (door de Fransen) dan ook dit werd onwaar bevonden en even als bij ons slechts door deserteurs verwekt...

1814

Woensdag 19 Janu. 1814

... hier vonden wij nog geen manschap van naburige plaatsen maar stonden een groot half uur stil wanneer er Blaricummers, Laarders en Eemnessers zich bij ons voegden. Na nog een half uur ruïm gewacht te hebben kregen wij allen order om naar de bergen ter linkerzijde van Bussum op te breeken. Wij kwamen daar aan en vonden er Landstorm van Loosdrecht, 's Graveland, Korthoef, Ankeveen, den Berg."

(Er waren zo'n 2000 man bijeen; die de kou trachtten te verdrijven met veel drank; na 12 uur in de kou op wacht te hebben gestaan, werden ze huiswaarts gestuurd. Er waren er nog slechts zo'n 400 over, de rest was hem al gesmeerd.)

Op 5 mei wordt onderhandeld over overgave en op 12 mei trekken de troepen uit de vesting weg. (HKE, jrg. 2 no. 1, blz. 6)

31 mei 1814: Vrede wordt gesloten tussen Frankrijk en de verbonden mogendheden. Op maandag 13 juni worden de klokken geluid en wordt er gevlagd. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Een mondelinge overlevering (Jaap Schouten) meldde, dat in deze tijd veel meisjes als jongen verkleed gingen omdat zij bang waren voor aanranding door de Kozakken. Een andere overlevering zegt, dat de Braadkamp zo heet, omdat de Kozakken er hun vlees braadden.

26 maart: De heerlijke rechten (zoals jachtrecht en collatierecht) zijn hersteld maar in "getemperde" vorm (K.B. Willem I)

Er zijn in Eemnes 6 lantaarns voor gebruik bij de watervloeden, kosten f 24.

De brandspuit kost f 48 aan onderhoud.

Eemnes telt 1147 zielen: 318 in Binnendijk, 829 in Buitendijk.(Inv.)

Maire: Pieter Huijsman, oud 63 jaar. Adj. Maire: Krijn Perk, 52 jr., Jelis Pen (68), C. Eek (40), Pieter Schothors (62, rentenier) Evert Daamne, Christiaan Velthuijsen, Symen Raven, de voorlaatste woonachtig te Laren, de laatste te Blaricum. In het vorige jaar waren er 7 en wel de 5 eersten. (d'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes II, AE 1005, 1480)

1815

16 maart: Willem I neemt de titel aan van Koning der Nederlanden. De klokken worden geluid en er wordt gevlagd.

De Prins van Oranje krijgt het domein Soestdijk, inclusief de jachtrechten.

De geneesheer M. Bell moet in september examen doen in de wondkunst, maar hij mag tot die tijd zijn beroep al uitoefenen. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Aantal inwoners: 1170. Er zijn 139 huizen en een buitenplaats.

1816

Begin van de aanleg van de Straatweg Naarden-Amersfoort. Kon. Besluit van 15 oktober, no. 24. De gecommiteerde geërfden kopen twee aandelen in het fonds voor aanleg van de straatweg. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 23).

1 mei: ingang van de toltarieven voor de Straatweg. Het onderhoud van de Neerweg van de aangelanden te veen verviel hiermee. Daarom was bij gezamenlijke resolutie van 22 januari 1816 de rechten en plichten van de dijkplichtigen opnieuw omschreven en vastgelegd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 94)

Vermoedelijk gaat vanaf de bestrating de Hamburger Post over Eemnes. Deze dienst, die in 1664 al gestart is, was van 1809-1813 opgeheven. Tot eind juni 1831 heeft de Hamburger Post bestaan.

28 juli: De heel- en vroedmeester Mattheus Bell krijgt een jaarlijks traktement van 150 gulden (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 7)

11 september: Bevestiging van het Wapen van Eemnes door de Hoge Raad van Adel: 3 bisschoppelijke hoofden in zilver op keel (rood).

1817

De Kerkenraad van de Hervormde Gemeente van Eemnes-Buiten schaft een nieuwe, zilveren avondsmaalbeker aan. Op de bodem hiervan wordt gegraveerd: "Door den Kerkenraad van Eemnes Buijtendijk 1817".

25 juli: Verpachting van de tienden der Domeinen van het voormalig kapittel ten Dom te Eemnes-Buiten. Opbrengst f 1374.

2 augustus: Jan Willemsz Roos wordt in Loosdrecht opgepakt wegens bedelarij.

20 september: nieuw schouwreglement vastgesteld voor de polder van Binnendijk (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 93)

27 september: Cornelis Zwaan te Eemnes wordt uit de departementale gevangenis te Amsterdam naar Eemnes vervoerd om te verschijnen voor de burgemeester vanwege landloperij. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

13 november: de vrijwillige nachtwacht wordt afgeschaft vanwege wanorde. Men neemt betaalde wachten. In de maanden oktober tot en met februari doen vier personen twee aan twee ronden door de gemeente.

Ds. Jan Gerrit Huibert ten Dall van Eemnes-Binnen vertrekt naar Heeg.

1818

1 maart: Joh. Jac. Rambonnet doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier tot in 1830.

Ds. Jacob Broekman van Eemnes-Buiten vertrekt naar Barneveld.

21 juli: De grove tienden worden verpacht. 8 blokken ten huize van Pieter Perier.

De bloed- of krijtende tienden van lammeren, varkens, ganzen, bijen enz. worden verpacht zoals vanouds. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

De Vaart moet opnieuw op diepte gebracht worden, maar door geldgebrek wordt alleen de haven uitgebaggerd (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 41, 101)

Verordening en voorschriften betreffende het schippersveer tussen Amsterdam en Amersfoort. Ook in 1824, 1839. (AE Bnr 1005, 1246)

1819

Izaak Stalenhoef volgt Pieter Huysman op als burgemeester (tot 1823).

1 januari: Het College van Gecommitteerde Geërfden van Eemnes-Binnen wordt samengevoegd met dat van Eemnes-Buiten: het waterschap van de gecommitteerde geërfden van Eemnes.

7 februari: Hendrik Dwars, proponent te Schiedam, doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (werkzaam tot 1824).

24 oktober: Pastoor en kerkmeesters verzoeken de koning bij rekest om in eigendom te worden gesteld van de kerk van Eemnes-Buiten. Hierop wordt afwijzend beschikt. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes; HKE, jrg. 25, 2003, blz. 15)

Aartspriester G. van Nooy maakt ontwerp voor een nieuwe kerk en pastorie ad f 40.000.

27 november: Schoolmeester Pieter Langedijk van Buitendijk overlijdt, één jaar na zijn vrouw, op 82-jarige leeftijd. Zijn zoon Teunis Meyers Langedijk, 43 jaar oud, volgt hem op.

1820 en later

In de omgeving van Muiden en Weesp waren heel goedkoop boerderijen te huur. Om kinderen daar te plaatsen verkochten boeren hun landerijen, de nieuwe straatweg maakte het vervoer van hooi daar naar toe gemakkelijk. (Toch hooiland aangehouden?) De boerderijen, ontdaan van hun grond konden niet staande blijven. Er zijn zo'n 25 boerenbedrijven verloren gegaan. (Liber Memorialis).

1820

11 april: besluit van Hilversum dat Eemnes géén plaggen meer mag halen uit het Gooi. Na een protestbrief van Eemnes wordt dit weer toegestaan. (Arch. Alb. Perk, G.A.Hilversum E1, ds III)

1821

Nieuwe overeenkomst met de Gooiers over het onderhoud van de Heinellenbuitenwetering en aangrenzend gebied (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 35)

Sinds 1818 had Jan van Eeghen zijn verblijf in de zomermaanden op "Langerhoef" onder Eemnes, maar in 1821 wordt hem de huur opgezegd, wat overigens door hem niet zo erg wordt gevonden vanwege de slechte verbinding naar zijn zomerverblijf. (Jaarboek Amsteodamum jrg 28, 1931 blz 65 e.v.?)

1822

Er zijn in Eemnes onder de 1342 inwoners, waarvan 242 huuszittende armen. De gemeente geeft er f 60 per jaar aan uit. De Herv. kerken geven jaarlijks f 1677 uit baten vaste goederen en f 534 uit collecten (totaal: f 2213). De katholieken f 237 uit goederen en f 600 uit collecten (totaal f 837). (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

7 mei: Ambachtsheer S.A. van Naamen overlijdt; zijn zoon Johan Sebastiaan wordt de nieuwe ambachtsheer.

11 augustus: in de kerk van Buitendijk wordt een nieuw door H. Knipscheer gebouwd orgel, in gebruik genomen o.a. door bespeling door de blinde toonkunstenaar Daniël Brachthuis, organist van de Nieuwe Kerk in Amsterdam. De ambachtsheer droeg f 500 bij.

3 september: Johannes (roepnaam Hans) Bell, zoon van de gemeentearts dokter Bell, wordt in Eemnes geboren. Hij is van 1839-1846 leerling aan de Rijksacademie te Amsterdam en wordt

aanvankelijk tekenaar en graveur. In 1858 wordt hij directeur van een metaalwarenfabriek. Hij woont en werkt achtereenvolgens in Eemnes, Amsterdam, Amstelveen en opnieuw in Amsterdam. Op 15 mei 1907 overlijdt hij.

1823

P. van Es volg Izaak Stalenhoef op als burgemeester (tot 1826).

27 april.: De grensscheiding tussen Utrecht en Holland wordt vastgesteld. (Dienst Kadaster en Openbare Registers, no. 11)

6 mei: het traktement van de heel- en vroedmeester Mattheus Bell wordt verhoogd tot 180 gulden (AE Bnr 1005, 523; HKE, jrg. 5, 1983, blz. 8)

november: schoolmeester Teunis Meyers Langedijk van Eemnes-Buiten overlijdt. Misschien heeft de aanbevolen schoolmeester A. Vervoer(en) even waargenomen.

18 december: als een van de notabelen van de Herv. Kerk (van Binnendijk?) wordt de postmeester F. Brusing genoemd.

1824

april: er wordt een pensioen aangevraagd voor de weduwe Langedijk (schoolmeester). 24 april antwoordt Gedeputeerde Staten dat dit niet wordt verleend.

17 april: Gedeputeerde Staten verlenen een subsidie van f 1200 voor opbouw en onderhoud van een klaslokaal. Op 6 april 1826 wordt dit bedrag uitbetaald aan het gemeentebestuur.

mei: de 23-jarige Weespenaar Kornelis Koning wordt aangenomen als schoolmeester voor Eemnes-Buiten, bij de benoemingsprocedure wordt niet alleen de Kerkenraad, maar ook de pastoor betrokken.

1 juli: Schoolmeester Kornelis Koning begint zijn werk.

3 juli: bestek en condities voor de aanbesteding van de bouw van een schoollokaal en reparatie van het schoolhuis van Eemnes-Buiten

11 juli: Ds. Hendrik Dwars van Eemnes-Buiten vertrekt naar Steenwijk; de kandidaat Gerrit ter Weeme doet er zijn intrede (hij vertrekt in 1827).

Er wordt een nieuwe as aangebracht in de watermolen van Eemnes-Buiten. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260)

23 juli: Aanbesteding van de bouw van een nieuw schoollokaal Eemnes-Buiten en reparatie van het woonhuis van de schoolmeester (à f 744) voor totaal f 3000 in de Lindeboom bij Pieter Perier. Men wil het oude schoolhuis publiek verkopen.

4 augustus: verslag van het onderwijs in de provincie: de onderwijzer van Eemnes-Binnen is welwillend maar te oud om verbetering in het onderwijs aan te brengen. Men wil dat hem een adjunct-onderwijzer wordt toegevoegd.

11 september: Gedeputeerde Staten melden, dat de aanstelling van een adjunct onderwijzer tot later wordt aangesteld.

21 oktober: Koninklijk besluit, dat de oude school met de grond mag verkocht worden.

Het oude schoollokaal wordt verkocht en voor f 225 afgebroken door P. van Es (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 41).

4 december: De school van Eemnes-Binnen is bouwvallig. De kosten voor vervanging moeten gevonden worden door een lening of subsidie.

1825

25 januari: de herstelwerkzaamheden aan de watermolen veroorzaken een behoorlijk begrotingstekort bij het waterschap. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260)

3/4 februari: watersnood

25 februari: Watersnood; de Eemdijk begeeft het op 19 plaatsen. (HKE, jrg 3, 1981, blz. 32)

25 april: de schout bericht aan de gouverneur, dat de Buitendijkse school gereed is.

13 juni: Nieuw reglement op het schutten van vee.

13 juni: In de raad wordt meegedeeld, dat G.S. de aanbesteding van een nieuwe school en woning voor Eemnes-Binnen hebben goedgekeurd voor f 2800.

5 augustus: overeenkomst over vrije in- en uitvoer van brood tussen Eemnes en Soest.

november: besluit om ook in Eemnes-Binnen een nieuwe school te bouwen. De provincie subsidieert voor f 1200.

1826

Mr. C.D. Laan volgt P. van Es op als burgemeester en secretaris van Eemnes (tot 1850).

27 april: aanbesteding in de herberg "het Roode Kruis" van de bouw van een school in Eemnes-Binnen en opknappen van de onderwijzerswoning (nu: Wakkerendijk 220). J.

Koelwijn neemt het voor f 2800 aan. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 42).

Meester van Maanen, inmiddels 73 jaar oud, heeft de 18-jarige Willem van Bruggen als "kwekeling" op zijn school, die 83 leerlingen telt.

1827

18 januari en 11 april: Reglement op de vrachtlonen van de vrachtkarren op Utrecht en Amersfoort. (AE Bnr 1005, 599)

Katholiek kerkhof wordt aangelegd en in gebruik genomen. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

17/18 maart: stormvloed

7 april. : Publicatie van de schouw en de herstelling van de dijken ten gevolge van de Watervloed.

14 mei: veroordeling van de Utrechters Jan Kuiper, varensgezel, en Jacobus Blom, wolkammer, wegens diefstal gepleegd in december 1826 in Eemnes-Buiten voor het hof van Assisen in Amsterdam. Jan Kuiper: geseling en brandmerk en op een schavot met de strop om de hals vastgemaakt en 10 jaar opsluiting in een rasp- of tuchthuis; Jacobus Blom tot ter pronk stelling op een schavot gedurende een kwartier en 6 jaar opsluiting. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

30 mei: tot vrachter op Amersfoort aangesteld: Teunis Hoogeboom in plaats van wijlen Aalt Hoogeboom en Hendrik van de Kuinder in plaats van wijlen P. Fakée op Utrecht.

9 september: Ds. Gerrit ter Weeme van Eemnes-Buiten vertrekt naar West-Zaandam; de kandidaat Jan Jacob de Jongh doet zijn intrede (hij is hier werkzaam tot zijn overlijden op 25-jarige leeftijd in 1829).

Algemene Politieverordening vastgesteld.

1828

In januari zitten er op de school van Binnendijk bij G. van Maanen 83 kinderen: van 5 tot 8 jaar 13 jongens en 10 meisjes, van 8 tot 12 jaar 27 jongens en 25 meisjes, boven 12 jaar 7 jongens en 1 meisje.

Algemene Begraafplaats in gebruik genomen op bouwland van de Herv. Kerk van Eemnes-Buiten met schadevergoeding aan de eigenaars van graven in de kerk. De gemeente heeft grond met de kerk hiervoor geruimd. (AE Bnr 1005, 551)

12 oktober: Tot vrachtrijder op Amersfoort aangesteld: Jan van Leer.

Verandering in de regeling der posterijen: voortaan zal er elke dag naar Amersfoort en 3 keer per week naar Naarden "postgemeenschap" bestaan..

29 oktober: Verandering van de regeling van de posterijen: elke dag naar Amersfoort en 3x per week naar Naarden.

Reglement op de Drakenburger Sluis en Schutten; naar aanleiding van een geschil tussen Baarn en Eemnes over het doorsteken van de kade langs de Drakenburgergracht in dat jaar. (AE Bnr 1005, 1244; Mijnsen-Dutilh, Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 164)

1829

Van de Eemnesser dichter Krijn Perk worden gedichten gepubliceerd in: Keur van de Nederlandsche Letteren, 2e jaargang 43e stukje. Hij heeft ook een geschiedkundig schoolboekje gepubliceerd.

29 augustus: Concessie bij Koninklijk Besluit aan W. Hagen en F. Hogeboom tot het aanleggen van 2 vrachtkarren van Eemnes op Utrecht en Amersfoort.

november: de onderwijzer G. van Maanen vraagt een toelage van f 200 voor een hulp-onderwijzer; hij verdient het, want hij is benoemd in 1778, dus al meer dan 50 jaar in dienst. Zijn school telt momenteel 81 leerlingen: van 5 tot 8: 23; van 8 tot 12: 52 en ouder: 8.

22 november: Ds. Jan Jacob de Jongh van Eemnes-Buiten overlijdt op 25-jarige leeftijd; kandidaat Jacob Jan Akersloot doet er zijn intrede (in 1833 sterft hij op 27-jarige leeftijd). Plan om de Vecht met de Eem te verbinden via het Tienhovens Kanaal en de Gooiersgracht (HKE, jrg 3, 1981, blz. 7).

Nat jaar. De polders staan bijna voortdurend blank. Daarom besluit Eemnes-Binnen om een eigen watermolen te laten bouwen. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42)

Reglement op het rijden van een vrachtkar van Eemnes naar Utrecht en Amersfoort. (AE Bnr 1995, 1226)

1830

1357 inwoners. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes). De volkstelling dat jaar geeft: 687 mannen en 664 vrouwen, totaal: 1351.

Ds. Joh. Jac. Rambonnet van Eemnes-Binnen vertrekt naar Hillegom.

23 mei: Dr. Bernard ter Haar, een landelijk bekend dichter, doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier tot 1833.

31 juli: Jan Reenders alias Jan Kromhout, Mannefiek of Barend Dolman, die enige tijd in Eemnes woonde wordt voor het Hof van Assis veroordeeld voor 5 diefstallen in Eemnes tot pronkstelling op het schavot gedurende ½ uur en 10 jaar opsluiting in een tuchthuis. Zijn metgezel Hartog de Leeuw krijgt naast pronkstelling een brandmerk met de letter T en 7 jaar tuchthuis. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Eemnes krijgt een veearts 1^e klas: F.C. Hekweyer, met een jaarwedde van f 500 (ter vergel.: in 1848 jaarwedde van de burgemeester: f 322). (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Proclamatie van de Gouverneur: oproeping ten oorlog tegen België. Jacob Groen, die voor zijn nummer in dienst zit (5 jaar), maakt deze oorlog mee en raakt na afloop krijgsgevangen. Bij terugkeer ontvangt hij het metalen kruis (1932) en de Bronzen medaille (1833) (HKE, jrg. 11, 1989, blz. 25)

Er wordt geen kermis gehouden vanwege de oorlog met België.

Het inkomen van een ondermeester te Eemnes-Binnen bedraagt f 50 per jaar, benevens het schoolgeld van de avondschool (In: "Bijdragen", tijdschr. en advert. blad voor het onderwijs, 1841)

De school van Eemnes-Buiten telt 90 kinderen: 50 jongens en 40 meisjes.

augustus: Distributie van de post wordt vanuit logement en posthuis Groeneveld (ook genoemd: herberg Het Posthuis) verzorgd. Eemnes en Baarn ressorteerden onder de postkantoren van Amsterdam, Naarden en Amersfoort. Een koerier zorgt voor de pakketten.

16 augustus: Besloten wordt tot aankoop van een reeds gebruikte vijzelwatermolen, "De Hoop". De Binnendijkers steken zich daarvoor zwaar in de schulden (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42, 101)

1831

16 april: aanbesteding in het Posthuis (Groeneveld) van de herbouw van de vijzelwatermolen "De Hoop", gekocht uit de polder te Ameide, waar een stoomgemaal geplaatst was.

Koopkosten: f 2200. Deze watermolen komt op de zomerdijk in Eemnes-Binnen bij Eembrugge, daar waar in de 17^e eeuw ook een molen heeft gestaan. De kosten, door Pieter

van Es begroot op f 11.100 zijn eigenlijk te hoog voor de kleine Binnendijkse polder. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes; Mijnsen-Dulith: Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 168)

12 juni: De 78-jarige koster en schoolmeester van Eemnes-Binnen: Gijsbert van Maanen, krijgt een hulponderwijzer, Gijsbert van Merkesteyn, om hem te assisteren in al zijn betrekkingen. Op zijn school zitten dan 85 kinderen: 49 jongens en 46 meisjes. De school van Eemnes-Buiten heeft er op dat moment 90: 50 jongens en 40 meisjes.

18 juni: Eén Eemnesser schutter is in de oorlog tegen de Belgen gedeserteerd en "met pak en zak" overgelopen naar de tegenpartij: Hendrik Alenbrink. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Er heerst cholera. Aan de heer Crommelin wordt gevraagd om de Orangerie af te staan om eventuele choleropatiënten in te verplegen. Geneesheer Bell zorgt voor de levering van medicijnen tegen de cholera. Hij krijgt het jaar erop een vergoeding van f 50 voor de vele kosten, die hij heeft gehad vanwege die levering. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes).

24 september: De onderwijzer Van Maanen wordt een bijlage verleend.

De "Hamburger Post" (Naarden-Hamburg) wordt gestopt. Deze reed sinds de bestrating van Laarderweg en Wakkerendijk (1816) door Eemnes.

Afbraak van het buitenhuis "Eemlust" (eigendom van de fam. Helmolt, daarvoor Crommelin, Van Wickevoort)

21 oktober: G. van Merkesteyn wordt als (waarnemend) hoofdonderwijzer geïnstalleerd door de districts-schoolopziener, het gemeentebestuur en een commissie van de katholieke en hervormde besturen.

Er wordt in de kerk van Eemnes-Binnen een nieuw orgel geplaatst. Het oude dateerde van 1802. (Archief voor kerk. gesch. inzonderheid van Ned., 1840, blz. 293).

1832

Verzamelplan of minuutplan 1832 in de Dienst Kadaster en Openbare Registers (no. 12/13).

4 mei: vergadering van de gecommiteerden en geërfden van de Zuidpolder te veld in de nieuw-gebouwde watermolen. Er wordt een instructie voor de watermolenaar opgesteld. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 262)

1833

3 januari: Vrachtrijder Willem Hagen (op Utrecht) bedankt, Jan van Leer (vrachter op Amersfoort) neemt tijdelijk waar.

27 maart: Johannis van Aken krijgt het metalen kruis uitgereikt (1^e Bat. Veldartillerie te 1/2 Nijmegen) (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Dr. Bernard ter Haar, dominee en dichter in Eemnes-Binnen vertrekt naar Vlaardingen.

5 mei: Coenraad Lodewijk Jungius doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hier tot 1838).

september: Grote schade door overstroming (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

15 december: Ds. Jacob Jan Akersloot van Eemnes-Buiten overlijdt op 27-jarige leeftijd; kandidaat H.L. Oort doet zijn intrede (in 1837 vertrekt hij naar Hoorn).

1834

2 augustus: Mr van Naamen van Eemnes meldt de ontvangst van het bericht van pensionering op 81-jarige leeftijd van koster en schoolmeester Gijsbert van Maanen van Eemnes-Binnen.

Omdat de christelijke hulponderwijzer G. van Merkesteyn al 3 jaar voortreffelijk heeft waargenomen wordt hij per 13 september tot diens opvolger aangesteld.

november: De gemeenteraad bepaalt: De schoolmeester van Eemnes-Buiten mag geen kinderen op school toelaten uit het gedeelte van Buitendijk, die verder dan de "koepel van

Eemland" (theehuisje bij Eemlust) wonen. De heer Koning van de Buitendijkse school beklagt zich hierover.

1835

20 januari: de oud-onderwijzer Gijsbert van Maanen sterft.

20 juni: broederschap van de h. rozenkrans in de r.k. kerk (opgericht 1737) vernieuwd.
augustus/september Grote droogte, schadelijk voor de landbouw. De herfst- of de septemberschouw wordt uitgesteld tot oktober (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

23 december: M. Raadsheer verzorgt de bodeloop van Eemnes op Hilversum.

1836

8 januari: Regeling omtrent de bodeloop tussen Eemnes en Hilversum. De bode M. Raadsheer is overleden, zijn weduwe mag dit nu gaan doen.

Hendrik Gijsbert Schluiter, stadsontvanger te Amersfoort, schoolopziener van het 3^e district, bezoekt in zijn laatgenoemde functie de 2 gemeentescholen van Eemnes. Uit zijn verslag: Eemnes-Binnen. Zeer goed lokaal. G. van Merkenstijn geeft aan 120 kinderen les, waaronder 40 armlastigen op kosten van Jhr Mr. Joan Huidecoper van Maarsseveen. (1769-1836, Directeur van de Nederlandse Bank, wonend op Groeneveld). De leestoon is "eenzelvig" en rekenen en schrijven matig.

Eemnes-Buiten. Goed lokaal, A. de Koning geeft er goed les, beter dan in Binnendijk vooral betreffende de leestoon. Hij onderwijs wel 150 kinderen. Hier wordt voor de armlastigen niet gezorgd, want de gemeente heeft er geen geld voor.

1837

27 juli: Er wordt een gratificatie verleend aan mevr. A. van Klinkenberg, de weduwe Van Maanen, in leven onderwijzer, groot f 25.

27 augustus: in de katholieke kerk wordt de broederschap van het H. Hart des Heren opgericht.

24 december: Ds. H.L. Oort vertrekt hij naar Hoorn; kandidaat L.H. Schotsman doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hij blijft tot 1843).

Er wordt een nieuwe hardstenen wijzerplaat in de toren van de grote Nicolaaskerk aangebracht met het jaartal 1837 erop.

1838

Ds. Coenraad Lodewijk Jungius van Eemnes-Binnen vertrekt hij naar Rijswijk.

6 mei: Dr. Johannes Jacobs Prins doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier tot 1840.

26 november: bij Koninklijk Besluit no 167 wordt de weduwe van G. van Maanen een pensioen verleend van f 50.

1839

22 januari: De diligence richting Amsterdam wordt 's avonds om 7 uur bij de draai bij de tolboom met stenen gegooid. Van Gent en Loos vraagt bescherming van de wagen. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1840

De volkstelling geeft de volgende gegevens: In Eemnes staan 203 huizen, bewoond door 299 huisgezinnen. Er zijn 471 ongehuwde en 195 gehuwde mannen en 34 weduwnaars, totaal 700 mannen. Vrouwen: 227 ongehuwd, 197 gehuwd en 72 weduwen, totaal 696. Totaal inwonertal: 1396. Daarvan zijn er 536 protestant (38%) en 860 katholiek (62%).

Dr. Johannes Jacobus Prins, dominee in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen, vertrekt naar Alkmaar.

1841

7 februari: Dr. Johannes Jacobus van Oosterzee doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Eind oktober 1843 vertrekt hij (HKE, jrg 16, blz. 102; zie ook: Van stulp tot kerk, blz. 129-130 en 136).

7 augustus: emerituspastoor Thodorus van Dijk overlijdt. Hij bedankte (op 80-jarige leeftijd) in mei dat jaar. Wilhelmus de Beer, zijn kapelaan, volgde hem op (tot +1877). Er wordt in de r.k.kerk een Broederschap van het Geestelijk Verbond opgericht.

september: Longziekte bij paarden (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

De genees-, heel- en vroedmeester Bart van Ommeren vestigt zich in Eemnes. In 1856 volgt hij de geneesheer Mattheus Bell op. (Eemnes in Grootmoeders tijd, foto 51)

14 oktober: de gemeente krijgt f 25 subsidie uit de provinciale fondsen voor het onderwijs.

27 november: Er wordt een detachement lansiers ter handhaving van de openbare orde in deze omgeving (vooral tegen houtdieverij) in De Lage Vuursche gehuisvest.

1842

Hendrik Gijsbert Schluiter, stadsontvanger te Amersfoort, schoolopziener van het 3^e district, bezoekt in zijn laatstgenoemde functie voor de tweede keer (zie 1836) de 2 gemeentescholen van Eemnes.

In Baarn, niet ver van Eemnes-Binnen bekostigt de weduwe Huidecoper van Maarsseveen voor eigen kosten in een fraai en goed ingericht gebouw, met een leer- en een speelzaal en een speelplaats, een bewaarschool voor arme kinderen. Zij heeft er een ervaren hoofdonderwijzeres, mevrouw Heijtema, aangesteld, die ijverig en goed bezig is. 80 kinderen heeft zij, die 's middags overblijven en dan een boterham en melk of water krijgen. (noot: De villa "Buitenzorg" bij het scouting-centrum).

Uit zijn verdere verslag:

Eemnes-Binnen. Dank zij de weduwe Van Huidecoper krijgen nog steeds veel kinderen hier onderwijs. Van dhr. G. Van Merkestein is hij niet meer tevreden dan voorheen.

Eemnes-Buiten: Zeer tevreden over de heer N. Koning. Nog steeds zijn hier de arme kinderen verstoken van onderwijs.

25 oktober: Vastgesteld een reglement over het rondelopen van de nachtwacht. Hij moet om 00.30 uur, 03.00 uur en 05.00 uur zijn ronden lopen en ter controle een slot ophangen aan diverse percelen. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

21 november: rekest aan Ministerie om nieuwbouw van een nieuwe R.K. kerk en verzoek om subsidie.

1843

16 maart: Jacob Versteeg, zoon van de Santvoortse molenaar Jan Versteeg, neemt na de dood van zijn vader het molenaarschap over. (Pluim: Baarn, blz. 197)

1 oktober: Dr. Joh. Jac. van Oosterzee, predikant in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen vertrekt, net als zijn voorganger, naar Alkmaar. (HKE, jrg 16, blz. 102)

26 november: Bernard ter Haar Romenij doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hier tot 1851). (zie ook: Van stulp tot kerk, blz. 129-130 en 136-139).

Ds. L.H. Schotsman van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Papendrecht.

1844

2 februari: bij Kon. Besl. no. 81 jaarlijks f 400 toegestaan t.b.v. rooms katholieke parochie.

4 februari: de kandidaat A.J.P. Oort doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (in 1848 vertrekt hij) (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 102).

16 en 23 februari: Bestek en voorwaarden aanbesteding behorend bij Kon. Besl. van 16 februari 1844 no. 79 in de dispositie van de Minister voor zaken der RK Eredienst van 23 februari 1844.

De gouverneur deelt mee dat de RK-gemeente een bouwterrein mag aanvaarden voor de bouw van een nieuwe kerk, het Rijk een subsidie van drieduizend gulden heeft toegekend en een waterstaatsbeambte toezicht op de bouw zal voeren.(Inv.)

1845

Kerkenbouw door de Rooms-katholieken ter vervanging van een oude kerk. Architect: Nicolaas Johannes Kamperdijk. Van de gemeente was grond verkregen, van het rijk f 6000 en van de provincie f 1500. De bouw wordt door Hannes Majoor te Laren aangenomen voor f 20.100. Op 12 oktober vond de kerkwijding door Mgr. Van Wykersloot plaats. (ts "De Godsdienstvriend" LV 326-327).

De Hervormde Gemeente van Eemnes-Binnen krijgt een nieuwe Statenbijbel. In de 2 sloten van de met zilveren beslag versierde bijbel staat: "I.L. van Tets Douarière Huydecoper van Maarsenveen" en "Eemnes Binnendijk 1845".

1846

28 januari: oprichting van de Broederschap van de Levende Rozenkrans (tot 1946).

De Antoniusklok, gegoten door Petit en Fritsen en geschonken door Wouter Hendriksz Beukeboom, is op 5 mei door Aartspriester J. Hartman gewijd. De klok weegt 112 kg. (De Kerk in 't Midden, blz. 53)

Aan de buitenkant (noordzijde) van de kerktoren van de r.k. kerk zit een steen met daarin gegrift: "Pommers en Groen" (mededeling Gerard en Wim Wortel bij restauratiewerkzaamheden aan de toren omstreeks 1990).

Er rijden diligences richtin Arnhem, Amersfoort en Amsterdam. (Inv.)

1848

26 januari: Er is diefstal gepleegd op de goederenwagen van Jan van Leer, vrachter tussen Soest en Eemnes.

5 juli: Ambachtsheer J.S. van Naamen overlijdt. Zoon Albert erft de rechten.

Ds. A.J.P. Oort van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Broek-in-Waterland.

14 oktober: Alle heerlijke rechten zijn in de nieuwe grondwet komen te vervallen.

18 oktober: Nachtwachtorder. 6 Personen, 2 aan 2 gaand. De gemeente is in drie delen verdeeld: 1) van Klein Steevliet tot huis van Jan Klarenbeek, 2) van daar tot het tolhuis, 3) van daar tot het huis van Ybert Kruit no. 136. Er moeten ter controle sloten worden opgehangen. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1849

25 maart: De kandidaat J.W. van der Leeuw doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (tot 1855 hier werkzaam).

19 november: 1451 inwoners.

1850

Burgemeester Mr. C.D. Laan is overleden op het buiten "Steevlied". De nieuwe burgemeester die zijn functie combineert met Baarn wordt J. Pen (tot 6 juli 1858).

Het eerste RK Blindeninstituut voor jongens en meisjes verhuist van Laren naar Eemnes (Streefoord), waar het maar kort blijft bestaan. Door onenigheden wordt het opgeheven. In 1852 zijn de meeste kinderen vertrokken naar o.a. Maaseik in België. (A. Arch. III, 102 en F.X. de Feller: Gesch. woordb. 's-Hertogenbosch, J.J. Arkesteijn 1848).

1 september: door de nieuwe postwet worden verbindingen beter geregeld. Een postrit van Amersfoort naar Amsterdam arriveerde om 3.30 uur in Eemnes en ging 10.30 uur weer retour. De rit vanuit Amsterdam arriveerde om 11.15 uur en ging om 2.45 uur weer retour. De bodeloop van Eemnes naar Hilversum ging om 5.30 uur weg en was om 7.00 uur in Hilversum. Daarna vanuit Hilversum om 8.00 uur en om 9.30 uur weer in Eemnes. Tot dan toe was deze dienst in particuliere handen geweest, maar omwille van onregelmatigheden werd nu een postbode hiermee belast. Dit blijkt dhr. W. Raadsheer te zijn à raison van f 100 (J.G.E. Petersen: Naar een definitieve oplossing! Hilversum 1993, blz. 80 e.v.; 113, 129)

Grensscheiding tussen Utrecht en Holland vastgesteld door middel van afpaling. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1851

25 maart: Eemnes-Buiten verzoekt om plaatsing van een brievenbus in het dorp. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Ds. Bernard ter Haar Romenij van de Herv. kerk van Eemnes-Binnen vertrekt naar Gouda. In de kerkenraad van Eemnes-Buiten worden de voordelen van het combineren van de gemeenteonderwijzer met het ambt van koster en voorzanger besproken. Dit ondanks het Koninklijk Besluit uit 1842 (Kerkarchief Eemnes-Buiten).

19 oktober: Pieter van Limmerik doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hij blijft tot eind 1856).

8 december: Ofschoon het ambt van koster en voorzanger gecombineerd wordt met die van gemeenteonderwijzer, waartoe hij jaarlijks een traktement heeft van f 137 en andere emolumenten hieraan verbonden, bewoont deze persoon een huis, dat van de burgergemeente is, zover de kerkmeesters weten. (Herv. kerk Buitendijk, brievenportefeuille)

1852

19 mei: het Provinciaal collegie van toezicht op de kerkelijke administratie bij de hervormden in de provincie Utrecht" spreekt er zijn verbazing over uit, dat er geen kosterwoning in de rekeningen wordt genoemd en vraagt om nader onderzoek. (Herv. kerk Buitendijk, brievenportefeuille)

2 juni: Antwoord aan het "Provinciale collegie....": Het kosterhuis is vermoedelijk dat, waarin de koster, voorzanger en de "Openbare onderwijzer" woont. In oude rekeningen van 1726 komen betaalde reparaties aan dit huis voor en bovendien moet de eigenaar van dit pand 6 stuiver erfpacht betalen aan de kerk van Eemnes-Binnen. Ook staat het huis op bij de kerk behorende grond. In 1824 is de oude school verkocht en nu ergens anders voor in gebruik. Aan het schoolhuis heeft men toen een nieuw schoollokaal gebouwd voor rekening van de gemeente Eemnes en het Rijk, en tevens is toen de onderwijzerswoning verbouwd. Na 1726 heet de kerk geen reparaties meer bekostigd. Of er een afspraak met de burgergemeente is gemaakt is niet duidelijk. De Kerkenraad staat niet onverschillig in deze zaak, nu blijkt, dat men in sommige plaatsen niet-hevormde onderwijzers wil benoemen. Ook Eemnes is een "gemengde gemeente" en loopt misschien gevaar! Graag hierbij ook uw toezicht! (Herv. kerk Buitendijk, brievenportefeuille)

Reparaties aan de grote toren door metselaar J. Groen. Ook dak, goot en kapwerk aan de noordkant wordt opgeknapt. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes) Bewoners Buitendijk vragen Z.M de koning vrijdom van de tol van Buitendijk bij G. Blom. Nieuw reglement voor de stovenzetter (Herv. Kerk Eemnes-Buiten)

1853

De katholieke statie van de H. Nicolaas en de H. Petrus wordt officieel omgezet in de parochie van de H. Nicolaas. Pastoor Wilhelmus de Beer wordt tevens benoemd tot deken van het dekenaat Amersfoort (Amersfoort, Baarn, Blaricum, Eemnes, Hilversum en Laren).

24 mei: er onderhandeld met een molenmaker voor het aanbrengen van een nieuw scheprad aan de watermolen (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260; Waterschap Bewesten de Eem, notulen 24 mei 1853)

1855

3 februari: Streng winterweer doet de diligence van Amsterdam naar Amersfoort in Eemnes stranden. De 14 reizigers krijgen een gastvrij onthaal in de r.k. pastorie (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 200)

De katholieke kerk schenkt een koperen, vertinde doopvont aan de kerk van de H. Catharina in Barneveld.

6 en 9 augustus: canonieke oprichting van de parochie van de H. Nicolaas te Eemnes.

Ds. J.W. van der Leeuw van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Alkmaar.
Meester Koning van Buitendijk krijgt assistentie van een hulponderwijzer.

1856

1439 inwoners.

9 maart: de kandidaat Jeremias Posthumus Meijes doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (hij vertrekt in 1858).

De Volks-almanak, uitgegeven door de Maatschappij tot nut van het Algemeen meldt: "Te Eemnes, in het huis waar lucht en licht ontbreken, werden van de 25 inwonende personen 15 aangetast, waarvan echter slechts éene vrouw is bezweken", kennelijk doelend op cholera of een andere besettelijke ziekte (blz. 220).

27 november: Geneesheer Mattheus Bell op 71-jarige leeftijd overleden, Dr. Bart van Ommeren benoemd. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

30 november: Ds. Pieter van Limmerik van Eemnes-Binnen vertrekt naar Laandijk.

1857

1463 inwoners.

Schoolwet Van der Bruggen: volledig vrijheid van onderwijs.

22 maart: de proponent G. van Gorkum neemt het beroep aan van de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hier werkzaam tot 1861). (HKE, jrg. 17, 1995, blz. 165)

1858

mei: het inkomen van schoolmeester G. van Merkestijn wordt als volgt opgegeven:
als koster (benoemd in 1834) f 100, als voorzanger (benoemd in 1831) f 30, als correspondent begrafenisfonds (sinds 1851) f 150, als aanspreker (sinds 1831) f 25, als opwinder van het uurwerk (sinds 1831) f 13.50. Totaal: f 318.50

Aan schoolgelden ontvangt hij f 479.05, winst op schoolbehoeften f 63.15, totaal f 542.20.

Zijn totale jaarinkomen is: f 860.70.

mei: Voor C Koning wordt berekend: schoolgelden f 341.25 en winst op schoolbehoeften f 69; totaal f 410.25. Opgemerkt wordt, dat hij sedert 4 jaren huisvesting van een hulponderwijzer heeft.

14 mei: Aan C. Koning wordt gegund het voorzingen in de Herv. Kerk tegen f 100, mits hem bijna geen emolumenten ten deel vielen.

11 oktober: Burgemeester Mr. J.C.G.C. Laan wordt de nieuwe burgemeester en secretaris van Eemnes (en Baarn tot 28 november 1867).

Ds. Jeremias Posthumus Meijes van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Doesburg.

R.K. Parochie koopt boerderij naast de kerk (van Jan Elders) aan als aanloop tot het komen van een gesticht voor oude en gebrekkige lieden..

1859

1460 inwoners.

6 maart: de kandidaat Hendrik de Jager doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (in 1862 vertrekt hij).

Eerste deel van de Meentweg wordt bestraat (f 7148) (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

28 december: G. van Merkestijn werkt 25 jaar in de gemeente en krijgt een gratificatie van f 25.

1860

1454 inwoners. (Inv.)

16 mei: vonnis van de Arrondissementsrechtbank van Amersfoort in zake van de 20-jarige boerenknecht G.L. van het kussen met enig geweld van M. v.d. B. 's avonds op 2 april op de Wakkerendijk, waartoe een veroordeling volgt. Er wordt hoger beroep aangetekend.

28 mei: Een hevige "Pinksterstorm" brengt veel schade. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

19 juni: vonnis van het gerechtshof van Utrecht. De heer G.L. wordt ontslagen van rechtsvervolging, waartegen de Officier in beroep gaat.

30 juni: Koninklijk Besluit van 23 aug. no 49 en besluit van G.S. van 26 juli: Het salaris voor een hoofdonderwijzer in Eemnes-Binnen wordt bepaald op f 752 vermeerderd met 5% van het schoolgeld; voor Eemnes-Buiten op f 560 vermeerderd met 5% van het schoolgeld. Voor een onderwijzer op f 300. De kwekeling in Eemnes-Buiten krijgt een toelage van f 30. Verder hebben betreffende hoofden het genot van vrij wonen en een tuin.

Het schoolgeld is 48 cent per maand voor het eerste kind, 36 cent voor het tweede en 24 cent voor de volgende kinderen. Dit alleen voor ouders van "gegoede" gezinnen.

De diaconie betaalt voor enkele bedeelde kinderen, die kerkelijk onder Eemnes-Binnen, maar gemeentelijk onder Baarn behoren.

30 augustus: aankoop brandzeilen door de gemeente (notulen gemeenteraad)

9 oktober: Arrest van de Hoge Raad betreffende een voorval te Eemnes: het kussen op de openbare weg, gepaard gaande met enige worsteling, zonder het oogmerk om te mishandelen, is niet strafbaar volgens art. 309 en 311 van het Strafrecht. (Weekblad van het Regt, 1860, 2122, nr. 2)

In de Nederlandsche Spectator, 1860 no. 45, staat een parlementaire satirische prent: gezicht in een straat met vele kussende paren (Muller 7557).

1454 inwoners.

18 oktober: Verordening op het Brandwezen. Er bevinden zich twee brandspuiten in de gemeente (notulen gemeenteraad)

1861

1327 inwoners.

22 februari: Collecte voor de watersnood brengt f 105,21 op.

27 januari: in het provinciehuis in Utrecht is ten overstaan van de Gedeputeerden de aanbesteding van een nieuwe pastorie in de Lage Vuursche. Van de 8 inschrijvers is de Eemnesser A. Dijs met f 9250 de hoogste, Jan van Es uit de Lage Vuursche met f 6795 de laagste. (Stulp)

februari: Gedeputeerde Staten van Utrecht geven goedkeuring op het rekest van de gemeente tot het waarnemen van andere betrekkingen voor de schoolmeesters Van Merkesteijn en Koning. (GAE Ingekomen brieven)

De hoofdonderwijzer dhr Koning is bereid wekelijks godsdienstonderwijs te geven in de "kerkekamer" en niet in de openbare school, omdat die voor alle kinderen is: katholieke en hervormde! (Kerkarchief Eemnes-Buiten)

21 maart: de heer Koning vraagt per 1 juli eervol ontslag (hij is pas in 1868 weggegaan).

26 april: ds. G. van Gorkum van Eemnes-Binnen vertrekt naar Leiden.

30 juni: Grote overstroming op zondag, vooral in Gooiland. Maatpolder liep onder, hooi weg. Schade f 35.000. Ingezetenen die schade leden worden uitgekeerd. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes; AE Bnr 1005, 1306)

18 augustus: de proponent Dr. J.A. Gerth van Wijk neemt het beroep aan van de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (tot 1866 in Eemnes).

oktober/november: de kerkenraad van Eemnes-Binnen vraagt aan de gemeente waarom de diaconie geld geeft voor het onderwijs aan armlastige kinderen, terwijl de wet bepaalt, dat het onderwijs opengesteld is voor alle bedeelde. De gekregen informatie wordt onvoldoende geoordeeld. De kerkenraad besluit daarop, dat per 1 januari die ondersteuning vanuit de diaconie wordt stop gezet. (Herv. Kerk Binnendijk: notulen Kerkenraad 2-10 en 22-11).

1862

Ds. Hendrik de Jager van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Brielle. Uit 41 kandidaten wordt kandidaat F.C. Magendans tot predikant in de herv. kerk van Eemnes-Buiten aangesteld (in 1866 vertrekt hij).

december: Martinus Jacob van Garderen is benoemd tot hulponderwijzer in Eemnes-Buiten.

1863

De afzonderlijke polderbesturen opgeheven. Oprichting van het Waterschap Eemnes. 5 Heemraden moeten in Eemnes woonachtig zijn. De Binnendijkse watermolen "De Hoop" wordt opgeheven. (Dijk- en polderbesturen onder Eemnes, blz. 42) Toch wordt er nog over voortbestaan gesproken: op 20 januari 1864 wordt in de kerkenraad van Eemnes-Binnen een inschrijving op een geldlening t.b.v. de molen "De Hoop" in principe goedgekeurd! (Notulenboek 1860-1910, Kerkenraad Eemnes-Binnen).

1864

Meester C. Koning is 40 jaar onderwijzer. Hij krijgt van de gemeente een gemakkelijke stoel als geschenk.

maart: F.G. van Pesch is hulponderwijzer in Eemnes-Buiten.

1866

gevallen van runderpest; ook cholera dreigt (ook in 1867) (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

28 februari: Raadsbesluit van de gemeente Baarn, dat men in het vervolg jaarlijks voor een 25-tal Baarnse kinderen, die rond Groeneveld wonen en in Eemnes-Binnen op school zitten f 75 per jaar aan de gemeente Eemnes betaalt.

22 juli: In de Herv. kerk van Eemnes-Binnen wordt een bedestond gehouden met het oog op de veeziekte, de cholera en de oorlog in Duitsland (Notulenboek Herv. Kerk Binnendijk)

26 augustus: Ds. F.C. Magendans van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Baambrugge; de kandidaat B.J. Swaan doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (in 1871 vertrekt hij).

9 september: ds. Dr. J.A. Gerth van Wijk van Eemnes-Binnen vertrekt naar Kampen.

1866-1870

6 Eemnesser jonge mannen gaan in deze jaren naar Rome om als soldaat voor paus Pius IX te vechten tegen de onafhankelijkheidsstrijders, die de pauselijke staat weg willen hebben. Eén van hen, Willem van den Berg werd op 28 december 1867 ingelijfd. In de loop van 1868 werd hij ziek en hij stierf op 30 september 1868 in Rocca di Papa, achtergelaten door het terugtrekkend leger, en ligt daar begraven. De andere zoeaven waren: Gijsbert Schoonderbeek (2 februari 1866-1 maart 1868); Tijmen Luijf (17 februari 1866-1 maart 1868); Wouter Schoonoord (geboren te Eemnes, maar wonend in Soest; 24 februari 1866-+ 7 januari 1868 te Rome); Hendrik van Eijden (8 september 1868-20 september 1870); Jan Luijf (10 juni 1869-20 september 1870). (Zouaven tussen Vecht en Eem, 75-83; J.H. Luijf: Mijn laatste dagen als Pousselijke Zouave; HKE, jrg. 7, 1985, blz. 16).

1867

6 januari: de proponent Dr. G.J. van der Flier neemt het beroep aan naar de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij vertrekt in 1870.

24 januari: aankoop nieuwe materialen ter bestrijding van brand (notulen gemeenteraad).

1868

15 februari: Nieuwe burgemeester en secretaris van Eemnes (en Baarn, tot 1 mei 1880) wordt Mr. J.H.M. baron Mollerus van Westkerke.

In de kath. kerk wordt een Broederschap van het Apostolaat des Gebeds opgericht (tot ± 1945).

maart: meester Koning vraagt ontslag aan.

1 juli: meester Kornelis Koning, hoofd van de school van Buitendijk, neemt op 67-jarige leeftijd ontslag. Hij ontvangt een pensioen van f 373 per jaar. Na een op 23 juli gehouden

examen door de inspecteur wordt per 1 september Petrus J. Staal uit Utrecht als hoofdonderwijzer benoemd. Zijn jaarwedde bedraagt f 750. Omdat hij katholiek is bespoedigt dit het tot stand komen van een christelijke school. (GAE Ingekomen brieven)
Hendrik van de Kuinder bedankt als brievegaarder, Hendrik van de Kuinder volgt hem op.
Eemnes telt 1278 inwoners.

1869

10 juni: Aanbesteding torenreparatie gegund aan F. Koelewijn voor f 885. (Notulen gemeenteraad).

Op een plankje, waarvan een foto bij Monumentenzorg, staat:

"In het jaar

1869 in Augustus

is dit vernieuwd door

Jan Pas en W. Hagen, timmerlieden,

Hannes Koelewijn, metselaar,

Evert Ruizendaal, schilder,

en door ons

Jan Vos, Jan van de Hurk,

Lambertus Schaap, Antoni Oosten

burg, Arie Malestijn.

Ter gedagtenis."

Overeenkomst tussen waterschap en gemeente over het onderhoud van vaart, haven, marktveld, sluizen, heulen in de Gooiersgracht enz. De gemeente krijgt het eigendom van de haven. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes; AE Bnr 1005, 600 en 891)

1870

Vóór 1870 reed er al een omnibus, de zogenaamde "snorwagen" van Amersfoort naar Amsterdam. Al om 6 uur 's morgens door Baarn en om 10 uur in Amsterdam.

De gemeente stelt de Herv. kerk voor om de Kerkstraat te bestraten.

8 april: Een zekere heer Holland doet pogingen om het jachtrecht van prins Hendrik (de Zeevaarder) uit te kopen, zeer tegen de zin van verschillende Eemnessers (HKE, afl. 3, okt. 1979, blz. 11).

juni: in de katholieke kerk wordt een nieuwe kruiswegstatie ingewijd.

21 augustus: Ds. Dr. G.J. van der Flier van Eemnes-Binnen vertrekt naar Heemstede.

23 oktober: de schoolopziener L. Mulder vestigt de aandacht op het nut van schoolbibliotheken. Het jaar erop wordt hier al "vrij voldoende" gebruik van gemaakt. Hij bericht ook, dat de kwekeling Reinier ten Brink in Eemnes-Buiten een toelage van f 40 krijgt, als hij zijn studie voor onderwijzer zal voortzetten. (GAE Ingekomen brieven)

1871

1283 inwoners (Adresboek)

8 april: J. van Leer te Eemnes verzoekt vergunning voor een wagensdienst voor personen en vracht op Amersfoort. Zijn wagens moeten 4 zitplaatsen hebben en bespannen met een of twee paarden.

23 april: J. Kool, beroepen van Bunschoten, komt naar de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier tot 1874.

Willem Pas vraagt de gemeente een bijdrage in het bestraten van het molenpad van f 200. Hij wil het 250 m lange pad bestraten tot een breedte van 2.50 m. Hiervoor is f 265 nodig. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260)

Ds. B.J. Swaan van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Maarsbergen.

oktober: in de katholieke kerk worden 4 beelden geplaatst van Joseph Graven uit 's-Hertogenbosch, voorstellend Maria en Jozef (voor boven de deuren als vervangers van

Joachim en Anna) en de Goede Herder en Johannes Nepomucemus (voor bij de beide biechtstoelen). Totale kosten (incl. voetstukken en ornamenten): f 1200.

1872

1274 inwoners (Adresboek)

N.M. Dieudonné te Hilversum verzoekt om een wagensdienst voor personen en goederen te mogen openen voor vervoer tussen Hilversum, 's-Graveland, Bussum, Laren, Blaricum, Eemnes, Huizen, Baarn en Soestdijk. Ook voor postpakketten. De Minister van Binnenlandse Zaken geeft hem een vergunning (11 november en 18 december 1871)

Ds. J.T.J.U. Lauts te Zuid-Beijerland doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten (in 1878 vertrekt hij).

1873

1273 inwoners (Adresboek)

9 april: J. Majoor moet een bestek opmaken voor reparatie van de toren van Eemnes-Buiten. (Notulen gemeenteraad).

7 juni: Mr. J.C.G. Laan overlijdt. (WAO)

28 juli: Bouw van gesticht voor oude en gebrekkige lieden onder leiding van architect Alfred Tepe door aannemer J.M. Wolff te Utrecht voor f 19.395 ingeschreven. Op 5 augustus getekend en daarna werkzaamheden gestart.

De molenaar van de Santvoortse molen, Jacob Versteeg, verkoopt de molen aan Taack Trakranen (op Buitenzorg). De molen wordt afgebroken en in Blaricum weer opgebouwd. In 1928 werd hij uiteindelijk definitief gesloopt. (www.oud-baarn.nl/molen.htm; TVE jrg. 5, blz. 65)

26 juli en 12 september: G.S. keuren de gratificatie van de onderwijzers en de verhoging van de jaarwedde van de hoofdonderwijzer goed. De jaarwedde wordt voor beide hoofden bepaald op f 800. (GAE Ingekomen brieven, no 50 en 59)

1874

1288 inwoners (Adresboek)

22 januari: R.K. Kerkbestuur wordt gemachtigd een gebouw voor oude en gebrekkige lieden te bouwen nabij de begraafplaats met ontheffing van de begrafeniswet. Ontwerp van A. Tepe. Een schuurtje voor de woning van de hoofdonderwijzer te Eemnes-Buiten wordt gebouwd, maar blijkt op kerkgrond te staan. Er volgt een bouwstop (Kerkarch. Eemnes-Buiten: D.,T. en Kerkenraadsb.).

mei: Door de opening van de Oosterspoorweg (Amersfoort-Amsterdam) worden verschillende wagensdiensten gestopt: van Floor & Co (Amersfoort-Amsterdam) per 21 mei en van W. Verwoerd per 1 mei. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

20 september: Ds. J. Kool van Eemnes-Binnen vertrekt naar Heusden.

1875

1286 inwoners (Adresboek)

september: Gesticht met klooster wordt door de zusters Franciscanessen van Heythuysen in gebruik genomen.

18 oktober: Start van R.K. Onderwijs met een kleuterschool en een naai- en breischool aan de Wakkerendijk.

22 november: Wordt door mej. C. Walter (zuster Ludmilla) vergunning gevraagd om een bijzondere school voor meisjes te mogen beginnen in het R.K. gesticht (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Uitspraak van Prov. Gerechtshof van Zuid Holland (arrest 16-02-1875) en daarna door dat van Utrecht en de Hoge Raad (28-12-1875) over de jachtrechten van Prins Hendrik van Oranje. Zij worden erkend. De prins verhoogt uit dankbaarheid zijn jaarlijkse gift voor de armen van f 100 naar f 200 per gezindte.

In de wintermaanden houdt P.G. Staal avondschool, die voor iedereen gratis toegankelijk is.

1875 ca.

Veel protestanten uit Laren laten zich in Eemnes begraven. Zij willen niet op het katholieke kerkhof begraven worden en op het Algemene kerkhof daar liggen veel zelfmoordenaars, die niet in "gewijde" aarde begraven mogen worden.

1876

1294 inwoners (Adresboek)

3 januari: R.K. Taalschool (H. Hartschool) voor meisjes officieel gestart.

6 februari: de proponent E.V.J. Japchen wordt uit het buitenland beroepen naar de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij blijft tot 1880.

16 februari: de kerkenraad van Buitendijk stelt voor "met het oog op onze Rooms-katholieke dorpsgenoten, die thans hun gesticht voor onderwijs geopend hebben", om samen met de diaconie een naai- en breischool te starten, ieder voor de helft te bekostigen. Dit voorstel wordt afgewezen. (Herv. Kerk Buitendijk, Notulen Kerkvoogden)

28 april: G. van Merkesteyn neemt (na een incident) afscheid als voorlezer/voorzanger na bijna een halve eeuw dit te hebben verricht. I. Oosterbeek volgt hem met ingang van 1 juni op.

De plaatselijke schoolcommissie (in feite de burgemeester en een wethouder) rapporteert:

- de kinderen worden vaak te jong en zonder enige ontwikkeling naar school gestuurd, die zij onregelmatig bezoeken, en waar zij veel te vroeg weer van af worden gehaald,
- de school van Buitendijk is beter dan die van Binnendijk, vooral betreffende schrijven, aardrijkskunde en geschiedenis,
- tekenen, Nederlands, kennis der natuur en zingen worden slechts gegeven "als de vastbaarheid der kinderen toelaat", de nadruk in de korte schoolperiode ligt vooral op lezen, schrijven en rekenen.

De gemeente probeert een kwekeling naar Eemnes te krijgen, want de schoolgrootte van beide scholen staat dit toe. Maar de pogingen leveren geen geschikte kandidaten.

Men ziet de opening van de nieuwe meisjesschool als een gunstige ontwikkeling voor de beide andere scholen: hierdoor zullen er minder kinderen op deze "overbevolkte" scholen komen!

augustus: uitspraak van de Hoger Raad in zake de jachtrechten van het koninklijk huis in Eemnes: deze behoren terecht aan prins Hendrik (HKE, afl. 3, jrg. 1979, blz. 14)

8 september: de schoolopziener vraagt de gemeente om met het kerkbestuur van Eemnes-Buiten in overleg te gaan over de tijd van de catechesatie om dit niet gelijk te laten lopen met de schooluren. (GAE, Ingekomen brieven no 73)

Proces voor Rechtbank over het betalen van tiendrecht over van de kerk gehuurde grond (Notulen kerkv. Buitend. 27 november).

1877

1312 inwoners (Adresboek)

30/31 januari: Grote stormvloed. Op 21 mei wordt bepaald, dat er een schadevergoeding wordt verleend aan de personen, die door het leggen van een kade aan een gedeelte van de Meentweg om het water te beletten door te dringen in de polder Te Veen, schade hebben ondervonden.

16 februari: Veldwachter H. v.d. Veen wordt voor drie weken geschorst. Jachtopziener J. Oh. Deys van de koninklijke domeinen vervangt hem met toestemming van de Rentmeester Graaf van Limburg Stirum.

13 mei: Pastoor/deken W. de Beer op 76-jarige leeftijd overleden. Hij was 24 jaar deken van Amersfoort. Zijn opvolger is: Matthaëus Antonius van Crimpen, pastoor te Indoornik (tot +1913).

2 juni: er worden 2 grote deuren in plaats van een kleine deur gemaakt in de kerk van Binnendijk voor de nieuwe brandspuit. (Notulen Herv. kerk Binnendijk)

24 november: Verzoek van burgers aan de gemeenteraad om lantaarns te plaatsen ter verlichting van de wegen wordt afgewezen. (Notulen gemeenteraad)

In plaats van de kleine deur achter de kerk van Binnendijk worden er twee grote deuren gemaakt om de nieuwe brandspuit te kunnen bergen.

1878

1300 inwoners (Adresboek)

21 januari: Burgemeester Mollerus van Baarn en Eemnes is lid geworden van het College van toezicht over het Kantonale Huis van Bewaring. (WAO)

15 februari: tegen H.v.A. is f 3 boete (of 1 dag hechtenis) gevonnist, wegens het voor handen hebben van een afgekeurde inhoudsmaat. (WAO)

27 februari: tegen J.d.B. is f 10 boete (of 3 dagen hechtenis) gevonnist wegens het verkeren in een kennelijke staat van dronkenschap buiten de woning. (WAO)

1 mei: de kantonrechter vonnist C.S., G.M. en D.L. ieder tot het betalen van f 5.50 boete (of een hechtenis van 2 dagen) vanwege nachtelijk burengerucht. (WAO)

Ds. J.T.J.U. Lauts te Zuid-Beijerland van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Sprang; Ds. G. Wetsels uit Austerlitz doet zijn intrede (in 1880 overleden).

Tot brievegaarder in Eemnes-Binnen benoemd: jachtopziener J.Ph. Deys.

september: de r.k. lagere meisjesschool wordt door gebrek aan bevoegde krachten gesloten (tot 1884).

14 september: burgemeester Mollerus wordt door ZM de Koning benoemd tot ridder in de orde van de Eikenkroon. (WAO)

In 1877 en 1878 is de sluis ingrijpend gerestaureerd. Geraamde kosten f 22.000. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 160)

Er wordt een nieuwe brandspuit aangeschaft. (Inv.)

1879

1306 inwoners (Adresboek)

11 maart: de scholopziener geeft de gemeente advies om aan beide scholen een hulponderwijzer aan te stellen. (GAE, Ingekomen brieven no 30)

7 juni: de gemeente Baarn draagt f 150 bij voor de bij Groeneveld te Eemnes-Binnen schoolgaande Baarnse kinderen. (GAE, Ingekomen brieven no 58)

begin 1879: De intentie van Kerkenraad en kerkvoogdij van de Hervormde kerk is er om te komen tot christelijk onderwijs. Er bestaat wel al een "zondagschool". De onderwijzer van de Openbare School (de katholieke meester Staal!) zingt de gezangen niet als "koraalgezing". (Kerkarch. Eemnes-Buiten: D.,T. en Kerkenraadsb.)

3 december: goedkeuring van G.S. van een gratificatie van f 50 voor de onderwijzers (met opmerking) (GAE, Ingekomen brieven no 105)

1880

1273 inwoners (Adresboek)

11 januari: Ds. E.V.J. Japchen van Eemnes-Binnen vertrekt hij naar Amstelveen.

30 mei: De nieuwe burgemeester en secretaris van Eemnes (en Baarn; tot 22 april 1885) wordt Mr. P.J. Teding van Berkhout.

23 september: De jaarwedde voor de hoofdonderwijzer van Eemnes-Buiten wordt bepaald op f 930, van Eemnes-Binnen op f 850.

29 september: Boerderij Wakkerendijk 276 (G. v. Oostrum) geheel afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz.125, 207)

4 oktober: machtiging van G.S. voor een regeling tot betaling van Baarn voor de in Eemnes-Binnen schoolgaande kinderen. In november/december wordt deze regeling vastgesteld.

(GAE, Ingekomen brieven no 67 e.a.)

Ds. G. Wetsels van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten komt te overlijden.

1881

1289 inwoners (Adresboek)

28 januari: Kerkenraad van Herv. Kerk Buitendijk wil gemeentekerkhof overnemen. Verzoek naar gemeente, maar dit wordt door bezwaren van gemeenteraad en provincie niet ingewilligd.

26 februari: de proponent J.J. van Noort wordt beroepen van Bredevoort naar de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Hij is hier tot 1885.

13 maart: De "Nederlandsch-Zuid Afrikaansche Vereeniging" wordt opgericht. Ook Van Naamen van Eemnes is hierbij betrokken. (Het Vaderland 3-4-1921)

7 december: Raadsbesluit een nieuwe school in Eemnes-Buiten te bouwen, liefst aan de Straatweg (Wakkerendijk). Deze school zal bestemd worden voor heel Eemnes. Men wilde eerst een drieklassige school, maar na overleg met kapelaan Mulder werd tot een tweeklassige school besloten.

Bezwaren van de inwoners van Eemnes-Binnen over het voornemen om de school te sluiten. Dit wordt door burgemeester en wethouders weerlegt met de opmerking, dat er voor de kleuters een mogelijkheid is om de nieuwe r.k. kleuterschool te bezoeken bij de katholieke kerk en dat de oudere kinderen van de lagere school best verder weg kunnen schoolgaan en tussen de middag dan kunnen overblijven!

1882

1294 inwoners (Adresboek)

Schipper W. stelt het waterschap aansprakelijk voor het lek stoten en zinken van zijn schip door een slechte beschoeiing van de kade. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

22 mei: aanbesteding van de bouw van een nieuwe openbare school in Eemnes-Buiten. Architect W. Kam; aannemer Van Barneveld uit Vreeswijk voor f 13.920. Oude school en woning wordt afgebroken voor f 630 door Van Dijk te Laren (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 43).

11 juni: ds. Harmen Doornveld uit Wilnis doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1884 vertrekt hij. (H. Hille: Ds Harmen Doornveld, Staphorst 1980)

28 augustus: Oprichtingsvergadering voor een school met de bijbel.

25 september: stemming door de gemeenteleden. Uitslag 52 voor en 5 tegen.

27 september: Vergadering van Kerkvoogden, notabelen en een "commissie tot oprichting en bouw van een Christelijke school" (leden o.a.: voorzitter ds. Harmen Doornveld, vice-voorzitter bakker Arie Heek, secretaris molenaar Willem Pas). Zij bepalen dat er f 6000 betaald wordt bij oplevering van de bouw, f 100 subsidie jaarlijks en erfpachtgrond tegen f 16 per jaar.

10 oktober: aanbesteding van de bouw van een "school met den bijbel" met onderwijzerswoning door Teunis Koelewijn voor f 5861,01 naar ontwerp van een school in Vinkeveen (HKE, jrg. 19, 1997, blz. 21).

Voor het opknappen van de Pieterskerk in 1882 nam ambachtsheer Albert van Naamen van Eemnes de helft van de kosten voor zijn rekening.

1883

1314 inwoners (Adresboek)

Nieuw stoomgemaal (met 2 schepraderen) voor Eemnes mag aangelegd worden en moet op 1 september 1884 in werking zijn. Capaciteit: 155 m³ per minuut.

De oude watermolen wordt afgebroken en verkocht. In Ovezande (gemeente Borsele in Zeeland) wordt hij in 1884 weer opgebouwd en als korenmolen ingericht. Daar staat hij heden ten dage nog. (De molens van Zeeland, 1972) Op het fundament van deze molen wordt het machinistenhuis gebouwd (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 164).

8 maart: De gemeenteraad besluit de openbare school van Eemnes-Binnen te verkopen.

12 april: goedkeuring van de districts-schoolopziener van het bestek van de ontworpen school en onderwijzerswoning in Eemnes-Buiten. (GAE, Ingekomen brieven no 26)

18 mei: aanbesteding van de bouw van een school met onderwijzerswoning in het gemeentehuis (bij Perier) (advertentie NAC)

22 mei: Gunning van de bouw van de nieuwe openbare school en onderwijzerswoning in Eemnes-Buiten (architect: W.H. Kam uit Amersfoort) aan aannemer: Van Barneveld te Vreeswijk. (f 13.920) (notulen gemeenteraad)

11 juni: ds. Harmen Doornveld uit Wilnis doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1884 vertrekt hij. (H. Hille: Ds Harmen Doornveld, Staphorst 1980)

2 juli: de gemeente heeft de stukken omtrent oprichting van een P.C. school van H.G. Rierink te Zwolle ontvangen. (GAE, Ingekomen brieven no 52)

12 juli: Officiële start van het Christelijk onderwijs met een kerkdienst en een kinderfeest. Nieuw stovenhok gebouwd bij de grote kerk door timmerman Jan Pas en metselaar Koelewijn (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

16 augustus: aanbesteding in het Raadhuis bij Perier door de gemeente van de levering van 48 schoolbanken en 2 schoolkachels voor de openbare school van Eemnes-Buiten.

28 augustus: Oprichtingsvergadering voor een school met de bijbel.

Bouw nieuwe school met den bijbel met onderwijzerswoning door en naar ontwerp van Teunis Koelewijn voor f 5861,01 (HKE, jrg. 19, 1997, blz. 21).

15 november: Voorstel van burgemeester om in de wintermaanden 20 straatlantaarns te laten branden wordt verworpen. Het raadslid G. Stalenhoef verklaart hiertegen bij G.S. in beroep te gaan. (Notulen gemeenteraad).

20 november: Er zijn problemen omtrent het recht van "uitweg" met de kerk van Buitendijk. De onderwijzer en de schoolkinderen van de openbare school mogen niet over het kerkhof, maar moeten langs het huis van Aaltje Ruizendaal. Kerkvoogd G. Blom meldt in de vergadering van de Kerkvoogden, dat hem f 50 is gegeven voor opslag van bouw materiaal van de openbare school, dat op de grond van het kerkhof lag. (Herv. kerk Buitendijk, notulen) Grote restauratie van de kerk van Binnendijk. Kosten f 24.000, waarvan de ambachtsheer van Naamen de helft voor zijn rekening neemt.

15 december: bewijs van goedkeuring van de schoolopziener voor de scholenbouw in Eemnes-Buiten. (GAE, Ingekomen brieven no 100)

Er is een nieuwe brandspuit aangeschaft. (Inv.)

1884

1341 inwoners (Adresboek)

2 januari: heropening r.k. lagere meisjesschool.

januari: G. Blom krijgt de opdracht om het recht van "uitweg" voor de Openbare school met de burgemeester te gaan regelen. Waarschijnlijk is er afgesproken om te zorgen, dat de afzetting rond de kerk verbeterd zou worden. In de notulen van de Kerkvoogdij van 28 febr.

1885 staat: er komt nieuwe boombeplanting om de kerk: struikgewas voor de gemeenteschool "ten einde het gezicht eenigzins te beletten". (Herv. Kerk Buitendijk, notulen)

februari: op de waterschapsvergadering wordt besloten de oude watermolen tot de eerste balklaag af te breken en met het scheprad en het grote wiel te verkopen. Het resterende deel van de molen wordt verbouwd tot woning voor de machinist van het nieuwe gemaal. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 260) De molen wordt verkocht door A.M. de Rijk, die hem in Ovezande (Borsele) als korenmolen laat herbouwen. Daar is hij tot 1955 in bedrijf geweest. (De molens van Zeeland, blz. 197-200)

De afscheiding binnen de Hervormde Kerk (Doleantie) kent ook binnen Eemnes enkele leden, die de kerk verlaten. In de komende jaren worden een zestal mannen van de lijst van stemgerechtigden in Buitendijk geschrapd en dominee P.C. Koster van Binnendijk legt zijn ambt in 1888 neer (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 159)

Pommers en Groen bouwen een kapelanie aan de noordzijde van de r.k. pastorie.

Ds. Harmen Doornveld van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Staphorst (H. Hille: Ds Harmen Doornveld, Staphorst 1980). Ds. Justus Joh. Corn. van Toornenberg uit Veenendaal doet zijn intrede. In 1887 vertrekt hij.

september (?): brand in de watermolen De Hoop van Eemnes-Binnen (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125)

De familie Varekamp exploiteert een particuliere veerdienst bij Eemdijk.

4 oktober: mej. C. Nijhof (zuster Willibrorda) zendt stukken aan de gementeraad ter visiëring omtrent de oprichting van een r.k. school. (GAE, Ingekomen brieven no 61)

10 oktober: meester Van Merkesteijn is 50 jaar aan school verbonden. (NAC)

12 november: S.E. zal voor rebellie de volgende dag voor de Arrondissementsrechtbank terecht staan. (NAC)

De hoofdonderwijzer van de School met de Bijbel krijgt f 200 salarisverhoging. Hij moet dan wel van 1 oktober tot 1 maart 4 keer per week een avondschoon houden. Voor het schoon houden van het lokaal en het stoken van de kachel ontvangt hij f 50. (Prinsen)

1885

1354 inwoners (Adresboek)

1 januari: de commissaris van de Koningin benoemt met ingang van deze datum R. van Klooster en G. Stalenhoef tot zetter te Eemnes. (NAC)

29 januari: de districts-schoolopziener verzoekt enige wijzigingen in de leerplannen van de openbare scholen aan te brengen. (GAE, Ingekomen brieven no 12)

februari: de watermolen De Hoop wordt voor f 725 voor de sloop verkocht. (G.S. Koeman-Poel: Eemnes en zijn molens, in ts De Molenaar 1977, blz. 262)

9 april: Koning Willem III laat de gemeente weten, dat hij niet langer gebruik wenst te maken van zijn visrecht op de Vaart. Sindsdien wordt deze door Eemnes verpacht.

Een deel van de beschoeiing van de haven wordt vernieuwd. (AE Bnr 1995, 1242)

10 juni: grote brand in Eemnes-Buiten, begonnen in het café (thans: Schippers Welvaren van de fam. Staal). 4 Huizen bij de haven brandden af, waaronder Van IJken. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125, 159)

21 juni: ds. J.J. van Noort van Eemnes-Binnen vertrekt naar Werkendam.

1 juli: bij K.B. van 23 juni is Jhr. Mr. B. de Beaufort tot burgemeester en secretaris voor Eemnes en Baarn benoemd. (NAC) Hij bleef dat tot juli 1895 voor Eemnes en tot 1897 voor Baarn.

13 juli: de schoolopziener meldt goedkeuring van de openbare school van Eemnes-Buiten. (GAE, Ingekomen brieven no 60)

augustus: op "Princessedag" zal een goochelaar de schoolkinderen te Baarn en Eemnes op kosten van de burgemeester komen vermaken. (NAC)

2 september: de district-schoolopziener zendt de leerplannen goedgekeurd aan meester Van Merkesteijn en meester Staal. (GAE, Ingekomen brieven no 77)

september: Aanslag op de jachttopziener J. Ph. Deys, die gelukkig weer herstelt. Dader is De Douw van de batterij. (GAE, Ingekomen brieven no 83 en 86)

1 oktober: Na een voorstel van de heer Stalenhoef wordt besloten dit jaar nog geen bepaalde post voor straatverlichting op de begroting uit te trekken, maar dit te doen, wanneer de kas het zal toelaten. (Notulen gemeenteraad)

10 november: Ontslag gevraagd door G. van Merkesteijn. (GAE, Ingekomen brieven no 111)

14 november: De schoolmeester van Eemnes-Binnen krijgt op zijn verzoek met ingang van 1 april 1886 ontslag, waarna de gemeente de school van Binnendijk sluit vanwege terugloop van leerlingen door de komst van de scholen voor katholiek en christelijk onderwijs. Hij was er meer dan 50 jaar onderwijzer (sinds 1834)

Er worden bomen geplant vóór de gemeenteschool, de openbare school van Buitendijk.

24 november: G.S. van Utrecht verdagen het besluit omtrent vermindering van het aantal scholen in Eemnes. (GAE, Ingekomen brieven no 114)

1886

1359 inwoners (Adresboek)

12 januari: G.S. keuren de opheffing van de school van Eemnes-Binnen per 1 januari 1886 goed. (GAE, Ingekomen brieven no 6)

4 maart: jaarwedde van het hoofd van de school wordt bepaald op f 930, van een onderwijzer op f 500.

1 april: De openbare school van Binnendijk wordt opgeheven. Het schoolgebouw en de woning worden verkocht. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 42).

4 april: P.C. Koster, beroepen van Bredevoort, neemt het beroep naar de Herv. kerk van Eemnes-Binnen aan. Op 1 april 1888 legt hij zijn bediening neer en gaat over tot de Ned. Geref. Kerk (dolerend) te Velp.

9 juni: G.S. wensen een benoeming van een onderwijzeres in handwerken aan de openbare school (GAE, Ingekomen brieven no 49)

12 juni: de krant bericht: er is een koe van een boer, die er slechts twee bezit, door de bliksem getroffen en gedood. (NAC)

Arrondissement Rechtbank te Utrecht stelt schipper W. in het ongelijk bij zijn beschuldiging dat het waterschap nalatig is geweest met het maken van een goede beschoeiing, tengevolge waarvan zijn schip lek stootte en is gezonken.

Dokter Bart van Ommeren overleden. Hij was gedurende 45 jaar genees-, heel- en verloskundige in Eemnes. Hij woonde op Wakkerendijk 72 (Ruimzicht) (Eemnes in Grootmoeders tijd, foto 51)

Laarderweg/Wakkerendijk is onderdeel van de grote weg 1^e klas van Laren naar Amersfoort. Er worden 4 straatlantaarns (olielampen) geplaatst. (HKE, jrg. 8, 1986, blz. 44)

1887

1353 inwoners (Adresboek)

Er wordt een nieuwe instructie op de nachtwacht vastgesteld.

26 augustus: Het hoofd van de openbare school zal f 1000 jaarwedde ontvangen plus vrij wonen en een tuin en 5% van de schoolgelden. De jaarwedde van een onderwijzer wordt f 500.

Men gaat een secretaris van de brandweer betlen. Er wordt een nieuwe brandspuit aangeschaft. (Inv.)

18 oktober: Op voorstel van de burgemeester wordt besloten een vijfde lantaarn te plaatsen en te onderzoeken of in de lantaarns ook een lampe Belge kan gesteld worden. (Notulen gemeenteraad).

Ds. Justus Joh. Corn. van Toornenberg van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Putten.

1888

1331 inwoners (Adresboek)

9 januari: Willem Pas wordt toegestaan een stoomketel in de molen te plaatsen. (AE Bnr 1005, 1151, 1155, 1157; HKE, jrg. 7, 1985, blz. 123)

1 april: ds. P.C. Koster van Eemnes-Binnen legt zijn bediening neer. Hij gaat over naar de dolerende Nederlands Gereformeerde kerk en vertrekt naar Velp.

18 april: de politieagent A. Oostenbroek te Amersfoort heeft daar eervol ontslag gekregen wegens zijn overplaatsing naar Eemnes. (NAC)

19 augustus: Ds. Samuel Verhoeff beroepen uit Langerak doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Op 24 april 1892 vertrekt hij naar Noordwijk-Binnen.

Ds. P. Bongers uit Ameide en Tienhoven doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1890 vertrekt hij.

18 oktober: felle brand in het huis van schilder H.J. Riggeling (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125, 133)

november: de arrondissements-schoolopziener wil dat door het organiseren van feesten op school het schoolbezoek bevorderd wordt. (GAE, Ingekomen brieven no 97)

17 november: verzoek om goedkeuring om een onderwijzeres aan de openbare school voor handwerken te benoemen. Jaarwedde wordt bepaald op f 100. (GAE, Ingekomen brieven no 99)

1889

1314 inwoners (Adresboek)

19 januari: G. Brouwer mag als onderwijzeres voor handwerken op de openbare school benoemd worden. (GAE, Ingekomen brieven no 5)

17 september: Brand bij landbouwer en tapper Teunis Elders, wonende B 3, Wakkerendijk 176. Boerderij brandt af, slechts enig huisraad gered (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125, 134)

19 september: de 2-jarige Maria van der Linden viel donderdag in een platte kuip met daarin een laagje zeepwater van handbreed hoogte. Een buurman ontdekte het kind en haalde het eruit. Het gelukte de levensgeesten weer op te wekken, maar de volgende dag overleed de kleine. (Gooi en Eemlander 21-09)

De onderwijzer op de openbare school van Eemnes-Buiten, J.W. Wooldrik, krijgt een baan in Hilversum.

20 september: maandag reed C. v.d. B. door de vaart, die zijn wagen met hooi had van de zomerdijk over de brug van de wetering. Hij geraakte met paarden en al in het water. Het ongeluk liep goed af: alleen wat hooi raakte verloren. (Gooi en Eemlander 21-09)

1890

1322 inwoners

Scholen: Openbaar Onderwijs 51 jongens en 6 meisjes; School met den Bijbel 42 jongens en meisjes, R.K. Meisjesschool 43 meisjes. De gemeentelijke uitgaven voor het onderwijs bedragen: f 1993,94.

19 maart: Tot handwerkonderwijzeres op de School met de Bijbel ("Naaivrouw") wordt mevr. Dekker benoemd. Salaris: f 120. Zij blijft dit 8 jaar doen. (Prinsen)

11 september: Om te voldoen aan de eisen van een nieuwe schoolwet wordt als handwerkonderwijzeres aan de openbare school mej. A. van Engelen benoemd.

16 nieuwe lantaarns om de gemeentewegen te verlichten. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

28 oktober: de hoofdonderwijzer van de School met de Bijbel, dhr. Rierink, vertrekt naar Reewijk. Hij heeft ontslag genomen, omdat hem vanwege zijn sympathie voor de doleantie "een stille wenk" gegeven was, om een andere baan te zoeken. Bestuurslid W. Pas is het er niet mee eens en neemt ontslag. (Prinsen)

30 oktober: dhr. Leebeek uit Zevenhoven aanvaardt de betrekking van hoofdonderwijzer aan de School met de Bijbel tegen een salariëring van f 800. (Prinsen) Hij wordt ook voorzanger in de kerk van Buitendijk. De kerkenraad verhoogt daarvoor het tractement van de hoofdonderwijzer met f 100 per jaar. Leebeek doet dit tot 1914, als de heer C. Treffers hem opvolgt.

Ds. P. Bongers van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Zevenbergen.

1891

1308 inwoners (Adresboek)

Ds. Jac Corn. Guilielmus Gobius du Sart uit Benthuizen doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1897 vertrekt hij.

13 mei: de Commissaris van de Koningin vraagt inlichtingen over de r.k. school te Eemnes. De gemeente antwoordt, dat deze aan het r.k. parochiebestuur behoort. (GAE, Ingekomen brieven no 37)

Restauratie van de Herv. Pieterskerk ('t Dikke Torentje).

Hulponderwijzer op de openbare school van Eemnes-Buiten is H.D. Post.

1892

1285 inwoners (Adresboek)

30 januari: H.D. Post vraagt eervol ontslag als onderw. (GAE, Ingekomen brieven no 123)

29 februari: G. Cramer uit Baarn wordt benoemd als onderwijzer aan de Openb. School.

Hij is in opleiding voor het diploma Gymnastiek L.O. hetgeen hij met succes afrondt. (NAC)

27 februari: Aanbesteding van de reparatie van de grote kerktoren voor f 1059,20.

Gemeente leen f 3000 voor dit doel. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

10 maart: Raadsbesluit om de nieuwe onderwijzer te benoemen. (GAE, Ingekomen brieven no 125)

24 april: Ds. S. Verhoeff van Eemnes-Binnen vertrekt naar Noordwijk-Binnen.

april: Reparatie van de kerktoren van de R.K. kerk o.l.v. J. van Kesteren te Utrecht. De Anthoniusklok wordt vervangen door twee nieuwe klokken, gegoten door Petit en Fritsen: de Johannes (246 kg, diameter 72 cm) en de Nicolaas (579 kg, diameter 92 cm). (De Kerk in 't Midden, blz. 53). In het houtwerk in de spits staan de namen vermeld van degenen die hieraan werkten (mond. mededeling restauratie 1989).

juni: Pastoor M.A. van Crimpen wordt tevens deken van het dekenaat Amersfoort.

31 augustus: 's morgens brengen de kinderen van de scholen in Baarn, Soest en Eemnes een aubade aan koningin Wilhelmina met begeleiding door een muziekkapel van de Infanterie. Er zal o.a. een lied van de heer F. Pluim, "Feestgroet", worden gezongen. (NAC)

In de zomer logeert Richard Roland Holst in een "dorpshotelletje" in Eemnes.

De kunstschilder Sigbertus Bosch Reiz vestigt zich in Eemnes (dit jaar?) (De Valk Lexicon)

1893

1278 inwoners (Adresboek)

Verordening opgesteld op het werpen van "fecaliën" enz. in openbare of andere wateren (AE Bnr 1005, 1183).

6 augustus: Ds. J. Beijer uit Maartensdijk neemt het beroep naar Eemnes-Binnen aan. Hij is hier tot zijn emigratie in 1898.

22 augustus: de Raad stelt vast, dat dhr. H.P. Staal (hoofd), die 1 september 25 jaar in dienst is, een geschenk krijgt, dat f 50 à f 60 mag kosten.

8 december: de kerkenraad besluiten een verlaging van het traktement voor de onderwijzer van f 100 naar f 50. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

1894

1238 inwoners (Adresboek)

januari: De openbare school telt 37 jongens en 7 meisjes; de School met de Bijbel 47 leerlingen met 1 onderwijzer, de r.k. meisjesschool 16 leerlingen met 1 onderwijzeres.

De gift van f 50 per jaar die de koningin-regentes Emma op haar verjaardag aan de diaconie van Buitendijk schenkt wordt gebruikt voor een extra vleesbedeling, "opdat de naam der Regentes onder hen in goede herinnering blijve."

Voorstel aan de raad voor levering van petroleum voor o.a. de straatverlichting (B en W)

Dokter Jacobus Florus Bos overlijdt en Johannes Weitjes volgt hem als huisarts op (HKE, jrg. 23, 2001, blz. 95)

1895

1268 inwoners. (Inv.)

Grote overstroming.

11 maart: dokter Van Leersum wil niet langer diakoniegeneesheer zijn. Dr Weitjens wordt als zodanig aangesteld. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

1 juli: Omdat Baarn het aantal van 5000 inwoners heeft overschreden is de combinatie van burgemeester voor Baarn en Eemnes niet meer toegestaan. Burgemeester Jhr. C. Roëll wordt voor Eemnes benoemd (tot 24 maart 1907). Jhr. de Beaufort blijft burgemeester van Baarn. Omdat Eemnes een eigen burgemeester krijgt wordt 9 juli besloten de Raadzaal in "De Lindeboom" tevens ingericht als gemeentesecretarie. Er wordt een ambtenaar ter secretarie aangesteld (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

Dokter Johannes Theodorus Aloysius Weitjens, wordt de bewoner van Wakkerendijk 44. Hij is huisarts te Eemnes van 1894 tot 1899 (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 125; jrg. 23, 2001, blz. 95).

3 september: Openbare aanbesteding van de straatverlichting in 2 percelen. (Notulen gemeenteraad). Ch. Nagel voor f 78.00 en L. van Hamersveld voor f 79,40.

30 oktober: De kerkenraad besluit boven het vaste bedrag van f 400 voor de Christelijke school nog eens een toelage van f 50 te geven. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

1896

1268 inwoners (Adresboek)

7 januari: Politie krijgt een vélocipède (merk: Beskat).

De Herv. kerk van Eemnes-Buiten maakt nieuwe bepalingen omtrent de School met de Bijbel betreffende de ondersteuning door diakonie als kerkvoogdij. De kinderen van de bedeeden kunnen de school kosteloos bezoeken. (Kerkarch. Eemnes-Buiten: D.,T. en Kerkenraadsb. Buitendijk).

Twee stukken weiland zullen met kunstmest worden bemest (proefvelden) op voorwaarden door het Rijk gesteld. (D'Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron: Geschiedenis van Eemnes)

1897

1289 inwoners (Adresboek)

20 januari: de extra f 50 bovenop het traktement voor de onderwijzer wordt verleend met de uitdrukkelijke wens, dat hij de volgende winter gaat starten met herhalingsonderwijs. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

18 juni : Reglement van de Algemene Nederlandsche Boerenbond aangenomen; W. van Klooster, voorzitter en H. van Wegen, secretaris.

5 november: De Onderlinge Brandwaarborg Maatschappij te Eemnes wordt opgericht (de latere Univé). (Adresboek)

Ds. Jac Corn. Guilielmus Gobius du Sart van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Wijk bij Heusden.

1898

1291 inwoners (Adresboek)

15 maart: Elbertus Johannes Luyf wordt toegelaten tot de Normaalschool (leraaropleiding basisonderwijs) te Amersfoort. (NAC)

29 augustus: Er arriveert bij de gemeente een brief van Gedeputeerde Staten van Utrecht betreffende een beschikking van het Ministerie van Waterstaat over tolheffing. Dit op verzoek van C.L. Velthuijsen e.a. te Laren.

5 september: Ds. J. Beijer vertrekt hij naar Marie Lichtenberg (Zuid Afrika). (HKE, jrg. 6, 1984, blz. 6)

6 september: bij de inhuldiging van koningin Wilhelmina in de Nieuwe Kerk in Amsterdam legt Albert Van Naamen van Eemnes de eed af van touw namens alle parlementariers. Hij is dan voorzitter van de eerste kamer.

Ds. Abraham ten Have uit Polsbroek doet zijn intrede in de herv. kerk van Eemnes-Buiten. Eind 1909 overlijdt hij.

1899

1285 inwoners (Adresboek)

9 januari: Bestuur van Ned. Boerenbond afd. Eemnes vergadert bij G. van Dalen in E-Buiten, daarna is er een algemene vergadering over de aanstaande verhuringen en verkopen. Er is

maar weinig handel in hooi (f 26 per 1000 kg), voor vette varkens krijgt men hooguit f 0.36 per kg. (Het Nieuws=HN)

12 op 13 januari: een hevige storm stuwt het zeewater op, waardoor de Meent- en Maatpolder onderlopen en het water tot aan de zomerdijk komt te staan. Door de bijna dagelijkse regen staat de polder al gauw geheel onder water, hetgeen goed is voor de grasbouw. (HN)

14 januari: smid J. van den Berg schaft ploegeggen aan, die bij hem gehuurd kunnen worden (HN)

19 januari: 17 boeren verzekeren hun 146 koeien in een "Onderlinge Veeverzekering". Op 21 januari is er in het Roode Kruis in E-bi een vergadering, waarin de boeren aldaar zich kunnen aansluiten. (HN)

19 januari: door het omslaan van de wagen, waar het echtpaar Blom inzat, liep dhr J.G. Blom een tamelijk zware verwonding op. (HN)

9 februari: het brandhout is bij de houtverkoop laag in prijs, maar het sparrenhout is duur. (HN)

februari: de heersende griep heeft al enkele slachtoffers geëist. (HN)

februari: een paar onverlaten hebben de lampen uit de lantaarns gehaald en die achter de dijk gegooid. (HN)

23 februari: op verzoek van GS om de jaarwedde van de gemeenteontvanger te verhogen antwoordt de Raad, dat zij deze voldoende acht. Het tractement van de gemeentearts zal van f 700 naar f 600 worden gebracht, waartegen protest zal worden aangetekend. De gemeentearts dr. J.T.A. Weitjens zal per 1 april op zijn verzoek worden ontslagen. Hij zal zich per 1 mei in Nijmegen vestigen. (HN)

2 maart: de "Onderlinge Veeverzekering" is opgericht. Het vee moet 18 maanden oud zijn. De vergoeding bedraagt: 's zomers f 50, 's winters f 40. (HN)

2 maart: Ds J. Beijer, die enige maanden geleden naar Transvaal vertrok, is weer terug. "Het schijnt dat zijn huisgezin minder bestand was tegen het klimaat, want uit goede bron vernemen wij, dat hij reeds op de treugreis is en een beroep in Gelderland heeft aangenomen." (HN)

7 maart: het zoontje van de lijnkoekhandelaar H. van K. in E-bu viel van de zwaarbeladen wagen. Men wist de wagen tijdig te stoppen. Het jongetje werd buiten bewustzijn naar het dichtstbijzijnde huis gebracht, waar EHBO werd verleend. (HN)

23 maart: Ds. J.A. Vlieger uit Maasland doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen. Ds. ten Have van Eemnes-Buiten zal hem bevestigen. (HN) Hij gaat op 15 mei 1906 met emeritaat.

23 maart: het verzoek van de boeren uit Laren, Blaricum en Eemnes om in Hilversum te komen tot de oprichting van een botermarkt met bijbehorende waag, is door het gemeentebestuur van Hilversum niet ingewilligd, omdat de boeren het voorgestelde "marktgeld" te hoog vonden. (HN)

april: Dokter Wijtze Warmoltz, wonend Wakkerendijk 44, is (tot 1908) als huisarts voor Eemnes benoemd (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 125; jrg. 23, 2001, blz. 83)

20 april: de collecte voor de Mij van Weldadigheid te Frederiksoord bracht f 11.58½ op. (HN)

27 april: de jongeman uit E-bu, P. v.d. W., viel van een met hout beladen wagen en werd overreden. Zwaar gewond werd hij bij zijn zus te Blaricum gebracht. (HN)

Mevr. J.H. Kroeskamp-van Lunteren is de nieuwe baker: haar eerste kind dat zij ter wereld helpt is Hendrika Mol, dochter van D. Mol en A. Kuit.

4 mei: burgemeester C. Roëll heeft Hare Majesteit verzocht om in Baarn te mogen blijven wonen. Op 6 juli bericht de krant, dat hij toestemming heeft om tot 1 juli 1900 in Baarn te mogen blijven wonen. (HN)

11 mei: in Maastricht heeft mej. W. Eek de akte van onderwijzeres behaald. (HN)

18 mei: er is een geval van mond- en klauwzeer geconstateerd. Op 27 juni wordt gemeld, dat het nu in twee stallen heerst. In de maand juni zijn er in totaal 23 koeien besmet bij 2 boeren. (HN)

30 mei: bij een veiling in het Koffiehuis van J. Eek wordt een woonhuis geveild voor f 1625, een weiland van 0.5 HA voor f 775 enz. Het opgeld bedraagt 8%. (HN)

1 juni: de blusmiddelen zijn beproefd en in orde bevonden. (HN)

16 juni: Het aantal kiezers voor de verkiezingen van de 2^e Kamer en de Provinciale Staten bedraagt 219. (HN)

27 juni: wegens het periodiek aftreden van de 2 gemeenteraadsleden G. Kuijer en H. Meijer gaan er 202 kiesgerechtigden naar de stembus. Stemming op 7 juli, eventuele herstemming op 14 juli. (HN)

juni: meerder malen zijn er herten in de polder gezien. De boeren zijn er niet blij mee. (HN)

27 juni: om 11 uur zal de loting voor de schutterij op de secretarie plaats vinden. (HN)

juni: T.T. Staal legde met goed gevolg het 2^e examen natuurkunde af. (HN)

27 juni: "Een prachtig kunstnaaldwerk is heden door de Zusters Franciscanessen afgeleverd. Het bestaat uit een zeer sierlijk vaandel, dat gebruikt zal worden bij de St. Jansfeesten in het naburige Laren". (HN)

28 juni: Mej. A. Engelen heeft ontslag gevraagd als handwerklerares aan de openbare school. (HN)

29 juni: door de gemeenteraad is aanbesteed: het schilderwerk aan de onderwijzerswoning en aan de toren; het herstel van duc d'alven (=dukdalven) en landpalen aan de buitenkant van de haven. Het schilderwerk voor f 40.50 aan A. de Haan, het tweede aan P. Dekker voor f 124.50. (HN)

30 juni: H. Meijer en C. Kuijer zijn zonder hoofdelijke stemming tot leden van de gemeenteraad gekozen. (HN)

6 juli: dhr. P.Leebeek (niet J.H.!) is tot onderwijzer aan de N.H. diaconieschool in Amsterdam benoemd. (HN)

6 juli: om in aanmerking te komen voor het transporteren van middelen voor het leger staan 49 personen op de lijst. (HN)

7 juli: "De tienden, tot het kroondomein behorende en gelegen in deze gemeente, zullen op woensdag 19 juli de voorm. om tien uur in het hotel Ubbink te Soestdijk, worden verpacht." (HN)

13 juli: "Op de gronden, gelegen in het waterschap Eemnes, onder deze gemeente, toebehorende aan H.M. de Koningin-Moeder, is heden een jacht gehouden door de heren jhr. S.M.S. de Ranitz, particulier secretaris van H.M. de Koningin-Moeder, de heer Van Weede, kamerheer en stalmeester van H.M. de Koningin-Moeder, de intendant van het Koninklijk Paleis te Soestdijk, en de burgemeesters van Baarn en Soest. Geschoten werden 46 eenden en talingen." (HN)

13 juni: er gebeurde twee ongelukken deze week: A. de Bruin viel van een volgeladen hooiwagen en kneusde zijn polsen zodanig, dat geneeskundige hulp werd ingeroepen. Erger was het met de landbouwer L. Rigter. Deze viel uit de hooiberg en bleef aan een vinger hamgen, die geheel werd afgescheurd. (HN)

14 juli: de aartsbisschop komt maandagmiddag 17 juli kinderen uit Baarn en Eemnes vormen. (HN)

14 juli: men wil op de verjaardag van H.M. de Koningin, 31 augustus, een ringstekerij organiseren. (HN)

20 juli: geslaagd voor hoofdakte: de 21-jarige T. Elders. (HN)

4 augustus: C. van Wegen stond met zijn vrouw boven op de balken om rogge te laden. De balk brak en beiden vielen naar beneden. De vrouw viel met haar hoofd op een emmer. Een dokter moest komen om haar geneeskundige hulp te verlenen. (HN)

4 augustus: Uit de Gemeenteraad. De schoonmaak van haven en vaart is voor f 2923 aan P. van Klooster gegund. De straatverlichting gedurende de wintermaanden is door H. Fokker en A. Koppen aangenomen voor resp. f 74.45 en f 75. De gemeentebegroting ten bedrage van f 12.573,21 werd aangenomen. (HN)

10 augustus: "Evenals in voorgaande jaren zullen de kinderen van de drie alhier bestaande scholen worden onthaald. De Raad heeft daarvoor de nodige gelden toegestaan. De trouwste schoolbezoekers zullen tevens met een geschenk worden beloond." Op het koninginnefeest op 31 augustus krijgen de kinderen na het zingen van liederen chocolade en broodjes. (HN)

12 augustus: De Eembrug moet onderhouden worden door Bunschoten, Eembrugge, Baaren en Eemnes, krachtens een besluit van Bisschop Jan van Arkel in 1360. (HN)

7 september: de dienstmeid van boer H. Veldhuizen is zaterdag 2 september door het hollen van het paard van de wagen gevallen. Zij is als gevolg van de verwondingen enkele uren later overleden. (HN)

14 september: De Onderlinge Brandwaarborg Mij. vaart voorspoedig. In november zal in het Roode Kruis de algemene vergadering plaats vinden. (HN)

15 september: De Nederlandse Boerenbond afd. Eemnes verdaderde ten huize van W. van Klooster. De aankoop van lijnkoeken was het hoofdonderwerp. (HN)

20 september: de hele week is er al een storm uit het westen. Nu draait de wind naar het oosten: er is een hoge waterstand en men vreest overstroming. Veel vee loopt nog in de polder. (HN)

20 september: er zijn 6 paarden gevangen in het weiland genaamd "het Muizenbos". Ze zijn naar de schutbank gebracht. (HN)

september: het handwerken op de openbare school staat ook open voor meisjes, die al van school zijn. Zij moeten zich opgeven bij de burgemeester. (HN)

4 oktober: heden beviel de vrouw van meesterbakker W. van de Kuinder te Eemnes-binnen van haar 16^e kind. (HN)

5 oktober: de opkomst voor de verkiezingen van de Provinciale Staten was "bijzonder zuinig". Nog niet de helft van de kiesgerechtigden was opgekomen. 95 Stembiljetten werden ingeleverd: Van Beek kreeg 72 stemmen, Nefkens 18, 5 biljetten waren ongeldig. (HN)

11 oktober: de mennegaten, die anders 15 oktober dicht moeten zijn, mogen langer open blijven. Dit vanege het mislukken van de knollenbouw. Men kan nu zo lang mogelijk nog laten wieden. Het weer is gunstig. (HN)

11 oktober: De winkelier A. van W. is bekeurd vanwege het in de winkel hebben van ongeijke maten. (HN)

11 oktober: de Boerenbond gaat lijnkoeken inkopen voor f 9.80 per 100; de leden kunnen die kopen. (HN)

19 oktober: gedurende de wintermaanden is er herhalingsonderwijs in de openbare school. (HN)

19 oktober: de kermisdagen zijn zonder noemenswaardige ongeregelheden voorbij gegaan. (HN)

19 oktober: een felle nachtvorst is een belemmering vaoor het weiden van het vee. Overdag is het zonnig, dus wel gunstig. Gelukkig is er nog geen regen. (HN)

20 oktober: molenaar W. Pas heeft vergunning gevraagd om een petroleummotor van 11 PK te mogen plaatsen en exploiteren. Op 10 november meldt de krant: W. Pas heeft toestemming om in plaats van een "locomobiel" een petroleummotor te gaan gebruiken. (AE, Bnr 1005, 1155; HN)

26 oktober: er zal op donderdag 2 november begonnen worden met de schouw van de schoorstenen, rookleidingen en stookplaatsen. (HN)

2 november: "Ook hier heeft zich een commissie gevormd voor inzameling van gelden voor Transvaal. Zij bestaat uit de hh C. Roëll, burg., A. ten Hove, pred., J.A.de Vlieter, pred., M.A.

van Crimpen, past., L. Eek en A. van der Wardt, wethouders, P. Seldenrijk en H. Meijer, raadsleden, W. van de Kuinder, gemeenteontv. en A.A.A. Snel, ambtenaar ter secretarie." (HN)

2 november: door de landbouwers is een verzoekschrift aan H.M. de Koningin-Moeder gestuurd met het verzoek om "door meer te doen jagen opruiming onder het wild te verkrijgen." Hierop is gunstig gereageerd. (HN)

2 november: omdat de knollenteelt totaal mislukt is, is het een geluk, dat het wer zacht is zodat het vee nog voldoende kan weiden. (HN)

7 november: het Waterschap heeft aanbesteed het ophogen, verzwaren en herstellen van verschillende gedeelten van de kade langs de Zuiderzee en de Vinkenpolder en in de Grote Gemeenenmaat en het uitdiepen van een sloot langs de zomerdijk van af Simonsmaat tot de sluiswachterswoning. De aanbesteding geschiedde in twaalf percelen van 4 ¼ m³.

Achtereenvolgens werden zij aangenomen door J. Mol voor 60 cents, G. Ruizendaal 60 cents, A. van Malenstein 56 cents, J. Mol 68 cents, A. van Malenstein 66 cents, P. Nagel 70 cents, P. Nagel 74 cents, A. van Malenstein 75 cents, P. Nagel 76 cents, J. Mol 70 cents en J. Mol 74 cents. (HN)

8 november: de collecte voor de Transvaalse broeders had donderdag plaats. De totale opbrengst is nog niet bekend. (op 16 november wordt f 314,95 gemeld). (HN)

8 november: J van Hamersveld was een voer hooi aan de Vaart aan het lossen, dat scheef geladen was. Hij viel eraf en kwam op de kant van het schip terecht, waardoor hij o.a. zijn pols verwondde. (HN)

november: de prijs van het hooi stijgt nog steeds. Vanmorgen laadde men een schip tegen f 15 voor 1000 halve kilogrammen (f 30 à 32 per 1000 kg geeft het marktbericht). Normaal beurt men voor deze vracht f 8. De eieren doen f 6,50 à f 7 per 100 st., boter f 1,45 à 1,50 per kg, kaas f 55 à 56 per 100 kg, biggen f 4 tot f 8, schrammen f 10 à 17 per stuk, vette varkens f 0,34 tot f 0,36 per kg. (HN) Op 30 november meldt de krant: hooi doet nu zelfs f 17 per 500 kg, de rapen zijn verschillend: soms vruchten van 13 à 14 pond, anderen niet. Het vee is op stal gehaald, soms is het jongvee nog buiten door het zachte weer. (HN)

1 december: J.P.. een 23-jarige timmermansknecht was op 10 september "wederspanning" tegende buitengewone gemeenteveldwachter W.R. en J.S. te Baarn en werd daarom veroordeeld tot 1 maand gevangenisstraf. (HN)

7 december: De landbouwer H. van der Wardt maaide deze dagen nog een voer hooi, hetgeen niemand zich kan herinneren, dat dit ooit 's winters voorkwam. (HN)

14 december: T. Stoutenburg had in Huizen varkens afgeleverd en was met paard en wagen op de terugweg. Het paard schrok van het blaffen van een hond en sloeg op hol. Stoutenburg sprong van de wagen, die uit elkaar geslagen werd, en raakte daarbij licht gewond. Het paard werd spoedig weer gevangen. (HN)

14 december: twee dagen achtereen zijn er grote drijfjachten gehouden, waarbij veel wild werd gevangen. Op 21 december meldt de krant, dat er na 3 dagen schieten 312 stuks wild was afgeschoten. Het is duidelijk, aldus de krant, dat de landlieden reden tot klagen hadden. (HN)

21 december: "Naar wij vernemen zal door een der gemeenteleden in de Ned. Herv. Kerk te Eemnes een kerstboom in de kerk worden opgericht; voor tal van kinderen belooft dit een aangenaam vooruitzicht." (HN)

29 december: De gemeente Laren is van plan een verzoekschrift aan de Ned. Regering te sturen als de tol in Eemnes niet opgeheven wordt. De Ned. Boerenbond afd. Eemnes zal met Laren meedoen. (HN)

29 december: Men is van plan een R.K. kiesvereniging op te richten. (HN)

20e eeuw

Grote technische ontwikkelingen zoals mechanisatie van de landbouw, de invoering van elektriciteit (1913), waterleiding (1932) en gas (1967). Ook intellectuele ontwikkeling van de bevolking door invoering van de leerplicht en plaatselijke avondschoolen (landbouwlessen, naai- en breischool).

Gebeurtenissen, die nog lang heugen, zijn: de Belgische vluchtelingen onder de Eerste Wereldoorlog, de overstroming van 1916, het luchtschip dat op het dak van bakker Heek bleef steken in 1917, de brand in het Dikke Torentje in 1921, de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog, de strenge winter van 1963.

Eemnes groeit vooral in de tweede helft van de eeuw snel naar 8000 inwoners.

Daarvoor worden er nieuwe woonwijken aangelegd (Nieuweweg /Veldweg vanaf 1920 – Raadhuislaan/De Waag 1960 – Torenzicht en omgeving – Raadhuislaan/Ploeglaan 1970 – Noordbuurt 1975 – Nieuwe Zuidbuurt 1985).

De landbouw stelt nieuwe eisen: ruilverkaveling (1940) en landinrichting (1995). Daarbij wordt nu ook aan het inrichten van natuurgebieden gedacht.

Eemnes krijgt ook industriegebieden (bij de Ocrietfabriek 1933, de "Braamberg" en omgeving 1990); dit laatste terrein vooral om aan Eemnesser ondernemers plaats te bieden.

De zelfstandigheid van de gemeente wordt ter discussie gesteld: samenwerking met Laren en Blaricum krijgt moeizaam gestalte (BEL-gemeenten).

1900

1308 inwoners (Adresboek)

De rijksarchitect Muller meet de grote kerk op.

Restauratie van het Dikke Torentje o.l.v. de architect H.J. Jesse (-1902) met een anonime gift van het Koninklijk Huis. (HKE, afl. 2, juni 1979, blz. 2) Een speciale bank voor koningin Emma en haar gevolg wordt geplaatst.

2/3 deel van de bevolking is werkzaam in de agrarische tak.

Onderwijs: jaarwedde voor hoofd der school: (afhankelijk van het aantal dienstjaren) van f 800 tot f 1000. Jaarwedde voor een hulponderwijzer (idem) van f 500 tot f 700; met de rang van hoofdonderwijzer f 100 meer en ouder dan 23 jaar in een school met meer dan 4 onderwijzers f 200 meer.

Het hoofd der school heeft voorts vrij wonen en een tuin; een mannelijke onderwijzer krijgt een tegemoetkoming in de huur van f 50. Voor het geven van herhalingsonderwijs wordt f 0,60 per lesuur vergoed.

De openbare school telt 46 jongens, geen meisjes.

De School met dee Bijbel: 43 jongens en 38 meisjes.

De r.k. Meisjesschool: 34 meisjes.

De bewaarschool telt 8 jongens en 11 meisjes.

Herhalingsonderwijs wordt gevolgd door 5 jongens.

juni: In een gezamenlijke vergadering van bestuur van de School met de Bijbel en de kerkenraad met kerkvoogdij is besloten om bij benoeming van een assistent van het hoofd der school het bedrag van ongeveer f 250 per jaar voor de helft te betalen door de Diakonie en de andere helft door de Kerkvoogdij. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

1901

1288 inwoners (Adresboek)

1 mei: Opheffing van de tol aan de straatweg, hoek Laarderweg, Wakkerendijk, Meentweg. Het Rijk neemt de particuliere weg over.

Als eerst gewone onderwijzer op de School met de Bijbel wordt benoemd: dhr. Van de Berg. (Prinsen)

20? oktober: grote boerderij van P. Seldenrijk, Wakkerendijk 260, brandt geheel af. Ook een boerderij van Van Wijk, Meentweg 5, brandt dit jaar of het jaar daarop, af. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125, 134)

1902

1292 inwoners (Adresboek)

2 maart: 's Nachts tegen twaalf uur wordt op het Laarderhoogt Jan Pommers door de Gooise stoomtram overreden. Jan was de ongehuwde zoon van Jan Pommers en Bartje Hoofd. Hij was tuinder van beroep (In het spoor v.d. Gooische Tram, 60)

7 maart: Ambachtsheer A. van Naamen overlijdt. Dochter Agatha Johanna, die in 1905 jhr. Schelto van Citters huwt, erft de heerlijke rechten (agreatierecht).

28 juli: Inschrijving tot vergunning van de straatverlichting in 2 percelen wordt door B en W afgewezen vanwege de te hoge bedragen. (Notulen gemeenteraad).

Het Dikke Torentje, de Pieterskerk, wordt verbouwd. Men kerkt in hotel Groeneveld.

1903

1289 inwoners (Adresboek)

28 januari: de krant bericht: er wordt 's nachts in Eemnes door iemand met een verhuishagen bij een allenstaande vrouw aan de deur geklopt. De vrouw raakt hevig ongesteld en is nog steeds niet tot bezinning gekomen. (NAC)

3 mei: pastoor M.A. van Crimpen overlijdt. Zijn opvolger is: Wilhelmus Leonardus Wentholt, pastoor te Leerdam, (tot 1922).

4 juli: In de hooitijd overspoelt een vloed de weilanden en veroorzaakt veel schade. Het hooi dreef tegen de dijk aan. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 73).

1904

1278 inwoners (Adresboek)

2 februari: de grote stormvloed vorig jaar in het midden van de hooioogst, is voor het kath. Kerkbestuur reden om aan de boeren 1/3 van de pacht als schadevergoeding kwijt te schelden. Ook de Herv. kerken geven 20% korting.

15 maart: er wordt een schatting gedaan van de waarde van het voormalige tolhuisje aan de Wakkerendijk/Laarderweg.

28 maart: Coöperatieve Boerenleenbank (later: Rabobank) te Eemnes opgericht.

1905

1290 inwoners (Adresboek)

Grote restauratie van de kerk van Buitendijk. Nieuw plafond; glas-in-loodramen in raambogen en boven koorhek. Een nieuw portaal aan de noordzijde.

14 maart: er wordt in een van de tochtsloten het lijk gevonden van een arbeider, die sinds half december vermist wordt. (NAC)

Het salaris van dhr. Leebeek, hoofd van de School met de Bijbel wordt f 900 per jaar. (Prinsen)

15 april: dhr. C. van Duijne wordt benoemd als gemeenteveldwachter van Eemnes.

19 juli: de gemeente verzoekt het Rijk om het voormalige tolhuisje te mogen kopen.

Voor het verhogen van het traktement van de predikant van Eemnes-Binnen wordt een beroep gedaan op koningin-moeder Emma.

1906

1298 inwoners (Adresboek)

15 mei: Ds. J.A. Vliieger van Eemnes-Binnen gaat met emeritaat.

18 november: Ds. H.H. Ynzonides uit Obergum doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (in het ambt tot 1931).

1907

1315 inwoners (Adresboek)

5 januari: de vrachtboten van de dienst op Amsterdam varen weer, omdat de Eem nu ijsvrij is. (NAC)

28 mei: Installatie van burgemeester Jhr. L. Rutgers van Rozenburg (tot 1936).

6 augustus: Huize Bellevue, in 1881 voor f 2695 gebouwd door Jurriens te Naarden na afbraak van oude boerderij met woonhuis (eiken zolderbalken hergebruikt), wordt van Wiebe van de Kuinder gekocht voor f 4700 en als gemeentehuis ingericht. Hiervoor wordt een lening aangegaan van f 5.500. De voormalige veldwachterswoning wordt verkocht en het geld gebruikt voor de inrichting van het gemeentehuis en de aankoop van een verplaatsbare houten ziekenbarak. (AE Bnr 1005, 551)

In de Herv. kerk van Eemnes-Binnen wordt een nieuw orgel in gebruik genomen.

oktober: de collecte in de winteravond-bijbellezing was tot nu toe voor de school met de Bijbel. Vanaf heden is die voor de Christelijke zending. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

1908

1317 inwoners (Adresboek)

Dokter Joh. Duister, wonend Wakkerendijk 44, is tot 1910 huisarts in Eemnes (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 125)

In de Herv. kerk van Binnendijk wordt een nieuw orgel ingewijd, die geschonken is door haar predikant ds. Ynzonides; bouwer hiervan is Vermeulen uit Woerden.

12 augustus: er wordt begonnen met de bouw van een tweede lokaal aan de School met den Bijbel.

november: De school met de Bijbel is met één lokaal uitgebreid. C. Dop bouwde het.

1909

1307 inwoners (Adresboek)

Brand bij Aalt van Malenstein, Meentweg 95 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125)

Ds. Abraham ten Have van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten overlijdt, vlak voor hij met emeritaat zou gaan.

Het jaarsalaris van dhr. J.H. Leebeek, hoofd van de School met de Bijbel, wordt vastgesteld op f 1200. (Prinsen)

De Koningin-Moeder kerkt in de zomermaanden te Soestdijk, Baarn, Eemnes-Binnen, Soest en de Lage Vuursche.

september: het veldleger houdt grote manoeuvres. Het 9e regiment Infanterie, dat in Laren gelegerd is, wordt van 18 tot 22 september in Baarn en Eemnes ingekwartierd. (Het Centrum 15-9)

Molenaar Willem Pas vraagt een ontheffing van de Hinderwet aan voor het plaatsen van een zuiggas-motor in zijn korenmolen. (AE Bnr 1005, 1157)

1910

1307 inwoners (Adresboek)

Ds. Adriaan Renier uit Ouderkerk aan den IJssel doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1916 gaat hij met emeritaat.

omstreeks 1910: Het hoofd der openbare school van Eemnes-Buiten Petrus Staal wordt opgevolgd door meester Legro

april: Mej. de Bruin wordt als tweede onderwijzer aan de school aangesteld.

21 oktober: de heer R. Adolf uit Eemnes-Binnen is in Utrecht geslaagd voor het diploma "Vrije en ordeoefeningen der gymnastiek". (NRC)

Dokter Albert T. Snijder, wonend Wakkerendijk 44, is huisarts in Eemnes (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 125)

1911

1312 inwoners (Adresboek)

Architect Herman Kroes uit Amersfoort krijgt opdracht een nieuw klooster te ontwerpen voor de zusters Franciscanessen van Heythuysen aan de Wakkerendijk. Aannemers E. Piepers (Blaricum) en J. Speller (Laren) beginnen in augustus 1912 aan de bouw voor een bedrag van f 22.997. In april 1913 is de oplevering, waarbij zij nog een tegemoetkoming van f 500 ontvangen. H. Eggenkamp betaalt f 235 voor de afbraak van het oude gebouw. Kapelaan Th. Loefs heeft een werkzaam aandeel in de bouw gehad.

31 maart: A.J. Krieger te Amersfoort heeft een opdracht ontvangen tot het indienen van een plan om de straatweg door Eemnes te verbreden. Vermoedelijk zal in het plan het doortrekken van de Gooise Stoomtram van Laren via Eemnes naar Baarn worden opgenomen. (Het Centrum)

medio: bij de tienjaarlijkse stemming binnen de Hervormde Gemeente van Eemnes-Buiten over de vraag: Kerkeraad of Gemeente, bedraagt het aantal stemgerechtigden 102, juist genoeg volgens het Reglement der Ned. Herv. Kerk om een kiescollege samen te stellen. De vrouwelijke lidmaten zijn daar niet bijgeteld, omdat het vrouwenkiesrecht hier nog niet is ingevoerd. (NRC 7-12-1923)

2 juni: T. Bos is te Utrecht geslaagd voor de akte Lager Onderwijs. (NRC)

Op 13 juni 1913 werd de eerste H.Mis in het klooster opgedragen, waarbij het gesticht en de scholen werden ingewijd.

november: de jachtopziener schiet enkele herten af. Vermoedelijk zijn dit nakomelingen van herten die zo'n 25 jaar eerder zijn ontsnapt bij het overbrengen van wild van Soestdijk naar het Loo op bevel van koning Willem III. (Het Centrum 18-11)

december: Het hoofd der openbare school van Eemnes-Buiten Petrus Staal wordt opgevolgd door de katholieke meester Legro.

1912

1341 inwoners (Adresboek)

mei: Pastoor en deken M.A. van Crimpen krijgt op 85-jarige leeftijd eervol ontslag als deken van het dekenaat Amersfoort. (Het Centrum 2-5). Hij is voor zijn verdiensten benoemd tot Geheim Kamerheer van Z.H. de Paus.

Er wordt een loterijclub opgericht met de naam "Onderlinge Loterijclub". (Adresboek)

augustus: de bouw van het nieuwe zusterklooster gaat van start (zie 1911).

1 september: de zusters Franciscanessen hebben van de bisschop toestemming gekregen om ook r.k. jongens les te geven.

17 september: er wordt in hotel "'t Huis Groeneveld" een boerderij te Eemnes-Binnen met ongeveer 9.5 ha grond geveild, in pacht bij K. van Dorresteyn. (Het Centrum 19-8)

18 oktober: geslaagd voor het examen Vrije en Orde Oefeningen te Deventer: dhr. R. Frantsen uit Eemnes. (Het Volk 19-1)

12 november: de rechter heeft C. de B., een 70-jarige koopman veroordeeld wegens belediging van de rijksveldwachter H.K. tot een boete van f 5 of 10 dagen hechtenis; de 63-jarige landbouwer H. v.d. R., verdacht van beldiging van C.H. wordt vrijgesproken. (Het Centrum).

21 november: oprichting van de Derde orde van St.-Franciscus (lekenorde r.k.kerk)

1913

1322 inwoners (Adresboek)

1 januari: op de r.k. Meisjesschool, geleid door de zusters Franciscanessen van Heythuysen, worden ook jongens aangenomen voor de klassen 1 t/m 3. Er is een leegloop op de Openbare school.

20 februari: de vrachtbotendienst Baarn/Eemnes op Amsterdam is vanwege het ijs gestaakt (NRC)

maart: Diaconiehuizen van Eemnes-Binnen staat in brand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125)

9 maart: J.H. Leebeek vraagt per 1 april eervol ontslag als voorlezer, C. Treffers wordt in zijn plaats benoemd. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

april: oplevering van het nieuwe zusterklooster (zie 1911).

mei: contract over de levering van elektriciteit door de door ir. R.W.H. Hofstede Crull uit Borne opgerichte Hollandsche Elektriciteits Maatschappij, vanuit de Naarder (Baarnse?) centrale naar Eemnes. Door het gebruik van "draaistroom" in plaats van gelijkstroom was transport van stroom op langere afstand mogelijk geworden. In 1914 ook levering aan Soest en Amersfoort. (Roland Blijdenstijn en Marinus Kooiman: Architectuur en stedenbouw in de provincie Utrecht, Zwolle 1996; blz. 109)

Straatlantaarns geëlektrificeerd. (HKE, jrg. 8, 1986, blz. 48; Jubileumboek 50-jarig bestaan van de PUEM, 1966)

Bij de aanleg van het elektrisch licht in de kerk van Eemnes-Binnen wordt er een fincieel beroep gedaan op ambachtsvrouw Agatha Johanna Van Citters-Van Naamen van Eemnes. Zij draagt bij in de kosten.

3 mei: Pastoor van Crimpen overlijdt op 85-jarige leeftijd. Hij was "geheim kamerheer van de paus" en emeritus deken van Amersfoort. Hij werd op 6 mei begraven. (Het Centrum 30 en 5-5)

Er wordt een nieuwe pastoor benoemd: W.M.L. Wentholt (hier tot 1922). Oprichting van een nieuw kerkkoor o.l.v. de nieuwe pastoor. (Henk van Hees: 75 Jaar R.K. Kerkkoor Eemnes, nieuwe stijl. Eemnes 1988)

20 oktober: H. Frantsen is geslaagd voor zijn diploma (?) (Het Centrum)

november: de gemeenteraad heeft met ingang van 1 januari concessie verleend aan de Electriche Hollandse Centrale voor elektrische verlichting van de gemeente en levering van stroom aan particulieren. (NRC 3-11)

Bij gelegenheid van 100 jaar Koninkrijk wordt er feest gevierd met o.a. een grote optocht door Eemnes met versierde fietsen en karren.

1914

1326 inwoners (Adresboek)

9 maart: J.H. Leebeek vraagt per 1 april eervol ontslag als voorlezer, C. Treffers wordt in zijn plaats benoemd. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

22 juni: er is een klacht over het fietsen over de weg door Eemnes (Wakkerendijk), die veel te smal en daardoor te gevaarlijk is. Men pleit voor een fietspas over de hei, aan te leggen door de onlangs door de ANWB opgerichte "Vereeniging voor aanleg en onderhoud van rijwielpaden in Gooi en Eemland" (overgenomen uit "De Kampioen" in Het Centrum)

De Geitenfokvereniging "Lang Gewenscht" opgericht (HKE, jrg. 21, 1999, blz. 71; Adresboek) Bij kon. besl. van 22 febr. 1921 no 34 werden de statuten goedgekeurd. (Larensch Nieuwsblad 5-3-1921)

De grond waarop het afgebrande Binnendijkse dioniehuisje op stond wordt verhuurd (notulen Herv. Kerk Binnendijk)

De gemeente zal het onderhoud en enkele verbeteringen aan de ziekenbarak aanbesteden. (AE Bnr 1005, 593)

Het kerkbestuur verkoopt een huis aan J. Harmsen voor het gebruikklaar maken hiervan als hulptelegraafkantoor en telefooncel. Aanbesteding van het bouwen hiervan aan timmerman H. Eggenkamp. (AE Bnr 1005, 585 en 1251)

5 september: bij het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 wordt in de giftenlijst gemeld: J.R. te Eemnes-Buiten f 25. (NRC)

27 november: de Antwerpse kunstenaar Paul Dom, momenteel door de oorlogsomstandigheden veelal in het Gooi verblijvend, exposeert met andere Belgen bij de Larensche Kunsthandel. Van hem hangt er onder andere een schilderij: het kerkje te Eemnes. (NRC)

Concessie verleend aan de Hollandsche Electriciteitsmaatschappij voor het leggen van leidingen met bijbehorende toestellen en inrichtingen. (AE Bnr 1005, 1274)

1915

1364 inwoners; het aantal kiezers bedraagt 220 (Hilversumsche Couant)

3 februari: R.K. Werkliedenvereniging St. Joseph goedgekeurd door Mgr. H.A. van de Wetering. Eerste voorzitter: Bertus Groen. Deze was oprichter van een toneelgroep "De jonge werkman" (1936?) binnen deze vereniging. (Deo et Arti Eemnes 40 jaar, blz. 4; Larensch Nieuwsblad 30-8)

20 februari: In deze gemeente tracht een commissie bijdragen te verzamelen tot het aanbieden van een geschenk aan ds A. Renier, predikant te Eemnes-Buiten, ter gelegenheid van diens 40-jarig ambtsfeest. (Hilversumsche Couant)

27 februari: De oudste inwoner, Wilhelmina van Rijn, is dezer dagen in den ouderdom van 90 jaar overleden. (Hilversumsche Couant)

6 maart: Door 't gemeentebestuur is aanbesteed het vernieuwen van de beschoeiing van de Eemnesservaart. Aannemers waren J.Hagen Wzn, Joh.Hagen Wzn, J.Pommer en M.Rebel voor f.708,50. (Hilversumsche Couant)

20 maart: De aansluiting aan het telefoonnet is tot stand gekomen. (Hilversumsche Couant)

1 april: De openbare school van Buitendijk opgeheven door gebrek aan leerlingen. Meester Legro krijgt per 1 juli zijn eervol ontslag. Het gebouw dient enige tijd als opslagruimte. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 43). Ook de schoonmaakster dier school krijgt op genoemde datum eervol ontslag. (Hilversumsche Couant)

10 april: Met 1 mei zal het hulptelegraaf- en telefoonkantoor Eemnes-Bussum voor het algemeen verkeer worden opengesteld. (Hilversumsche Couant)

17 april: Het bestuur van het waterschap Eemnes maakt bekend, dat de opritten naar de Wakkerendijk vóór of op 1 mei 1915 moeten worden opgehoogd en aangevuld, te weten: 1e Pastoors Zuidererf; 2e Jan Dames; 3e Gijsje Klaas Kousen; 4e Mijns Izaks; 5e Zeebeaks; 6e Rijk Reijmers; 7e Voogden, 8e Rijk Willems, 9e Cossen en Pangelen; 10e Hansjens en 11e Oth Dirks erf. (Hilversumsche Couant)

24 april: Op het terrein achter het raadhuis komen veertig wilgen. (Hilversumsche Couant)

19 juni: De elektrische verlichting aan kerk; gesticht en school der eerwaarde zusters is dezer dagen voltooid.

- De raadsleden J. van 't Klooster en L.Makker zijn dit jaar aan de beurt van aftreding. (Hilversumsche Couant)

26 juni: Dat de landbouwers hier meegaan met hun tijd, blijkt hieruit, dat de Boerenbond besloot een elektrische korenmalen op te richten. (Hilversumsche Couant)

24 juli: Oprichting van Fanfarekorps "De Eendracht"(?) Het bestuur van het fanfarekorps is thans aldus samengesteld: Voorzitter W.Hagen Wzn, Secretaris Joh.Hagen Wzn, Penningmeester H.Smink. Als commissarissen fungeren R.Hilhorst Corn.zn. en R.Hagen Wzn.

- De heer Legro, oud-bestuurslid en vroeger hoofd der school alhier, heeft zich te Hilversum gevestigd. (Hilversumsche Couant)

De heer A.H. Legro, oud hoofd der openbare school, zal f 125,= als schadeloosstelling voor hetgeen hij achterliet nl. kippenhok, vruchtbomen en jaloezieën, ontvangen.

Bij verpachting der vruchten uit den tuin van de voormalige openbare lagere school was de heer H.Hagen hoogste bieder met f. 60,25. (Hilversumsche Couant)

31 juli: Ingevolge de hinderwet wordt medegedeeld dat door A.P. van Klooster vergunning is gevraagd voor een maalmolen, gedreven door elektriciteit. Bezwaren in te dienen donderdag 5 Augustus te secretarie.

- Enige hier gevestigde schippers doen pogingen om evenals vreemde schippers vrijgesteld te worden van haven- en tonnengeld. (Hilversumsche Couant)

7 augustus: In de gehouden raadsvergadering werd eervol ontslag verleend aan Dr. Lommel van Laren. Sedert 1 augustus heeft de gemeente een eigen geneesheer in Dr. J.J. de Casparis. (Hilversumsche Couant) Dokter Jan J. de Casparis woont tot 1917 op Wakkerendijk 44 (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 125)

Tot beperking van het brandgevaar is bij wijze van proef een kom gemaakt, waardoor steeds water bij de hand zal zijn. Voldoet de proef, dan worden meerdere reservoirs gemaakt. (Hilversumsche Couant)

14 augustus: Door het bestuur van het Waterschap Eemnes werden ten raadhuize aanbesteed het verrichten van verschillende herstellingen aan de woningen van den sluiswachter en den machinist van 't stoomgemaal en het maken van een loopbrug over de sluis. Voor het timmerwerk werd ingeschreven door J. Pommer voor f. 787,=, door C.Dop voor f. 764,=, door B. Blom voor f. 745,50 en door J.Hagen voor f.730,50. Inschrijvers van het metselwerk waren C. Breunesse voor f. 547,=, A. Koelewijn voor f. 541,50 en J. Groen voor f. 530,=. Het werk is aan de laagste inschrijvers gegund.

21 augustus: Door B en W is aan A.P. van Klooster vergunning verleend om een maalmolen op te richten en te gebruiken, gedreven door een elektrische motor van 7 ½ paardenkracht. (Hilversumsche Couant)

28 augustus: Opnieuw heeft hier een diefstal plaats gehad. Bij de erven H.Pen zijn twee paardentuigen ontvreemd. Men houdt de bewoners van voorbijtrekkende woonwagens voor de daders. De politie stelt een onderzoek in. (Hilversumsche Couant)

6 november: In het belang der scheepvaart zullen aan de mond van de Eem vier lichten worden geplaatst. (Hilversumsche Couant)

27 november: Maandag is door het Rijk aanbesteed het fietspad langs den Rijksweg. De heer H.J. Riggeling alhier is laagste inschrijver voor f.382,= bij de gemeenteaanbesteding tot het aanbrengen van enige herstellingen aan het woonhuis der openbare school. (Hilversumsche Couant)

In verband met schaarste van goederen door de oorlog is er van 1915 tot 1919 een distributieregeling van kracht.

1916

1380 inwoners (Adresboek)

13/14 januari: In de nacht van donderdag op vrijdag was er een hevige storm. Een stuk van de Baarnse dijk sloeg weg. Er was een overstroming, ook ten westen van de dijk. Enkele huizen waren zwaar beschadigd. Doorbraak van de Veldijk einde Meentweg over een breedte van 8 meter. Geniesoldaten zijn te hulp gekomen. Veel vee wordt naar Blaricum afgevoerd. Het water stond tot achter de Blaricumse kerk. (HKE, jrg 3, 1981, blz. 32, blz. 52; jrg. 8, 1986, afl. 1 en blz. 102; H.P. Moelker: De Zuidkust van de Zuiderzee, geteisterd door de stormvloed januari 1916; blz. 90-107; Het Volk 14-1; Utrechtsch Nieuwsblad 15-1).

2 februari: oprichting "Ziekenfonds Steunt Elkaar" (Koninklijk goedgekeurd) met het doel: uitkering bij ongeschiktheid om te werken (doktersattest) van 10 weken f 10.- en 10 weken f 5.- per week. (Adresboek)

12 februari: De Raad bewilligde f 25,= subsidie voor de St.-Vitusschool te Laren, op grond dat enige kinderen uit dezen Gemeente genoemde inrichting bezoeken.

- De havenmeester verkreeg f 20= verhoging van traktement.

- In het plan ligt voortaan een kleine huur te vragen van verenigingen, die in het gebouw der vroegere Openbare school vergaderen.

- Bij brand zullen voortaan de herbergen moeten sluiten.

- Alhier is opgericht ene Prot. Werklieden Vereniging. De vergaderingen worden 2 x per maand op woensdagavond gehouden. (Hilversumsche Courant)

De R.K. Werliedenvereniging richt een Centrale Spaarbank op. (Adresboek)

In de kath. kerk wordt een afdeling Kruisverbond (tegen drankmisbruik) opgericht. Deze heeft vermoedelijk tot ± 1925 bestaan.

6 mei: Door de heer H. Frantsen is met gunstig gevolg het examen afgelegd voor 't handarbeiddiploma A (Slöyd). (Hilversumsche Courant)

20 mei: Het Rijk eist dit jaar alle wol van den eerstvolgende scheer der schapen voor het leger.

- De heer H. Franssen is geslaagd voor het examen van onderwijzer.

- Onze plaatsgenoot G. Wortel is bekroond met een zilveren medaille op de gehouden huisvlijttentoonstelling te Baarn.

- De heer J. Makker is herkozen tot Heemraad. (Hilversumsche Courant)

27 mei: De heer H. Frantsen jr., die kortelings slaagde voor het acte examen Lager Onderwijs, is thans benoemd tot tijdelijk onderwijzer te Werkhoven. (Hilversumsche Courant)

10 juni: Het verrichten van werkzaamheden aan het Gemeentehuis is gegund aan de laagste inschrijver, de heer H. van Klooster voor f. 568,= (Hilversumsche Courant)

24 juni: De heer W. van 't Klooster is herkozen als lid der Provinciale Staten, district Amersfoort. (Hilversumsche Courant)

22 juli: De heer H. Frantsen is benoemd tot onderwijzer te Utrecht aan een school voor achterlijke kinderen. (Hilversumsche Courant)

29 juli: Donderdagmorgen had tussen Laren en hier een auto-ongeluk plaats, waarbij de 66-jarige Jan Hilhorst om het leven kwam. (Hilversumsche Courant)

2 augustus: mej. J. Starckenburg is geslaagd voor examen Engels L.O. (Het Centrum)

5 augustus: De Heer R. Franssen staat op de voordracht van onderwijzer aan de Openbare school aan het Ondiep te Utrecht.

- De Heer J. van Woudenberg is thans als tijdelijk voorzitter van het Waterschap Eemnes werkzaam. (Hilversumsche Courant)

Door de firma Hordijk worden de wieken verwijderd van de korenmolen aan de Molenweg. De laatste korenmolenaar, die de windmolen nog gebruikt heeft, Willem Pas (*1836), is dit jaar op 80-jarige leeftijd overleden (HKE, jrg. 7, 1985, blz. 124).

De Centrale Spaarbank, onderdeel van de R.K. Werkliedenvereniging gaat in Eemnes van start.

12 augustus: De heer R. Frantsen is te Utrecht geslaagd voor de hoofdakte. (Hilversumsche Courant)

De kunstschilder Chris Beekman komt vanuit Den Haag in Eemnes te wonen. Hij is bekend geworden binnen een groep geometrisch abstract georiënteerde kunstenaars (Bart van der Leek, Peter Alma, Piet Mondriaan). Zijn schilderijen "Drie figuren met handkar" (1917), "Gezichten" (1918) en tekening "Vorstudie voor een kop" (ca 1918) zijn in Singer te Laren. Ds. Adriaan Renier van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten gaat met emeritaat.

23 september: Bij onderhandse aanbesteding is aan H. Eggenkamp, timmerman alhier, door het bestuur van het Waterschap Eemnes gegund het herstellen van duikers in de Wakkerendijk en enige werkzaamheden aan de Zuiderzee en de Eem voor f. 142,=

R. van Wijk nam het opsloten van de Radesloot aan voor f. 37,=

- Door de afd. Eemnes van de Chr. Nat. Werkmansbond werd met algemene stemmen tot erevoorzitter benoemd, D.H.H. Yzonides te Eemnes-Binnen, die deze benoeming heeft aangenomen. (Hilversumsche Courant)

30 september: Bij Kon. besluit zijn benoemd in het bestuur van het Waterschap Eemnes tot voorzitter de heer J. van 't Klooster en tot Heemraden den heren J. Prinsen, G. Hilhorst (de oudste), H. van Wegen en J. van Woudenberg, allen uit Eemnes.

- Als correspondent voor de intercommunicale arbeidsbemiddeling treedt voor dezen Gemeente op de heer W. van Klooster. (Hilversumsche Courant)

7 oktober: De Raadsleden W.Eek, P. van Klooster en M. Seldenrijk zijn benoemd in de levensmiddelencommissie alhier. Besloten werd een ambtenaar aan te stellen, belast met de administratie van de distributie. (Hilversumsche Courant; AE Bnr 1005, 1276-1287)

14 oktober: Voor het tijdvak van 4 oktober tot 1 april is door de Minister van Landbouw den heer H. Franken uit Eemnes benoemd tot leraar aan de Rijks Landbouwwinterschool te Utrecht. (Hilversumsche Courant)

15 oktober: pater Emidius Hilhorst, zoon van bakker Hilhorst aan de Kerkstraat, doet zijn eerste H. Mis in de parochiekerk. Drie jaar later gaat hij als missionaris naar Brazilië, waar hij al na 4 jaar komt te overlijden. (boekje van Prof. Dr. Titus Brandsma: P. Emidius Hilhorst, ord. carm.; een voorbeeldig Nederlandsch missionaris, Oss 1925)

15 november: Zaterdagochtend is den grote schuur van de landbouwer De Bruin te Eemnes tot aan de grond afgebrand. Een paard met al het pluimvee kwamen in de vlammen om. De nabij staande boerderij werd behouden, dankzij vele rappe handen. Oorzaak onbekend.

(Hilversumsche Courant; HKE, jrg. 15, 1993, blz. 125, 136)

25 november: De waterstand van de Eem is zo laag dat geen enkel schip van Amsterdam naar Amersfoort of omgekeerd de reis durft te aanvaarden. Ook de beurtschipper van hier op Amsterdam heeft met zijn 2 schepen gedwongen rust moeten nemen. Met verlangen wordt door de schippers naar spoedige verandering uitgezien. (Hilversumsche Courant)

1917

1436 inwoners (Adresboek)

13 januari: Wegens het druk verkeer op de straatweg zijn reeds langen tijd besprekingen gaande om de weg zoo mogelijk tot 9 m. te verbreden. In het plan ligt de Wakkerendijk te verplaatsen naar de zijde van de zeepolder, een kostbaar werk. Reeds zijn opmetingen gedaan. (Hilversumsche Courant)

20 januari: De heren W.Eek en I.Makker alhier zijn herkozen tot bestuursleden van de plaatselijke afdeling van de Boerenbond. (Hilversumsche Courant)

20 februari: Vanwege de rantsoenering worden distributiekaarten aan de gezinshoofden uitgereikt. Van toepassing voor: aardappelen, bruine bonen en erwten, vet, rijst, gort en havermout, varkensvlees en zeep. De personen, die hun bonnen voor brood niet hebben ingeleverd, krijgen geen nieuw bonnen voor levensmiddelen. Ook steenkool is op de bon (Larensch Nieuwsblad 24-02) De directeur van het Levensmiddelenbureau wordt door de burgemeester benoemd tot tijdelijk ambtenaar, belast met de distributie van levensmiddelen. Het levensmiddelenbureau wordt in 1919 weer opgeheven (AE Bnr 1005, 783 en 786).

februari: wegens een tekort aan brandstoffen is de bewaar- en naaischool van de zusters gesloten. Op maandag 19 maart, 4 weken later werd, na aanvoer van kolen, de bewaarschool weer geopend. (Larensch Nieuwsblad 10-2,10-3 en 23-3)

14 maart: de beurtschipper van Baarn en Eemnes moest vanwege het vele ijs voor Muiderberg zijn reis naar Amsterdam afbreken en weer terugkeren. (Het Centrum 17-03) Op dinsdag werd door de beurtschipper van Amersfoort het ijs gebroken. De Eemnesser schipper gaat het weer proberen. (Larensch Nieuwsblad 17-03)

14 maart: steeds meer bomen verdwijnen, ook in Eemnes, om plaats te maken voor grond t.b.v. aardappelen en peulvruchten i.v.m. de grote behoefte aan voedingsmiddelen (Het Centrum)

19 maart: palingvisser T. Roodhart vond in zijn fuiken een visotter, die meer dan 1 meter lang was en 9 kg woog. Bij verkoop bracht het dier f 15 op. (Larensch Nieuwsblad 23-03)

23 maart: Molenaar W.Pas heeft bonkaarten uitgereikt om in april en mei regeringspluimveevoer te distribueren. (Larensch Nieuwsblad 23-03)

1 juni: Dr. J. de Casparis krijgt ontslag als gemeentearst vanwege vertrek naar Hazerswoude (Larensch Nieuwsblad 7-4 en 19-5).

Op de hoek van de Rijksstraatweg vestigt zich de eerste slager: S.v.d.Burg uit Laren (Larensch Nieuwsblad 28-4). Een jaar later verplaatst hij zijn winkel naar een plek achter het gemeentehuis achter de veldwachterwoning (Larensch Nieuwsblad 6-4-1918).

15 april: in de katholieke kerk wordt een propagandadag gehouden voor de drankbestrijding: 29 vrouwen en meisjes treden toe tot de nieuwe afdeling van de Mariavereniging, 20 mannen tot de nieuwe afdeling van het Kruisverbond (een geheelonthouder en 19 afschaffers). (Het Centrum 17-04)

Ds. Wybe Zijlstra uit Groot-Amers doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1919 vertrekt hij naar Neerlangbroek.

4 augustus: Bejaardentehuis St. Dominicus voor de Belgische vluchtelingen opgericht, gehuisvest op Wakkerendijk 44. Leiding: bakker Verdonk uit Brugge met zijn vrouw. (Th. van den Brink: De Belgen in Nederland, "Futura" Leiden 1918; HKE, jrg. 15, 1993, blz. 64; jrg. 23, 2001, blz. 89).

11 augustus: De brigadiertitular bij de Rijksveldwacht W. van Apeldoorn is de Medaille van Verdienste uitgereikt wegens beleidsvol optreden bij de watersnood van 1916 (Larensch Nieuwsblad 11-8)

15 augustus: pastoor W.L.M. Wentholt is 25 jaar priester. (Het Centrum 30-12)

7 september: Het hoofd van de schol met de Bijbel heeft te weinig traktement. Het was al een keer met f 125 verhoogd door de kerkvoogden. Dit jaar zal het voor één keer met f 250 worden verhoogd. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

8 september: ook de Onderlinge Brandverzekering van Eemnes komt op tegen de plannen van het Ministerie om de plaatselijke regelingen op te heffen en er een Staatsregeling voor te treffen. (Het Centrum 30-6)

2 oktober: het besluit van de kerkenraad van 7 september wordt weer ingetrokken. De jaarlijkse verhoging wordt f 150 (f 75 per half jaar) (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

november: het herhalingsonderwijs op dinsdag en vrijdagavond van 6.30 – 8.30 uur is bij de Zusters weer gestart en wordt door een Baarnse onderwijzer aan 20 leerlingen gegeven (Larensch Nieuwsblad 10-11)

november: de Jongelingenvereniging op Gereformeerde grondslag "Timothëus" wordt opgericht. (Adresboek)

november: Chr. kiesvereniging opgericht.

13 december: Een verlaten luchtschip, op drift geraakt, komt op het dak van bakker Heek vast te zitten. Militairen uit Naarden, Craïlo en Soesterberg ruimen dit dezelfde middag nog op. Er waren mitrailleurs en brandbommen aanboord. De kapot getrokken telefoondraden en elektriciteitsdraden werden die middag gerepareerd. 4 Inzittenden waren eerder bij Poortugal uitgestapt, waarbij er één zijn been brak; zij werden in Den Haag geïnterneerd (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 58; jrg. 24, 2002, blz. 112; Het Centrum 14-12; Het Volk 15-12).

Het huis van J. Mol in Eemnes-Buiten is geheel uitgebrand (Larensch Nieuwsblad 22-12).

Weggetje naar Blaricum door de Noordpolder te Veen door G. Rigter verhard ("het veentje", nu de Stachouwerweg). Tot 1973 werd er tol geheven (het "tolletje"). Rijkswaterstaat kocht in dat jaar de weg.

1918

1447 inwoners (Adresboek)

Het "heerlijke" jachtrecht van het koninklijk huis staat ter discussie in het bos, dat de diaconie van de Herv. Kerk van Buitendijk bezit nabij Laren.

11 en 15 maart: In de vergadering van de kerkenraad van Buitendijk wordt vastgesteld, dat de bijdrage voor de school op f 450 wordt vastgesteld voor het voorafgaande en het komende jaar. (Herv. kerk Buitendijk, notulen)

april: R.K. kiesvereniging opgericht.

2 mei: in hotel "Groeneveld" zal een boerderij, gelegen aan de Wakkerendijk, met ruim 21 ha grond van de erven van de heer G.C. Smit geveild worden. (Het Centrum 6 en 20-4)

1 juli: D. van Hoepen wordt benoemd tot gemeentesecretaris van Eemnes

28 oktober: de gemeente zal de vroegere onderwijzerswoning bij de voormalige openbare school gaan verhuren.

De inspecteur voor het onderwijs staat achter de start van een nieuwe jongensschool, omdat hij vindt, dat de oudere jongens beter niet bij vrouwelijke religieuzen in de klas kunnen zitten. (H. Hartschool) Bovendien vindt hij de lokalen te klein.

oktober/november: De Spaanse griep heerst ook in Eemnes. Aangezien Eemnes zelf geen arts heeft, moet geneeskundige hulp van elders worden verkregen (Larensch Nieuwsblad 2-11)
Burgerwacht landstorm opgericht. Gepubliceerd in Staatsblad no. 100. Dhr. B. Groen geeft iedere vrijdagavond om 19 uur theorie over het geweer in de oude openbare school. (Larensch Nieuwsblad 7-12 en 25-1-1919; Adresboek).

1919

1440 inwoners (Adresboek)

Ambachtsvrouw A.J. van Citters - van Naamen van Eemnes overlijdt. Haar man, jhr. Schelto van Citters is haar erfgenaam.

februari: de consul-generaal van België laat bekend maken aan de vluchtelingen in Eemnes, dat zij voor terugkeer naar hun land zich kunnen aanmelden in het Amersfoortse stadhuis (Larensch Nieuwsblad 22-2)

Muziekvereniging "De Eendracht" opgericht.

april: het oude tolhuis is door het rijk voor sloop verkocht (Larensch Nieuwsblad 19-4).

1 mei: RK Jongensschool (Mariaschool) begonnen in het gebouw van de voormalige openbare school van Buitendijk onder leiding van H.A. Geerars.

9 mei: er wordt een afdeling van de Burgerwacht opgericht. In 1920 wordt Bertus Groen hiervan de commandant. Er zijn een tiental betaalde leden.

Ds. Wybe Zijlstra van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Neerlangbroek.

De in 1887 geboren te Schiedam geboren kunstschilder Willem Frederik Noordijk vestigt zich in Eemnes. Op Laarderweg 110B heeft hij zijn woonhuis en atelier. In de jaren zestig overlijdt hij.

30 juni: aan de Universiteit van Utrecht wordt W.M.A. Weijtens doctor in de Rechtswetenschap. (NRC 30-6)

23 juli: onbekenden hebben bij P. Stoutenburg in Eemnes-Binnen 2 stel paardentuigen, wagentouwen en een deken gestolen ter waarde van zo'n f 80. (Larensch Nieuwsblad 26-7)

24 juli: boer W. uit Bennekom is zijn hooi met een vrachtauto komen halen; zover hebben de Eemnesser boeren het nog niet gebracht! (Larensch Nieuwsblad 26-7)

De kinderen van klas 4, 5 en 6 van de H. Hartschool hebben onder leiding van een viertal zusters een uitstapje gemaakt naar Muiderberg. De Gooise Stoomtram bracht de kinderen 's avonds weer naar Laren, vanwaar men opgewekt terugwandelde naar Eemnes. (Larensch Nieuwsblad 26-7)

juli: Het bestuur van de pas opgerichte r.k. toneelvereniging bestaat uit Th. van der Wardt, D. van der Messe en B. Groen. (Larensch Nieuwsblad 26-7)

Er wordt een afdeling van de "Gregoriusvereniging" (r.k. zangers) opgericht.

24 september: Door het waterschap is aanbesteed het herstellen van de dukers of heulen in de Wakkerendijk ((B. Blom Tzn voor f 950) en het vernieuwen van de beschoeiing langs de Zuiderzee (J. Ruizendaal C.zn voor f 623). Voor het verhogen en verzwaren van de Wakkerendijk is men met bijna alle aanliggende landeigenaren accoord.

27 september: bij voldoende deelname zal er door dhr. C.F.J. Willemans van de Mariaschool, die onlangs in Wageningen slaagde voor de akte tuinbouw, een winterlandbouw cursus worden georganiseerd voor leerlingen vanaf 15 jaar. (Larensch Nieuwsblad 27-9)

oktober: De Britse regering verleent door bemiddeling van de Minister van Buitenlandse Zaken aan J. Heek schadevergoeding voor de schade door de afgedreven Frans-Engelse stuurballon C 26 in de morgen van 13 dec. 1917 (Larensch Nieuwsblad 25-10; Het Centrum 31-10)

oktober: De straatverlichting, die door oorlogsomstandigheden werd uitgeschakeld, brandt weer (Larensch Nieuwsblad 25-10).

4 oktober: start van de landbouwlessen o.l.v. C. Willeman, onderwijzer op de Mariaschool. Drie keer per week van 18 tot 20.30 u. (Larensch Nieuwsblad 4-10)

4 november: in het koffiehuis "Het Roode Kruis" zullen twee boerenhofsteden met ongeveer 8,5 en 7,9 ha grond, gelegen aan de Wakkerendijk geveild worden. (Het Centrum 30-10)

12 november: pater Emidius Hilhorst vertrekt naar Brazilië (Larensch Nieuwsblad 25-10).

25 december: Wakkerendijk 13 van de fam. Mol brandt 's avonds geheel af (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 126, 137)

1920

Eemnes telt 1438 inwoners (Adresboek)

1 januari: er wordt een contract gesloten tussen de zusters Franciscanessen van Heythuysen en de r.k. Parochie.

februari: naar aanleiding van een besluit van de Provinciale Staten om een sluis te bouwen bij Eembrugge hebben veel inwoners van Eembrugge en Eemnes zich tot de minister van Waterstaat gewend, om dit te voorkomen. Men vreest een opstuwning van het zeewater, waardoor overstromingen het gevolg zullen zijn. Men ziet liever een sluis aan de mond van de Eem met gelijktijd een ophoging van de zeedijk van eind Eemnes naar de mond van de Eem. (Het Vaderland 5-2)

maart: De Gooiergracht is toegewezen aan de diverse aanliggende gemeenten. Stad en Lande heeft van zijn aanspraken afgezien. Jarenlang was er twist over het onderhoud i.v.m. de vervuiling en overstromingen van de driesten bij hoog water (Larensch Nieuwsblad 6-3).

6 maart: Boerderij van de fam. Elders (Wakkerendijk 176) brandt geheel af (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 126, 137; Larensch Nieuwsblad 13-3)

29 maart: 42 Oostenrijkse kinderen zijn in Eemnes aangekomen. Een commissie belast met de zorg van de Weense kinderen collecteert om noodzakelijke kleding voor de kinderen aan te kunnen schaffen. In december kwam er opnieuw een groep (Larensch Nieuwsblad 13 en 20-3; 24-12) evenals in het volgende jaar (Larensch Nieuwsblad 1-10-21)

Het r.k. kerkbestuur heeft de voormalige woning van de heer A. Kreuzen met de oude school aan de rijksstraatweg aangekocht om in de toekomst hierin de r.k. Jongensschool en het Patronaat onder te brengen (Larensch Nieuwsblad 20-3; AE Bnr 1005, 553).

maart: vanaf de preekstoel deelt de pastoor mee, dat er per huis zal worden nagegaan welke jongens in tijd van nood de wapens kunnen hanteren ter versterking van de Burgerwacht. De veldwachter W. van Apeldoorn wordt in Amerongen gedetacheerd in verband met de verscherpte bewaking van de Duitse keizer (Larensch Nieuwsblad 27-3).

Plan om de haven van Hilversum met de Eem te verbinden (HKE, jrg 3, 1981, blz. 7).

Verhoging en verzwaring van de Wakkerendijk door het Waterschap (Larensch Nieuwsblad 14-2 en 29-11).

De aanleg van een elektrisch gemaal is voor f 63.000 gegund aan de laagste inschrijver: dhr. Pannevis en Zn, machinefabriek "Hoogelande" te Utrecht

Aanleg van de weegbrug tot 5000 kg (aan de Wakkerendijk t.o. de Waag), aangeschaft door Dirk Bieshaar en A. van Stoutenburg. (HKE, jrg. 9, 1987, blz. 119)

15 februari en 8 april: Bespreking ter oprichting van een onafhankelijke vereniging Wijkverpleging. Een commissie, met daarin dr. K.F.A. Lommel en dr. H.Th.R. Holtmann te Laren bereiden dit voor (Larensch Nieuwsblad 10 en 24-4 en 22-5; Hervé Jamin: 125 Jaar Thuiszorg...blz. 133). De wijkverpleging voor de hele gemeente Eemnes gaat van start. De

wijkzuster (zuster Franciscanes), die elke middag van 2-3 uur spreekuur houdt in het pas door de r.k. kerkbestuur gekochte huis B 55, verpleegt zowel protestanten als katholieken. Zij bezoekt hen lopend omdat zij als non niet mag fietsen. Na afsplitsing van een "protestantse" tak ("het Groene Kruis") gaat deze wijkverpleging als "het Wit-Gele Kruis" door. (Adresboek mei: de voetbalvereniging EVV te Binnendijk wist haar eerste match tegen LFC 3 uit Laren met gelijkspel te beëindigen. De Soester Footballclub werd zondag met 7-3 verslagen. Op woensdagavond werd er een match tegen EFC gespeeld: de thuisclub won met 1-0 (Larensch Nieuwsblad 8 en 22-5).

Op veel boerderijen heerst mond- en klauwzeer (Larensch Nieuwsblad 29-5).

6 juli: R.K. zangkoor officieel opgericht.

26 augustus: door overvloedige regenval staan tal van weilanden in de polder gedeeltelijk blank. (Het Centrum)

september: "tot serieuze uitvoering en handhaving der op 25 Juni l.l. in werking getreden plaatselijke verordening ter regeling van het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen, heeft het gemeentebestuur thans een tweetal tijdmeters ten dienste van de politie gesteld." (Larensch Nieuwsblad 4-9)

oktober: het Waterschap verkoopt bij inschrijving een stoommachine, twee schepraden, twee stoomketels met toebehoren; het geheel vormend de complete bemaling, zoals deze in het gemaal aanwezig is. Inschrijvingen uiterlijk de 20^e bij de secretaris D. van Hoepen. (Advertentie in NRC 8-10)

oktober: in de gemeenteraadszitting werd een rekest behandeld om loonsverhoging van de nachtwaker. Algemeen was men van oordeel, dat deze functie hier best kon worden opgeheven. Met 4 tegen 3 stemmen werd besloten de nachtwaker ontslag te geven. Aan B en W werd overgelaten op dit onmiddellijk of na de winter zou worden gegeven. (Het Vaderland 15-10).

4 oktober: start van de landbouwlessen o.l.v. C. Willeman, onderwijzer op de Mariaschool. Drie keer per week van 18 tot 20.30 u. (Larensch Nieuwsblad 4-10)

6 november: door de droogte van de laatste tijd is er watergebrek: de regenbakken staan leeg en het welwater is ongeschikt voor de consumptie. (Larensch Nieuwsblad 6-11)

6 november: er wordt per 1 januari achter het terrein van A. Koelwijn een nieuwe jongensschool gebouwd. Het oude voldoet niet aan de eisen en zal vermoedelijk door de gemeente worden gekocht om er een verenigingsgebouw van te maken. (Larensch Nieuwsblad 6-11)

17 november: pastoor Wentholt is op de Laarderweg door een auto aangereden. Hij was licht gewond omdat de chauffeur op het laatste moment het stuur kon wenden en daardoor met zijn auto tegen een boom belandde. De auto was zwaar beschadigd. (Het Centrum 18-11)

december: in het complex Heideland nabij Eemnes is de onderlinge Bouwvereniging Rozenkruisers Broederschap te Amsterdam begonnen met het bouwen van een vegetarisch hotel en pension voor Laren-Blaricum. (Het Vaderland 7-12). Een ander bericht luidt: de Coöperatieve Bouwvereniging Rozenkruisers Broederschap te Amsterdam is begonnen onder Eemnes op het terrein de Heide in de onmiddellijke nabijheid van Baarn en Eemnes een ziekenhuis te bouwen, dat vele en ruime lighallen en meer dan 80 kamers zal bevatten. (Het Vaderland 12-12) Uit het Utrechts Dagblad wordt geciteerd: De plannen zijn bij het gemeentebestuur ingediend voor een complex, dat één verdieping hoog is. Het zal naast de hallen en kamers ook een bibliotheek en studeervertrekken bevatten. Het geheel zal worden getooid met een roodkoperen koepel. Ook de bouw van een directiewoning en een artsenwoning is in de plannen inbegrepen. Men hoopt in het najaar van 1921 het ziekenhuis en het hotel in gebruik te kunnen nemen. Vanaf de rijksweg zal een eigen straat naar het complex leiden. (NRC 12-12)

23 november: de gemeente verkoopt aan het r.k.Kerkbestuur huis, schuur, school en terrein van de oude openbare school voor f 13.000. (Sleumer). De gemeente zal zorgen voor een nieuw schoolgebouw, wat meer landinwaarts.

Het gemeentehuis wordt deels verbouwd: een luik en een vaste trap naar de (archief)kelder.
12 december: Ds. Willem Jacob Kolkert uit Loon op Zand doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1928 vertrekt hij.

Architect W. Scheepens uit Den Haag meet voor het rijksbureau voor de Monumentenzorg in Den Haag de grote kerk op. Ook worden er foto's van de toren genomen. Dit als voorbereiding voor een restauratie (Larensch Nieuwsblad 8-1-20; AE Bnr 1005, 594).

17 december: op de Laarderweg wordt 's avonds een fietsend meisje door 2 mannen aangerand. Op haar hulpgeroep komt een Laarder agent af, die de 2 mannen kan inrekenen. (Het Vaderland 28-12).

1921

1 januari: 1505 inwoners (Adresboek)

1 januari: in de nacht wordt er bij de predikant van Eemnes-Binnen ingebroken. Spelende kinderen vinden kort daarop achter de dijk ontvreemde zilveren voorwerpen terug. (Het Vaderland 3-1)

januari: het water van de Zuiderzee staat mede door een hoge vloed tot aan de Wakkerendijk tot bij Groeneveld bij Baarn. In Eemnes-Buiten staat een aantal huisjes onder water en de kerk van Eemnes-Binnen wordt door het water omspoeld. Ook in Soest en Soestdijk, tot aan de voet van de Naald, staat het water. Er is dijkbewaking ingesteld. De kade langs de Eemnesserweg wordt versterkt. Het seinhuis van de radiodienst Blaricum-Indië is verlaten, nadat de marconist, die naar de bovenverdieping moest vluchten, door middel van een aan de paal gebonden witte doek een noodsignaal had afgegeven. Met veel moeite werd hij met een drijvend vlot gered. (Het Vaderland 19 en 20-1, NRC 20-1, Het Centrum 21-1)

18 januari: in een redactioneel artikel wordt gememoreerd, dat jaren geleden met vernietiging van het Reglement van Orde van de gemeenteraad van Eemnes op voordracht van Gedeputeerde Staten door de Kroon is bedreigd, als de bepaling, dat een raadslid kan worden verwijderd bij handtastelijkheden niet werd geschrapt. (Het Centrum)

februari: de "Rozenkruisers Broederschap" wil een vegetariershotel op de hei bouwen. De aanvoer van stenen wordt afgebroken omdat men de financiële verplichtingen niet kan nakomen. Diverse leden wonen in een houten kalkloods. Later wordt het reeds aangevoerde hout geveild (Larensch Nieuwsblad 19-2; 30-7).

7 februari: Christelijke gemengde zangvereniging "Excelsior" opgericht.

maart: er zijn ter voorkoming van de vele ongevallen met motorvoertuigen 2 waarschuwingsborden met aangifte der maximumsnelheid voor automobielen van 15 km per uur geplaatst; een bij het begin van Binnendijk en een op de Laarderweg bij de Molenbuurt (Larensch Nieuwsblad 18-9-20 en 5-3-21).

maart: er heerst mazelen en griep, vooral onder de kleinere kinderen. Er zijn in de 3^e week van maart liefst 33 kinderen in de lagere klassen van de jongensschool ziek. Twee kinderen in Eemnes zijn overleden.(Het Centrum 22-3)

2 maart: brand op perceel A 48 in Eemnes Binnen bij T. Hilhorst, G. van de Pol. Alleen het belendende huis van schoenmaker T. van Isselt kon behouden blijven. In de omgetrokken gevel uit 1738 zit een engelenkopje, waar grote historische waarde aan wordt toegekend. Men tracht dit te behouden (Larensch Nieuwsblad 5-3)

april: de bouw van de Mariaschool met gymlokaal, een ontwerp van de Amersfoortse architect Herman Kroes, wordt door het R.K. Kerkbestuur gegund aan de aannemer H. Eggenkamp voor f 59.000 (Larensch Nieuwsblad 16-4).

21 april: de eerste ooievaar arriveert weer; twee weken later is het vee in de wei, veel voer, maar nog koude nachten (Larensch Nieuwsblad 23-4 en 7-5).

Reijnier Hilhorst wordt beheerder van het postkantoor op Wakkerendijk 6, als opvolger van mej. M.E.J. Harmsen die tijdelijk houdster was nadat Johannes Harmsen, die vanaf 16 februari 1903 daar de beheerder van was en in september vorig jaar was overleden (HKE, jrg. 21, 1999, blz. 234, Larensch Nieuwsblad 25-9-20).

Gebrek aan drinkwater: al in november 1920 wordt door de heersende droogte gebrek aan drinkwater gemeld: de meeste regenbakken zijn leeg en het welwater is ongeschikt. Velen halen in Laren en Blaricum drinkwater. Een fikse regenbui geeft weer wat voorraad. Maar in september lezen we: "Om aan de heersende drinkwaternood eenigszins tegemoet te komen, zal vanwege het gemeentebestuur, bij wijze van proef, op den brandput in de Kerkstraat een pomp geplaatst worden". Met water uit Hilversum wordt de was gedaan. Men vraagt zich af of de in mobilisatietijd aangelegde militaire kranen niet van dienst kunnen zijn. Men graaft in de polder drinkwaterputten voor het vee, die later op last van de waterschap gedempt moeten worden (Larensch Nieuwsblad 14 en 28-5; 23-7; 6-8; 1-10).

18 juni: Brand in "het Roode Kruis" (herberg/koffiehuis met een rieten dak) slaat door de stevige Noordenwind over naar het Dikke Torentje (de Pieterskerk van Binnenijk). Het gebouw bevatte een koorhek uit de 16e eeuw, een doophek, preekstoel en eiken banken uit de 17e eeuw en een orgel uit 1802. De kerk is verzekerd; van de drie gezinnen naast de kerk is er een niet verzekerd. Het café met inboedel en een tiental varkens gingen verloren (Het Vaderland 19-6). Enkele stoelen, een kostbare antieke, bronzen godslamp en een met zilver beslagen bijbel zijn gered. Ook de inhoud van de brandkast was ongeschonden. (NRC 18-6; Het Centrum 20-6) De herbouw voor f 67.345 wordt z.s.m. begonnen. (HKE, jrg. 5, 1983, blz. 108, 139).

Er is een restauratie aan de kerktoren van Eemnes-Buiten. (Inv.)

2 juli: De gymnastiekzaal van de Westerschool te Baarn wordt door de gemeente Baarn voor de zondagse kerkdiensten van de Herv. Gemeente van Eemnes-Binnen ter beschikking gesteld. (Het Centrum)

6 juli: er wordt een nieuw "Zangkoor van de parochie van de H. Nicolaas Eemnes" opgericht.

18 juli: eerste steen van de Mariaschool wordt gelegd door pastoor W.L.M. Wentholt.

25 juli: de heer C.F.J. Willeman is voor het hoofdakte-examen geslaagd. (Het Vaderland)

30 juli: het r.k. kerkkoor met pastoor en hoofd der school maken een uitstapje naar Rotterdam.

eind oktober: er worden al vluchten wilde ganzen waargenomen, hetgeen op een strenge winter zou duiden (Larensch Nieuwsblad 19-10)

7 augustus: het 6-jarige jongetje W.C. is door een motorrijder overreden. Het ventje is met een schedelfactuur in het ziekenhuis opgenomen, waar hij een uur later overleed. (Het Vaderland 9-8; NRC 9-8)

16 september: het Ministerie van Onderwijs, Kunst en Wetenschappen heeft een belangrijke subsidie beschikbaar gesteld voor het herstel van de prachtige, middeleeuwse torenspits van de kerk van Eemnes-Buiten (Het Centrum)

13 oktober: het ongeveer 6-jarig zoontje van Van der Beek is door een auto van garage Messing te Baarn overreden. Het ventje is in zorgwekkende toestand naar het ziekenhuis van Baarn gebracht. De bestuurder treft geen schuld. (Het Vaderland, 13-10; Het Centrum 14-10)

15 oktober: Noordwesterstorm stuwt het zeewater hoog op, maar de dijken houden het. Veel schade omdat er nog gras gesneden was.

24 oktober: vanmorgen vroeg om 3 uur is de polder voor de tweede maal dit jaar weer overstroomd. Met grote inspanning tot laat in de nacht is het de boeren gelukt om vee en materiaal te redden. De waterstand is nog niet zo hoog als in het voorjaar (Het Vaderland, Het Centrum 25-10)

29 oktober: opnieuw is een groot deel van de polder door een N.W. storm onder water gezet. Het waterpeil van de Eem is een meter gewassen en ook in de polder staat het water hoger dan anders. (Het Vaderland 31-10)

6 november: overstromingsgevaar door storm en hoog water. Het water staat 15 cm onder het peil van 1916. 's Nachts om 3 uur draaide de wind van WNW naar NW, tussen 4 en 5 uur stond het water tot aan de kruin van de Wakkerendijk en spoelde het water over de weg. In een twintigtal woningen achter de dijk stond het water 1.50 meter hoog en dreef het huisraad, kleding, brandhout en hooi in het water. De bewoners werden met bootjes uit hun huizen gered. Omdat een aantal duikers defect zijn, liep ook land aan de overzijde onder water. Door doorbraak van de Eemnesserdijk te Baarn rond 5.30 uur liep de Bunschoter polder onder en zakte het water (Larensch Nieuwsblad 12-11, Het Vaderland 7-11, Het Centrum 8-11)

medio november: nieuwe Mariaschool aan de Kerkstraat (later Jhr. Roëll-laan) wordt in gebruik genomen. (HKE, jrg. 3, 1981, blz. 64).

30 november: de Eem is dichtgevroren, zodat de vrachtdienst op Amsterdam is gestaakt. (Het Vaderland 30-11)

12 december: de officiële opening van de Mariaschool.

19 december: W. van 't Klooster is kandidaat op de lijst van de kieskring. (Het Centrum)

29 december: diefstal bij ds. Ynzonides en de heer Groen (Het Centrum 2-1)

1922

1584 inwoners (Adresboek)

2 januari: een aantal zilveren voorwerpen, donderdag 29 dec. Bij ds Ynzonides ontvreemd, wordt door spelende kinderen achter de dijk teruggevonden. (Het Vaderland 3-1)

4 januari: door hoog water zijn de Meentpolder en de Maten weer overstroomd (Het Centrum)

februari: er heerst de kippencholera, waardoor reeds honderden jonge hennen zijn overleden.

Oudere kippen schijnt het niet te deren. (Het Vaderland 1-3)

1 maart: De uitvaartcoöperatie "St. Barbara" wordt opgericht.

29 april: op de algemene vergadering van de Bond van R.K. Kiesverenigingen in de Rijkskieskring Utrecht komt het voorstel uit Eemnes ter sprake om de zomertijd af te schaffen. (Het Centrum 21-4)

27 mei: De fanfare "De Eendracht" o.l.v. E. Mooy haalt tijdens een concours in de 3^e afd. Fanfare een bronzen madaille.

28 mei: (vrijdag) de herbouwde Pieterskerk van Eemnes-Binnen wordt weer in gebruik genomen. Bij de inwijdingsplechtigheid door ds. Ynzonides waren naast vele plaatselijke autoriteiten, de ambachtsheer Van Citters, vertegenwoordigers van kerkbesturen rondom en een vertegenwoordiger van de Koningin-moeder aanwezig.

Het (kerkelijk) benoemingsrecht door de ambachtsheer Jhr. Schelto van Citters is bij wet komen te vervallen.

30 juni: Pastoor W.L.M. Wentholt vertrekt naar Kampen; Bernardus Joseph Maria Müter volgt hem op (tot +1947).

26 juli: op de Laarderweg rijdt 's avonds om half elf een militair met zijn motor tegen een langs de weg geparkeerde boerenwagen. Hij wordt naar het ziekenhuis in Laren vervoerd. (Het Centrum 29-7)

1 augustus: de kinderen van klas 4 t/m 7 van de R.K. meisjesschool maken een schoolreisje naar Nijmegen. (Gooi- en Eemlander 15-7)

23 oktober: er zijn in Eemnes 50 katholieke jongens van 13-18 jaar, waarvan er 13 zijn aangesloten bij het r.k. patronaat (uit het jaarverslag van Bond van Patronaten in het Aartsbisdom Utrecht) (Het Centrum)

7 december: Overstroming van de polder in Eemnes tot aan Baarn. (Het Vaderland)

De wijkzuster (zuster Franciscanes) krijgt toestemming haar zieken en bejaarden per fiets te bezoeken!

3 november: faillissement van J. van Hengel, kandelsagent te Eemnes-Buiten. (Het Vaderland)

11 december: op last van de deurwaarder worden er enige meubels uit het faillissement van J. van Hengel, handelsagent, verkocht in verkooplokaal "Lichte Gaard" te Utrecht. (Het Centrum 9-12)

Het waterschap huurt tegen een jaarlijkse vergoeding het gebruik van de raadszaal en nevenvertrek en een deel van de kelder voor het archief.

1923

1652 inwoners (Adresboek)

8 januari: W. van 't Klooster staat op de kieslijst van het R.K. kiescollege voor de Provinciale Staten. (Het Centrum 20-12-1922 en 8-1-1923)

24 januari: De 47-jarige Meinsje Elders, getrouwd met Jan Hilhorst, komt bij het opstappen op de Gooise Tram te Blaricum zo te vallen, dat zij door de wielen wordt gegrepen en overlijdt. Zij woonde op Meentweg 123 en liet man en 2 kinderen achter (HKE, jrg. 11, 1989, blz. 140; In het spoor v/d Gooische Tram, 160; Het Vaderland; Het Centrum 25-1)

31 januari: faillissement van A.L. Wiertz, schilder in Eemnes-Buiten. (Het Vaderland)

Elektrisch gemaal in gebruik genomen. Capaciteit: 173 m³ per minuut.

27 februari: de haven van Eemnes is voor zowel zeil- als stoomschepen heropend. Het ijs is verdwenen. De havenlichten werken weer. (Het Centrum)

maart: dokter Th. C. Gribling vestigt zich als huisarts in Blaricum (Torenlaan). Hij heeft zijn praktijk in Laren, Blaricum en Eemnes.

april: de sparren ten noorden van de drukke rijksstraatweg Laren-Eemnes (Laarderweg) zullen op last van Waterstaat worden omgehakt om plaats te maken voor een voetpad. De krant meldt dit onder het kopje: Voortgezette verwoesting. (Het Vaderland 13-4)

1 mei: het is verboden om geveld of opgestapeld naalddhout te laten liggen in de Utrechtse en Gooise bosgebieden. (Het Centrum)

18 mei: In Nederland wordt opnieuw per 1 juni de zomertijd ingevoerd (1916 voor het eerst). Gemeenteraadslid A. de Bruijn vraagt in een Raadsvergadering aan de burgemeester namens de landbouwers of de gemeenteklokken de bestaande tijd kunnen houden. De Burgemeester antwoordt ontkennend.

Het probleem van gezond en zuiver drinkwater komt op de gemeentelijke agenda. (AE Bnr 1005, 1138-1142)

22 mei: Op het concours van de Geniemuziek te Utrecht haalt de fanfare "De Eendracht" o.l.v. dirigent E. Mooy in de 2^e afd. Fanfare een eerste prijs. Daarvoor hadden de leden het verplichte muziekstuk "Jeanne de Navarre", een fantasiestuk van F. Mourque gespeeld (op 20 februari vastgesteld). (Het Centrum 20-2 en 22-5)

14 juni: de Raad van State behandelt een beroep tegen het Waterschap over haar besluit van 22 januari om de Heinellenpolder te gaan bemalen. De kosten worden verhaald op de eigenaren. Jhr. A.M.A.J. Roëll, een van de bezwaarden, zou gedurende 10 jaar daar f 1.50 per jaar moeten betalen. De dijkgraaf meldt dat de schade bij niet bemalen aanzienlijk is.

Uitspraak volgt later. (NRC 14-6; Het Vaderland 15-6)

medio: men bouwt drie windwatermoleninstallaties aan de Meentweg. De totale kosten bedragen f 24.445. Eind van het jaar worden ze in gebruik genomen. (HKE, afl. 1, maart 2006, blz. 34-45)

6 juli: De Eerste Baarnsche Motor Omnibusonderneming (directeur J. v.d. Putten, Veldstraat 4 te Baarn) wijzigt met ingang van vandaag haar dienstregeling Baarn-Hilversum v.v. over Eemnes en Laren. De 20-persoons bus rijdt 6 keer per dag. Kosten: van Baarn naar Eemnes (Raadhuis) 30 cent, vandaar naar Hilversum 35 cent. (Het Centrum 4-7)

8 juli: Overleden op 63-jarige leeftijd is de heer W. van 't Klooster, gemeenteontvanger, lid van de Provinciale Staten van Utrecht, kassier van de Boerenleenbank. (Het Centrum 9-7, NRC 10-7)

31 juli: het faillissement van H.L. Wiertz, kunstschilder, wordt opgeheven. (Het Vaderland)

4 augustus: de gemeenteraad verleent aan koningin-moeder, prinses Emma het jachtrecht op enige percelen aan de buitenvaart (jaarlijks tot aan 1936) (HKE, afl. 3, okt. 1979, blz. 16).

6 september: Er wordt een groot feest gevierd b.g.v. het zilveren regeringsjubileum van koningin Wilhelmina. Men houdt een grote optocht met diverse praalwagens over de Wakkerendijk, waarbij diverse beroepen worden uitgebeeld.

24 augustus: faillissement van Jan Perier, losse arbeider van beroep. (NRC)

26 september: in "Het Katholiek Weekblad" wordt voor de provincie Utrecht de balans opgemaakt van het aantal katholieke burgemeesters in deze provincie. In 1912 publiceerde Het Centrum op 21 augustus een vergelijkend overzicht. Er hadden toen 4 van de 72 gemeenten een katholieke burgemeester. In 1923 zijn er 11 van de 72 gemeenten (42 burgemeestersplaatsen vanwege combinaties) voor katholieken beschikbaar. In de provincie is dan omstreeks 1/3 deel van de bevolking katholiek. Ook Eemnes behoort tot de groep waar een katholieke burgemeester gaat komen. (Het Centrum 26-9)

1 oktober: een Juncker postvliegtuig DZ 34 maakt ten gevolge van de mist een noodlanding in de Buitendijkse polder, waarbij het in een sloot belandt en over de kop slaat en de propeller afbreekt. Niemand raakt gewond: post en de 2 Amerikaanse passagiers worden afgevoerd en het vliegtuig een dag later gedemonteerd. (HKE, jrg. 25, 2003, blz. 69; Het Vaderland 2-10; Het Centrum 3-10).

12 oktober: D. Mol wordt gekozen als arbeider/lid van de commissie van Scheidslieden te Amsterdam in het kader van de ongevallenwet Land- en Tuinbouw van 1922. (NRC)

10 november: twee Harderwijker visserschepen hebben de uit Eemnes vertrokken en ten gevolge van de storm stuurloos geraakte ijzeren tjalk "De Jonge Andries" op sleeptouw genomen en de haven van Lemmer binnen gebracht. (Het Centrum)

november: een groot aantal leden heeft zich afgescheiden van de Hervormde gemeente van Eemnes-Buiten en een Evangelisatie opgericht. De bijeenkomsten worden geleid door J.W. Hagen uit 's-Graveland. Al eerder, in de tijd van ds. W. Zijlstra waren er problemen, toen diens voorganger de emerituspredikant ds. A. Renier tegen hem kwam preken en er allerlei kwesties ontstonden. Kerkenraadsleden bedankten steeds na korte tijd voor de eer en het klassikaal bestuur van Amersfoort is in de zaak gemengd. Overigens wordt het "grote aantal" in een krantencommentaar gerelativeerd: de gemeente telt 400 lidmaten (inclusief kinderen); in 1911 bedroeg het aantal stemgerechtigden (geen vrouwen) 102. (NRC 7-12)

12 december: de kerkvoogdij (en niet de kerkenraad) van de Hervormde Gemeente van Eemnes-Buiten houdt een stemming onder de lidmaten over de vraag, of functionarissen, die niet trouw naar de kerk komen, uit hun ambt mogen worden gezet. Bovendien of alleen de getrouwe kerkgangers mogen kiezen en mogen worden gekozen tot bijzonder ambten. Op 12 december worden de stembiljetten uitgereikt en op 14 december kunnen ze in de consistoriekamer weer worden ingeleverd. (NRC 16-12)

20 december: de heer J. Hagen vraagt in de raadsvergadering of de burgemeester volgens de gemeentewet de godsdienstoefeningen in De Lindeboom, waar J. Ruizendaal Gz de herbergier is, niet moet verbieden. De burgemeester verklaart dat dit z.i. niet mogelijk is. (Verslag raadsvergadering)

22 december: het faillissement wordt uitgesproken van J. Perier.

1924

1715 inwoners (Adresboek)

15 februari: de scheepvaart op de Eem is vanwege het ijs gestremd. (Het Centrum 16-2)

20 februari: het ijs op de Zuiderzee is gaan kruien. Bij Eemnes bevinden zich ijsbergen van 3 à 4 meter hoog. Hier en daar worden er schotsen over de Gooise zomerkade gestuwd. Er zitten nog twee schepen vast in het ijs. (Het Centrum 21-2)

28 juni: Jan Thiel, die aan de Laarderweg 60 een snoepwinkel (De Markthal) had, was met zijn waar naar de markt in zijn geboorteplaats Bussum geweest. Op de terugweg raakte hij

met zijn transportfiets bij de tegenwoordige Stichtse Hof de Gooise tram en viel. Zijn rechterbeen kwam onder de tram en moest geamputeerd worden. Hij kreeg een houten been als prothese. (In het spoor v/d Gooische Tram, 160)

1 juli: Een klerk van de Rijksbelastingen, van G., fietste met een tas geld van Eemnes naar Baarn. Ter hoogte van het fietspad naar Laren werd hij van zijn fiets getrokken. Van G. deed alsof hij een revolver bij zich had, waardoor de overvaller er vandoor ging. (Het Vaderland)

14 juli: ongeval: trap door paard en daarna door motor overreden (Het Vaderland)

23 juli: de 7-jarige Elisabeth Cozijnse liep achter een hooiwagen aan. Toen zij erachter vandaan kwam en de weg wilde oversteken werd zij door een auto gegrepen. Kort daarop is zij overleden. (Het Centrum en Het Vaderland)

26 juli: mevr./mej. J.H. van IJken is in Amsterdam geslaagd voor het diploma Nuttig Handwerken (Het Vaderland)

2 augustus: mevr./mej. J.P. Treffers behaalt in Utrecht haar hoofdakke. (NRC en Het Vaderland)

De Nationale Boeren Onderlinge opgericht.

De loterijclub "Nooit gedacht" wordt opgericht. Het clublokaal is café Eemland. (Adresboek) Verbouwing van de pastorie van de R.K. kerk. Er wordt naar ontwerp van architect H. Smit uit Laren een nieuwe serre aangebouwd.

1925

Begin van de aanleg van nieuwe wegen en woningen rond de Laarderweg: Molenweg, Streefoordlaan en Nieuweweg.

28 januari: aan G.S. van Utrecht is toestemming gevraagd om met de gemeente Baarn een regeling te mogen treffen omtrent toelating van Eemnesser leerlingen op de (openbare) Westerschool aldaar. Dit omdat het openbaar onderwijs in Eemnes is opgeheven. (NRC)

5 maart: het faillissement van dhr. H. Hagen wordt uitgesproken (Het Centrum)

27 maart: er is een wetsontwerp verschenen ter verklaring van het algemeen nut van de onteigening van gronden ter verbetering van de Rijksweg Amsterdam/Amersfoort. Vanaf Craïlo zal een nieuwe weg worden gemaakt om de steile helling (het Laarderhoogt), de bochten door Laren en het te smalle stuk door Eemnes te vervangen. (NRC 15-3; Het Vaderland 17-3)

26 april: burgemeester Rutgers van Rozenburg is opnieuw benoemd tot burgemeester van Eemnes. (Het Vaderland 25-4; NRC 26-4)

Bij de verkiezingen voor nieuwe leden van de Tweede Kamer dit jaar heeft een Eemnesser gehuwde vrouw vanwege gewetensbezwaren geweigerd haar stem uit te brengen. Er wordt proces-verbaal tegen haar opgemaakt vanwege overtreding van de Kieswet. De Kantonrechter te Amersfoort veroordeelt haar tot het betalen van 50 cent boete of een hechtenis van 1 dag.

Ook tegen het betalen van deze boete maakt zij bezwaar en geeft te kennen dan een dag in hechtenis te willen gaan. Dit wordt echter geweigerd. De deurwaarder zal beslag leggen op haar inboedel en op 1 december 1926 zal dit publiek worden verkocht. (Het Centrum 25-11)

30 juni: het provinciaal bestuur heeft prof. Visser te Delft de opdracht verleend een plan voor een drinkwaterleiding in Eemnes te maken. De gezondheidscommissie heeft namelijk het thans gebruikte drinkwater op diverse punten onderzocht en afgekeurd. (NRC)

28 juli: mevr. H. Treffers behaalt in Amsterdam het diploma Nuttig Handwerken. (NRC)

31 juli: T. Roodhart was betrokken bij een aanrijding met de Gooische Tram op het Huizerhoogt te Blaricum. Zijn veewagen werd vernield: de 2 varkens erin bleven ongedeerd. Roodhart had lichte verwondingen en het paard mankeerde niets. (In het spoor v/d Gooische Tram, 179).

3 augustus: fanfare "De Eendracht" behaalt in Nijmegen een tweede prijs. (NRC en Het Vaderland)

27 augustus: J.P. Treffers behaalt het diploma Frans L.O. (NRC en Het Vaderland)

17 september: W. Nagel uit Eemnes-Binnen behaalt het politiediploma. (NRC en Het Vaderland)

25 september: bij de gemeenteraad is een adres van 200 bezwaarders binnengekomen die tegen de aanleg van een drinkwaterleidingnet zijn. Hoofdzakelijk zijn de bezwaren van financiële aard. De heer Hagen brengt naar voren, dat het water uit veel putten in verbinding staat met de beerput en vaak stinkt. De heer Stoutenburg merkt op, dat het er soms als bier uit ziet! De Raad besluit B. en W. een krediet te verschaffen om het Prov. Waterleidingbedrijf voor Noord-Holland een onderzoek te laten doen naar de watervoorziening in Eemnes. (Het Vaderland)

27 oktober: de provincie heeft de Baarnse regeling met de buitengemeenten als Eemnes goedgekeurd over de toelating van leerlingen op de Baarnse scholen. (NRC; Het Vaderland 28-10)

Van 1925 tot 31 december 1935 reden resp. de Baarnsche Motor Onderneming, G.J.E. van Leyden te Weesp en later J. Fokken te Eemnes met een autobus een lijndienst. Met ingang van 1931 gesubsidieerd met f 300 per jaar, want in de zomermaanden was er te weinig klandizie. (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 9).

5 november: de gemeenteraad behandelt binnen tien minuten de begroting voor 1926. Zonder wijzigingen wordt deze vastgesteld. Deze curiositeit haalde de landelijke pers! (Het Vaderland 6-11)

13 november: het faillissement wordt uitgesproken over H.J. Riggeling jr. (Het Vaderland)

25 november: de polder is weer door het zeewater overstroomd. 's Avonds om half twaalf bereikte het water de hoogste stand, waarna het plotseling –vermoedelijk door dijkdoorbraak bij het haventje te Bunschoten- snel zakte. Enig vee is verdrongen. (Het Vaderland 26-11)

Bij een controle van de grenspalen bleek er een aantal verdwenen te zijn. De palen met het nummer 3, 4, 6, 8 en 17 t/m 20 moesten vervangen worden.

19 december: in opdracht van G.S. van Utrecht is er een technisch rapport uitgebracht over de drinkwatervoorziening van Eemnes. Geadviseerd wordt aan te sluiten op de Baarnse hoofdwaterleiding. In de raming wordt gerekend op 315 huisaansluitingen. Kosten: maximaal f 90.000. (Het Vaderland)

De Utrechtse Waterleiding Mij stelt voor dat de gemeente ten behoeve van de aanleg een lening aangaat van f 90.000 à 5% voor de tijd van 40 jaar. (Het Vaderland 18 en 19-12)

1926

1759 inwoners (Adresboek)

30 januari: de auto van dokter Hofman, bestuurd door zijn assistent, belandt in de heulsloot tussen Wakkerendijk 112 en 114 (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 160).

Het oude orgel (inclusief orgeltrapper) van de Hervormde kerk van Eemnes-Buiten wordt vervangen.

5 februari: het faillissement van dhr. A.J. Riggeling wordt uitgesproken. (Het Centrum)

25 februari: B. en W. hebben de Raad voorstellen doen toekomen om waterlevering door het Prov. Waternet van N.-Holland te laten geschieden. Dit is aanzienlijk goedkoper, dan de aansluiting bij de Utrechtse Waterleiding Mij. (NRC)

10 maart: ten gevolge van hevige westerstorm overstroomde de Eem. De wind draaide naar de noordwest hoek en daardoor sloeg het water van de Zuiderzee met kracht over de zomerdijk.

De polder overstroomde voor de tweede keer deze winter. (Het Vaderland 11-3)

De latere kinder-dagcamping "Agnes" aan de Goyergracht begint zijn activiteiten.

26 mei: op een kerkelijke vergadering in Utrecht wordt gemeld, dat er in 1925 in Eemnes een afdeling van de Mariabond is opgericht. (Het Centrum)

27 mei: het bestuur van Stad en Lande heeft ter bestrijding van emelten nestkastjes voor spreeuwen opgehangen. Helaas blijkt, dat de jeugd uit Eemnes een achttal nestkastje, waarvan de meeste met nesten, heeft vernield. (Het Centrum)

5 juli: G.P. Hilhorst rijdt met een voer hooi het erf op, als zijn dochtertje spelend naar buiten komt en ongemerkt onder de wielen van de wagen komt. Zij overlijdt aan de gevolgen. (Het Centrum 6-7)

Geslaagd: De dames G. van IJken en B. van IJken alhier, slaagden dezer dagen te Utrecht voor het eindexamen Mulo, diploma A. (Laarder Courant De Bel)

10 juli: de 60-jarige Soester H. van den Broek is tijdens het laden van hooi in de Eemnesser polder door de bliksem getroffen en gedood. Hij laat een gezin met 14 kinderen achter (NRC ; Het Vaderland; Het Centrum)

Het ophalen van huisvuil is verpacht (AE Bnr 1005, 1184).

20 juli: een paard voor een kar met gras slaat op hol, waardoor de voerman valt en een wiel over zijn hoofd krijgt. Zijn oor is er bijna vanaf gereden. Dr. Gribling verbindt zijn wond en hij wordt naar het ziekenhuis van Laren over gebracht (NRC 21-7)

Het Rijks Zuivelbureau te Utrecht geeft in Eemnes 2 cursussen Kaasmaken (HKE, jrg. 10, 1988, blz. 100)

Dinsdag 3 augustus: Oudheidkundige vondst: bij het herstellen van een duiker onder de Wakkerendijk nabij het rijwielpad naar Laren werd een in goede staat verkerende boogbouw van de voormalige Drakenburgergracht, uit de tijd van omstreeks 1400, blootgelegd. (Laarder Courant De Bel)

Voor opleiding tot religieuze zijn j.l. maandag een drietal jeugdige vrouwelijke ingezetenen, t.w. de dames W. Brouwer, M. Post en C. van Wijk, naar het klooster der Eerw.zusters Franciscanessen te Heythuizen vertrokken.

Hinderwet: B. en W. maken bekend, dat het verzoek van de heer Jan Heek, om in zijn bakkerij alhier een deegkneedmachine, gedreven door een elektromotor van 1 ½ PK, te mogen in bedrijf stellen, door hen is ingewilligd. (Laarder Courant De Bel)

Zaterdag 7 augustus: Nieuwe toneelvereniging: Met aanvankelijk 15 leden werd j.l. woensdagavond uit de Mariavereniging een toneelvereniging opgericht. Leidster is mej. E.Rigter-de Jong. Besloten werd voor de komende wintermaanden 2 blijsspellen, waaronder "De Hemelpoort", in studie te nemen.

Hooibroei: Bij de landbouwer P. van den Tweel te Buitendijk moest maandag een hooiberg wegens hooibroei worden leeggehaald.

Ongeluk: bij het afbreken van een oude bedstede kwam maandagmiddag de 70-jarige landbouwer C. van Wegen te Binnendijk te vallen. De man kwam zó ongelukkig terecht dat hij het rechterschouderbeen brak. Dr. H.Holtman uit Laren verleende de eerste geneeskundige hulp. (Laarder Courant De Bel)

Vrijdag 20 augustus. Cursus kaasbereiding: Donderdagmorgen werd de eindles gegeven van den cursus in kaasbereiding, georganiseerd door de afdeling "Baarn - Eemnes" van het Utrechtsch Landbouw Genootschap. Gedurende drie maanden werd de cursus gehouden op de boerderij van de heer C.J. van Bruchem te Binnendijk, die zijn bedrijf daarvoor welwillend beschikbaar stelde. 26 leerlingen namen aan de lessen deel. (Laarder Courant De Bel)

12 september: een auto-ongeluk met dodelijke afloop bij het begin van het Laarder fietspad (NRC 20-9). Het aantal ongevallen per km weglengte bedraagt dit jaar voor het baanvak Amsterdam-Laren/Eemnes 3,91 (landelijk zijn er drie baanvakken met meer ongevallen) (Het Vaderland 19-1-1928)

20 september: er wordt een onbekende drenkeling begraven. Een week later is zijn familie komen opdagen. Het bleek om de Amsterdamse kleermaker Cattules te gaan, die slecht ter been was. Waarschijnlijk is hij door duisternis misleid in het water geraakt. (NRC 16-9; Het Vaderland 28-9)

30 september: de Centrale Raad van Beroep heeft beslist, dat de Koningin-moeder de personen, die zij in dienst heeft om arbeid te verrichten als omschreven in de

Landbouwongevallenwet moet verzekeren. Dus ook de heer H.M., die in haar dienst te Baarn, Eemnes en Soest paarden houdt. (Het Vaderland)

10 oktober: door de N.W. storm zijn de uiterwaarden van de Meent- en Maatpolder bij Eemnes overstroomd; de Eem is buiten haar oevers getreden. Tot de spoorbaan Utrecht-Baarn staat alles blank. De boeren zijn de hele zondag bezig geweest het vee in veiligheid te brengen. (Het Vaderland 11-10)

Th. C. Gribling is benoemd tot gemeente-geneesheer. (AE Bnr 1005, 529)

1927

1807 inwoners (Adresboek)

R.K. Nicolaaskerk wordt verbouwd. De kerk wordt iets verlengd. Architecten: Starmans en van der Heijde. Aannemer: Eggenkamp. Het oude orgel wordt voor f 125 verkocht ; een nieuw orgel voor f 500 aangeschaft. De parochianen kerken in het Verenigingsgebouw. Waterschap Eemnes in nieuwe vorm.

12 juli: op een bespreking op het Ministerie van Waterstaat met de minister krijgen de burgemeesters van deze omgeving te horen, dat nog dit jaar de aanbesteding zal plaats vinden van het nieuwe stuk rijksweg. (NRC)

oktober: de hoofdingenieur van Rijkswaterstaat heeft de voormalige eigenaars van grond in het nieuwe tracé van de Rijksweg opgedragen dat deze gronden uiterlijk 15 april dienen te zijn geruimd. Men gaat dan met de aanleg starten. (Het Vaderland en Het Centrum 7-10)

18 oktober: bij een vergadering van de Bond van Katholieke Werliedenvereniging in het Aartsbisdom wordt gemeld, dat in 1926 de werkliedenvereniging "De Jonge Werkman" te Eemnes werd opgeheven. Maar er zijn besprekingen gaande tot "heropening". (Het Centrum)

Er wordt een jongelingenvereniging op gereformeerde grondslag "Onderzoekt de Schriften" opgericht. (Adresboek)

De Vereniging voor Chr. Nationaal Onderwijs start een Naai- en Knipcursus. (Adresboek)

29 oktober: G. Kolkert te Eemnes-Buiten slaagt voor het apothekersexamen. (NRC)

13 december: in Leiden overlijdt prof. Dr. H. Oort, hoogleraar in de Theologie aan de Leidse universiteit. Van Oort werd op 27 december 1827 te Eemnes geboren.

20 december: de Zuiderzee is dichtgevroren. Bij de kust tussen Blaricum en Eemnes zitten drie motorschepen, geladen met maïs en vet, in het ijs vast. Vrouwen en kinderen zijn zondag 18 december van boord gehaald en bij het haventje van Spakenburg aan land gezet. (Het Vaderland 20-12)

1928

1827 inwoners (Adresboek)

9 februari: bij Koninklijk Besluit is bepaald, dat de onteigening van eigendommen ten behoeve van de uitbreiding van de Rijksweg zal geschieden. (Het Vaderland en NRC 17-2)

14 maart: de gemeenteraad heeft met algemene stemmen op één na het voorstel van B. en W. om de gemeente aan te sluiten op de provinciale waterleiding van Noord Holland verworpen. (NRC 15-3)

23 maart: In het Algemeen Handelsblad staan foto's van in de verzande Eemnesser Vaart vastgelopen beurtschepen (Sleumer, Eemnes; blz. 44)

Uitbreidingsplan voor de gemeente (1928-1929) (Utrechts arch. inv. 1021 Prov. Best. Utr. no. 3933)

De romp van de oude korenmolen aan de Molenweg wordt gesloopt. (HKE, jrg. 7, 1985, blz. 124)

mei: de verlegging van de Rijksweg is aanbesteed. De laagste inschrijver was Chr. Rosendaal uit Enkhuizen (f 565.500), de hoogste de Gebrs. Hogenbirk te Laren (f 636.500). (Het Vaderland 5-5) De werkzaamheden worden gestart (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 118)

29 mei: Op een Nationaal Concours in Gouda ontvangt de heer E. Mooi van de Eemnesser fanfare "De Eendracht" een prijs in de categorie directie. (Het Centrum)

16 juni: in een bericht over de weg door Eemnes wordt gewezen op het gevaar van deze weg vooral in de hooitijd (Het Centrum)

19 juli: grote brand in opgeslagen rietschelven bij Jacob Jongerden (hoek Streefoordlaan, Laarderweg) (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 174, 178, 181)

19 september: de geheel verbouwde School met den Bijbel aan de Laarderweg wordt heropend. Architect: J. Kuiler uit Hilversum, aannemer: B. Blom Tzn. Het zevende leerjaar wordt ingevoerd.

Het posthouderschap wordt van Reijnier Hilhorst overgedragen aan de 19-jarige Alphonsina (Jo) Westerhuis, die bij haar huwelijk in 1936 het overdraagt aan haar zus 22-jarige zus Wilhelmina Westerhuis. (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 22, 112)

augustus: Ds. Willem Jacob Kolkert van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten zal naar Hierden vertrekken. (Het Vaderland 16-8; NRC 24-8)

11 september: G.S. van Noord-Holland verlenen een concessie (P.B. 60) aan G.J.E. van Leyden te Weesp voor het onderhouden van een autobusdienst van Laren via Eemnes naar Baarn tot 1 oktober 1933 (op 4 juli 1933 verlengd tot 1 oktober 1935; P.B. 54). De gemeente subsidieert deze dienst met f 300 per jaar van 1928-1933. Er was f 600 gevraagd, maar niet toegewezen (20 jan. 1930). G.S. van Utrecht hebben goedgegunstig beschikt op het verzoek van G.J.E. van Leyden te Weesp om deze autobusdienst te mogen exploiteren (NRC)

19 september: de geheel verbouwde School met den Bijbel aan de Laarderweg wordt heropend. Architect: J. Kuiler uit Hilversum, aannemer: B. Blom Tzn. Het zevende leerjaar wordt ingevoerd.

19 september: er wordt een aardappelziekte waargenomen.

22 september: op het concours hippique te Naarden wint W.C. van den Brink een prijs (NRC)

25 november: de Eemnesser polder is overstroomd. Het water stond net als in 1916 tot aan de kruin van de dijk. Het water heeft tot grote overlast in Baarn gezorgd: in de weg van Baarn naar de Eem zijn verschillende grote gaten geslagen. In Amersfoort is het water 1.25 m gestegen. De kaden staan onder water evenals de landerijen langs de Barneveldse beek. De 26^e is de storm geluwd en het water gezakt. (NRC 27-11)

december: De gemeente Eemnes zal ten behoeve van de leerlingen uit het "rijkswegkwartier" (Heidelaan) die de openbare lagere school in Laren bezoeken jaarlijks f 460 aan de gemeente Laren moeten betalen. (NRC 20-12)

1929

1858 inwoners (Adresboek)

1 januari: D. Mol is gekozen als arbeider/lid van het Comité van Scheidslieden te Amsterdam in het kader van de Land- en Tuinbouw Ongevallenwet. (NRC)

8 januari: de scheepvaart van Amersfoort, Baarn en Eemnes op Amsterdam is vanwege het ijs stopgezet. Zaterdag 5 januari passeerden de laatste nachtschepen bij Baarn. Voor de hele Zuidwal zit erg veel ijs. (Het Vaderland)

januari: Samenwerking van de brandweer van de Utrechtse gemeenten als Eemnes en andere Eemlandse gemeenten met de Gooise brandweer wordt door G.S. van Utrecht niet op prijs gesteld. Zij kunnen zich beter verbinden met de Prov. Utrechtse Brandweerbond. (Het Vaderland 24-1-1932)

Door de Herv. gemeente wordt het Groene Kruis opgericht (afsplitsing van de Vereniging Wijkverpleging). Op 15 febr. 1929 treedt zuster A. Slot in dienst als wijkzuster; op 1 mei 1930 verlaat zij Eemnes vanwege haar huwelijk in Ned. Indië. Zuster J.M. Meerkerk volgt haar m.i.v. 1 oktober op.

7 maart: Oprichting van het Wit-Gele Kruis (afsplitsing van de Vereniging Wijkverpleging) als katholieke tegenhanger van het Groene Kruis (HKE, jrg. 23, 2001, blz. 85; zie ook: Hervé Jamin: 125 jaar Thuiszorg....blz. 171).

30 maart: Op een muziekconcoers in Culemborg valt fanfare "De Eendracht" in de prijzen (Het Centrum)

12 april: in Eemnes-Buiten is Izaak Hilhorst bij het graven van een greppel rond zijn huis op een zak rogge gestoten, die daar in de oorlogsjaren verstopt was door de inmiddels overleden vorige bewoner. Het graan was totaal vergaan. (Het Vaderland)

28 april: op deze zondag wordt er een wielervedstrijd georganiseerd door caféhouder E.J. van Wegen, Laarderweg B 129.

8 juni: er wordt een kalf geboren met 4 oren en 8 poten. Het beest leefde slechts kort (Het Vaderland)

22 juni: twee jachtopzieners worden door een postbode er merkzaam op gemaakt, dat er een inbreker bezig zijn in de leegstaande villa van Jansen aan de Heideweg bij Bluk. De jachtopziener sluipen de villa binnen. De gealarmeerde inbreker blijkt zich te hebben verstopt in een kast op de bovenverdieping. Hij is 2 dagen eerder ontslagen uit Veenhuizen. Hij wordt op verzoek van de Eemnesser burgemeester naar het politiebureau van Laren overgebracht. (Het Vaderland 25-6) Jachtopzieners waren: Th. Arpink en A. Mol. Ook T. van de Kamp en J. Wittebrood waren controleur van de Jachtwet.

28 juli: M.H. Gulekers is te Amsterdam geslaagd voor het diploma Nuttig Handwerken (NRC)

Fa. Gebr. W. Pas vragen een hinderwetvergunning aan voor het plaatsen van een elektromotor in de graanmalerij AE Bnr 1005, 1165)

F. W. van Till, zijn familie en andere aanhangers van de "naaktcultuur" beoefenen dit op een terrein van betreffende familie aan de Goyergracht Zuid 33 (Swanheim). Er wordt door aanhangers op dit terrein gekampeerd. Veel klachten van omwonenden en klachten van o.a. ouders van jongeren, die daar aan mee doen.

3 september: een wielrijdster uit Amsterdam is tegen een opstaande rand van het rijwielpad gereden en liep daardoor een schedelbasisfractuur op. (NRC)

De Vereniging voor Chr. Nationaal Onderwijs start een Naai- en Knipcursus. (Adresboek)

2 november: oprichting van de Iotrerijclub "Onze beproeving". (Adresboek)

9 november (zaterdag): Om 15 uur is de opening van Rijksweg no.1 langs de Witte Bergen.

31 dec.: 1877 inwoners (Adresboek)

1930

Volkstelling: 1876 inwoners (723 Herv., 92 Geref. en 972 R.K.).

Het aantal leerlingen per school (gemiddeld) bedraagt: H. Hartschool (meisjes): 74 ½,

Mariaschool (jongens): 82, totaal r.k.= 156 ½. School met de Bijbel: 108 ¼.

januari: door de aanlag van de nieuwe rijksweg verschijnt een nieuw fenomeen: langs de weg staan borden: "bouwterrein te koop". Men waarschuwt tijdig maatregelen te nemen om lintbebouwing te voorkomen (Het Vaderland 8-1) Eerder werd er in een andere krant ook al tegen gewaarschuwd in een column van een zekere "Vitus" (Het Centrum 22-6-1923)

19 januari: het hoofd van de Mariaschool, dhr. H.A. Geerars, overlijdt. Als zijn opvolger wordt benoemd: G.J. Morren, hoofd van een school te De Hoef (Mijdrecht).

Bouw van een nieuwe pastorie bij de Herv. Kerk van Buitendijk.

februari: De aanduiding van alle huizen met straat en huisnummer wordt ingevoerd. Voorheen was er alleen wijk A (Eemnes-Binnen) en wijk B (Eemnes-Buiten). (De Bel, 14-02).

13 april: er is een boekje verschenen over Soestdijk van dhr. Laan te Eemnes. (Het Vaderland)

19 april: Gemeenteveldwachter C. van Duijne is 25 jaar hier werkzaam. (De Bel 12-04)

26 juli: faillissement van J. Veenendaal, kunstschilder. (Het Vaderland)

30 augustus: De gemeenteraad besluit tot huur van Bunschoten van een baggerschip om de Vaart weer uit te diepen. (Sleumer, Eemnes; blz. 44)

18 november: aangenomen naar Eemnes-Buiten: ds. A.J. Oosterhuis van Emst. (Het Vaderland)

26 november: oprichting van de Chr. meisjesvereniging "Ora et Labora". (Adresboek)
december: de tol op de Blaricummer Tollaan zal gaan verdwijnen. De commissarissen van de Commissie, die de straatweg Naarden-Laren via Huizen (waarop tolleren bij Naarden, bij Huizen en tussen Blaricum en Eemnes zijn gevestigd), exploiteren, maakten een eindafrekening. In deze commissie had ook jhr. L. Rutgers van Roozenburg zitting. Zij stellen voor, dat de provincie deze wegen overnemen voor ca f 20.000. De gemeenten zullen voor onderhoud en herstel van de wegen nog eens zo'n f 62.000 moeten bijdragen. (Het Vaderland 14-12 en 17-12)

1931

1 januari: 1851 inwoners (Adresboek)

Het aantal leerlingen per school (gemiddeld) bedraagt: H. Hartschool (meisjes): 74 ½, Mariaschool (jongens): 82, totaal r.k.= 156 ½. School met de Bijbel: 108 ¼.

19 januari: boerderij van W. van Beek, Wakkerendijk 242, mede bewoond door het gezin van J.A. Nagel, brandt geheel af (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 126, 142)

20 januari: De gemeenteraden van Blaricum en Laren worden voorgesteld de Blaricummer Tollaan (met tol) over te nemen met steun van provincie en/of rijk ter financiering van het noodzakelijke herstel van het slechte wegdek. De gemeente Blaricum berekent f 13.500 hiervoor nodig te hebben, de gemeente Laren f 2000. (Het Vaderland)

februari: de vernieuwing en wijziging van een Eemkruising van de bovengrondse hoogspanningsleiding (10.000 volt) van Bunschoten naar Eemnes wordt door het Ministerie van Waterstaat mogelijk gemaakt. (Het Vaderland 21-2)

maart: Aan J.H. van Wegen wordt toestemming verleend tot het openen van een kiosk aan de nieuwe Rijksstraatweg.

Oprichting van de ABTB (Aartsdiocesane boeren- en tuindersbond) afd. Eemnes.(Adresboek)

juni: In de gemeenteraad nemen na de raadsverkiezingen 4 leden van de R.K. Staatspartij en 3 leden van de Christelijk Historische en de Anti Revolutionaire Partijen plaats (L.C. de Bel 9-6)

25 juni: café en theeschenkerij "De Witte Bergen", architect: H.F. Smit, officieel geopend. (HKE jrg. 13, 1991, blz. 51)

30 juli: C. de Groot wordt de Rijksveldwachter in de plaats van S. Roskamp, die vertrokken is.

5 september: ongeval op de weg bij Groeneveld. Een motorrijder met duopassagier botsen op een de weg oprijdende vrachtauto. (Het Vaderland)

26 oktober: er is ingebroken in de kiosk aan de Rijksweg. De caféhouder E.J. van Wegen en zijn echtgenote A. Th. G. van Buuren, wonend Laarderweg 71 te Eemnes, geven dit bij de politie aan.

9 november: De Bond voor Bedrijfsautohouders vraagt Rijkswaterstaat te Utrecht om de weg door Eemnes te verbeteren. Alleen de ergste plekken zullen worden hersteld, want er is geen geld beschikbaar. (Het Vaderland)

16 november: de Baarnse Openbare Scholen worden samengevoegd; opheffing van de Westerschool. Men vindt dit gerechtvaardigd, omdat de verst wonende leerling, een uit Eemnes, dan 3400 m van de school woont. Dit is binnen de wettelijke termen. (Het Vaderland)

4 december: faillissement van I. Hilhorst. (Het Vaderland)

11 december: op de nieuwe rijksweg is nabij hotel De Witte Bergen een motorrijder met volle vaart tegen een rechts van de weg staande vrachtauto met kerstbomen gereden. Hij is in ernstige toestand naar de Majella-stichting in Bussum gebracht. (Het Vaderland 12-12)

Ds. A.G. Oosterhuis uit Ems doet, na een lange perioden van vacant zijn, zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1934 gaat hij met emeritaat.

31 december: Ds H.H. Ynzonides van Eemnes-Binnen gaat met emeritaat.

In 1931 beluit tot aansluiting op de waterleiding van de Utrechtse Waterleiding Maatschappij. Voor de aanleg van het buizenet wordt f 80.000 over een periode van 40 jaar geleend.(Inv.)

1932

1880 inwoners (Adresboek)

Er wordt een steunregeling van kracht voor werkloze arbeiders. (AE Bnr 1005, 1315-1322)

26 februari en 14 maart: De Aartsdiocesane Boeren en Tuindersbond (ABTB) afdeling Eemnes opgericht (bijvoegsel Ned. Staatscourant 3 juni 1932, no. 106: no. 509). Op 7 maart werd de Stichtse Boerenbond te Eemnes ontbonden. Aankoop van gezamenlijke machines (korenzaaimachine, landrol en een kunstmeststrooier alsmede een gascel om de koeien schurftvrij te maken) en de instelling van een landelijke pachtwet waren de voornaamste zaken in de eerste jaren. (G+E 26-02-1992).

11 april: de vrachtrijder S. uit Eemnes rijdt met zijn motor op de Eemnesserweg te Laren. Hij raakt in een kuil van de weg en slaat over de kop. Met een schedelbasisfractuur wordt hij naar het St.-Jansziekenhuis vervoerd, waar hij later komt te overlijden. (Het Vaderland 12-4)

19 mei: viering van het 25-jarig ambtsjubileum van burgemeester jhr. L. Rutgers van Rozenburg. 's Morgens een zanghulde door de schooljeugd, gevolgd door een buitengewone Raadsvergadering; 's middags een receptie en 's avonds in de muziektent een uitvoering. (Het Vaderland 20-5)

3 juli: klacht over het toenemen van wielervedstrijden op zondagen; veel gevloek en getier en men wordt bij de kerkgang bijna omver gereden (Brievenboek 1915-1948, Herv. Gem. De Eemnes-Buiten)

5 juli: J. de Groot, Gemeenteveldwachter in plaats van C. van Duyne. C. de Groot is de Rijksveldwachter. Controleurs van de Jachtwet zijn: C. Kruiswijk, R. Elsinga en G. Malenstein.

Afsluitdijk maakt een eind aan de jaarlijkse overstromingen van de polder.

In de polder langs de Meentweg worden door het Waterschap "Amerikaanse" (open buizenconstructie) windmolens geplaatst (de eerste, de tweede en de derde windmolen, resp. Meentweg 75, 97a, 115). (HKE, jrg. 21, 1999, blz. 119)

3, 4 en 5 augustus: groot nationaal concours harmonies, fanfares en koren, uitgeschreven vanwege het 12 ½ jarig jubileum van muziekvereniging "De Eendracht" in zaal "De Eendracht" aan de Laarderweg en op het concoursterrein. Na afloop vuurwerk (L.C. de Bel 8-8-31)

7 augustus: Ds. K. Kuylman uit Doornspijk heeft in april een beroep naar Eemnes aanvaard en doet in augustus zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (in het ambt tot 1935). (Het Vaderland 14-4)

8 augustus: de aangelegde waterleiding officieel in gebruik genomen.

28 september: de brandslangen moeten nieuwe koppelstukken hebben om aan de nieuwe waterleiding te passen. Samen met ander materiaal (o.a. 85 brandkranen) wordt het besteld bij J. de Boer en Co te Amsterdam ad f 1107,98. De financiering geschiedt door een lening bij de Onderlinge Brandverzekering Maatschappij te Eemnes. Er wordt een nieuwe slangenwagen aangeschaft en een van de oude brandspuiten wordt verkocht. (Inv.)

Onder dwang van de Synode wordt er in Eemnes-Binnen vrouwenkiesrecht toegestaan.

1933

1867 inwoners (Adresboek)

januari: er wordt ontdekt dat een groot aantal schilderijen van de Larense kunstschilder Evert Pieters na diens dood uit zijn atelier zijn ontvreemd en door bemiddeling van de schilder V. te Eemnes en kunsthandelaar S. te Amsterdam door de dief Z. zijn verkocht. Bij V. werden nog 2 werken gevonden en in beslag genomen. De politie onderzoekt de zaak. (Het Vaderland 10-1)

24 januari: A. van der Schaft benoemd als leerkracht aan de Chr. school. (De Bel 29-12)

5 februari: het elfjarige dochttertje Dieuwke, van de in Eemnes wonende kunstschilder Veenendaal, reed op haar fiets in de richting van Laren toen zij voor een achter haar rijdende auto wilde uitwijken. Zij slipte en kwam ten val. Met een schedelbasisfractuur werd zij in zorgwekkende toestand opgenomen in het ziekenhuis te Laren, waar zij overleed. (Het Vaderland 6-2, De Bel 29-12)

13 juni: schuur bij klompenmaker Van Aken, Kerkstraat 1, afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 126, 144)

15 juni: het 3-jarige dochttertje van C. Stalenhoef wordt door de vader uit de Gooiersgracht gered. In het ziekenhuis komt zij weer bij. (De Bel 29-12)

In de zomermaanden heerst er in Eemnes mond- en klauwzeer onder het vee. Het beperkt zich tot de koeien in de Zuidpolder te Veld.

Zondagmiddag is de 42-jarige J. de Waal uit Doesburg, die met zijn neef tijdens onweer op de Rijksweg in Eemnes fietste, door de bliksem getroffen. Hij was op slag dood. Zijn neef werd van de fiets geslagen en bleef bewusteloos liggen. Automobilisten brachten de beide mannen naar café De Witte Bergen. (Het Vaderland 1933?)

Bouwvergunning voor NV "de Hoflaan" voor de bouw van een beton-, tegel- en zandsteenfabriek aan de Eem.

19 september: om 9 uur worden er kleding en papieren gestolen uit een auto op het parkeerterrein bij de Witte Bergen.

20 september: er zijn eet- en drankwaren gestolen uit de VAMI-kiosk aan de Rijksweg van de 70-jarige koopman Herman ten Haaft, wonend Wakkerendijk 262. Op 27 december vindt Jan Bon uit Hilversum op de hei bij de Craïlose brug een zak met chocolade, pepermunt e.d., vermoedelijk afkomstig van deze diefstal.

20/21 september: er is uit de kiosk van Jan van Wegen 1 pond koffiebonen gestolen. De 31-jarige caféhouder woont op Wakkerendijk 256.

september: Oprichting van de katholieke plattelandjongeren: de JBTB (Jonge Boeren en Tuinders Bond), later KPJ (Katholieke Plattelands Jongeren) afdeling Eemnes.

september: De Wakkerendijk zal worden afgegraven nu die overbodig is geworden vanwege de aanleg van de Afsluitdijk. Het Waterschap besluit, dat er twee wegen in de Noordpolder te Veld zullen worden aangelegd (nu Volkersweg en Cors Rijkseweg tot zomerdijk). (Eemland in verandering, blz. 66)

1 oktober (?): de concessie voor de autobusverbinding Laren- Eemnes- Baarn gaat over in handen van J. Fokken. Er worden veel schoolkinderen vervoerd van de Goyergracht naar Eemnes (betaling R.K. Kerkbestuur) In de maanden oktober tot april waren de verdiensten zeer gering, zodat na het dienstjaar 1935 de lijn wordt opgeheven.

oktober, november: Aanvraag bij de gemeente om een natuurbad achter het restaurant "de Witte Bergen" te mogen aanleggen wordt uiteindelijk door de Raad onder bepaalde voorwaarden toegestaan. (AE Bnr 1005, 1120) De Herv. kerk van Binnendijk protesteert zelfs bij de betreffende Minister tegen het gemengde baden als zonde tegen Gods wet. Door gebrek aan middelen bij de exploitant wordt uiteindelijk het plan niet ten uitvoer gebracht. (De Bel 29-12)

29 november: het Nederlands Ario-Germaans Genootschap hield een excursie langs heilige Germaanse plaatsen. Op het St.-Janskerkhof hield de Eemnesser F. van Till een toespraak, waarin hij enkele historische bijzonderheden mededeelde. Zo zou bij de heilige plaats op de Lange Heul priesteressen hebben geleefd, die zonen moesten voortbrengen, die het ras moesten veredelen. (Het Vaderland)

december: Vanwege de vorst moeten de werkzaamheden aan de steenfabriek stop worden gezet, waardoor 70 mensen werkeloos raken. (De Bel 29-12)

De raad heeft geen bezwaar tegen het storten van huisvuil op de door Laren gekochte grond op Eemnesser grondgebied aan de Goijergracht. (Inv.)

1934

1863 inwoners (Adresboek)

15 januari: het 2 ½ jarig zoontje van de familie Brouwer aan de Wakkerendijk raakte spelenderwijs in een sloot en is verdrongen. Kunstmatige ademhaling mocht niet meer baten. (Het Vaderland)

1 april: dhr. Treffers, hoofd van de School met de Bijbel, gaat met pensioen. Dhr. van de Brom uit Baarn volgt hem op. (Prinsen)

19 mei: aangenomen naar Daarlo (O): ds. A.G. Oosterhuis van Eemnes-Buiten. (Het Vaderland)

juni: op verschillende plaatsen in het land wordt op initiatief van het blad "Integraal Leven", tijdschrift voor Arische Cultuur, lezingen gehouden met als onderwerp: "Kulytuur, Volkleven en zedenverwildering". Dit als reactie op het rekest aan de gemeenteraad van Eemnes door de Gooise actiegroep tegen Volksverwildering over de toestand in Eemnes en de diverse krantenartikelen, die hierover zijn verschenen. (Het Vaderland 8-6)

25 juni: het bestuur van de "Vereniging tot behartiging van de belangen van Nederlandse lijdens aan been- en gewrichtstuberculose" gaat het sanatorium Julianaoord aan de Leemzoolseweg in Laren uitbreiden. De firma Eggenkamp uit Eemnes zal een nieuw paviljoen bouwen. (Het Vaderland)

2 juli: huis en inboedel van de fam. B. Rueter aan de Goyergracht brandt geheel af (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 126)

Bouw-en exploitatiemij. De Hoflaan, vraagt een hinderwetvergunning aan voor het oprichten van een tegel-en betonsteenfabriek (AE Bnr 1005, 1171)

Vervoersvergunning Baarn-Laren wordt van G.J.E. van Leijden overgedragen aan J. Fokken te Eemnes (Utrechts Arch.: Inv. 1201 Prov. Best. no. 5600).

2 september: op de nieuwe rijksweg bij theeschenkerij de Witte Bergen. Een auto, bestuurd door mevr. F.B., wilde de weg oversteken naar deze schenkerij en zij had het knipperlicht aangezet. Toen zij overstak kwam uit tegengestelde richting een motorrijder met duopassagier. De motor reed frontaal op de auto en de passagier, een nog onbekende dame, werd over de auto heen geslingerd. Zij had een hoofdwond en een zware hersenschudding hierdoor opgelopen. De motorrijder had onder meer een schedelbasisfractuur en dubbele dijbeenbreuk. Een dokter, die in de schenkerij zat verleende eerste hulp. Beiden zijn naar de Majella-stichting in Bussum overgebracht. (Het Vaderland 3-9)

4 september: de 19-jarige J. Roodhart valt met zijn fiets, terwijl hij een zeis vervoert. Hij komt zo ongelukkig terecht dat de zeis hem in zijn buik verwond en hij later hieraan overlijdt. (Het Vaderland 8-9)

10 september: de officiële opening van de waterleiding (inventaris Eemnes).

De Wakkerendijk zal worden afgegraven ter verbetering van enkele percelen land. (AE Bnr 1005, 558)

Een eerste plan tot ruilverkaveling wordt afgestemd: slechts 57 van de 350 belanghebbenden zijn voor (700 ha van de 2000 ha). Wettelijk moet 25% voor zijn.

14 december: Jachtrecht van het koninklijk huis is tegen een geringe vergoeding door een wetswijziging opgehouden te bestaan. In 1923 was dit ook al het geval, maar toen waren de "afkoopsommen" voor de landeigenaars zodanig hoog, dat er bijna niet afgekocht werd. Op 1 juli 1932 was de jachttopziener van het Koninklijk Huis al ontslagen.

Ds. A.G. Oosterhuis van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten gaat met emeritaat.

1935

1907 inwoners (Adresboek en Inv.)

Het aantal leerlingen per school (gemiddeld) bedraagt: H. Hartschool (meisjes): 77, Mariaschool (jongens): 76, totaal r.k.= 153. School met de Bijbel: 106 ½.

Aanleg en woningbouw Heidelaan. Op verzoek van de bewoners wordt de bestaande naam Biersteeg in Heidelaan veranderd.

maart: De Katholieke Boerinnenbond afd. Eemnes opgericht, mede door toedoen van de burgemeester en pastoor Müter. Clazina Makker, R. van Klooster- van 't Klooster en T. van Klooster vormen het eerste bestuur. (HKE, jrg. 23, 2001, blz. 86) (Adresboek).

mei: bestrating van de zomerdijk (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 155)

Tijdens de Paas- en Pinksterdagen houdt een tweetal personen op verzoek van de bewoners langs de Goyergracht toezicht op bos en hei in verband met het brandgevaar. Dit geschiedt al enkele jaren. (Aantekeningen Van der Woude)

april: de Hoge Raad heeft in een geschil om de datum van het ingezetene zijn van een gemeente (in verband met het kiesrecht) beslist, dat de datum van 1 januari beslissend is. In dit geval werd het oordeel van de Kantonrechter vernietigd. De familie K. uit Eemnes, afkomstig uit Hoeven, mag aan beide verkiezingen dit jaar deelnemen. (Het Vaderland 24-5).

17 april: verkiezingen voor de Provinciale Staten. Van de 809 geldige stemmen gaan er 433 naar de R.K. Staatspartij, 133 naar de AR, 107 naar de SGP en 41 naar de CHU. De NSB heeft er 23, maar één minder dan de SDAP. (Adresboek)

mei: een Hilversumse makelaar in effecten weet van H.F. Koen in Eemnes een bedrag van f 75 los te krijgen. Hij blijkt een oplichter te zijn en staat later in het jaar voor de rechter. (Het Vaderland 5-9)

1 juni: ds. P. Kuijlmán, predikant van de Herv. Gemeente van Eemnes-Binnen gaat met emeritaat. (Het Vaderland 15-5)

De Herv. gemeenten van Binnendijk en Buitendijk bespreken een samenvoegen. Uiteindelijk wordt het idee verworpen. Ook in de volgende jaren wordt het veelvuldig besproken en overwogen, vooral omdat er in Binnendijk haast geen predikant kan worden verkregen (pas in 1940).

5 juni: gemeenteraadsverkiezingen. Van de 833 geldige stemmen gaan er 395 naar de R.K. Staatspartij (3 zetels), doordat een restzetel naar de neutrale partij Gemeentebelangen gaat (167 stemmen, 2 zetels), hebben de katholieken voor het eerst geen meerderheid in de raad van 7 leden. De andere 2 zetels zijn voor de CHU en de ARP (175 stemmen). De lijst M. Majoor, door 25 leden ondersteund, haalt slechts 23 stemmen. De Arbeiderslijst behaalde 41 stemmen. (Adresboek)

Dit jaar is er opgericht de afdeling Eemnes van de Vereniging voor T.B.C. bestrijding onder het Rundvee. (Adresboek)

De twee polderwegen in de Noordpolder te Veld en de zomerdijk worden bestraat. (Eemland in verandering, blz. 66).

De R.K. Werkliedenvereniging heeft bij enkele ministeries het plan geopperd om in het kader van de werkgelegenheid tot ruilverkaveling in de Eempolder te komen. (Eemland in verandering, blz. 66).

10 augustus: een brand vanuit de hooiberg van Roodhart ontstaan, slaat over op de boerderij van Jan van Eijden, Meentweg 55, die door de brand totaal wordt vernield (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 126, 145; Het Vaderland 11-8)

13 augustus: op de hei bij Bluk vindt een excursie plaats ter bestrijding van de Bijenwolf. De heer Beekhuis van Till, bosbouwkundige uit Eemnes, geeft uitleg over dit diertje en de bestrijding ervan. (Het Vaderland)

29 augustus: voor het diploma Tekenen M.O. A slaagt de heer A. Twisker uit Eemnes-Buiten (Het Vaderland)

12 september: hooibergbrand bij J. van Wegen in Eemnes-Binnen.

oktober: de brandweer doet mee aan een luchtbeschermingsoefening in volgestrekte duisternis.

december: de Gooise Tafeltennisbond zal een kersttoernooi organiseren te Hilversum.
Inlichtingen bij de secretaris van de G.T.T.B., "Berkastan" Eemnes. (Het Vaderland 13-12)
5 december: in de Raadsvergadering deelt burgemeester jhr. L. Rutgers van Rozenburg mee, dat hij met ingang van 1 januari, na ruim 28 jaar deze gemeente te hebben gediend, ontslag heeft aangevraagd. (Het Vaderland 6-12)

31 december: opheffing van de autobusdienst Laren-Eemnes-Baarn vanwege geringe inkomsten (Sleumer, Eemnes; blz. 46; zie ook: 1936 vervoersvergunning!)

In 1935 is er vergunning verleend aan de Algemene Nederlandse Metaalbewerkerbond te Hilversum voor het aanleggen van een kampeerterein aan de Goijergracht Zuid. (Inv.)

1936

1937 inwoners (Adresboek)

17 januari: voor de rechtbank in Zutphen wordt de koopman P.D.C. uit Eemnes veroordeeld voor het aansporen tot brandstichting. Hij had twee Laarders gevraagd een pand in Apeldoorn in de brand te stekken. Hiervoor zouden zij f 100 krijgen. Koopman C. op zijn beurt zou f 150 beuren van de Naarder koopman J.V. als hij zou zorgen dat het pand, eigendom van deze Naarder, zou afbranden. De Eemnesser koopman kreeg 1 ½ jaar gevangenisstraf. De andere straffen zaten tussen 9 maanden (een van de Laarders) en 2 jaar (de Naarder). (Het Vaderland 18-1) Bij het gerechtshof te Arnhem worden de straffen in april enigszins gewijzigd; die van de Eemnesser koopman wordt omgezet in 1 jaar en drie maanden (Het Vaderland 24-4)

15 februari: in de ouderdom van 63 jaar is H.Pas overleden. Hij had sinds 1923 zitting in de gemeenteraad voor de A.R. Partij en was van 1923 tot 1927 en vanaf 1935 opnieuw wethouder. (Het Vaderland)

22 februari: bij K.B. is met ingang van 1 maart tot burgemeester van Eemnes benoemd de 32-jarige mr. P.A.L. van Ogtrop, tijdelijk werkzaam op het Bureau Internationaal. (Het Vaderland 25-2)

Betalingsverkeer van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. (Het Vaderland 25-2)

12 maart: Mr. P.A.L. van Ogtrop als burgemeester van Eemnes geïnstalleerd (hier in functie tot mei 1948).

28 maart: bij theehuis De Paddestoel aan de Rijksweg stopte in dichte mist 's morgens een vrachtauto om benzine bij te tanken. Vanuit richting Laren reed een personenauto op de stilstaande vrachtauto. Enkele minuten later reed opnieuw een personenauto hierop in, gevolgd door een derde auto, die ook de chaos niet kon ontwijken. Deze laatste auto van jhr. Rutgers van Rozenburg uit Baarn was slechts licht beschadigd, zodat deze de gewonden kon vervoeren naar het ziekenhuis van Laren. (Het Vaderland)

16 april: op de rijksweg vlak bij Groeneveld vond een gecompliceerde botsing plaats. Aan de ene kant stond een paard en boerenwagen, aan de andere kant een met boter, kaas en eieren geladen bakfiets van de Eemnesser C.W. van S. Vanuit richting Amersfoort kwam een mat paarden bespannen tentwagen, die de boerenwagen schampte bij het passeren. Drie achterop komende auto's raakten ook bij deze aanrijding betrokken. De eerste twee reden op de boerenwagen en de tentwagen in, de derde op de bakfiets, waardoor de lading over straat kwam te liggen. De paarden kwamen met de schrik vrij, de auto's liepen beschadigingen op en de lading van de bakfiets was verloren. Er was geen persoonlijk letsel. (Het Vaderland)

18 mei: Jhr. L. Rutgers van Rozenberg, oud-burgemeester van Eemnes, heeft een fraaie zilveren keten geschonken voor het dragen van de ambtspenning (medegedeeld door burg. Mr. P.A.L. van Ogtrop).

17 juni: een ernstig auto-ongeluk op de rijksweg bij het benzinestation op de grens van Baarn-Eemnes veroorzaakt twee ernstig gewonden. (Het Vaderland)

Vervoersvergunning Baarn-Laren voor J. Fokken (Utr. Arch. Inv. 1201 Prov. Best. no. 5747).

Het landgoed "De Lieberg" aan de Goyergracht wordt door werkelozen in opdracht van de Algemene Metaalbewerkerbond, de eigenaar, in een kampeerterrein met openluchttheater veranderd (HKE, jrg. 25, 2003, blz. 21).

"De Jonge Werkman", onderdeel van de R.K. Werkliedenvereniging krijgt een Eemnesser afdeling. Na 1945 omgezet in K.A.J. en na 1965 in K.W.J.

De gemeente zegt f 2500 toe als bijdrage voor een nieuw door het Rijk aan te leggen viaduct ver de Eem. Hiermee komt de gemeentelijke onderhoudsplicht voor de Eembrug te vervallen.(Inv.)

23 augustus: twee villa's, Heidelaan 8 en 10, eigendom van mevr. Schwiers te Bussum, branden af. De eerste is bewoond door de heer De Jong, de tweede verhuurd aan zomergasten. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 127, 146)

25 september: In de Bel een uitvoerig verslag van een persconferentie op het gemeentehuis met betrekking tot plannen tot het uitvoeren van een ruilverkaveling. Vooral wegeaanleg om het land te kunnen bereiken ter verbetering van de grond is belangrijk. De regering steunt daar om het plan door een bijdrage van 90% van de kosten.

15 oktober: uit de familieberichten uit verschillende dagbladen: gehuwd C.M. Reinders Folmer en C.A. Fontein. (Het Vaderland 16-10)

16 november: het faillissement wordt uitgesproken van de N.V. Betonfabriek "De Eem" te Eemnes a/d Eembrug. (Het Vaderland)

17 december: burgemeester Van Ogtrop zit in een comité van Burgemeesters, die de organisatie op zich hebben genomen om een burgemeesterscadeau te geven aan het prinselijk paar. (Het Vaderland)

1937

1937 inwoners (Adresboek)

7 januari: bij het Raadhuis van Eemnes worden 2 kastanjabomen geplant door schoolkinderen: een Juliana- en een Bernardboom. Huwelijksdag van het prinselijk paar.

30 januari: overlijden van Pieter Perier; gemeld in een advertentie in Het Vaderland 31-1.

februari: De gemeente dient de aanvraag voor de ruilverkaveling bij Gedeputeerde Staten van Utrecht in. De Minister van Sociale Zaken heeft toegezegd, dat bij het grondwerk om de wegen te verharderen werklozen mogen worden ingezet, die de hoogst mogelijke subsidie zullen verkrijgen. Hierdoor wordt de verharding van 23500 m weg in de Eemnesser polder voor de eigenaren van de grond op te brengen. Zij moeten f 93 per HA betalen, overeenkomend met een ruilverkavelingrente van plm. f 5,60 per jaar gedurende 30 jaar.

24 februari: Oprichting van de R.K. Zang- en Toneelvereniging St.-Cecilia door meester G.J. Morren van de R.K. Mariaschool, die tevens dirigent van het koor is. Later is dit opgegaan in "Deo et Arti" (1945) (Deo et Arti Eemnes 40 jaar, blz. 4; Adresboek)

10 maart: ds. L. Vroegindewey te Waddinxveen wordt beroepen naar Eemnes-Buiten. Hij zal later als emeritus in Eemnes-Binnen zijn ambt uitoefenen. (Het Vaderland)

24 maart: het Oranjecomité laat om de Juliana- en Bernardboom twee hekjes plaatsen met een J en een B.

10 mei: huis, bewoond door de fam. Buitenhuis, Laarderweg 134, afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 127, 148; Het Vaderland)

26 mei: verkiezingen voor de 2e kamer. De meeste van de 892 geldige stemmen gaan naar de R.K. Staatspartij (444), de Christelijke Nationale Actie (140), de AR (111). De NSB haalt er 15 en het Zwart Front 1. (Adresboek)

26 mei: oprichting van de Chr. meisjesvereniging Lydia. (Adresboek)

6 juni: Burgemeester Van Ogtrop is aanwezig in Baarn bij de onthulling van het monument voor koningin-moeder Emma, hoge ambachtsvrouw van Baarn, door het prinselijk paar in tegenwoordigheid van koningin Wilhelmina. (Het Vaderland 6-6)

25 juni: Brand in de hooiberg van J. van Dijk aan de Laarderweg. De brandweer kan de boerderij en de andere percelen weten te behouden. (Het Vaderland 26-6)

29 juni: de gemeenteraad aanvaardt een oud wapenbord van Eemnes, geschonken door Jhr. S. van Citters, ambachtsheer van Eemnes.

30 juli: Gemeenteraad besluit tot aankoop afbraak van herberg met de voormalige rechtskamer "De Lindeboom" ("uit oude stukken van 1500 is dit gebouw al bekend") om plaats te maken voor bouw van een woning voor de nieuwe burgemeester Van Ogtrop. Huis en toebehoren worden door J. Ruizendaal voor f 6100 verkocht. Bij de afbraak assisteren Eemnesser werkelozen. In oktober 1938 betreft de burgemeester zijn nieuwe ambtswoning.

12 augustus: Een grote groep padvinders, waaronder 256 Tsjechen, deelnemers aan de Wereldjamboree, brengen een bezoek aan Naarden (Comenius) en aan Eemnes om te zien wat een polder is. (Het Vaderland)

19 augustus: wandelclub W.I.O.S. (willen is onze sport) opgericht. (Adresboek)

Een afdeling van de Katholieke Jeugdcentrale gesticht. Blijft tot ± 1941 bestaan.

16 september: schaakclub D.O.B. opgericht. (Adresboek)

23 september: burgemeester P.A.L. van Ogtrop wordt met zijn aanstaande vrouw, E. Baronesse van Voorst tot Voorst, ingehaald in de gemeente. Er waren kinderspelen en andere activiteiten georganiseerd. Tot laat in de avond werd er feest gevierd. Op 5 oktober treden zij in Den Haag in het huwelijk. (Het Vaderland 24-9)

5 oktober: in aanwezigheid van een bus vol Eemnessers, getooid met de kleuren van Eemnes: wit met rood, werd in Den Haag het huwelijk ingezegend van de burgemeester met zijn bruid in de O.L.V.-kerk aan het Bezuidenhout. De Eemnessers vormden een erehaag bij het binnentreden van het bruidspaar. (Het Vaderland)

30 oktober: familieberichten uit verschillende dagbladen: gehuwd M. Branse en N. Doyer (Het Vaderland 3-11)

1938

1939 inwoners (Adresboek)

Boerderij van Izak Hilhorst, Meentweg 31 (35?), afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 127)

25 januari: in de gemeenteraad van Amsterdam wordt een voorstel besproken omtrent de verandering van de overeenkomst van 1922 met de provincie Noord-Holland over de levering van water aan diverse Gooise gemeenten en Eemnes. (Het Vaderland)

31 januari: de loterijclub "Beatrix" wordt opgericht. (Adresboek)

24 februari: het ontwerp ruilverkaveling voor de Eemnesser Polders, voor een oppervlak van 2000 ha, zal n.a.w. nog vóór het paasreces door de tweede kamer behandeld worden. Het plan is van grote betekenis mede voor de werkverschaffing in en buiten de gemeente, en wordt in belangrijke mate door het Rijk betaald. (Het Vaderland 25-2)

maart: biljartclub "Het Dikke Torentje" in café Het Zwaantje opgericht. (Adresboek)

16 maart: de automobilist, de heer W.v.V. uit Eemnes, is in de St. Jansstraat te Laren betrokken bij een aanrijding met een fietster. (Het Vaderland)

10 april: op de Torenlaan in Blaricum komen twee auto's in botsing. Een van de betrokken chauffeurs is de heer Prié (Perier) uit Eemnes, die in een auto van een Huizer garagebedrijf reed. De bestuurders komen er met lichte verwondingen vanaf; de auto's zijn zwaar beschadigd. (Het Vaderland 11-4)

Er bestaat een Chr. Kinderkoor De Zangvogeltjes, die twee afdelingen telt: tot 12 jaar en oudere kinderen. Repetities in zaal De Eendracht, Laarderweg 70. (Adresboek)

mei: in het kader van de voorbereidingen voor de eventuele ruilverkaveling vinden opnamen plaats vanuit de lucht van het Eemgebied. (Eemland in verandering, blz. 70)

19 mei: de 52-jarige kloosterzuster Maria Noordman, die in het Franciscanessenklooster aan het werk was, viel om 14.40 uur uit het raam van de eerste verdieping op een hoogte van 7 meter. Twee uur na het ongeval overleed zij aan de verwondingen. (Het Vaderland 20-5)

12 juni: er is een zeer droge periode. Veehouders die hun vee hebben in de polder Binnendijk te Veld klagen over droge sloten, waardoor het vee geen drinkwater meer heeft. Oorzaak hiervan is de lege Drakenburgergracht, die het schone drinkwater, dat van de hogere Gooise gronden komt, moet aanvoeren. Het Eemwater is troebel en niet zo geschikt. Men voert nu water aan van bij het gemaal bij de Eemnesservaart. Deze situatie van droogte komt slechts hoog zelden voor. (Het Vaderland)

15 juni: tijdens het congres van de Alg. Ned. Metaalbewerkersbond werd na uitvoerige besprekingen besloten een groot kamphuis te laten bouwen op het terrein van de bond in Eemnes. Het hiervoor benodigde geld wordt onttrokken aan de reserve voor bijzondere doeleinden. (Het Vaderland 16-6)

28 juli: de burgemeester deelt in de Raadsvergadering mee, dat de oude dorpslindeboom door Staatsbosbeheer is onderzocht. Deze zal nog zeker wel 100 jaar mee kunnen. Dit wordt met vreugde vernomen, aangezien de boom een dorpsmonument is. (Het Vaderland 29-7)

29 juli: een motorongeval nabij de Witte Bergen kost de volgende dag het leven van een van de betrokkenen. (Het Vaderland 30-7)

5 augustus: tijdens het noodweer 's avonds worden in Eemnes twee koeien door de bliksem getroffen en gedood. (Het Vaderland 6-8)

7 september: ten gevolge van de mist raakt een auto op de rijksweg de kant en slaat over de kop. De inzittende passagiere is op slag dood. (Het Vaderland)

4 november: 429 kadastraal bekende eigenaars van land in de polder stemmen voor de ruilverkaveling (1700 ha); 94 stemmen tegen (402 ha). Wegenaanleg, vergroting van de percelen en eventuele boerderijbouw in het gebied zijn redenen voor deze verkaveling. Het Rijk zal de arbeidskosten van de werkverschaffing voor 100% vergoeden. In verband met de aanleg van de rijksweg Eemnes-Hoevelaken zal f 80.000 door Rijkswaterstaat worden gevoteerd. (Het Vaderland 5-11) Er worden negen schatters benoemd om de waarde van de te ruilen percelen te schatten. (Eemland in verandering, blz. 70)

27 november: Na een lange periode zonder eigen predikant doet kandidaat J. van Sliedrecht zijn intrede in de kerk van Eemnes-Buiten. In mei 1941 vertrekt hij.

In 1938 worden er plannen gesmeed voor de verbetering van rijksweg 1 Amsterdam-Baarn die in Eemnes kruisingsvrij moet worden aangelegd. Eemnes maakt bezwaren tegen het tracé. Men wil een tunnel of viaduct bij 'De Witte Bergen' omdat door het vervallen van het kruispunt aldaar de gemeente in tweeën wordt gesplitst door de weg. (Inv.)

1939

Er wordt begonnen met de uitvoering van de ruilverkaveling.

2 en 3 februari: de schatters gaan in het kader van de ruilverkaveling een aantal proefschattingen doen. Vanaf 13 februari vinden de definitieve schattingen plaats, die in een eindrapport in juni worden uitgebracht. (Eemland in verandering, blz. 70).

19 juni: een motorrijder rijdt te veel naar links op de Rijksweg en botst frontaal tegen een auto. Hij is op slag dood. (Het Vaderland 26-6)

12 juli: opnieuw een ernstig ongeluk op de Rijksweg. Een taxi uit Baarn kreeg een klapband en de chauffeur stuurde zijn auto naar de linker wegberm. Een tegenligger kon de naar links zwenkende taxi niet ontwijken en een botsing was het gevolg. De 74-jarige passagier van deze auto werd zwaar gewond naar het ziekenhuis in Bussum vervoerd. (Het Vaderland 13-7)

15 augustus: pastoor B.J.M. Müter viert zijn 40-jarig priesterfeest.

17 en 18 augustus: bij het Laarder woonwagenkamp arriveren 6 woonwagens. Het kamp zit echter vol en er worden verbeteringswerkzaamheden uitgevoerd. De politie sommeert de eigenaren van de wagens door te rijden. Zij gaan op Eemnesser grondgebied staan. De politie van Eemnes zegt hen door te rijden naar een ander kamp. Zij rijden nu Blaricums grondgebied op. Op het kamp in deze gemeente kunnen echter nog maar 2 wagens staan, de rest moet verder. Kennelijk wordt hieraan geen gevolg gegeven, want de burgemeester verzoekt twee

Blaricummers, E.M. v.d. V. en L.R., die in het bezit van een paard zijn, de woonwagens over de gemeentegrens naar Laren terug te rijden. Op de grens van beide gemeenten op de Blaricummer Tollaan blijven de wagens nu staan. De politie van Laren maakt proces verbaal op tegen de twee Blaricummers. De woonwagenbewoners wordt aangezegd binnen 24 uur te verdwijnen. De politie van Laren overweegt om ook proces verbaal op te maken tegen de politie en burgemeester van Blaricum. Ondertussen staan de woonwagens langs de weg, waar ze het verkeer flink hinderen. (Het Vaderland 22-8)

24 augustus: de voormobilisatie wordt van kracht.

3 september: Nico Eggenkamp S.V.D. doet zijn eerste H.Mis in de parochiekerk (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 171)

28 augustus: vanwege de afgekondigde algemene mobilisatie moeten zo'n 70 Eemnessers opkomen in militaire dienst. Ook worden er 14 paarden en 8 auto's gevorderd. Alle gemobiliseerden keren eind mei 1940 weer ongedeerd terug. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 10 en 12)

1 september: de gemeente levert in de Magazijnen der Artillerie te Nieuwe Meer 40 wapens in van de Burgerwacht: 40 geweren M.95 en 2 Marga-geweren, allen met toebehoren en munitie. Ingeleverd door de commandant van de burgerwacht, Bertus Groen.

De Gooise Tramweg Maatschappij verkrijgt een concessie voor de autobusdienst Laren-Baarn. Dit moet een uurdienst worden. Door tijdsomstandigheden is hier niets van gekomen. (Sleumer, Eemnes; blz. 46)

Luchtfoto's van de polder, die onlangs in het kader van de ruilverkaveling zijn gemaakt, worden aan de burgemeester van Eemnes toegezonden door de Centrale Cultuurtechnische Commissie. Bij het uitbreken van de oorlog werden de films in 1940 te Delft vernietigd; de Eemnesser exemplaren bleven bewaard in de kluis van het Waterschap.

1 oktober: Op zondag geldt er een autorijverbod.

Vanaf oktober tot en met september 1941 zijn dagelijks vele grondwerkers bezig met de uitvoering van de ruilverkaveling. De Nederlandsche Heidemaatschappij (NHM) wierf de arbeiders in het kader van de werkverschaffing in resp. Utrecht, Hilversum, Bussum en Amsterdam. (Eemland in verandering, blz. 73).

2 november: Iedereen is in opwinding over de voorbereidingen voor de evacuatie van het vee.

19 november: Storm op het IJsselmeer, water tot aan de zomerdijk.

1940

Aanleg van de verbetering van de Rijksweg no.1 van Eemnes langs Baarn naar Hoevelaken (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 196)

14 januari: de verloven van de militairen worden ingetrokken vanwege oorlogsdreiging.

19 februari: er is 6 dagen zitting van de ruilverkavelingcommissie. De kavelindeling ligt ter inzage. (Eemland in verandering, 187)

27 februari: De Ned. Staatscourant meldt de oprichting van de Eemnesser Burgerwacht. Er was al een Burgerwacht werkzaam vanaf 1919. Werkzaamheden waren o.a. Hulppolitie en Luchtwacht.

23 maart: familieberichten uit verschillende dagbladen: gehuwd: Jhr. A.Th.G. Sandberg en L.A.G.V. Gerrits (Het Vaderland 28-3)

10 mei: vrijdag, om 3.55 u trekken Duitse troepen over de landsgrens. Begin 2^e wereldoorlog.

11 mei: Evacuatie bevolking Baarn en Soest, wegvoeren van vee uit het Eemland via haven van Huizen naar de haven van Spaarndam in Noord-Holland. De vee-evacuatie van Eemnes begint. Enkele weken later (vanaf 24 mei) keerde het vee weer terug en op 29 en 30 mei wordt het weer verdeeld. Ongeveer 80% komt weer terecht. Op 5 juni worden de laatste 50 koeien verdeeld. Een gedeelte van de bevolking moest naar Laren (1000 personen) en Blaricum (400 personen) geëvacueerd worden, doch dit ging niet door, omdat deze gemeenten ook al onverwacht de bevolking van Baarn moest opnemen. Voor de hogere gedeelten van Eemnes

langs de Laarderweg en rond de Witte Bergen bestond geen evacuatieplan. (Aantekeningen Van der Woude; Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 13-16)

13 mei: Sluisdeuren moeten worden geopend voor inundatie van de polder. Dit lukt niet. De genie zal ze opblazen. Met behulp van de Heidemij gaan de deuren 's nachts wel open.

De volgende morgen worden ze weer gesloten, omdat inundatie niet meer nodig is. 's Nachts zijn de zendmasten in Huizen en Hilversum opgeblazen, waardoor er luchtalarm in Laren was. Alle stellingen beoosten de Eem blijken 's morgen verlaten te zijn. (Aantekeningen Van der Woude).

14 mei: familieberichten uit verschillende dagbladen: overleden mevr. G. van 't Klooster- van de Bergh, 66 jaar (Het Vaderland 17-5)

31 mei: Distributie van koffie en thee. Het komend halfjaar worden resp. brood, boter, maïzena, havermout, vermicelli, kleding, zeep, vlees, koek, cake, beschuit enz., maar ook babykleertjes alleen op distributiebonnen beperkt leverbaar.

9 juli: voor het Staatsexamen voor muziek, piano (lager onderwijs) slaagt mevr. W.P. Bieshaar (Het Vaderland)

19 juli: De Burgerwacht (zie 27-02) is op last van de Duitsers weer opgeheven.

Juli/augustus: eerste verzetskrantje "Bulletin" verschijnt onder leiding van D. van Hoepen, de gemeentesecretaris met medewerking van burgemeester P.A.L. van Ogtrop. Daarna contact tussen ir. J.J. Bartels en J.D. Landré over het oprichten van een groep om tegen de Duitsers verzet te plegen (Het ondergronds verzet te Laren NH-Blaricum-Eemnes 1940-1945)

6 september: Examens der R.K. organisten en directeurenvereniging: J.A. Elders legt met succes het examen Orgel (practisch gedeelte klein diploma) af. (Het Vaderland)

23 september: faillissement van H.G.C.A. Zanoli, die werkte onder de naam "Bureau voor Rechtsbijstand" of "Rechtskundige Bijstand" te Laren, wonend in Eemnes aan de Laarderweg 136. (Het Vaderland)

5 oktober: In de avond vallen er bommen op een huis vlak bij De Dennen tussen Laren en Blaricum.

28 oktober: In een keet van de ruilverkaveling wordt een aangeplakt anti-Duits pamflet door NSB-ers gevonden en naar de Duitse commandant te Blaricum gebracht. Veel gedoe hierom. (Aantekeningen Van der Woude)

Eind oktober: de werktijden van de arbeiders die in de werkverschaffing werken, worden met één uur per dag verlengd. Na een vergadering van de Vertrouwenscommissie wordt door de arbeiders besloten elke dag een uur te gaan staken en op hetzelfde tijdstip als altijd huiswaarts te keren. Na ontslag van 1800 arbeiders en acties in Amsterdam wordt het besluit teruggedraaid en alle werknemers tegen de gewone werktijd weer aangesteld. (Liesbeth van der Horst: Geen leven zonder verzet. Het levensverhaal van Henk van Moock. Zutphen 1997, blz. 40-43)

17 november: De proponent W.R. Ambrosius doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (hier werkzaam tot november 1945).

December: voor de tweede keer deze maand wordt er een uitkering gedaan vanuit "Winterhulp" aan behoeftige gezinnen. (Notulen BenW 23-12-1940)

11 december: Burgerlijke Stand (uit verschillende dagbladen); overleden J. van IJken, man 21 jaar. (Het Vaderland 14-12)

1941

1 januari: 2044 inwoners.

Het aantal leerlingen per school (gemiddeld) bedraagt: H. Hartschool (meisjes): 80, Mariaschool (jongens): 84, totaal r.k.= 164. School met de Bijbel: 92.

Vanaf januari is steenkool op de bon. Het is erg koud weer vanaf midden december tot 13 januari. Ook elektriciteit wordt gerantsoeneerd.

begin 1941: Gedeputeerde Staten van Utrecht keuren de ruilverkaveling goed. (Eemland in verandering, 187)

10 en 11 februari: schietoefeningen op de Meent. De laatste huizen aan de Meentweg worden ontruimd. (Aantekeningen Van der Woude)

maart: na tientallen jaren heeft Eemnes weer een eigen huisarts: dr. J. Fros vestigt zich hier.

18 mei: Afscheid van ds. Jacob van Sliedrecht van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. Hij vertrekt naar de Lage Vuursche. (Het Vaderland 27-3)

18 juni: De gezondheidszorg wordt uitgebreid met de opening van een Consultatiebureau voor zuigelingen. Gezamenlijk initiatief van het Groene en Wit-Gele Kruis.

4 juli: elektriciteit op rantsoen 75%.

30 juli: WA-ers wensen de burgemeester te spreken. De volgende dag is er onrust in het dorp.

31 juli: in de Raadvergadering wordt een besluit genomen voor het in studie nemen van de cultuurgronden. Men verwacht hiervan richtlijnen voor polderbouw. De gebieden langs de Eem zullen de bestemming industrieterreinen krijgen. Nu de ruilverkaveling bijna voltooid is, merken de boeren al het nut. Jonge boeren zullen in de toekomst weer volop de gelegenheid hebben om een bedrijf te starten. (Het Vaderland 1-8)

4 augustus: 's Avonds komen WA-ers het V teken (Victorie: Duitsland wint op alle fronten!) in het dorp schilderen. (Aantekeningen Van der Woude)

12 augustus: Veel Nederlandse NSB-ers naar het Oostfront.

18 augustus: Laatste ruilverkavelingvergadering.

28 augustus: voor de luisteraars van Hilversum 2 geeft Paul de Waard van 18.15-18.30 uur een reportage over de verbetering van cultuurgronden in Eemnes (Het Vaderland)

30 augustus: Familieberichten: Overleden A. Everts, man geh. 75 jr. (Het Vaderland)

september: de notariële akten van Ruilverkaveling worden bij notaris Schouten te Baarn gepasseerd. (Eemland in verandering, blz. 73).

14 oktober: de eerst moedercursus in Eemnes wordt gegeven op initiatief van het Wit-Gele Kruis door zuster Siebers. Er zijn 37 aanwezigen: 20 meisjes en 17 gehuwden. (Aantekeningen Van der Woude).

15 oktober: een in Baarn wonende gepensioneerde Marinekok, thans werkzaam bij de werkverschaffingskeuken bij de Eemnesser ruilverkaveling, is door de marrechaussee gearresteerd. Hij nam de afgelopen 4 maanden allerlei voedsel uit deze keuken mee naar huis. (Het Vaderland 15-10) Ruilverkavelingswerkzaamheden: de dijk wordt gedeeltelijk geslecht, het zand wordt voor aanleg van de polderwegen gebruikt.

31 oktober: faillissement: A.C. Jansen Eemnes. (Het Vaderland)

18 november: flinke storm.

2 en 9 november: de uitvoeringen van het toneelstuk "Tropengang" door de R.K. Zang- en toneelvereniging St.-Cecilia kunnen volgens schrijven van de burgemeester niet doorgaan vanwege een verbod van het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten, omdat in het stuk het rassenvraagstuk op een huns inziens onjuiste manier wordt behandeld. (Deo et Arti Eemnes 40 jaar, blz. 5, 17) De toneelvereniging heft zich op.

4 december: een melkboer uit Zunderdorp heeft deze zomer o.a uit de weilanden bij Eemnes totaal 10 paarden gestolen. Een handlanger bracht ze naar Harderwijk, waar vandaan ze per boot naar de Veluwe werden vervoerd. Daar werden ze verkocht of tewerk gesteld. De rechtbank in Amsterdam buigt zich over deze zaak. Op 17 december volgt de uitspraak: de melkboer krijgt 8 maanden met aftrek van voorarrest. (Het Vaderland 4 en 17-12)

1942

Veel sneeuw en strenge vorst tot half maart. Half februari wegen door dooi van sneeuw haast onbegaanbaar.

12 januari: zaak bij de Vrederechter te Utrecht tegen F.W. van Till, die een passerende fietser bij zijn huis met een bijl heeft geslagen. Hij wordt veroordeeld tot een maand gevangenisstraf

met aftrek van preventieve hechtenis (maand). Er is veel kritiek over het falend optreden van de Eemnesser politie tegen aanvallen op nationaal socialistische, aldus de vrederechter, Mr. Van Vloten. Er wordt hoger beroep aangetekend (zie: Het Vaderland 10-9-1943). (Het Vaderland 13-1)

24 januari: Familieberichten uit verschillende dagbladen. Bevallen 21 januari: Ambrosius-Van Wessems dochter, Eemnes-Binnen. (Het Vaderland)

28 januari: burgemeester Van Ogtrop is herbenoemd als burgemeester van Eemnes. (Het Vaderland)

17 februari: opheffing van de "Eemnesser Courant" door samenvoeging met de Laarder Courant. Dit door besluit van de Commissie voor Persorganisatie. De kop van de Eemnesser Courant was ontworpen door Noordijk: vooraan de kerk van Eemnes-Binnen met op de achtergrond de katholieke kerk en de N.H. kerk van Eemnes-Buiten. (Aantekeningen Van der Woude)

13 maart: de laatste ambachtsheer, die nog van het agreatierecht gebruik maakte, jhr. Schelto van Citters, weduwnaar van vrouwe A.J. van Naamen van Eemnes, overlijdt. Zijn zoon jhr. mr. Willem Eduard van Citters erft de titel "van Eemnes".

13 maart: Eemnes heeft een 100-jarige: Willempje Mol-Kroeskamp, Meentweg 101 (HKE, jrg. 9, 1987, blz. 101; Het Vaderland 7-3)

maart: de werkzaamheden voor de ruilverkaveling o.l.v. de Ned. Heidemaatschappij, die in het najaar werden gestopt door te weinig arbeidskrachten en de strenge winter, zullen worden vervolgd.

maart: de marechaussee maakt proces-verbaal op tegen H.v.d.B. wegens het uitgraven en meenemen op klaarlichte dag van een houten paal aan het begin van de Meentweg, die diende voor de aanduiding van de klasse van de weg. Deze paal, ter grootte van een halve lichtmast, zou voor brandstof verbruikt worden.

28 maart: faillissement van A.C. Jansen sr; er is een gedeponeerde uitdelingslijst. (Het Vaderland 29-3)

22 april: een Dornier 217E-4 van de Duitse Luftwaffe, werknummer 5368.6./KG 40, opgestegen van het vliegveld Soesterberg, stort ten gevolge van een technische storing (vermoedelijk door sabotage) neer in Eemnes bij het Veentje. De piloot Heinz Feller is zwaar gewond en sterft in het Wilhelmina Ziekenhuis in Amsterdam; de waarnemer Hans Kiesler en de boordschutter Kuno Witschler vinden onmiddellijk de dood. Alleen Kurt Reissenweber uit Coburg, de boordtelegrafist, blijft in leven en bezoekt op 7 augustus 1986 de plaats van het ongeluk. Zoals gebruikelijk worden de resten zo snel mogelijk geruimd.

10 mei: De lindeboom bij de Lindeboom brandt en smeult. De holle boom is snel geblust.

1 juni: grenswijziging Eemnes/Bunschoten i.v.m. lagere waterstand IJsselmeer (Utr. Arch. Inv. 1201 Prov. Best. no. 1329).

15 mei: dhr. A.P. van den Burk, van beroep radiotechnicus, wonend aan de Heidelaan 3 vraagt toestemming om de uit zijn huis gezette (voormalige) directeur van de Katholieke Radio Omroep, P.A.M. Speet toestemming te verlenen om een zomerhuisje op zijn terrein te mogen bewonen. Speet moest op last van de Duitsers zijn huis aan de Amersfoortse Straatweg 43 te Bussum verlaten. Er wordt tot 31 oktober 1942 een kampeervergunning verleend. (Aantekeningen Van der Woude)

29 mei: Van de W. weigert zijn kind, die op 2 mei geboren is, zelf aan te geven (Het Vaderland)

25 op 26 juni: om 1.00 uur 's nachts dropte een bommenwerper enige bommen bij de boerderij "Bamboes" aan de Seldenrijksweg, die de boerderij in de as legden.

(Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 19) De boerderij werd in 1956 herbouwd (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 95, 141 en 144).

9 juli: Willempje Mol-Kroeskamp ("oude Willempje") is drie maanden na de viering van haar 100^e verjaardag op 13 maart j.l., overleden (L.C.de Bel 10-7)

24 juli: bootsman Albert Nieuwold, geboren in 1899 te Sappermeer, wonend aan de Laarderweg varend op het schip SS "Telamon", van de K.N.S.M. en varend bij Trinidad komt om het leven omdat het schip door een Duitse duikboot wordt getorpedeerd.

(Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 21-23, HKE, jrg. 10, 1988, blz. 5)

augustus: de werkzaamheden voor de ruilverkaveling zijn gereed. Nu worden de wegen (23 km) nog herbestraat (LC de Bel 27-8)

31 augustus: Ds. G. Boer doet zijn intrede in de Hervormde gemeente van Eemnes-Buiten. Hij bleef hier tot januari 1946.

11 november: door de inspectie van het centrale textielbureau te Tilburg wordt een wolbedrijf van W. aan de Heidelaan geïnspecteerd. In eerste instantie lijkt alles in orde, totdat men ontdekte, dat hier naast ook een tweede clandestien bedrijf werd geleid. Daaraan waren wel 500 tot 600 thuisbreidster in Laren, Blaricum, Hilversum en Huizen verbonden, die van de illegale schapenwol pullovers en andere kledingstukken breiden. Een geweldige voorraad garens, wol, spinnewielen en ander materiaal werd in beslag genomen. (Het Vaderland)

18 november: brand in de R.K. Naai- en Bewaarschool, achter Wakkerendijk 62, door een ontplofte kachel; gordijnen en vloer waren deels verbrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 127, 165)

30 november: het pand "Klassenburg", Wakkerendijk 142-148, eigendom van A. Koelewijn en bewoond door Compier, Th. Leeuwenkamp en Klaver, geheel afgebrand. Een 10-jarige jongen, W. Compier, had op zolder met behulp van een lucifer iets gezocht, maar daarbij een brandende lucifer in de houtwol laten vallen. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128, 167)

8 december: voor het naschilderen van een schilderij van Noordijk, voorstellend het kerkje van Eemnes, en het –overigens gesigneerd met zijn eigen naam- verkopen hiervan, wordt een schildersknecht te Utrecht veroordeeld tot f 8 of 4 dagen hechtenis. Deze afbeelding had in een geïllustreerd tijdschrift gestaan. (Het Vaderland)

1943

14 februari: brand bij C. van Soest, Kerkstraat 6. Spek, dat te roken hing in de schoorsteen was losgeschoten en had vlam gevat (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128).

1 maart: de politie wordt gereorganiseerd: de gemeenteveldwachter wordt lid van de marechaussee. (Inv.)

10 maart: 3 klokken weggehaald door aannemer Meulenberg uit Venlo (2 uit de kerk Buitendijk waarbij het torengewelf door het breken van de kabel wordt beschadigd, 1 uit de RK kerk). 3 maanden later: toestemming om de andere klokken van Binnendijk en de kleinste van de r.k. kerk te laten hangen (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 24-30)

Bouw van een nieuw orgel in de r.k. kerk door fa Bern. Pels te Alkmaar, onder toezicht van pater Caecil Huigens O.F.M. Pas in 1947 wordt het definitief afgebouwd.

13 mei: om 2.17 uur 's morgens stort een Lancaster MK.I van het 83^e squadron RAF Pathfinders ten zuiden van de Algemene begraafplaats neer; 6 van de 7 bemanningsleden komen om. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 31-52, HKE, jrg. 15, 1993, blz. 179)

13 mei: radiotoestellen moeten ingeleverd worden. Zij zijn op 18 januari 1944 naar een centrale opslag (Vroom en Dreesman) in Utrecht gebracht.

24 mei: W.R. Ambrosius van Eemnes-Binnen is benoemd tot hulpprediker in wijk B te Hilversum. (Het Vaderland)

1 juli: gemeentesecretaris Van Hoepen is 25 jaar bij de gemeente Eemnes werkzaam.

3 september: Victor van Swieten, in 1906 geboren in Rijswijk en sinds 1938 wonend aan de Laarderweg, wordt opgepakt vanwege illegaal werk. Op 1 oktober wordt hij gefusilleerd. Hij ligt begraven op de Erebegraafplaats in Overveen (vak 33) (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 54; HKE, jrg. 17, 1995, blz. 3)

10 september: de zaak tegen F.W. van Till voor een mishandeling, zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebbend, dient in hoger beroep voor het Vredegerechthof in Den Haag (zie ook 12 januari 1942). De aanval van Van Till met een bijl, daarbij veronderstellend dat het pesters waren, moet worden beschouwd als noodweer. Dat hij daarbij de Hilversummer G. de Jong raakte, die van het huis van G. Knopperts kwam, was toeval. Het slachtoffer had een doorgeslagen pees en bot. Als verzachtend omstandigheid werd aangevoerd, dat Van Till veel pesterijen onderging en hij sinds enige tijd agent der hulppolitie en actief lid van de S.S. is en nu een wapenvergunning heeft. Er is kritiek op de houding van de burgemeester. (Het Vaderland)

30 september: het Vredegerechthof doet uitspraak in zake F.W. van Till (zie 10-9) en ontslaat hem van alle rechtsvervolging (Het Vaderland)

8 oktober: zuster Prudentiana, de wijkzuster, viert haar 25-jarig jubileum.

31 oktober: ds.G. Boor wordt door ds I. Kievit uit Baarn bevestigd in de hervormde gemeente van Eemnes-Buiten. (J. van der Graaf: Passie voor het Evangelie, blz. 52)

Het postagentschap wordt door Wim Westerhuis overgenomen van zijn overleden zus Wilhelmina Westerhuis en verplaatst van Wakkerendijk 6 naar Kerkstraat 2a. (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 22, 112)

december: de toren van Eemnes-Buiten is door de fa Eggenkamp weer hersteld (beschadigd door wegnemen klokken).

1944

1 januari: Zr. J.M. Meerkerk van het Groene Kruis vertrekt uit Eemnes naar het inmiddels zelfstandig geworden Groene Kruis in Baarn, waar vanaf 1937 mee samen was gewerkt. Per 15 febr. wordt zuster S. Boonzaayer uit Onstwedden benoemd.

februari: afrekening van de ruilverkaveling met de eigenaren (Eemland in verandering, 187)

20 februari: Een Lancaster van het 156e squadron RAF Pathfinders stort om 5.30 uur neer in de Zuidpolder te Veld. Eén van de zeven leden van de bemanning overleeft de crash: Eddy Kryskow. Die houdt zich 15 maanden verborgen in Eemnes. Vijf lichamen worden geborgen en in Amersfoort begraven (De Rusthof) (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 61-78)

30 maart: De Soester kunstschilder Alfons Damen (of Demens) schildert de kruiswegstaties voor de St. Nicolaaskerk; ook een Laatste Avondmaal en het Pinkstergebeuren worden door hem vervaardigd. Hij ontvangt er f 4000 voor (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 51).

eind april: geheime pers in de loods van de Kwekerij Gebr. Koppel aan de rijksweg (sectie F no. 811) wordt ontdekt en door SS-ers met handgranaten vernield (Het ondergronds verzet te Laren NH-Blaricum-Eemnes 1940-1945) Stroom kwam van het perceel Goyergracht 39 van de familie Pot (Tomatova) (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 20).

mei: "Ernstige waarschuwing. Gedurende den laatsten tijd hebben eenige boeren ter plaatse in de late avonduren of des nachts "bezoek" ontvangen van een drietal personen, waaronder twee in uniform, die onder allerlei voorwendsels de woningen binnendrongen, geld trachtten af te persen of zelfs de woning doorzochten en geld en sieraden benevens persoonsbewijs meenamen. Behoorlijke legitimatie hunnerzijds blijft echter achterwege. Men zij op zijn hoede." (De Gooi- en Eemlander 24-5)

juni: Op aanwijzing van twee Eemnesser jongens, E.W. en N.H., zijn er door de Duitsers diverse roofovervallen op boerderijen gepleegd. De Duitse politie onderzoekt de zaak; één van deze jongens, N.H., is in het concentratiekamp Neuengamme gestorven (Notulen BenW 12-06-1944; Marijke Hilhorst: De vader, de moeder & de tijd- of hoe je familiegeschiedenis kunt schrijven, in: Michielse, Henk (red.): Lokale geschiedenis tussen lering & vermaak, blz. 123)

28 juni: vanwege schaarste aan klompen plaatst de burgemeester van Eemnes dit artikel op de lijst van te distribueren goederen.

15 juli: er wordt voor het eerst in deze omgeving een coloradokever in een aardappelproefveld bij de Nieuweweg aangetroffen tijdens een excursie van landbouwonderwijzers. De Plantenziektkundige Dienst te Wageningen wordt gewaarschuwd. (De Gooi- en Eemlander 17-7).

30 juli: eerste H. Mis van Kees Morren in de St.-Nicolaaskerk van Eemnes (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 6)

september: geheime zender geplaatst in de waterbuizen van het gemaal. A. van Wiefferen is er de bediener van (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 101-103; HKE jrg. 6, 1984, blz. 58)

oktober: 491 evacués uit Huissen, Arnhem, Wageningen, Oosterbeek, Renkum, Millingen enz. worden ondergebracht bij 116 gastgezinnen, waarvan 333 personen op de Wakkerendijk en 98 op de Meentweg (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 81-85, HKE, jrg. 6, 1984, blz. 105; jrg. 17, 1995, blz. 41)

Daarnaast vonden nog diverse onderduikers een plaats in verschillende huizen in Eemnes (HKE, jrg. 9, 1987, blz. 109)

herfst: "Swanheim", centrum van de Vrije Lichaams Cultuur o.l.v. Fokko van Till (lid NSB) aan de Goyergracht Zuid, staat in brand, vermoedelijk aangestoken.

Sinds oktober wordt er geen elektriciteit meer geleverd. Er is een centrale keuken opgericht aan de Kerkstraat.

31 oktober: bevestiging en intrede van kandidaat G. Boer uit Bodegraven in de Herv. Gemeente van Eemnes-Buiten (De Gooi- en Eemlander 30-9-44). In 1946 vertrekt hij naar Putten.

6-7 november: overlijden in het concentratiekamp Schwesing van Johannes Wijnstroot, die in 902 in Amsterdam werd geboren en woonachtig was aan de Goyergracht Zuid. Hij werd opgepakt tijdens een razzia door de Duitsers opgepakt. Hij ligt begraven op het erekerkhof te Loenen (vak C, nr. 205) (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 86-87).

21 november: een B-24H "Liberator" van het 706 Bombardements Squadron van het 8^e Amerikaanse Leger Luchtmacht (446BG/706BS) maakt een noodlanding bij de Eemmond. 7 van de 9 bemanningsleden komen om in het ijsskoude water; O. Simmons en H. Quin overleven de crash en worden door de ondergrondse gered. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 88-100; HKE, jrg. 7, 1985, afl. 2)

1945

1 januari: 2169 inwoners.

5 januari: het bevolkingsregister en woonregister moet worden afgegeven in opdracht van L. Brandts Buys, die het namens de provincie in tegenwoordigheid van Duitse weermachtsoldaten komt halen. (Aantekeningen Van der Woude)

15 januari: Op het ijs van een sloot langs de Stammeweg wordt het dode lichaam van de Duitse SS-er Kurt Steiner aangetroffen. Het onderzoek wijst uit, dat hij waarschijnlijk deserteerde. In werkelijkheid werd hij door de ondergrondse omgebracht. (Aantekeningen Van der Woude) Zo lang het Duitse onderzoek duurde, moest het lijk blijven liggen. Uit angst voor represailles en dus het ophalen van mannen, waren de huisnummers verwijderd. (Uit het dagboek van Guus van Wersch; HKL, kwartaalbericht 2007-1; nr. 99, blz. 18)

22 of 23 januari: razzia in Eemnes. Huiszoeking. Twee Eemnessers opgepikt en weer vrij gelaten. (Aantekeningen Van der Woude)

11 februari: 25-jarig bestaan van het Wit-Gele Kruis.

12 februari: In het concentratiekamp Mauthausen overlijdt Hendrikus Zanoli, die in 1896 te Hilversum was geboren en die op de Laarderweg woonde. Hij was ondergedoken, omdat hij van communisme werd verdacht. (Vrijheidsmonument Eemnes, losse bijlage; HKE, jrg. 10, 1988, blz. 18)

23 februari: Jhr. mr. W.E. van Citters sterft ongehuwd en kinderloos. Zijn erfgenaam is mevr. C.M. s'Jacob-Dubois, wonend te Zwitserland. Zij voert de titel "van Eemnes" niet.

1 maart: Heinrich Ickelsheimer, geboren in 1916 te Hilversum, als marechaussee ondergedoken bij Wouter de Wit (Oud Eemnesserweg 4), wordt bij een vuurgevecht door de Duitsers gedood. Hij is op het Ereveld te Loenen begraven (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 103-104)

21 maart: het hoofd van de Mariaschool G.J. Morren overlijdt in het St.-Jansziekenhuis te Laren. Bij zijn begrafenis op 27 maart stonden 4 ondergedoken geallieerde piloten aan zijn graf als dank voor zijn hulp aan de ondergrondse.

22 maart: een benzinetank wordt afgeworpen door een vliegtuig en komt neer in de tuin van de burgemeester. Een restant van de kostbare brandstof kan worden afgetapt.

30 maart: inkwartiering van een honderdtal Duitsers.

7 april: een Engelse Spitfire (van Francis Delery) in Eemnes neergestort. (Aantekeningen Van der Woude)

10 op 11 april: om 23.30 uur: Wapendropping in Eemnes (15 containers met minutie en een met levensmiddelen): Aloysius Vlasman en Dirk Buis opgepakt en op 11 april 1945 te Laren gefusilleerd. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 11-123) Inundatie van de Zuidpolder.

13 april: de Eemnesser polders worden geïnundeerd.

15 april: het huis van de burgemeester wordt door de Duitser gevorderd.

16 april: paarden worden gevorderd. Ze worden uit de boerderijen en uit de weilanden weggehaald.

19 april: in Eemnes-Binnen worden door de Duitsers veel fietsen gevorderd.

20 april: brand in de woning van de weduwe K. Schuurman, Goyergracht-Zuid 21 (Heidelaan 1; gebouwd begin 20^e eeuw door Wouter Hamdorff voor de kunstschilder Herman Gouwe) (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128)

21 april: brand in het pand Goyergracht-Zuid no. 33, bewoond door mevr. de weduwe C.W. Verhoeven-Bruinvis Beekhuis van Till (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128).

22 april: in het huis van de burgemeester wordt een Ortskommandantur gevestigd en in de Mariaschool manschappen gelegerd. De burgemeester en zijn vrouw blijven, de kinderen gaan naar Blaricum (Aantekeningen Van der Woude en Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 124)

24 april: in het concentratiekamp Mauthausen overlijdt Wiebe Dop, die in 1921 werd geboren en woonde aan de Laarderweg. Hij was verplicht te werk gesteld in Duitsland. Daar is hij voor een vergrijp gestraft en naar het concentratiekamp gestuurd. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 126)

Er wordt geschoten over de Eem en in Baarn. 12 doden (Aantekeningen Van der Woude).

25 april: "Sperzeit" in Eemnes ingesteld, alleen van 8 tot 9 en van 17 tot 18 uur mag men op straat komen. Sluis geopend voor inundatie.

26 april: In de polder wordt de geëvacueerde Arnhemmer Willem Jansen, geboren in 1897, doodgeschoten, omdat hij zich ondanks het verbod daar bevindt op weg naar zijn oudste dochter in Eemdijk. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 128)

30 april: Nieuwe Duitse troepen arriveren. De sperzeit wordt verzacht: van 20 uur to 8 uur niet op straat. (Aantekeningen Van der Woude).

3 mei: Willem Fokken, geboren in 1889 en wonend aan de Meentweg, in de polder neergeschoten. Hij was tegen het verbod in de polder ingegaan. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 130)

5 mei: pamflet over de capitulatie verspreid. Pastoor Müter en kapelaan Boelens worden gegijzeld in de pastorie, omdat het lettertype van pamflet overeenkomt met de schrijfmachine van de kapelaan. 's Middags mag "oranje" gedragen worden, maar geen vlaggen mogen uit.

6 mei: er mag gevlagd worden. De sluis wordt weer gesloten, maar er heeft nog 3 weken water in de polder gestaan. (Aantekeningen Van der Woude en Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 132-133)

7 mei (maandag): Een Britse verkenningseenheid arriveert (tank, motorrijders met auto en vrachtauto) De bevelhebber laat commandant Duitsers voor de overgave tekenen. Vlak daarna arriveren Canadezen (4 grote en 4 kleine tanks en enkele radiowagens). Feest bij Staal.

9 mei: De Duitsers (600 man, infanterie, fietsers, karren, voorafgegaan door kapitein te paard) marcheren in alle vroegte af; in Soestdijk worden ze ontwapend. (Vrijheidsmonument Eemnes, blz. 132) Kleine parade voor onderduiker Eddie Kryskow, de ondergedoken piloot, die 14 ½ maand ondergedoken zat.

10 mei: Engelse bezetting; 25 Engelsen en 25 Nederlandse militairen om wegen te controleren en toe te zien op ondergedoken Duitsers en SS-ers. 's Middag danklof in de kerk met Te Deum en Wilhelmus (Aantekeningen Van der Woude).

12 mei: Eerste Engelse, gedropt voedselpakket in Bussum afgehaald.

15 mei: Requiemmis voor de in de oorlog omgekomen 5 militairen van de RAF.

26 mei: de "gevoerde" bevolkingsregisters en woonregisters van Eemnes worden in Amersfoort teruggehaald. (Aantekeningen Van der Woude)

1 september: dhr. J. Th. H. de Waart wordt als hoofd van de Mariaschool benoemd (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 212)

4 juni: Feestavond in het Verenigingsgebouw; afscheid van de Canadezen (25 juni zijn ze nog steeds in Eemnes).

9 juli: weer elektriciteit.

4, 6 en 9 september: 4 uitvoeringen van het openluchtspel "De geheimen der H. Mis" van H. Ghéon o.l.v. kapelaan W.C. Boelens en geregisseerd door Anton en Annie Sweers bij de kwekerij van Van Dijk. Dit b.g.v. het 100-jarig bestaan van de H. Nicolaaskerk. Zo'n 100 medewerkers en 8000 bezoekers (De kerk in 't midden, 41 en 42; Deo et Arti Eemnes 40 jaar, blz. 9)

Er wordt een afdeling van de Ned. Gidsenbeweging opgericht. Deze bestaat tot 1954.

8 oktober: Toneelvereniging "Deo et Arti" opgericht. (Deo et Arti Eemnes 40 jaar, blz. 7)

oktober: inzameling van HARK in Eemnes. De goederen gaan begin november naar Putten, waar de burgemeester en het comité ze persoonlijk overhandigen en door het gemeentebestuur ontvangen worden. Van het comité te Utrecht ontvangt Eemnes op har beurt weer goederen om die onder minder gegoeden te verdelen. (Aantekeningen Van der Woude)

25 november: Ds. W.R. Ambrosius van Eemnes-Binnen vertrekt naar Leerdam.

19 december: brand in de (atelier)woning en schuur van W. Hage, Goyergracht-Zuid 11. Door "het onoordeelkundig vullen van een vergasser voor lichtdoeleinden" is volgens het brandrapport deze brand ontstaan. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128). Op het terrein bleek nog een houten woning te staan, die illegaal was opgetrokken. Deze werd bewoond door W. van Zomeren. (Aantekeningen Van der Woude)

1946

Het hulppostkantoor (postagentschap) verplaatst van Kerkstraat 2a naar Wakkerendijk 1. Bep de Bruijn neemt het over van W. Westerhuis, die de schoenmakerij van zijn vader kan overnemen. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 192)

januari: scholen één week vrij vanwege brandstofschaarste. Er is voedsel- en brandstof distributie.

20 januari: Ds. G. Boer van de Herv. Gemeente van Eemnes-Buiten neemt afscheid en vertrekt naar Putten. (J. van der Graaf: Passie voor het Evangelie, blz. 63)

15 maart: vertrek van zuster S. Boonzaaijer van het Groene Kruis. Zuster J.P. Vervloet uit Amerongen wordt de nieuwe wijkzuster.

7 april: de proponent T.A. Vonk Noordegraaf doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen (blijft tot 1948).

augustus: schuur van I. Jongerden, Laarderweg 77, afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128)

24 november: brand in de werkplaats van J. Terwiel (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128, 151)

1947

2225 inwoners (50,5% R.K.; 32,8% Herv.; 5,7% Geref.; 1,8% overige; 9,3% geen)

1 mei: Kee Hilhorst (Boer) 40 jaar vroedvrouw in Eemnes, gehuldigd. Zij krijgt een nieuwe fiets en een spaarbankboekje. (HKE, jrg. 6, 1984, blz. 22, 31)

14 juni: De N.S. opent een busdienst Laren-Baarn over Eemnes v.v. als 2-uursdienst (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 45)

29 augustus: Oprichting van S.V. Eemnes, voorheen "De Eemvogels", in café Tak. Op 22 november wordt het eigen terrein aan de Heidelaan geopend. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 2)

5 september: varkensschuur van W. de Koning, Wakkerendijk 278, verbrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128).

18 september: boerderij Laarderweg 4 t/m 10, bewoond door families Fokken en Van Zuilen, eigendom van Mej. Banis uit Blaricum, geheel afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 128, 168). Het boekje "Eemnes, rechtsgeschiedkundige ontwikkeling van gemeente en waterschap" van A. Johanna Maris verschijnt.

Afdeling van jongere katholieke verkeners: "De Welpen" in Eemnes gestart. Tot 1967 blijven die bestaan.

23 oktober: pastoor B.J.M. Müter overlijdt; zijn opvolger is Johannes Gerardus Spruijt (van 7 november 1947 tot mei 1967; als emeritus blijven wonen in Eemnes, Raadhuislaan 3; in 1976 gestorven en begraven te Eemnes).

1948

15 januari: Zuster Vervloet van het Groene Kruis verlaat Eemnes en wordt opgevolgd door zuster Chr. Bok, die echter per 1 juli weer vertrekt. Per 1 oktober wordt zuster E. Ridder benoemd.

De oude boerderij/herberg "Het Zwaantje" is onder toezicht van Monumentenzorg gerestaureerd.

15 mei: Ds. Jan van Amstel uit Hoewelaken doet zijn intrede in de Herv. gemeente van Eemnes-Buiten. (J. van der Graaf: Passie voor het Evangelie, blz. 64) Hij gaat in 1951 met emeritaat, maar blijft tot 1954 als bijstand in het pastoraat.

15 juli: De wijkzuster van het Wit-Gele Kruis, zuster Prudentiana, wordt b.g.v. het 25-jarig bestaan van de Federatie van het Wit-Gele Kruis begiftigd met het Pauselijke onderscheidingsteken "Pro Ecclesia et Pontifice"

16 augustus: E.J.H. Kolfshoten tot burgemeester van Eemnes benoemd (tot 16 mei 1954).

12 september: Ds. T.A. Vonk Noordegraaf van Eemnes-Binnen vertrekt naar Saaksum.

1949

Uitbreidingsplan van de gemeente (1941-1951) (Utr. Arch. Inv. 1201 Prov. Best. no. 3835 en 3936).

21 februari: de karakteristieke lindeboom, die voor de herberg met dezelfde naam stond, wordt gekapt (ouderdom en vernieling) (HKE, jrg. 10, 1988, blz. 130)

Pontveer bij Eemdijk door de Waterschappen opgericht. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 156)

juli: dokter J. Fros verlaat Eemnes en gaat naar Suriname. Dr. K.R.D. Smit neemt de praktijk van hem over.

R.K. Middenstandsvereniging "St. Franciscus van Assisië" opgericht.

Nieuwe torenklok voor de r.k. kerk ter vervanging van de onder de oorlog weggevoerde St.-Nicolaasklok uit 1892 in gebruik genomen. Petit en Fritsen goot de 510 kg zware klok met een diameter van 93 cm (De Kerk in 't Midden, blz. 53)

14 november: Protestants Christelijke kleuterschool officieel van start gegaan in de catechisatiekamer van de kerk (HKE, jrg. 19, 1997, blz. 32).

1950

1 januari: 2291 inwoners.

Nieuwe torenklok voor Eemnes-Buiten; gegoten door Jacobus van Bergen te Midwolda. Diameter 136 cm. (HKE, jrg. 2 no. 1, blz. 15)

8 januari: de emerituspredikant uit Amsterdam, J.H.F. Remme, (bijzondere hulpprediker) komt naar Eemnes-Binnen. Op 20 januari overlijdt hij echter.

1 juli: de emerituspredikant uit Molenaarsgraaf, J.E. Klomp (bijzondere hulpprediker) komt naar Eemnes-Binnen (hij is tot 1953 hier werkzaam).

1 juli: Th. de Waart, hoofd van de Mariaschool, vertrekt en L.J.M. Bisschop wordt als zijn opvolger benoemd.

Dhr. van de Brom, hoofd van de School met de Bijbel, vertrekt en wordt opgevolgd door J.H. den Boer. (Prinsen)

15 oktober: viering van het 75-jarig bestaan van het zusterklooster: het H. Hartgesticht.

3 november: Eemnes voert de schooltandverzorging in. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 10)

22 november: in de kerktoren van Eemnes-Buiten is een nieuwe kerkklok gehangen, gegoten in de gieterij Concordia van de Gebrs. van Bergen te Midwolda (1700kg en 137,2 diameter, toonhoogte d, gegoten door Jacobus van Bergen; kosten inclusief tuimelluidinrichting f 8930). Verschijnen van het boek "Eemnes, randgemeente van het Gooi" van dr. W. Sleumer, een onderzoek naar de levensomstandigheden op het platteland.

31 december: houten woning van J. Apfelbaum aan de Goyergracht-Zuid afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 129)

1951

1 januari: 2317 inwoners.

februari: het slagwerk van de Eemnesser torens wordt weer in orde gemaakt

1 mei: ds. Jan van Amstel van Eemnes-Buiten gaat met emeritaat. Hij verleent tot 1954 nog bijstand in het pastoraat.

De Centrale Cultuurtechnische Commissie meldt aan de provincie Utrecht, dat de ruilverkaveling Eemland beëindigd is. Daarna heeft de provincie de plaatselijke commissie onder dankzegging formeel ontbonden. (Eemland in verandering, blz. 78).

augustus/september: de gemeente herdenkt het 600-jarig bestaan. Voor de kinderen is er o.a. een opstelwedstrijd en onder de nieuwe eikenbomen aan de Wakkerendijk komt onder iedere boom een afgesloten fles met de naam van een kind, dat op de lagere school in Eemnes zit. Verder zijn er optochten, volksspelen en sportwedstrijden. Op 30 augustus was er een allegorische optocht en 's avonds bij het geïllumineerde gemeentehuis een concert. Op 1 september werd het nieuwe gemeentelijke sportveld in gebruik genomen. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 12)

1952

2 mei: de jachthaven "t Raboes" wordt met een zeilwedstrijd feestelijk geopend. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 12)

12 mei: De tjalk "De Albatros" (82 ton) van schipper J. Frantsen, die als laatste schip de haven van Eemnes is binnengelopen wordt verkocht. (HKE jrg. 4, 1982, blz. 8; HKE jrg. 14, 1992, blz. 237; Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 14)

25 juni: schuur afgebrand bij de weduwe Keizer, Seldenrijksweg 2. De slangen konden er niet komen; met emmers water en takken geblust! (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 129)

oktober (?): R.k. Vrouwengemeenschap "St. Anna" opgericht onder leiding van mevr. Kolfshoten-Bloem. Gestart wordt met 35 leden.

13 november: wagenloods en stro verbrand bij C. Stalenhoef, Goyergracht-Zuid 1 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 129, 151)

1953

De sluis op het eind van de Vaart wordt buiten gebruik gesteld. De houten deuren worden verwijderd en de sluis afgesloten door middel van een betonnen wand.

Vestiging van een jachthaven aan het Raboes door W. de Jong uit Amsterdam. Allereerst worden een woonhuis gebouwd, een haven uitgegraven, een scheepshelling aangelegd en een botenloods gebouwd, in de loop der jaren gevolgd door enkele zomerhuisjes en een kampeerterrein (vóór 1963).

24 maart: Het schoolzwemmen wordt ingevoerd (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 14).

juli: de gemeente heeft de Kerkstraat van het rijk overgenomen na bezwaren dat

Rijkswaterstaat de weg niet goed onderhoudt.

Van augustus/september 1953 tot 1958 restauratie van de toren van de grote kerk van Buitendijk volgens een plan uit 1948. Er worden door Rijk en provincie gelden toegezegd.

4 september: Ds. J.E. Klomp (bijzondere hulpprediker) van Eemnes-Binnen overlijdt.

6 oktober: een uitkijkpost van de Luchtverdediging aan de Vaartsteeg bij de Noord-Ervenweg in gebruik genomen (HKE, jrg. 18, 1996, blz. 7)

eind december: Zuster Franciscanessen van Heythuysen vertrekken na 78 jaar hier werkzaam te zijn geweest uit Eemnes. Dhr. Doodkorte wordt het nieuwe hoofd van de H. Hartschool. (HKE, jrg. 25, 2003, blz. 115-130)

1954

De wijkverpleging van het Wit-Gele Kruis wordt overgenomen van zuster Prudentiana door mevr. Rutgers. Door de beide kruisverenigingen wordt besloten, dat de zusters elkaar met vakanties en op vrije dagen mogen vervangen.

De kandidaat M. Bergsma doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1962 gaat hij naar Nieuw-Beijerland.

10 mei: schuur afgebrand bij H. Tolboom, Wakkerendijk 43 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 130)

16 augustus: J.C.I. van Niekerk tot burgemeester van Eemnes benoemd (tot 1 juni 1964).

november: wijkgebouw van het Wit-Gele Kruis (en als gast het Groene Kruis) met het consultatiebureau in gebruik genomen.

20 september: op initiatief van de wijkzuster mevr. De Ridder, wordt de afdeling Eemnes van de Nederlandse Christen Vrouwenbond (NCVB) opgericht.

1955

Toren van Eemnes-Binnen gerestaureerd.

31 januari: Dhr. Kronenburg wordt het nieuwe hoofd van de school met de Bijbel na het vertrek van dhr. den Boer. (Prinsen)

Aan het "buitengebied" (aan de Goyergracht-Zuid 13) wordt elektriciteit geleverd (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 208).

In de jaren tussen 1953 en 1958 is predikant te Eemnes-Binnen ds. J. Fokkema.

1956

3 februari: de gemeente krijgt een eigen dienst voor publieke werken; tot nu toe maakte men gebruik van diensten uit Baarn.

Een consultatiebureau voor kleuters wordt gezamenlijk door beide kruisverenigingen gestart.

De bouwcombinatie "De stad Eemnes" besluit om nieuwe woningen te gaan bouwen.

Aanvang van de uitbreiding van de Zuidbuurt. (1956: huizen aan de Jhr. C. Roëll-laan, 1958 aan het begin van de Raadhuislaan).

In de Heidehoek is waterleiding aangelegd.

12 mei: brand bij C. Ruizendaal Jzn, Laarderweg 39 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 130)

20 juli: K.R.D. Smit wordt benoemd tot gemeentearts in de plaats van dr. Gribling.

22 december: mevr. Worsteling van de meisjesschool en dhr. Alfrink van de jongensschool vieren beiden hun 40-jarig jubileum (Gooische Courant)

1957

Oprichting van de katholieke jeugdbeweging EJOKA (Eemnesser Jonge Katholieken), die eerst in het oude Verenigingsgebouw en daarna in de kelder van SOL haar onderkomen vond.

De oprichting beoogt om naast JBTS (de bond voor jonge boeren) ruimte geven aan andere jongelui (jongens). Een jaar later kwam er een groep voor meisjes.

De beide kruisverenigingen gaan samen vergaderen om verschillende zaken van wederzijds belang te bespreken. Zuster E. de Ridder van het Groene Kruis neemt ontslag en vertrekt naar Dordrecht; zuster Overbeeke uit Rotterdam wordt haar vervangster (per 1 jan. 1958).

13 juni: de Kath. Vrouwengemeenschap "St. Anna" gaat organisatorisch van de Katholieke Vrouwengemeenschap in het Aartsbisdom naar het diocees Haarlem over door haar aansluiting bij de Katholieke Vrouwengilde kring Het Gooi (Notulenboek R.K. Vrouwengemeenschap te Eemnes 1953-1961)

Verhuizing van de prot. Chr. kleuterschool naar het R.k. Verenigingsgebouw.

oktober: de A-griep heerst en veel mensen zijn ziek. Toneelvereniging "Deo et Arti" heeft slechts 14 dagen de tijd om het stuk "Hoogspanning" in te studeren b.g.v. het eerste lustrum van de Kath. Vrouwengilde "St. Anna".

15 november: Invoering van de rioolbelasting (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 17)

1958

1 januari: 2618 inwoners

11 mei: De emerituspredikant J.C. Wolthers (bijzondere hulpprediker) komt naar Eemnes-Binnen.

4 juli: brand in de onbewoonde boerderij van J. Rigter, Wakkerendijk 32 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 131)

Eemlandse afdeling van de R.K. Internationale Vereniging tot bescherming van meisjes opgericht (bestaan tot 1970).

De gemeente Bunschoten neemt de exploitatie van het pontveer bij Eemdijk over. (HKE, jrg. 14, 1992, blz. 156)

1959

1 mei: Bij het Groene Kruis neemt zuster Overbeeke vanwege haar huwelijk afscheid; zuster Van Kassel volgt haar op.

Bij de katholieke kruisvereniging, het Wit-Gele Kruis, worden de statuten veranderd om te kunnen samenwerken met de r.k. kruisvereniging van Baarn (Hervé Jamin: 125 jaar thuiszorg...blz. 171; zie ook HUA, archief PUK, inv.nr. 66, 68, 121 en 131 en aanv. PUK nr. 11)

De westelijke havenarm van de Vaart wordt gedempt.

15 augustus: pastoor J.G. Spruijt viert zijn 40-jarig priesterfeest.

27 augustus: Er wordt rond en in de huizen een film opgenomen, waarop veel bewoners te zien zijn (film HKE) (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 23)

10 augustus: groot deel van de benedenwoning uitgebrand bij J. van de Splinter, Nieuweweg 6 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 131, 156)

22 augustus: boerderij met hooiberg en schuur afgebrand bij Gradus Hilhorst, Wakkerendijk 262 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 132, 157)

29 augustus: opening van de P.C. Kleuterschool "Kleutervreugd" aan de Torenzicht.

Bouw van een nieuwe brandweergarage aan de Raadhuislaan voor f 13.600 (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 11).

1960

Aantal inwoners: 2698 (52,5% R.K.; 29,5% Herv.; 5,1% Geref.; 2,1% overig; 10,8% geen)

Aantal leerlingen van de meisjesschool gemiddeld: 92.

1 januari: D. van Hoepen, meer dan 40 jaar gemeentesecretaris en secretaris-penningmeester van het Waterschap gaat met pensioen.

omstreeks 1960: kerktoren van Eemnes-Buiten gerestaureerd. Stenen balustrade is echter al gauw verweerd en gevaarlijk door loslatend gesteente.

27 april: schuur afgebrand bij C. Ruizendaal Jzn, Laarderweg 39 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 132, 159)

juli: Ruzie over het sporten op zondag: de handbalvereniging mag het veld van de voetbalvereniging niet meer huren. De voorzitter van zowel voetbal- als handbalvereniging, J. v. Tinteren, wordt een jaar later als voorzitter van de voetbalvereniging geschorst en treedt af. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 22, 23)

1 november: zuster Van Kessel van het Groene Kruis neemt ontslag omdat voor haar geen goede woonruimte kan worden gevonden. Zuster A.G. Kuijt volgt haar op.

1961

1 januari: 2776 inwoners.

17 januari: R.A. van 't Klooster is 40 jaar kerkmeester; hij krijgt een pauselijke onderscheiding.

13 februari: voortaan zal er ook op de Veldweg en Nieuweweg dagelijks post worden bezorgd.

23 februari: er is een Christelijke Middenstandsvereniging opgericht.

10 april: de gemeente maakt een plan om van het haven terrein een plantsoen te maken.

10 april: worden plannen gemaakt voor een gemeentelijke waterzuivering.

11 april: er worden 35000 glasaaltjes in de polder uitgezet.

11 april: de restauratie van de hervormde kerk van Eemnes-Buiten zal f 400.000 kosten.

15 april: kunstschilder Matthijs Hage overlijdt.

28 april: de burgemeester geeft een uitleg over het uitbreidingsplan van Eemnes.

5 juni: oprichting van de speeltuinvereniging "Het Kinderparadijs" (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 23)

14 juli: de klok van het Dikke Torentje zal worden hersteld.

augustus: de restauratiewerkzaamheden aan de kerk van Eemnes-Buiten nemen een aanvang. Grote restauratie van de Herv. Nicolaaskerk van Buitendijk (1961-1967). Portaal aan de noordzijde weer gesloopt, nieuw portaal aan de zuidzijde (voor verwarming en toiletten), sprinklerinstallatie enz. (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 164). Tijdens deze restauratie worden er munten gevonden in de voormalige sacristie (nu: consistoriekamer), waarvan de oudste is: een 1/8 groot, in opdracht van Diederik I van Batenburg (1361-1407) geslagen. (HKE, jrg. 11, 1989, blz. 8)

6 augustus: De neomist Wijnand van Wegen wordt feestelijk ingehaald, waarna hij zijn eerste H. Mis in de parochiekerk heeft opgedragen. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 25)

8 september: de fokveedag trekt veel belangstelling.

24 september: speeltuin "Het Kinderparadijs" bij het voetbalterrein achter de Laarderweg (nu De Hilt) geopend (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 25)

26 september: de Laarderweg en Wakkerendijk worden per 3 oktober door het Rijk aan de gemeente overgedragen. De gemeente krijgt f 300.000 voor onderhoud.

3 oktober: de gemeente heeft van de hervormde kerk 4 ½ ha grond voor woningbouw gekocht. Ook later volgt er nog aankoop voor dit doel. (1 december)

17 november: een collecte voor een nieuw gebouw voor de prot. christ. belangen heeft f 1300 opgebracht.

27 november: er wordt een plaatselijke afdeling van de VVD opgericht.

19 november: vertrek ds J.C. Wolthers van Binnendijk naar Bunnik.

1 december: de Heidelaan zal worden verbeterd.

15 december: oprichting van een afdeling Bescherming Bevolking (BB)

20 december: voor het eerst vindt er een volkskerstzang plaats.

1962

11 februari: Hengelvereniging "Flevo" opgericht.

2 maart: de gemeente gaat deel nemen aan de waterzuivering aan de Gooiergracht.

mei: de gemeente besluit 10 woningwetwoningen te bouwen bezuiden de Laarderweg (Torenzicht). De Veldweg krijgt dit jaar een nieuwe riolering.

22 mei: intrede ds. D.J. van Dijk (Eemnes-Binnen) van Nieuwerkerk a/d IJssel.

25 mei: Besluit tot de bouw van 22 woningen bezuiden de Laarderweg. Een uitbreidingsplan wordt in onderdelen vastgesteld.

14 juli: opening van de rolschaatsbaan met diverse activiteiten (kinderspelen, zeepkistenrace e.d.) 's Avonds is er feest voor de ouderen met folkloristisch dansen en volkspelen (Het Vrije Volk, 16 juli).

24 juli: Met de gemeenschappelijke regeling Rioolwaterzuivering Laren/Blaricum wordt een afspraak gemaakt over deelname van Eemnes hieraan. Lozing via de Goyergracht.

Marineontvangstation aan de Volkersweg in de polder gebouwd. Bouwvergunning werd door het Rijk afgegeven, omdat de gemeente deze weigerde (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 25)

29 april: Ds. D.J. van Dijk uit Nieuwerkerk doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Binnen.

6 mei: Ds. M. Bergsma van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt hij naar Nieuw-Beijerland.

Dit jaar begint men met de restauratie van de kerk van Eemnes-Buiten.

18 juni: een grote brand in de rietopslag aan de Eem. Uiteindelijk wordt een inwoner uit Bunschoten als dader gepakt.

6 juli: Uitbreiding van de Emrefabriek wordt in de gemeenteraad goedgekeurd.

14 juli: Feest bij de in gebruik neming van een rolschaatsbaan.

24 juli: de Gooiergracht zal worden verbeterd. Eemnes zal deze gracht met goedkeuring van de provincie gebruiken voor lozing van het rioolwater.

3 augustus: er is sprake van verbouwing van het oude raadhuis of de bouw van een geheel nieuw raadhuis. Dat laatste kan eventueel nog wel 5 jaar duren.

3 augustus: De raad besluit tot heffing van rioolbelasting.

4 augustus: de visvereniging Flevo heeft zijn eerste viswedstrijd georganiseerd.

4 september: aanbesteding voor de bouw van 10 woningen.

22 september: J. van de Kuinder is een halve eeuw bakker.

17 oktober: juf Coby Kroeskamp trouwt met J. Ruizendaal. De leerlingen huldigen het bruispaar.

30 oktober: Nu het rijk de Laarderweg en Wakkerendijk aan de gemeente heeft overgedragen, kunnen eindelijk rioleringswerkzaamheden en wegverbetering (verbreding Wakkerendijk tot 6 meter en voet- en fietspad langs de Laarderweg) worden begonnen. Bij de begroting wordt met de kosten hiervan rekening gehouden.

1963

8 januari: de bouw van 10 woningwetwoningen aan de Torenzicht wordt gegund aan B.Blom voor f 135.340.

18/19 januari: Strenge winter met veel sneeuw. Stuifduinen belemmeren de doortocht. Op de Meentweg ligt de sneeuw een meter hoog. Militairen worden ingezet om de sneeuw op te ruimen. (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 19)

22 maart: de vernieuwing van de Wakkerendijk wordt uitgevoerd door de N.V. gebrs Hogenbirk voor f 274.400.

31 maart: Ds. D. van Lokhorst uit Mastenbroek doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1967 vertrekt hij naar Hoogblokland.

De Eemnesser pater Wijnand van Wegen vertrekt naar de missie in Zuid-Afrika.

1 april: Zuster Kuijt van het Groene Kruis neemt ontslag vanwege vertrek naar Rhodesië, waar zij in het huwelijk zal treden. Zuster Louwerman treedt in haar plaats in dienst van deze Kruisvereniging.

April: het vijzelgemaal aan het eind van de Goyergracht is gereed. Door dit gemaal zal het afvalwater van Hilversum (gezuiverd), Eemnes, Blaricum op het IJsselmeer worden geloosd (Het Vrije Volk, 18 april). De Goyergracht wordt in augustus verbreed en uitgegraven om het afvalwater beter te kunnen verwerken. Het eerste deel vanaf de Smeekweg naar Hilversum wordt overkluisd en verder voorzien van een riool tot aan de Zuivering.

9 mei: De Leeuwenpaal, die na 14 juli 1719 geplaatst werd, gaat naar het museum (Het Vrije Volk, 9 mei)

19 juni: oprichting van de Federatie voor Vrouwelijke Vrijwillige Hulpverlening (VVH) afd. Eemnes ten huize van mevr. M. van Niekerk-Blomjous (echtgenote van de burgemeester).

1 augustus: de bouw van het viaduct in de weg Eemnes-Hoevelaken aanbesteed.

9 augustus: de Eemnesser polder, langs de Ervenweg, wordt bezocht door een maniak, die koeien te lijf gaat met pistool en vermoedelijk een hooivork. Er is al een dode stier, een dode koe en 4 gewonde koeien (De Telegraaf) Er wordt een verdachte auto gesignaleerd, maar de politie kan die echter niet aanhouden (Het Vrije Volk, 10 aug.)

22 augustus: de gemeente koopt van een dochterinstelling van Philips, N.V. Nieuwe Erven, grond voor het laten bouwen van 35 woningwet- en premiewoningen. Deze instelling mag daarvoor woningen in de vrije sector bouwen (Het Vrije Volk, 23 aug.). De gemeente weigerde eerder deze grond zelf te kopen, nu krijgt zij de grond voor f 3 per meter. 9 nieuwe wegen krijgen een naam: Maalderij, Vijverlaan, Parklaan, Zaadkorrel, Akker, Korenschoof, Graanoogst, Plantsoen en Driest (Het Vrije Volk, 23 aug.).

23 en 24 augustus: de feesten ter herdenking van 150 jaar Koninkrijk worden afgelast vanwege het overlijden van A.G. van 't Klooster, medeorganisator van het feest.

1 september: de Bejaardensociëteit opgericht in het Verenigingsgebouw aan de Kerkstraat.

5 september: 45 ouders richten een verzoek aan de gemeenteraad om openbaar onderwijs in te voeren.

21 oktober: indiening van de eerste aanvraag voor een ruilverkaveling in Eemland (Eemland in verandering, 187)

4 november: de gemeenteraad stemt voor heroprichting van het openbaar onderwijs in de gemeente (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 27).

1 december: Mej. M. Koelewijn, de juf van de Christelijke kleuterschool gaat met pensioen. Zij heeft sinds de oprichting, 14 jaar geleden, deze eenklassige school geleid.

1964

Demping van de haventak het dichtst bij de dijk, vanwege de hoge onkosten voor een nieuwe beschoeiing (HKE, jrg. 2, no. 4, blz. 14)

18 maart: de gemeente besluit tot de bouw van 25 woningen, waarvan 12 voor de Marine. Ze worden onderhands aanbesteed aan de fa. Blom voor f 14.500 per huis. Er zal een excursie gehouden worden voor de Raadsleden om gemeentehuizen te bekijken.

Dhr. R. Schilstra wordt de nieuwe gemeentesecretaris van Eemnes.

30 mei: burgemeester Niekerk neemt afscheid van Eemnes; hij is tot burgemeester van Hillegom benoemd (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 27)

september: de minister van O.K. en W. (Onderwijs, Kunst en Wetenschap) heeft de intentie de Kerkstraat en omgeving tot beschermd dorpsgezicht te verklaren. De gemeente stuurt wijzigingen op het plan in.

10 september: oprichting van de bejaardensociëteit. Elke donderdagmiddag in het gratis beschikbaar gestelde R.K. Verenigingsgebouw.

5 oktober: Het Hervormd Centrum aan de Torenzicht wordt geopend. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 29)

1965

9 januari: A.C.H.N.M. de Bekker tot burgemeester van Eemnes geïnstalleerd (tot 1 oktober 1977) (Film De Bekker, HKE).

Het Waterschap verhuist vanuit het gemeentehuis van Eemnes naar een eigen gebouw (Bunschoten).

14 maart: het door J. Zijtveld gevonden eerste kievitsei wordt aangeboden aan de burgemeester.

Er worden door de woningbouwgroep "Nieuwe Erven" van het Philips Pensioenfonds plannen ontwikkeld voor het bouwen van een nieuwe woonwijk in Eemnes ten behoeven van de werknemers van Philips.

De katholieke vrouwenorganisatie St. Anna, het Katholiek Vrouwengilde, gaat met de Boerinnenbond vanaf 1965 samen in de KPO: Katholieke Plattelandsvrouwen Organisatie.

De H. Hartschool wordt gemoderniseerd.

22 juni: E.H.B.O. afd. Eemnes opgericht. Voorzitter is dhr. Van Tinteren, secretaris mevr. Van Leeuwen-Vermandel.

1 juli: Oprichting van het tamboer- en pijpercorps "In Aethere Musica".

26 juli: 3000^e inwoner van Eemnes: Wim Bunt. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 31)

1966

9 maart: eerste steen van de r.k. kleuterschool aan de Wakkerendijk gelegd door pastoor J.G. Spruijt.

4 augustus: De Kerkstraat en directe omgeving wordt tot "Beschermd Dorpsgezicht" uitgeroepen.

De meest noordelijke watermolen langs de Meentweg wordt gesloopt. (HKE, afl. 1, maart 2006, blz. 34-45)

Zuster Louwermans van het Groene Kruis heeft 8 weken waargenomen voor zuster Rutges vanwege ziekte. De regeling omtrent de vergoeding hiervan gaat wat stug vanwege niet goed gemaakte afspraken.

30 oktober: vertrek ds. D.J. van Dijk van Eemnes-Binnen naar Woudenberg.

15 december: R.K. Kleuterschool "St. Agnes" aan de Wakkerendijk no. 66 wordt, na inwijding door pastoor Spruijt, officieel geopend.

1967

januari: P. Bakker uit Blaricum, timmerman bij de restauratie van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten overhandigt aan het voormalig Goois Museum 12 munten (en ronde voorwerpen), die bij werkzaamheden in de consistoriekamer zijn gevonden. De oudste munt is geslagen in de tijd van Rudolf van Diepholt (1433-1455).

februari: in een vergadering van het Groen Kruis wordt besloten met het Wit-Gele Kruis samen een stichting te gaan vormen tot bouw en exploitatie van een nieuw wijkgebouw. In 1969 worden de notulen van de "Stichting Gezondheidscentrum Eemnes" goedgekeurd.

juni: verbreding van Rijksweg no. 1 is gereed vanaf de Witte Bergen tot aan het viaduct bij Eemnes (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 145)

2 april: intrede ds. Th.G. Vollebrecht (Eemnes-Binnen) gekomen van Rotterdam.

25 mei: de gemeenteraad besluit tot de bouw van de eerste openbare kleuterschool aan de Korenschoof. Deze wordt eind augustus geopend.

Ds. D. van Lokhorst van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten vertrekt naar Hoogblokland.

6 september: De Mariaschool en de aangelegen gymzaal worden dit jaar gemoderniseerd. Tijdelijke huisvesting wordt gevonden in een stal bij Van 't Klooster (Ruimzicht), in de oude kleuterschool, het wijkgebouw en een noodgebouw.

12 september: de gemeenteraad besluit tot medewerking aan de verbouwing van het houten noodgebouw tot een stenen gebouw met uitbreiding van één klas ten dienste van de Christelijke kleuterschool "Kleutervreugd".

Dit jaar is op 92-jarige leeftijd overleden: Ties van Dijk. Deze uit Zeeland afkomstige kunstenaar beeldhouwde en boetseerde en gaf hierin ook les. Hij woonde aan de Nieuweweg 2 in Eemnes, waar een gevelsteen van een zeilschip met de woorden: "Oog in 't zeil" op het

huis (bouwjaar 1935) is aangebracht. Hij woonde ook in Edam (Voorhaven 7a), waar eenzelfde gevelsteen met dezelfde woorden (weliswaar in Oudhollandse tekst) te zien is.
7 september: Supermarkt gebr. Eek aan de Torenzicht gevestigd, officieel geopend.
8 september: Na de aanleg van gasleidingen door het grootste deel van Eemnes stroomt er vanaf 12 uur aardgas door deze leidingen. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 35)
Ministerieel besluit tot plaatsing van de R.K. kerk op de voorlopige lijst van Monumenten.
Pastoor J.G. Spruijt gaat met emeritaat, zijn opvolger wordt Siardus Otto Adema (tot 1975).

1968

Nieuwe uitbreiding: Maalderij, Zaadkorrel en Graanoogst gereed.

19 augustus: Opnieuw Openbaar Onderwijs in Eemnes: de kleuterschool "Zwaan-Kleef-Aan" aan de Korenschoof gaat officieel van start. Henny Lamme is de eerste hoofdleidster (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 171)

De eerste watermolen (zuidelijkste) wordt gesloopt. (HKE, afl. 1, maart 2006, blz. 34-45)

6 september: Vandaag is de officiële heropening van de gerenoveerde Mariaschool, maar door de Ministeriële verplichting tot samenvoeging van H. Hartschool met Mariaschool zal uitbreiding spoedig gerealiseerd moeten worden.

De oude kleuterschool wordt nu omgevormd tot een jeugdgebouw met de naam "De Vleermuis", in gebruik door EJOKA (Eemnesser Jongere Katholieken).

september: oprichting van de EGV (Eemnesser Gymnastiek Vereniging).

16 september: De Volleybalvereniging "Voleem" wordt opgericht.

1 oktober: K.R.D. Smit wordt als gemeentearts opgevolgd door T.J.M. Beijerinck. De instructie die uit 1895 dateert en de bezoldiging worden aangepast.

1969

17 januari: de goedkeuring voor de bouw van een 4-klassige christelijke school ten zuiden van de Raadhuislaan wordt door het Rijk verleend. De bouwplannen worden in oktober goedgekeurd.

20 januari: nieuwe christelijke kleuterschool "'t Overstapje" aan de Torenzicht in gebruik genomen.

27 februari: pastorie Eemnes-Binnen verkocht voor f 106.000.

maart: In opdracht van de gemeente heeft ir. J.J. Onnekes van een stedekundig bureau in Delft (Van Embden... enz.) een structuurnota opgesteld over de toekomstige groei van Eemnes. In 1985 zullen er 15.000 inwoners zijn, als het plan in deze nota uitgevoerd wordt. Deze nota werd geschreven n.a.v. de opdracht van GS van Utrecht om de grote bevolkingsdruk op het Gooi naar Eemnes tijdelijk af te leiden, totdat Zuidelijk Flevoland is ontwikkeld, met de bouw van 4000 woningen.

21 maart: het Ontwateringplan van het waterschap Bewesten de Eem wordt ter stemming gelegd. Het plan behelst o.a. de bouw van een gemaal bij de Kerkeweg en een 750 meter lange nieuwe wetering ter ontlasting van de Drakenburger gracht.

25 maart: rijksweg Eemnes-Hoevelaken aanbesteed voor f 15.900.000.

3 juni: Nieuw orgel in de grote Nicolaaskerk van Buitendijk gebouwd door de fa Blank(en) te Utrecht in gebruik genomen.

20 juni: de gemeente gaat deelnemen aan een nieuwe schoolpsychologische dienst in Eemland, gevestigd in Baarn.

15 juli: Ds Th. G. Vollebregt van Eemnes-Binnen vertrekt naar Hilligersberg. Hij nam op 30 november afscheid.

12 augustus: De OLS "De Zuidwend" gaat van start. Hoofd van de school is Fred Mol. De school is ontworpen door architect Bout uit Huizen en voor de som van f 231.920 gebouwd door aannemer Thijs Blom te Eemnes.

15 augustus: emeritus pastoor J.G. Spruyt is 50 jaar priester.

26 augustus: Er wordt een (overigens mislukte) bankoverval gepleegd op de Raiffeisenbank op de hoek van de Raadhuislaan/Wakkerendijk (Rabobank). De daders, waaronder één Baarnaar, worden in Antwerpen gearresteerd. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 39)

september: de "Hooiberg", recreatiezaaltje bij de bejaardenwoningen aan De Waag, wordt met behulp van een inzameling (f 1800) ingericht en in gebruik genomen.

12 september: Mariaschool zal worden uitgebreid met 3 klaslokalen; de H.Hartschool wordt dan gesloten.

12 september: Een nieuwe protestants christelijke school wordt aanbesteed.

17 september: in een vergadering van het Groene Kruis wordt geopperd om in de toekomst in verband met de uitbreiding van Eemnes te komen tot één kruisvereniging.

26 september: in het gewest "Gooiland" wordt een door haar voorzitter, drs. P. Boogaard, gemaakt "structuurplan Eemnes" behandeld, waarin voor het gewest forse aantallen woningen zijn gepland binnen de gemeentegrenzen van Eemnes.

14 oktober: de openbare lagere school "De Zuidwend" aan de Raadhuislaan wordt officieel geopend; eerste steen werd 8 april gelegd en officieus werd de school vanaf 12 augustus gebruikt (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 172).

oktober: een enquête onder 1040 katholieken geeft een beeld van de katholieke parochie van Eemnes. Een van de resultaten is de komst van een "parochieraad" naast het bestaande kerkbestuur.

november: plannen voor het "knooppunt Eemnes" worden gepresenteerd; diverse huizen moeten hiervoor afgebroken worden en bedrijven (kwekerijen) verplaatst. De gemeenteraad gaat mokkend akkoord met het voorstel.

najaar: zes aanvragen voor een nieuwe verkaveling van Eemland (Eemland in verandering, 187)

30 november: ds. Th.G. Vollebregt van Binnendijk vertrekt naar Rotterdam.

3 december: bij het Waterschap bewesten de Eem wordt gestemd over de modernisering van het gemaal.

7 december: Ds. R. de Bruin uit Lunteren doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. Per 1 december 1973 gaat hij met vervroegd emeritaat.

december: In winkelcentrum Torenzicht wordt de groentewinkel van Van Oostrum officieel geopend (HKE, jrg. 19, 1997, blz. 112).

19 december: De registratie krachtens de Monumentenwet van 1961 is voltooid: in Eemnes staan er 41 panden op deze lijst. De Raad gaat tegen 4 panden in beroep. Het opnieuw herstellen van de toren van de Grote Nicolaaskerk, omdat er bij een eerdere restauratie op advies van monumentenzorg een verkeerde natuursteen is gebruikt geschiedt niet vóór 1973.

1970

1 januari: 3585 inwoners.

31 januari: Carnavalsvereniging "De Sliertjes" opgericht. J. Rooyakkers wordt de eerste prins Carnaval.

131 huizen van het plan "Raadhuislaan" (met Ploeglaan en Klaproos) worden opgeleverd.

7 april: de eerste steen voor de nieuwe school met de bijbel wordt gelegd.

10 februari: Het gezondheidscentrum (voormalig klooster) wordt officieel geopend.

1 juli: zuster Rotteveel volgt zuster Rutges op als wijkzuster van Eemnes

Muziekcorps "In aethere musica" schrijft haar eerste eigen concours uit (film De Bekker; HKE).

Bij de gemeenteraadsverkiezingen komt de Boerenpartij (dhr Wouda) met een zetel in de raad.

6 augustus: de H. Hartschool en Mariaschool worden samengevoegd tot één school: de Mariaschool, weliswaar in 2 gebouwen gehuisvest. Hoofd: L. Bisschop.

11 september: Clubhuis De Vleermuis wordt officieel geopend.

7 oktober: De protestants-christelijke lagere school "De Wegwijzer" aan de Ploeglaan wordt officieel in gebruik genomen. De oude school wordt daarna gebruikt door de Stichting De Driesten en de Stichting Peuterspeelzalen.

oktober: de nieuwe schoolpsychologische dienst "Baarn en omstreken" is haar werk begonnen.

Aanleg van het knooppunt Eemnes voor de Rijkswegen 1 en 27 (HKE, jrg. 16, 1994, blz. 147; jrg. 20, 1998, blz. 196)

6 december: viering van het 125-jarig bestaan van de St.-Nicolaaskerk. Bij deze gelegenheid verschijnt er voor het eerst een parochiegids.

3535 inwoners (47% R.K.; 25% Herv.; 4% Geref.; 5% overig; 10,8% geen)

1971

1 januari: 3588 inwoners.

april: Hoorzitting over de bouw van woningen in de Noordbuurt.

24 april: Bij het ophalen van kranten op de Raadhuislaan voor de drumband "Eemnes" komt de 18-jarige tamboer-maître Brand Blom wonend aan de Veldweg onder een achterwiel van de achteruitrijdende auto en overlijdt kort daarop in het St.-Jansziekenhuis in Laren.

11 mei: Emeritus Ds Vroegindewei doet zijn intrede in de Herv. gemeente van Eemnes-Binnen. Op 15 mei 1986 vertrekt hij daar.

13 mei: Commissie Molenaar, voorbereiding voor een ruilverkaveling, start haar werk. (Eemland in verandering, 103)

Voor de eerste keer wordt er een stratenvoetbaltoernooi georganiseerd. Dit evenement vindt jaarlijks plaats.

23 juni: de raad neemt een voorbereidingsbesluit natuurgebieden aan. Het Waterschap wil het waterpeil verlagen, maar de gemeente (en met haar vele groeperingen van natuurbelangen) betwist die bevoegdheid omdat daarmee schade aan het landschap zal worden aangericht. Gedeputeerde Staten van Utrecht moeten in deze zaak beslissen.

Voor een goed contact en samenwerking tussen de diverse basisscholen is er een Onderwijs Contact Orgaan (OCO), waarin zitting hebben de hoofden van de diverse scholen en een bestuurslid (bijzonder onderwijs) en een lid van de oudercommissie (openbaar onderwijs).

15 september: de Mariaschool heeft er 3 semi-permanente lokalen bij, zodat de hele school op hetzelfde terrein bijeen is gebracht. De jongste leerling, Dorien Gieskens, knipt het lint door, waarmee de opening is geschied.

september: een studiegroep "Openbaar Vervoer Gooiland" is de mogelijkheid aan het onderzoeken voor meer railverbinding in deze streek.

november: een werkgroep "Toekomst Eemnes" bericht in een open brief aan BenW, gemeenteraad en bewoners, voorafgaand aan een georganiseerde hoorzitting, bezwaren te hebben tegen een geplande massale uitbreiding van Eemnes.

11 november: de gemeente houdt een 2^e hoorzitting over de uitbreiding van Eemnes ten noorden van de Laarderweg. Nu de Zuidbuurt voltooid is (Plantsoen, Zaadkorrel, Maalderij, Raadhuislaan enz., plan Raadhuislaan/Ploeglaan en Klaproos) gaat men eerst in de Noordbuurt bouwen. Men heeft een "Grensweg" vanaf de Laarderweg naar de Witte Bergen gepland.

1972

1 januari: 3934 inwoners.

januari: de gemeente laat haar eerste gestencilde gemeentegids verschijnen.

februari: Twee inwoners, J.H. van den Berg en J.J. Groeneveld, schrijven een rapport over het huidige Openbaar Vervoer en stellen verbeteringen voor, vooral betreffende het verleggen van de busroute (Hilversum!) en de frequentie.

28 januari: De laatste 2 huisjes en een loods op camping "De Kruithoeve" aan de Goyergracht worden door medewerkers van de dienst Openbare Werken van de gemeente Eemnes onder

politietoezicht gesloopt. In september 1971 was aangezegd deze huisjes te verwijderen vanwege het ontbreken van een bouwvergunning. Per 1 maart moet ook het woonhuis leeg worden opgeleverd voor de aanleg van de Rijksweg 27.

maart: het deelplan Noordbuurt is gereed: er zullen 437 huizen worden gebouwd. De woningen zijn ontworpen door het Rotterdamse architectenbureau Leo de Jonge N.V. Ten Noordwesten van het deelplan is ruimte voor scholenbouw gereserveerd. De grondwerkzaamheden gaan deze maand van start.

maart: alle bewoners krijgen een gestencild boekje van "de begroting van de gemeente Eemnes voor 1972" thuis bezorgd.

Er wordt in Eemnes een Partij Dorpsbelang opgericht. Aanleiding hiertoe is de toenemende verstedelijking van Eemnes. Eddy van IJken wordt de lijsttrekker.

11 mei: ds. W. Vroegindewij, beroepen van Katwijk aan Zee, doet zijn intrede in Eemnes-Binnen.

1 juni: officiële start van de bouw van 132 premiekoopwoningen in het eerste deelplan van de Noordbuurt door het heien van de eerste paal door burg. A.C.H.N.M. de Bekker. De kopers blijken vooral afkomstig uit het Gooi.

6 juni: 4000^e inwoner van Eemnes: Lorenz de Knecht.

In de r.k. parochie wordt het Jongerenkoor o.l.v. dhr C. van Wegen opgericht.

augustus: er toestemming van de provincie voor een krediet ter uitbreiding van de sportaccommodatie met 3 nieuwe velden voor SV Eemnes.

31 augustus: Tennisvereniging Eemnes (TVE) opgericht.

4 oktober: tijdens een vergadering van het Groene Kruis wordt geopperd om in de toekomst meer samen te werken met het Wit-Gele Kruis en mogelijk te komen tot een fusie.

1 november: L.J. Bisschop gaat vervroegd met pensioen. Als nieuwe hoofd van de Mariaschool wordt J.V.M. Out benoemd.

1973

1 januari: 4022 inwoners

Verbetering van de Eem gaat van start met aankoop van grond, bochtafsnijdingen, uitdiepen tot 3.80 m – AP. Zowel voor de waterafvoer als voor de scheepvaart (tot 1000 ton mogelijk) is dit een verbetering. Werkzaamheden zullen tot en met 1978 duren

1 januari: het Waterschap "De Eem" gaat van start. Deze bestaat uit de oude waterschappen "Beoosten de Eem", "Bewesten de Eem", "'t Hoge Land", "De Pijnenburger Grift" en "De Melm", alsmede een gebied (930 ha) ten noorden van de Pijnenburger Grift.

9 januari: op de grens van Eemnes en Baarn, aan de Amsterdamse straatweg, moet de boerderij van dhr. Zonneveld, liggend op Baarns grondgebied, ontruimd worden voor de aanleg van rijksweg 27. Er is een geschil, waarover de rechter zich zal uitspreken, maar op het laatste moment komt de veehouder met de Staat der Nederlanden tot een overeenkomst.

Een door de Mariaschool georganiseerde wedstrijd "Ken je eigen woonplaats" haalt de krant. Hans Brits staat op de foto met een door hem gemaakte tekening.

januari: het Gewest Gooiland vindt dat de gemeente Eemnes bij het gewest Gooiland dient te worden ingedeeld. GS van Utrecht zijn het daar niet mee eens.

30 januari: er wordt een boorplatform gebouwd bij de Ocrietfabriek voor een proefboring.

februari: de gemeente is bezig een bestemmingsplan Landelijk Gebied te maken. Daarin krijgt de natuur een belangrijke plaats.

Twee hobbyisten, Wiggert Wybrands uit Laren en Dirk Kos uit Huizen, brengen het uit 1969 daterend orgel van de Nicolaaskerk van Eemnes-Buiten in renaissancestijl: de orgelkast wordt beschilderd en ornamenten en pijpen voorzien van bladgoud.

8 februari: installatie van de eerste 6 Welfare vrijwilligsters van het Rode Kruis.

9 februari: er wordt een onderzoek gedaan naar het samenvoegen van de Kruisverenigingen.

12 februari: Raadsbesluit, dat in de oude school met de bijbel voor een jaar een peuterspeelzaal gevestigd mag worden. Deze speelzaal was één van de eerste in de provincie Utrecht. De Stichting Peuterspeelzaal wordt op 2 maart opgericht.

20 februari: De eerste bewoners van de Noordbuurt (Fazantenhof) krijgen van burgemeester De Bekker hun sleutel in een kleine plechtigheid in aanwezigheid van de burgemeester van Laren en 2 wethouders uit Hilversum.

Rijkswaterstaat heeft de Stachouwerweg ('t Veentje) gekocht, waarmee een van de laatste tolweggetjes in Nederland tolvrij wordt (zie ook 1917).

6 april: het vervallen fabrieksterrein aan de Laarderweg zal worden gesaneerd. (ook de Bel van 10-8, 7-9 en 11-9)

13 april: er wordt een werkgroep ingesteld voor de ontwikkeling van Eemland. De Eem zal (deels) worden gekanaliseerd.

10 juli: het schoolzwemmen zal worden beëindigd.

20 juli: de bewoners aan een deel van de Laarderweg en de Nieuweweg zullen binnen een jaar moeten verhuizen voor de aanlag van de Rijksweg A 27.

juli: aan één van de straten wordt de naam "Hasselaarlaan" gegeven, om de bekende Amsterdamse familie "Hasselaer", ambachtsheren van Eemnes, aan de vergetelheid te onttrekken.

Prinses Margriet reikt in de Staatsdrukkerij te Den Haag aan kinderen van de 6e klas van de Mariaschool de door hen -met een door de UNESCO uitgeschreven boekenproject- gewonnen 4^e prijs uit.

augustus: aan de Noordersingel wordt de snackbar van Ries (W.M.) Kok, die al 5 jaar met een rijdende wagen in Eemnes komt, gevestigd. Bewoners van de Fazantenhof maken hier (in augustus te laat) bezwaar tegen omdat ze bij de ter visie legging in mei van de hinderwetvergunning er nog niet woonden!

augustus: het ETI te Utrecht heeft in opdracht van het gemeentebestuur een demografische analyse gemaakt en drie rapporten uitgebracht: "basisonderzoek", "voorzieningen en onderwijs" en "winels". Een van de conclusies is, dat het gewenst is woningen voor bejaarden te gaan bouwen.

augustus: mevr. A. Comanne wordt aangesteld als wijkverpleegkundige in Eemnes in dienst van de Regionale Kruisvereniging De Bel.

Aan de Laarderweg en de Nieuweweg worden een twintigtal huizen gesloopt voor de aanleg van de Rijksweg 27.

1 december: Ds. R. de Bruin van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten gaat met vervroegd emeritaat.

17 december: 5000e inwoner van Eemnes: Sander Holl.

1974

1 januari: 5134 inwoners.

1 januari: streefdatum om te komen tot één Kruisvereniging mislukt, want er moeten drie organisaties eerst voor opgeheven worden: De Stichting Gezondheidscentrum Eemnes, het Groene Kruis (afd. Eemnes) en het Wit-Gele Kruis (afd. Eemnes).

19 januari: officiële opening van het nieuwe KPJ-gebouw "Iduna" (voormalige H.Hartschool) De kandidaat L. Schaap doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1978 vertrekt hij naar Schoonhoven.

19 maart: het door architect W. Snelder ontworpen nieuwe (zolder)vaklokaal "De Klos" op de Mariaschool wordt officieel in gebruik genomen.

31 maart: de Tennisvereniging TV Eemnes opent haar eerste tennisterrein (op de parkeerplaats van FC Eemnes)

maart (?): bij de verkiezing van de Provinciale Staten van Utrecht wordt de D'66-er H. Potman als statenlid gekozen.

29 april: oprichting van de Eemnesser Kruisvereniging (Hervé Jamin: 125 jaar thuiszorg...blz. 171; zie ook HUA, archief PUK, inv.nr. 66, 68, 121 en 131 en aanv. PUK nr. 11)

13 mei: in het Hervormd Centrum wordt een rapport besproken met de titel: "De bedrijfsstructuur en de ontwikkeling van de landbouw in Bunschoten en Eemnes". Hieruit blijkt dat er in Eemnes nog 85 agrarische bedrijven zijn met een gemiddelde weideoppervlak van 18,5 ha. Wel ligt veel grond versnipperd, daarom is 66% van de boeren voor een betere verkaveling. De bedrijfsopbrengst is gem. veel te laag: f 16.964.

Chris Post sloop de laatste nog bestaande watermolen (de middelste bij het toletje) (HKE, afl. 1, maart 2006, blz. 34-45)

20 mei: kinderen van de Mariaschool mogen officieel 24 uur "kamperen bij de boer" (Huiden, Wakkerendijk). Dit in het kader van een project: Recreatie in Nederland o.l.v. mevr. Bep Marrée.

30 mei: Bij de gemeenteraadsverkiezingen komt de partij "Dorpsbelang" van Eddy van IJken voor het eerst met een zetel in de raad.

1 juli: de politie krijgt (tijdelijk) huisvesting in een voormalige directiekeet aan de Noordersingel.

Er wordt een enquête gehouden door de werkgroep "Toekomst Eemnes" o.a. over de verbindingen (openbaar vervoer).

8 juli: in de raad gaan stemmen op om zoveel mogelijk te bouwen voor eigen inwoners.

20 juli: boerderij van Hannes Wiggerts, Meentweg 19 afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 132)

Een groep ouder neemt het initiatief tot het oprichten van een tweede katholieke school, De Stichting Katholiek Onderwijs vraagt in januari medewerking tot het stichten van een 6-klasse school.

1 augustus: de vakleerkracht gymnastiek voor de lagere scholen wordt door de gemeente gesubsidieerd. K.J. Blok gaat op De Zuidwend en de Mariaschool aan de slag.

5 augustus: boeren versperren met hun trekkers en landbouwmachines de A1 uit frustratie tegen de lage melkprijzen en de hoge kosten van voeder.

augustus: Eemnes krijgt zijn eerste verkeerslichten: de oversteekplaats op de Laarderweg vlak bij het winkelcentrum Torenzicht.

augustus: de nieuwe OLS "De Hink-Stap-Sprong" gaat het nieuwe schooljaar in de Noordbuurt van start. (HKE, jrg. 22, 2000, blz. 196)

22 augustus: nieuw clubhuis SV Eemnes geopend.

15 augustus: de eerste woningen van het 2^e deelplan Noordbuurt worden officieel opgeleverd. De kopers waren voor de helft uit Eemnes zelf afkomstig (Totaal 1^e en 2^e deelplan: 750 huizen).

De werkzaamheden voor de aanleg van de A27 tussen de Witte Bergen en de Oostermeent zijn van start gegaan.

Uitgave van een nieuw boekje over Eemnes: "Eemnes in oude ansichten" door J.V.M. Out.
1975

1 januari: 5662 inwoners.

januari: de gemeentevlag (voor het eerst gebruikt bij de feestelijkheden in 1951) wordt door een besluit van de gemeenteraad officieel als gemeentevlag bestempeld. (De Bel 24-01-75)

2 januari: het nieuwe sportcomplex aan de Noordersingel geopend door burg. De Bekker.

6 januari: een brand vernielt de bovenverdieping van het laatste aangebouwde huis aan de Wakkerendijk 174 van H. de Bree.

14 maart: Een R.K. en P.C. kleuterschool worden in de Noordbuurt aan de Patrijzenhof gestart: resp. genaamd: "'t Donderkopje" en "De Woelwaters". De kleuters betrekken op deze datum hun nieuwe semi-permanente gebouwtje met twee lokalen. Op 18 april vindt de

officiële opening plaats. Tijdens de Raadsvergadering in maart wordt fel gediscussieerd over de aanvraag voor 2 bijzondere scholen in de Noordbuurt en wat er fout ging. Na een spoedaanvraag zal waarschijnlijk in mei gestart kunnen worden met de realisering van de plannen. In de raad van 2 juni krijgen de 2 schoolbesturen het terrein bij het voormalig voetbalveld aangewezen.

28 april: De ondernemingskring (OKE) wordt opgericht. (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 51)

28 april: de 6e klas van de Mariaschool vliegt met Transavia een rondvlucht boven Nederland. Daarvóór hebben de leerlingen de drukkerij Henkes-Senefelder in Purmerend bezocht. Dit is de gewonnen hoofdprijs van een wedstrijd uitgeschreven door Veilig Verkeer Nederland.

27 mei: brand in de boerderij van W. van Hamersveld, Meentweg 3 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 132)

mei: Veearts H. Blanken vestigt zich in Eemnes.

mei: in het kader van het Monumentenjaar 1975 verleent de provincie enkele subsidies voor herstel van stro op daken van enkele boerderijen. De provincie laat ook een map met eigentijdse topografische tekeningen verschijnen, waarin 2 van Eemnes: 't Dikke Torentje en Wakkerendijk 178. De VVV "t Gooi" publiceert een wandelroute door Eemnes (juli).

29 mei: varkensschuur en hooiberg afgebrand bij Bos, Geerenweg 2 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 132)

2 juni: de raad besluit om een uitspraak van de Kroon over de te bouwen aantallen woningen in de Noordbuurt. Na een oorspronkelijk aantal van 2300 woningen en een door G.S. teruggebracht aantal van 1800 (sept. '73) had de groep "Toekomst Eemnes" een bezwaarschrift ingediend: 1300 woningen is voldoende; door de bouw van huizen in de Hilversumse Meent en de Oostermeent is de overloop uit het Gooi geringer. Men wil alleen nog voor eigen woningzoekenden bouwen.

Er is (omstreeks 1975) door een werkgroep een plan ontwikkeld voor een sneltram langs de A 27 met een halte bij Eemnes.

12 juni: in de gemeenteraad wordt gediscussieerd over een nieuw plan Beschermd Dorpsgezicht.

eind juni: het Drumband, Pyper-Lyra en Majorettenkorps "In aethere musica" neemt deel aan een concours in het Engelse Billericay. Overwogen wordt om meer uitwisseling ook op ander gebied met deze Engelse gemeente.

Hoofdleidster Henny Lamme van de openbare kleuterschool "Zwaan-Kleef-Aan" neemt afscheid. Zij wordt tijdelijk opgevolgd door Ineke Snoek, totdat Anneke Bosman het overnam. Die was al spoedig weer verdwenen, waarna Ineke Snoek weer een jaar waarnam (1976-1977).

25 augustus: Het nieuwe (prefab-)gemeentehuis van Eemnes wordt in gebruik genomen en op 3 oktober officieel geopend.

Pastoor S.O. Adema vertrekt naar Lunteren; Hermanus L.G. van Huik, kapelaan te Utrecht, wordt als pastoor benoemd (tot 1989, ontslag vanwege ziekte).

18 september: Ondernemerskring Eemnes (OKE), een samengaan van de r.k. middenstandsvereniging "St. Franciscus van Assisie" en de christelijke ondernemersvereniging, met een kleine 40 deelnemers van start gegaan. De r.k. middenstandsvereniging heft zichzelf op.

Voor de aanleg van de A 27 naar Almere moeten er huizen aan de Laarderweg worden afgebroken. Een aantal bewoners vindt een nieuw stek aan de Streefoordlaan.

Viering van 100 jaar katholiek onderwijs in Eemnes, met kinderfeesten, cabaretavonden en een boekje: "Honderd jaar katholiek Onderwijs", uitgave van het Eeuwfeestcomité.

Het boekje "Eemnes in oude ansichten" door J.V.M. Out is een succes; een tweede deeltje verschijnt.

8 december: forumavond in het Verenigingsgebouw over de vraag bij welke provincie Eemnes zich in de toekomst het beste kan aansluiten.

10 december: referendum in Eemnes over de vraag of Eemnes bij het Gooi of bij Eemland het beste af is. De gemeenteraad was vóór aansluiting bij 't Gooi (6 tegen 5 stemmen). Ruim 3600 stemgerechtigden, waarvan ruim 2621 (60%) gaat stemmen. Voor aansluiting bij het Gooi: 938 (40.4%); voor Eemland: 1383 (59.6%) (De Bel 25-02-75)

17 en 18 december: inspraakavonden over het plan Beschermd Dorpsgezicht.

25 december: de 6000^e inwoner van Eemnes geboren: Laurens van Hamersveld.

1976

1 januari: 6028 inwoners.

De gemeente overweegt in verband met de uitgroei van de gemeente niet alleen een tweede gymnastiekzaal aan te vragen, maar meteen de bouw van een grotere sportzaal.

31 januari: overlijden emeritus pastoor J.G. Spruyt.

1 februari: Gemeentesecretaris R. Schilstra vertrekt naar Avereest als opvolger van dhr. Reinhout, die van 1962-1967 ook gemeentesecretaris in Eemnes was.

9 februari: de raad besluit tot medewerking aan de bouw van 2 bijzondere en 1 openbare school in de nieuwe Noordbuurt.

maart: balustrade van de Grote Kerk wordt verwijderd vanwege gevaar vallend gesteente.

13 mei: de raad besluit gebruik te maken van een bijzondere provinciale regeling (aanvullende werkgelegenheid) om de toren te laten restaureren. Van de kosten (f 462.724) zal 20% voor rekening van de gemeente komen.

31 juli: nieuwe tennispark gereed: 4 tennisbanen.

augustus: start restauratie kerktoren van Eemnes-Buiten. Restauratie van het oude torenuurwerk van de toren van Eemnes-Binnen.

augustus: de gemeente verspreidt huis aan huis een brochure om inspraak te verkrijgen over het 3^e en 4^e deelplan van de Noordbuurt.

De laatste resten van de tuin van Eemlust (W.D. 132), enkele kronkelende sloten, worden gedempt om als weiland te worden gebruikt.

30 augustus t/m 4 september: Viering van 625 jaar Eemnes, o.a. een openingsconcert in de grote kerk, met een tentoonstelling in het Oude Raadhuis, een braderie, een feestmiddag voor de jeugd en een voor de bejaarden, optocht, wedstrijden voor de oudere jeugd, verenigingsavond, dansavond enz. Dit alles in een feesttent op het oude sportterrein (waar nu De Hilt is) (film optocht, HKE). Er is een feestgids uitgegeven, waarin naast het feestprogramma de geschiedenis van Eemnes in een notendop beschreven staat.

16 augustus: Start van de basisschool "De Hobbitstee", waarin de kleuterschool "'t Donderkopje" wordt opgenomen. Tijdelijke huisvesting: een lokaal in de Mariaschool en een in het Verenigingsgebouw. Ook start er een protestantse basisschool "Het Noorderlicht" in het Hervormd Centrum. Beide scholen zijn Jenaplanscholen.

september: de gemeente verspreidt nogmaals huis aan huis een brochure over het 3^e en 4^e deelplan van de Noordbuurt, omdat op de eerste brochure (augustus) weinig reacties zijn gekomen.

6 september: officiële oprichting van Stichting De Driesten door Elly de Jong en Cees Hopstaken door passeren notariële akte. De "De Driesten" krijgt een onderkomen in de leegstaande School met de Bijbel aan de Laarderweg (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 51)

29 oktober: officiële opening van het scholencomplex Hobbitstee/Noorderlicht. Met het planten van een gezamenlijke boom in de patio tussen de twee scholen van het bijzonder onderwijs in de Noordbuurt werden dit bevestigd. Deze boom werd door de overige gezamenlijke scholen van Eemnes geschonken.

oktober: het Mr. M. Tydemangemaal bij Eembrugge wordt in gebruik genomen.

1977

1 januari: 6169 inwoners.

14 januari: de Kroon heeft beslist, dat er in Eemnes niet meer dan 1300 woningen gebouwd gaan worden, voor eigen behoefte en niet langer voor de buurgemeenten.

24 januari: de raad kiest voor een nieuw winkelsteunpunt in de Noordbuurt (plan van Johan Matser b.v. te Hilversum).

4 maart: De bekende dorpsfiguur Jan Heynen (Snotje) is overleden. Hij wordt op zijn verzoek op het katholieke kerkhof van Eemnes begraven.

14 maart: een begin van een apotheek in Eemnes: op de Molenweg wordt een uitdeelpost geopend.

maart: huis aan huis wordt door de gemeente een 3^e boekje over "het 3^e en 4^e deelplan van de Noordbuurt" verspreid. Hierin de resultaten van de enquête en de hoofdopzet.

april: De r.k. vereniging "De Zonnebloem" afdeling Eemnes wordt opgericht.

16 april: Tenniscomplex aan de Noordersingel geopend door wethouder J. van Tinteren (PvdA). (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 57)

5 mei: directiekeet bij de nieuw aan te leggen rijksweg 27 afgebrand (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 133)

Verkiezingen voor de Tweede Kamer: Hoge opkomst in Eemnes: 93,11%. Het CDA 35,6% van de stemmen, de VVD 24,88%, de PvdA 20,22%, D'66 9,19%.

Een landinrichtingscommissie gaat aan het werk om een eventuele ruilverkaveling voor te bereiden.

11 juni: plotseling overlijden van wethouder Jo van Tinteren.

juli: restauratie van de kerktoren van Eemnes-Buiten is voltooid; de wijzerplaat uit 1837 wordt hersteld.

15 augustus: de gemeenteraad stemt in met de koop van het oude r.k. Verenigingsgebouw om af te breken voor sociale woningbouw.

Op de openbare kleuterschool "Zwaan-Kleef-Aan" wordt Narda Schermer de nieuwe hoofdleidster als opvolger van Ineke Snoek.

De fusie van de beide kruisverenigingen tot één kruisvereniging komt tot stand.

15 september: De Landinrichtingscommissie Eemland wordt geïnstalleerd; zij gaat ruilverkaveling en herinrichting van het landschap voorbereiden. (Eemland in verandering, 105)

25 september: Drumband "In aethere musica" neemt deel aan een parade voor Buckingham Palace in Londen, samen met de Colour Gards, 80 man en vrouw sterk.

29 september: Burg. de Bekker steekt de eerste spa in de grond op de plaats, waar het multicultureel centrum (later De Hilt genoemd) zal gebouwd worden.

Afscheidsreceptie Burg. de Bekker, die per 1 okt. vanwege zijn pensioengerechtigde leeftijd eervol is ontslagen (Film De Bekker, HKE)

16 oktober: mevr. A.Th. de Leeuw-Mertens tot burgemeester van Eemnes benoemd (tot 31 juli 1992).

oktober: in gebruikneming van de vergrote brandweerkazerne aan de Raadhuislaan, die voor f 92.500 vergroot en verbouwd was (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 12).

Bouw van winkelcentrum De Eemhof (plan: Johan Matser b.v. Hilversum) gepland. De supermarkt van de Boni aan de Torenzicht wordt officieel geopend.

november: Opening van de Rijksweg 27. Voor onbelemmerde doorgang voor de landbouwers is er een apart viaduct gelegd bij de Stachouwerweg.

17 december: laatste gebruik van de weegbrug aan de Wakkerendijk (Jan van den Hoven, voorheen Dirk Bieshaar). Na 57 jaar is hij versleten en wordt hij niet langer gebruikt (HKE, jrg. 9, 1987, blz. 119).

1978

1 januari: 6217 inwoners.

De minicontainer wordt ingevoerd in plaats van de zinken vuilnisbak.

Er zijn verkiezingen voor de Provinciale Staten. De opkomst bedraagt 86,11%. Het CDA krijgt 39,19%, de combinatie PvdA met PPR 21,07%, de VVD 23,27% en D'66 10,93%.

13 april: Badmintonvereniging Eemnes opgericht.

april: er verschijnt een prachtige "Feestkrant" bij gelegenheid van Koninginnedag, uitgegeven door het Feestcomité. Voor de laatste keer wordt het Verenigingsgebouw gebruikt voor een slotfeest.

Het Verenigingsgebouw aan de Kerkstraat wordt nog slechts incidenteel gebruikt, b.v. voor opnamen van het KRO-programma "Dagboek van een herdershond", waar figuranten van de toneelvereniging "Deo et Arti" en van de Mariaschool aan deelnemen. (Eemn.Journ.'79)

1 mei: Dr. Th. J. H. Beijerinck begint een huisartsenpraktijk in Eemnes aan de Parklaan.

31 mei: gemeenteraadsverkiezingen. CDA krijgt met 40,05% van de stemmen 6 zetels, dan volgen drie partijen (PvdA met 16,29%, VVD met 16,14% en Dorpsbelang met 15,23%), die ieder 2 zetels bemachtigen en D'66 (7,86%) krijgt 1 zetel. De Rechtse Volkspartij, voorheen de Boerenpartij, behaalt 4.42%.

juli: De volleybalvereniging "Voleem" organiseert b.g.v. haar 10-jarig bestaan het eerst stratenvolleybaltoernooi. Het werd zo'n succes, dat het een jaarlijks evenement werd.

28 augustus: de nieuwe sportaccommodatie aan de Hasselaarlaan wordt in gebruik genomen.

28 oktober: "De Hilt" een multiculturele- annex sportaccommodatie aan de Hasselaarlaan wordt officieel geopend. "De Hilt" (een boerderijnaam voor het zoldertje boven de koeien) is het resultaat van een wedstrijd en is door Jan Out bedacht.

De schaakvereniging "Het Dikke Torentje" wordt opgericht; in het voorjaar 1979 volgt de notariële akte.

29 oktober: ds. L. Schaap neemt afscheid van de Herv. gemeente van Eemnes-Buiten en vertrekt naar Schoonhoven.

27 december: de in Eemnes wonende acteur Bob de Lange overleden. Hij wordt op de Algemene Begraafplaats aan de Laarderweg begraven.

1979

28 januari: verkiezingen voor een nieuwe parochieraad van de H. Nicolaasparochie. Er worden 638 stemmen uitgebracht en er worden 15 personen gekozen.

26 februari: Oprichtingsvergadering van de Historische Kring Eemnes op de zolderruimte van de Mariaschool. Voorlopig bestuur: Jan Out: voorzitter, Marijke Achthoven: secretaris en Fred Mol: penningmeester. Totaal aantal aanwezigen: 22.

30 maart: viering van het 75-jarig bestaan van de Eemnesser Rabobank; een klein jubileumboekje genaamd "75 Jaar Rabobank Eemnes" wordt huis aan huis verspreid.

april: Een aantal mensen met als woordvoerder C. van IJken wil komen tot het filmen van plaatselijke gebeurtenissen voor een Dorpsjournaal.

3 mei: afbraak van de school met den Bijbel aan de Laarderweg.

21 t/m 27 mei: feestweek met braderie en "polderbal" in feesttent aan de Noordersingel.

26 mei: Internationaal Drumcorpsfestival op terrein aan de Noordersingel met 12 Nederlandse en 8 Engelse corpsen (2000 muzikanten). Het Mayflowercorps uit Billericay komt voor de 4^e keer naar Eemnes. (Eemn.Journ.'79)

mei: Volkstuinvereniging opgericht.

Er worden Europese Verkiezingen gehouden. In Eemnes is de opkomst 64,45%. Het CDA behaalt 42,07%, de VVD 19,69%, de PvdA 15,86% en D'66 15,53%.

22 juni: de eerste paal voor het 3^e deelplan wordt geslagen; de heimachine liet het echter afweten, zodat de plechtigheid alleen met toespraken werd opgeluisterd.

Start van het Eemnesser Dorpsjournaal, die ieder jaar met Koninginnedag wordt vertoond.

27 juli: Bij trekkertrekwedstrijden in Eldorf (Dld) halen Gerard Groenestein en Jan Rigter met hun trekker "Kasper" een tweede prijs. Op 1 oktober worden ze op de Flevohof 4^e.

11 augustus: nieuwe 5^e en 6^e baan van het tennispark in gebruik genomen (Eemn.Journ.'79).
Ds. P. Posthouwer uit Ochten doet zijn intrede in de Herv. kerk van Eemnes-Buiten. In 1988? vertrekt hij.

23 september: op de speelplaats van de Mariaschool is een grote fancyfair, tezamen met de KPJ georganiseerd voor het werk van pater Wijnand van Wegen in Friersdale in Zuid-Afrika. Deze en andere activiteiten (o.a. bloembollenactie) ondersteunen zijn werk daar.

Op de grens van Eemnes en Laren vestigen de Gebr. De Bruin een tuincentrum.

1980

januari: er zal een eind komen aan het bezoek van de boekenbus. De gemeente denkt aan de bouw van een bibliotheek.

13 maart: Derde deelplan Noordbuurt komt gereed, de eerste bewoners ontvingen de sleutel in een kleine plechtigheid van burgemeester mevr. A.Th. de Leeuw-Mertens (Eemn. Journ.'80).

27 maart: Dorpsbelang heeft in anderhalf jaar tijd een inventarisatie gemaakt van waardevolle panden en objecten, die beschermd moeten worden. Zij schrijft het college en de raad om opname op de Monumentenlijst van 12 gebouwen en de nog bestaande 3 windmolens en de waterkeringen. Desnoods door plaatsing op een gemeentelijke Monumentenverordening.

30 april – 5 mei: "kroningsfeesten"

24 april: Winkelcentrum "Torenzicht" wordt door de burgemeester mevr. De Leeuw officieel geopend (Eemn.Journ.'80)

22 mei: Winkelcentrum "De Eemhof" door loco-burgemeester mevr. Kempenaar, die de zieke burgemeester verving, geopend (Eemn.Journ.'80).

De eerste "bootvluchtelingen" uit Vietnam komen in Eemnes te wonen. Zij worden gastvrij ontvangen (Eemn.Journ.'80).

27 juni: Koningin Beatrix en prins Claus bezoeken Eemnes (AE Bnr 1014, 83)

De lokale kruisverenigingen van Blaricum, Eemnes en Laren zijn gefuseerd (BEL). In 1986 komt ook Hilversum hierbij en wordt het de Kruisvereniging BEHL en in 1995 tot een Kruisvereniging Gooi en Vechtstreek (Hervé Jamin: 125 jaar thuiszorg... blz. 175-178; zie ook HUA, archief PUK, inv.nr. 66, 68, 121 en 131 en aanv. PUK nr. 11)

1 augustus: Dr. K.R.D. Smit draagt zijn praktijk over aan het doktersechtpaar dhr. en mevr. Sandelowsky (Eemn.Journ.'80).

25 augustus: boeren protesteren tegen het plan om van een deel van de polder een vogelreservaat te maken.

september: huis aan huis worden door de gemeente 2 brochures verspreid:

Hoofwegenstructuur Eemnes en Een bestemmingsplan voor het gebied RaadHuislaan. Deze bevatten hoofdlijnen, waarover de gemeente informatieavonden in de maanden oktober en november organiseert.

8 september: brand in de woning van dhr. Bouwma, jachthaven "'t Raboes" (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 133)

19 september: brand in de landbouwschuur van G. Rigter, Meentweg 20 (HKE, jrg. 15, 1993, blz. 133)

november: de rijkspolitie van Eemnes betreft zijn nieuwe onderkomen aan de Torenzicht (Eemn.Journ.'80).

23 december: de oprichtingsakte van de vereniging "Historische Kring Eemnes" gepasseerd bij notaris H.M.J. Frijns te Hilversum.

23 december: voor het eerst vindt er "Volkskerstzang" in de Hilt plaats. Er komen zo'n 500 mensen naar deze avond.

In Duitsland verschijnt een boekje over de belevenissen van een in Eemnes ondergedoken Duitse Jood in de 2^e wereldoorlog: Julian Castle Stanford: "Tagebuch eines deutschen Juden im Untergrund" (Verlag Darmstädter Blätter, ISBN 3-87139-054-2)

1981

31 januari: opening van de Openbare Bibliotheek van Eemnes in semi-permanente gebouwen tussen de Jhr. C. Roëll-laan en de Rutgers van Rozenburglaan (Eemn.Journ.'81).

februari: het wordt bekend, dat er in de oude Maalderij aan de Molenweg het fotolaboratorium Forebo zal komen. De Raad is bezorgd over eventuele lozing van gevaarlijke afvalstoffen.

20 februari: de Vietnamezen organiseren met de kennismakingscommissie een avond om met de Eemnessers kennis te maken onder het genot van een hapje en muziek.

maart: De supermark De Disco in de Eemhof wordt vanwege te geringe omzet met sluiting bedreigd.

11 april: Open boerderijdag: diverse boerderijen houden open huis om de bevolking de gelegenheid te geven een kijkje te nemen.

27 april: de gemeenteraad stelt geld beschikbaar om grond bouwrijp te maken voor de aanleg van het 4^e deelplan Noordbuurt.

5 mei: Dhr. J.M. van Kasbergen wordt door koningin Beatrix onderscheiden met het Verzetsherdenkingskruis.

26 mei: verkiezingen voor de Tweede Kamer. Het opkomstpercentage in Eemnes is 92,7%. Het CDA haalt 32,58%, de VVD 26,47%, de PvdA 15,02% en D'66 13,53%.

30 mei: feestelijke opening van de nieuwe busverbinding met Hilversum (lijn 136; twee keer per uur, behalve op zondag) door NV Vervoer Maatschappij Centraal Nederland (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 55) (Eemn.Journ.'81)

11 juni: De oud-gemeentesecretaris van Eemnes, D. van Hoepen, ontvangt een hoge Duitse onderscheiding: het kruis van Verdienste, voor het feit, dat hij Duitse joden onder de tweede wereldoorlog geholpen heeft bij hem onder te duiken.

7 oktober: Piet Klaasse, schilder en tekenaar, docent aan de Rietveldacademie te Amsterdam, wonend aan de Meentweg 11, ontvangt de Gouden Penseel als illustrator van het boek "Sagen en legenden in de Lage Landen", dat geschreven werd door Eelke de Jong.

1 november: de laatste gemeenteontvanger van Eemnes, J. Schaap, krijgt eervol ontslag vanwege zijn pensionering. Hij is 43 jaar in dienst geweest van de gemeente Eemnes (Eemn.Journ.'81)

30 november: parochiezaal "De Waker", deel van de oude pastorie naast de kerk, gerenoveerd en in gebruik genomen.

12 december: een bord ter herinnering van het tragische gebeuren in 1481 met de tekst, die eeuwenlang in de grote kerk aanwezig was, aangeboden aan het College van kerkvoogden van de hervormde gemeente van Eemnes-Buiten. Aangeboden door de Historische Kring Eemnes. (Eemn.Journ.'81)

Vergroting van het winkelcentrum aan de Torenzicht gepland.

29 december: bij een inbraak in het fotolaboratorium aan de Molenweg wordt 21 kg ruw zilver en een geldkistje met f 1400 buit gemaakt.

1982

1 maart: dhr. T. Roodhart, de nieuwe dijkgraaf van het Waterschap De Eem, treedt in functie.

maart: er wordt een bliksemactie voor Polen gehouden. Men vraagt om levensmiddelen en schoonmaakmiddelen te schenken omdat daar behoefte aan is. Dompteur Willem Vos, die samen met Gerard Rigter met een grote vrachtauto naar Polen vertrekt, zorgt voor vervoer naar Koscian en Lodz (Eemn.Journ.'82).

24 maart: De verkiezingen voor de Provinciale Staten. Opkomst 80,8%. Het CDA krijgt 33,01% van de stemmen, de VVD 31,61%, de PvdA 14,68% en D'66 11,13%.

2 juni: Gemeenteraadsverkiezingen. Het opkomstpercentage is 78,1%. Het CDA krijgt met 35,10% van de stemmen 5 zetels, de VVD met 24,8% 3 zetels, Dorpsbelang met 21,74% 2 zetels en de PvdA met 13,62% 1 zetel. D'66 haalt 4,98% van de stemmen en krijgt geen raadszetel meer.

25 juni: zeskampploeg van Eemnes doet mee met de voorronde van NCRV-ZuiderzeespelTROFEE 1982 (b.g.v. 25 jaar Oostelijk Flevoland). Helaas mocht de enthousiaste ploeg niet naar de eindronde (Eemn.Journ.'82).

Het protestants-christelijk onderwijs viert het eeuwfeest, o.a. met de uitgave van het boek: "Een eeuw christelijk onderwijs in Eemnes 1882/1982." (Eemn.Journ.'82)

In de zomermaanden deden de supertrekkers "Dombo" (Tijmen Post), "Kasper" (Gerard Groenestein) en "Superkasper" (Jan Groenestein) mee aan diverse wedstrijden, o.a. te Hilvarenbeek, Flevohof, Kootwijkerbroek, maar ook in Engeland tijdens een "Royal Show". T. Groenestein en J. van Dijk werden zelfs in hun klasse Nederlands Kampioen (Eemn.Journ.'82).

Het woonwagenkamp bij het 4^e deelplan (2) wordt gerealiseerd (Eemn.Journ.'82).

2 september: Verkiezingen voor de Tweede Kamer. Het opkomstpercentage voor deze derde verkiezingen dit jaar is 87,8%. De VVD krijgt 33,1% van de stemmen, het CDA 31,51%, de PvdA 18,96% en D'66 5,33%.

14 oktober: Uitreiking van het Verzetshedenkingskruis aan mevr. L. Vos-Staal en G. van Kasbergen-Witsel en aan dhr. C. Snel en C.A.M. van Leeuwen (Eemn.Journ.'82).

27 oktober: de 7000^e inwoner van Eemnes wordt geboren: Joyce Perdon (Eemn.Journ.'82).

7 december: R. Calis en zijn vrouw en hun 8 maanden oude baby worden uit hun huis, een illegaal bewoonde "paardenstal" aan de Meentweg, gezet. Zij trekken tijdelijk bij een op hetzelfde terrein bij hun smederij staand huis van de broer van dhr. Calis. Daar gaan zij in een loods wonen, die tevens als smederij in gebruik is (zie ook okt. 1988).

1983

2 februari: De bekende oud-kruidenier Anne Elsinga, weduwnaar van Wilhelmina Blom, overlijdt op 89-jarige leeftijd.

1 maart: kinderen van de Mariaschool doen mee met een tv-opname van het spel "Ren je Rot" o.l.v. Martin Brosius. Zij winnen het van een school uit Alphen a/d Rijn en winnen een bedrag voor de school. De uitzending vond plaats op 23 maart.

april: start van de actie voor restauratie van het orgel van de St.-Nicolaaskerk. Men hoopt van de benodigde f 87.800 de helft bijeen te brengen.

24 maart: in een raadsvergadering wordt uitvoerig gediscussieerd over een gemeentelijke herindeling van de provincie Utrecht n.a.v. een provinciale nota.

oktober: de gemeenteraad kiest uiteindelijk voor aansluiting bij de regio Eemland. De gezondheidszorg, inclusief ouderenvoorzieningen, en het onderwijs zijns hoofdzakelijk op het Gooi gericht. Uit die hoek is veel tegenstand.

29 november: Stichtse brug gereed, waardoor de drukke A-27 langs Eemnes een feit is. Opening door de minister van verkeer en waterstaat, mevr. Nelie Smit-Kroes (Eemn. Journ.'81 en '83).

2 december: "In aethere musica" houdt op als zelfstandig drumcorps en gaat m.i.v. 1 januari een fusie aan met Excelsior Baarn met als naam: "Avant Courir", drum & bugle corps.

16 december: het café-restaurant "Het Oude Raadhuis" mag ondanks bezwaren van de Vereniging Leefbaarheid Zuidbuurt Eemnes (voorzitter dhr. J. Vermeulen, reeds sinds 1979 actief hiertegen) toch doorgaan met de horeca-activiteiten. Dat is de beslissing van de Raad van State (Eemn.Journ.'83).

1984

januari: de staatssecr.van Onderwijs en Wetenschappen heeft een beroep om een hogere uitkering van het bedrag per leerling dan gemeentelijk op f 454,86 bepaald voor de

Mariaschool ontvankelijk verklaard en dat bedrag verhoogd tot f 553,86. De gemeente gaat hiertegen in beroep.

3 januari: door een fusie van In Aethere Musica met de Excelsiorband te Baarn ontstaat het muziekdrukcors Avant Courir Drum & Bugle Corps.

11 februari: De alternatieve elfstedentocht bij Ottawa in Canada wordt gewonnen door Wim Westerveld. Zijn vrouw Betty reed deze rit van 160 km; zij werd 2^e bij de dames. Het echtpaar werd officieel op woensdag 15 februari op het gemeentehuis ontvangen en gehuldigd (Jubileumuitgave S.V. Eemnes, blz. 75) (Eemn.Journ.'83)

februari: de boeken met het bevolkingsregister worden gerestaureerd, hetgeen f 4700 gaat kosten.

20 maart: 17 scholen doen mee met een computerproject "Input" van de Bondsspaarbank, uit Eemnes is dat de Mariaschool.

21 maart: kinderen van de Mariaschool doen mee met de scholenwedstrijd op de TV o.l.v. Martin Brozius: Ren je Rot. De Tros beloonde hun overwinning met f 450, waarvan de helft aan de schoonwateractie van pater Wijnand van Wegen werd geschonken.

Bij de nieuwe gemeentegids ontvangt ieder een plattegrond van Eemnes.

april: de 52 ruim dertig jaar oude woningen aan de Veldweg worden gerenoveerd. Wethouder R. A. Terlien sloopte het eerste raamkozijn als start hiervan (Eemn.Journ.'84).

mei: S.V. Eemnes wordt voor de derde keer achtereen kampioen en promoveert naar de derde klasse KNVB zaterdagvoetbal.

mei: de gemeente zegt gebruikers van een pand aan de Torenzicht, waar prostitutie wordt uitgeoefend, aan hiermee binnen 30 dagen te stoppen. Het pand mag alleen als woning worden gebruikt en prostitutie is in strijd met de Algemene Politie Verordening.

Boekje "De Kerkstraat" (Henk van Hees, Livia Lankreijer-van Eijle, Jenny de Roos-Post) verschenen als deel 1 van de uitgaven van de Hist. Kring Eemnes (Eemn.Journ.'84).

1 juni: het winkeltje van Elsinga voor levensmiddelen en drogisterijartikelen aan de Molenweg 8 sluit voorgoed.

30 juni: De door de KPJ georganiseerde trekker-trek wedstrijden trekken ondanks het slechte weer 5500 bezoekers (Eemn.Journ.'84).

Er wordt voor het eerst een braderie georganiseerd door de Ondernemerskring Eemnes (OKE) (Eemn.Journ.'84).

september: door afbrokkeling van de natuurstenen "lijsten" op 13 en 26 m hoogte van de grote kerktoren moet er gaas aangebracht worden om de kerkgangers en passanten te beschermen (Eemn.Journ.'84).

9-16 september: feestweek in de H. Nicolaasparochie vanwege het zilveren priesterjubiläum (op 19 juli) van pastoor H. van Huik (Eemn.Journ.'84).

21 en 22 september: feestelijke in gebruikneming van het gerestaureerde orgel van de St.-Nicolaaskerk. Het in 1944 door de firma Bern. Pels uit Alkmaar gebouwde orgel is door de firma Elbertse uit Soest gerestaureerd (Eemn.Journ.'84).

21 september: het tuincentrum Gebr. De Bruin aan de Goyergracht opent een nieuwe plantenkas.

24 september: over het voorontwerp streekplan van de provincie wordt een hoorzitting in De Hilt gehouden. Woningbouw, landinrichting (vogel- en stiltegebieden) komen daarin ter sprake.

8 oktober: Bart Vos bereikt in zijn tweede beklimming van de Himalaya de ruim 8800 m hoge top van de Mount Everest. Op vrijdag 21 december hield hij hierover een dialezing in De Hilt.

oktober: de werkzaamheden om de Wakkerendijk en Meentweg te voorzien van een modern riolering-druksysteem zijn van start gegaan. In december moet er een eind komen aan de bestaande situatie van zink- en stapelputten. Totale kosten: 2,6 miljoen gulden (Eemn. Journ.'84).

december: bij het Ministerie van Algemene Zaken wordt een verzoek ingediend om een (oorlogs-)monument te mogen oprichten (De Kam: Een toekomst... blz. 18)

1985

1 januari: 7204 inwoners

13 april: open dag in diverse boerderijen in Eemnes onder het motto: "Kom de boer op".

april: de K.P.O. (Katholieke Plattelandsvrouwen Organisatie) bestaat 50 jaar.

4 mei: bijeenkomst in de Grote Kerk voor een herdenkingsconcert 40 jaar Bevrijding, waaronder de uitreiking van 17 Verzetshedenkingskruisen aan mevr. E.M. Viëtor-LeHeux, mevr. A. Jongerden, de heren T. Roodhart, L. Blom, W. Holwerf, W. Hoofd, J.G. Dop, J. Ruizendaal, H. Geerars, W.G. Staal, H. Leeraar, H. van Loosen postuum voor zijn oom D. van Hoepen, P.J. Wittebrood postuum voor zijn vader J. Wittebrood, mevr. H.H. Venema-Blom postuum voor haar echtgenoot A. Venema, mevr. J. van Klooster-van Valkengoed postuum voor haar echtgenoot Gerard van Klooster, dhr. A. Buis postuum voor zijn broer Dirk Jozef Buis en pastoor J.H.J. Morren postuum voor zijn vader meester G.J. Morren.

De tentoonstelling in het gemeentehuis, met de titel "Krijgsgevangen of bij de ondergrondse" is tevens de aanzet tot het komen van een monument ter herdenking van de gevallen. (HKE, jrg. 7, 1985, blz. 139; jrg. 8, 1986, blz. 61, 81, 120) (Eemn.Journ.'86/87)

mei: bericht van het Ministerie van Algemene Zaken (zie dec. 1984) dat geen toestemming vereist is. (De Kam: Een toekomst... blz. 18)

10 juni: bij het gemeentebestuur wordt een verzoek tot medewerking voor de oprichting van een herdenkingsmonument ingediend. Er is een lijst van 569 namen van ondersteunenden (verzameld tijdens een tentoonstelling) bijgevoegd. (De Kam: Een toekomst... blz. 18)

juni: de gemeente presenteert een plan om de nieuwe Zuidbuurt te bebouwen. Er staan zo'n 675 woningen in dit schetsplan. De PTT gaat een lokettenkantoor bouwen, vanwaar ook de bestellers zullen opereren.

22 juni: opnieuw trekker-trek wedstrijden in Eemnes. Er kwamen 4500 mensen op af.

De piëta in de St. Nicolaaskerk wordt door het ministerie van WVC op de lijst van beschermde voorwerpen in het kader van de Wet Cultuurbezit geplaatst. (Gooi- en Eemlander, 31-10-1985)

Er zijn in Eemnes nog 85 agrarische bedrijven. In 1962 was de gemiddelde grondopp. aan weiland 13.2 ha; in 1972 15.4 ha. Het aantal bedrijven is dalend. (W. Swart n.a.v. rapport "De bedrijfsstructuur en de ontwikkeling van de landbouw in Bunschoten en Eemnes"; in De Bel, 14 mei 1974)

1 augustus: dr. K.R.D. Smit is niet langer huisarts.

1 augustus: Alle kleuter- en lagere scholen worden in het kader van de wet op het basisonderwijs samengevoegd één school voor basisonderwijs. De hoofden van de Eemnesser lagere scholen worden directeur van de nieuwe basisschool, behalve die van de Hobbitstee. Daar worden beide hoofden directeur.

6 t/m 8 september: de St.-Agneskleuterschool en de Mariaschool, samen per 1 augustus één nieuwe basisschool, vieren het 110-jarig bestaan in een feesttent bij De Vleermuis (achter de kath. kerk).

30 november: sluiting van de gemeentekas om contant huur, pacht, belasting te betalen.

begin december: het Verenigingsgebouw, voorheen patronaatsgebouw, katholieke jongensschool, openbare school, valt onder de slopershamer (Eemn.Journ.'86/87).

1986

1 januari: 7280 inwoners. 6 januari: Raad van State schorst de doorgang van bouw van 4 blokken woningen aan de Torenzicht op verzoek van de omwonenden.

februari: Woningen worden gebouwd op de plek, waar het Verenigingsgebouw is afgebroken.

maart: Baarn dring bij de provincie aan om niet alleen heel Eembrugge, maar de hele gemeente Eemnes aan haar grondgebied toe te voegen.

19 maart: Gemeenteraadsverkiezingen: zetelverdeling: Dorpsbelang 4, CDA 4, VVD 3, PvdA 2, D66 0.

22 april: voorlichtingsmiddag in De Hilt over de ruilverkaveling.

Het voorontwerpplan ruilverkaveling bedreigt het voortbestaan van het gemaal en de sluis. Velen, o.a. de Stichting Het Sluisje gaan daartegen in het verweer.

28 april: postkantoor aan Wakkerendijk 1a gaat dicht en een noodpostkantoor (Raadhuislaan tegenover het plantsoen) wordt geopend; een definitief gebouw is in ontwikkeling.

9 mei: mevr. A. Comanne neemt na 13 jaar afscheid als wijkverpleegkundige.

24 mei: Open Dag van de stichting Tussen Vecht en Eem, in samenwerking met de Historische Kring Eemnes. De stichting "Het Sluisje" heeft weinig gelegenheid om haar doel: behoud en restauratie van het sluisje, kenbaar te maken (HKE, jrg. 8, 1986, blz. 49). De dag vindt plaats in De Hilt. Na een lunch bij Eemland zijn er excursies naar het Sluisje, de Kerkstraat en de 3 kerken.

juni: Gedeputeerde Staten verlenen Eemnes toestemming om gebruik te blijven maken van eerstelijns-gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening uit het Gooi.

Basisgezondheidszorg (o.a. Districts Gezondheidsdienst en Schoolartsdienst) komt bij district Eemland.

11 juni: Grote Braderie (derde keer) op eerste stuk van de Wakkerendijk en Kerkstraat.

12 juni: men doet pogingen om ook hier "Tafeltje-dek-je" (warme maaltijden voor ouderen) van de grond te krijgen. Het eerste pionierswerk van "Graag gedaan", die al enige tijd dit deed, is gestrand, daarom een nieuwe poging.

1 juli: de uitdeelpost aan de Molenweg van apotheek Zevenend te Laren wordt een volledig zelfstandige apotheek, nu onder de naam "Apotheek Eemnes". Door vertraging in de bouw en beroep van nadere apotheken op de overkoepelende KNMP wordt de openstelling vertraagd. Uiterlijk 1 oktober mag de zaak geopend worden.

juli: start met de actie ter totstandkoming van een vrijheidsmonument door giften van particulieren, verkoop van boeken (à f 25) en certificaten. Het eerste certificaat à f 10 werd op 13 augustus door de burgemeester gekocht.

augustus: het voorontwerp van het inrichtingsplan van de ruilverkaveling is verschenen.

Daarmee is de inspraakprocedure gestart. Totale geraamde kosten: f 99 miljoen. Dat betekent dat een boer per ha f 75 gedurende 26 jaar moet betalen.

1 augustus: Stichting Vrijheidsmonument officieel opgericht. (De Kam: Een toekomst... blz. 18)

4 t/m 8 augustus: Kindervakantieweek bij De Hilt.

27 augustus: De Raad van State schorst de bouwstop van de woningen aan de Torenzicht na aanpassing van de gemeente. In plaats van 14 worden er nu 12 woningen gebouwd.

Van 26 t/m 31 augustus wordt er een feestweek gehouden (Eemn.Journ.'86/87).

augustus en september: grote huis-aan-huis actie om geld bijeen te brengen voor de oprichting van een Vrijheidsmonument. Men kan certificaten van deelneming kopen en reserveren voor een exemplaar van een boek over het vrijheidsmonument. De kunstenaar Peter Zwart uit Laren heeft een ontwerp gemaakt. Twee partijen: PVDA en Dorpsbelang, zijn het niet eens met het tot stand komen van een monument.

3 september: Het Israëliësch meisjeskoor "Efroni" treedt met pianist Daniël Wayenberg op in een benefietconcert in De Hilt, waarvan de opbrengst voor de totstandkoming van het Vrijheidsmonument is.

1^e Druk van "Eemnes in Oude ansichten, deel 1 en deel 2" door J.V.M. Out verschijnt.

Opening van 2 nieuwe tennisbanen bij de tennisvereniging aan de Noordersingel (Eemn.Journ.'86/87).

oktober: jubileumfeest van de beide Jenaplanscholen n.a.v. het 10-jarig bestaan.

november: noodvoorziening bij het gemeentehuis. Nieuwbouw is gewenst en in de toekomst gepland.

Langs de Noordersingel zal gedeeltelijk een fietspad komen. Er wordt actie gevoerd om het tweede deel van de Meentweg ook te voorzien van een fietspad.

december: als reactie op de discussie rond een nieuw provinciaal herindelingsplan van de gemeenten, opperde Baarn het idee om Eemnes bij Baarn te voegen en dan bij Noord-Holland te worden ingedeeld. Eemnes stelt slechts enige wijzigingen in de bestaande gemeentegrens voor. Zij is absoluut tegen het provinciaal idee om de grens bij de voormalige Drakenburger gracht te leggen. De A1 als grens is beter.

december: In de vijver bij het Vlosseveen wordt een kunstwerk van de Eemnesser kunstenares Hans de Ruiter geplaatst. Het drukt "geborgenschap" uit en is vervaardigd van glas en plexiglas (Eemn.Journ.'87/88).

23 december: De 47-jarige Jetty Meliono wordt in haar huis aan het Lambertsveen vanwege relatieproblemen door haar vriend vermoord. De verdachte wordt aangehouden en later veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en TBR.

1987

17 januari: de eerste schaatstoertocht van Eemnes wordt gereden. Er waren 300 deelnemers.

5 februari: Het boekje "De Kerk in 't midden", geschreven door Jan Out, is als deel 2 van de uitgaven van de Hist. Kring Eemnes verschenen. Het eerste exemplaar wordt uitgereikt aan pastoor H. van Huik.

februari: het interieur van de St.-Nicolaaskerk wordt geschilderd door de fa D. Perier en Zn. De kerkdienst op zondag is één keer verplaatst naar het gezondheidscentrum.

1 maart: M.W. van Ooyen is de nieuwe gemeentesecretaris van Eemnes.

24 maart: de IJclub "De Vaart" wordt opgericht tijdens een vergadering in De Hilt. Streven: de aanleg van een eigen natuurijsbaan (Eemn.Journ.'87/88).

Het boek "Oranjemarechaussee", geschreven door C.A. Dekkers naar de belevenissen en aantekeningen van de Eemnesser J.M. van Kasbergen, is verschenen. Een deel ervan speelt zich af in het Gooi. De adjudant-onderofficier Van Kasbergen ontving bij zijn pensionering op 1 maart 1975 de onderscheiding van Oranje-Nassau met de zwaarden. Eerder had hij ook al het Verzetskruis ontvangen.

mei: oprichting van de Vrouwenraad Eemnes (adviesorgaan gemeente).

2 mei: Onthulling van het Vrijheidsmonument, vervaardigd door Peter Zwart, door Z.K.H. prins Bernhard. (Eemn.Journ.'86/87) Het boek "Vrijheidsmonument Eemnes" van Jaap van der Woude verschijnt bij deze gelegenheid, geschreven in het Nederlands en Engels. De kinderen van Eemnes adopteren het monument.

13 mei: de "retourboer" gaat in Eemnes beginnen met het ophalen van schillen, groente- en fruitafval, maar ook: kleding, zacht plastic, batterijen en accu's en bakolie.

8 juni: tweede pinksterdag wordt er voor de tweede maal een Teamspektakel gehouden.

13 juli: uitreiking van het eerste exemplaar van het boek Vrijheidsmonument Eemnes door de auteur Jaap van der Woude aan de burgemeester van Eemnes, mevr. De Leeuw.

29 augustus: 40-jarig bestaan SV Eemnes gevierd. Een jubileumboek, geschreven door Joep Camps, verschijnt in december en wordt uitgereikt aan alle leden (Eemn.Journ.'87/88).

6 en 7 september: Zilveren priesterjubiläum Wijnand van Wegen. 2 Parochianen uit Friersdale (Zuid-Afrika) waren ervoor overgekomen.

oktober: De stichting WEI (Welzijn Eemnesser ingezetenen) is opgericht. Zij is ontstaan uit een samenwerkingsverband van vrijwilligers van het Rode Kruis, de Zonnebloem, de Bejaardensociëteit, Graag Gedaan en Tafeltje-Dek-Je. Het uit 1968 daterend gebouwtje "De Hooiberg" aan de Waag wordt ervoor opnieuw ingericht en verbouwd als Dienstencentrum. Op 19 december wordt het officieel geopend (Eemn.Journ.'86/87).

20 november: Het nieuw kantoor van de Rabobank aan de Braadkamp wordt in gebruik genomen (Eemn.Journ.'87/88).

14 december: het ontwerpplan landinrichting wordt ter inzage gelegd. (Eemland in verandering, 187)

1988

1 januari: 7350 inwoners.

17 januari: De r.k. Nicolaasparochie krijgt een gehuwd diaken, Jan Bouman, om pastoraal werk te gaan doen, omdat pastoor H. van Huik door ziekte daartoe niet haast meer in staat is.

9 februari: met het metselen van de eerste steen voor het gebouw van timmerfabriek Snelder wordt een start gemaakt met de aanleg van het bedrijventerrein in de Zuidbuurt. Nog hetzelfde jaar gaat de gemeente bekijken of een tweede terrein aansluitend kan worden aangelegd (oktober).

18 februari: de leden van het drumcorps "In aethere musica" hebben besloten zich terug te trekken uit "Avant Courir" en als zelfstandige vereniging weer door te gaan.

9 maart: start van de bouw in de Zuidbuurt door het leggen van een funderingsplaat door wethouders K. van Dam en J. den Dunnen.

De gemeenteraad gaat akkoord met de opvang van 8 asielzoekers.

5 april: nieuwe veerpont bij Eemdijk (draagvermogen 18 ton) in gebruik genomen. De oude van 1950 (draagvermogen 4800 kg) was niet meer berekend op het hedendaagse verkeer.

4 mei: de naam "H. Zanoli" is toegevoegd op de plaquette bij het Vrijheidsmonument.

14 mei: een woonhuis gelegen achter een andere woning aan de Laarderweg (Laarder kant) is volledig afgebrand.

23 mei: teamspektakel aan de Vaart georganiseerd door K.P.J.

28 mei: het boek "Himalaya dagboek" van Bart Vos, over drie beklimmingen in het Himalayagebergte, verschijnt.

29 mei: buslijn 138 (naar Baarn) opgeheven; bus 77 (twee uurdienst) wordt verlengd naar Eemnes. De 136 (Amsterdam-Hilversum) wordt halfuursdienst.

2 juni: uitslag van de stemming ter goedkeuring van de ruilverkaveling Eemland is positief (50% van de stemmers met 75% van het grondoppervlak; opkomstpercentage: 62%).

Dezelfde avond wordt de landinrichtingscommissie geïnstalleerd.

juni: Uitgave: Jubileumboekje R.K. Zangkoor Eemnes van H. van Hees verschijnt, b.g.v. 75-jarig bestaan.

2 juli: voor het eerst zijn er 22 Poolse kinderen op uitnodiging van Pax Christi kinderplicht.

juli/augustus: Henk van Hees en Marga van Kleinwee zijn in Friersdale bij Wijnand van Wegen een vrachtwagen gaan overhandigen namens het Eemnesser Thuisfront.

23 juli: de jaarlijkse geitenkeuring vindt plaats.

augustus: de bodemsanering van het terrein van de voormalige EMREC, een emailleerfabriek, tussen Laarderweg en Torenzicht wordt voorbereid (kosten: f 3.870.000) en met de bewoners op 20 september besproken.

augustus: de voorzitter van het Thuisfront Pater van Wegen heeft in Zuid Afrika een vrachtwagen overgedragen aan de bevolking van Friersdale, die in anderhalf jaar tijd door Eemnes is bijeengespaard.

4 september: De Evangelische Gemeente Eemnes, ontstaan uit huiskamerbijeenkomsten in het midden van de jaren 80, houdt haar eerste dienst in de Hilt.

8 september: Eerste huizen (132 stuks totaal) van de eerste fase van de nieuwe Zuidbuurt worden opgeleverd. Eind van het jaar start de tweede fase; de wijk zal uiteindelijk zo'n 350 woningen tellen.

27 september: de scholen van Eemnes hebben hun eigen "Olympische Spelen" georganiseerd.

7 oktober: de prot.chr. kleuterschool "t Overstapje" verhuist naar de Wegwijzer. Op 20

december werd het gebouwtje in gebruik genomen door de Stichting Peuterspeelzaal Eemnes.

12 oktober: Een Kroonprocedure tegen de provincie Utrecht wordt door de familie R. Calis (Meentweg) gewonnen over het wettig bewonen van een loods. Het ministerie van Ruimtelijke Ordening vindt dat de gemeente onzorgvuldig is geweest bij het herzien van het bestemmingsplan. 30 mei 1989 wordt dit ook door de Raad van State zo beslist.

25 oktober: Voor heel Eemnes wordt een centraal antenne systeem aangebracht om via de kabel radio en televisie te ontvangen. Op 12 december kwam de eerste aansluiting gereed (fam. Van Wegen in 't Zwaantje aan de Wakkerendijk). Dit jaar moet een begin worden gemaakt de buitengebieden van Eemnes (Heidehoek en Eembrugge) aan te sluiten op gas en riolering, hetgeen eind volgend jaar gereed moet zijn.

30 oktober: Intrede van Ds A.D. Goyert, oud-marechaussee en oud-leraar in 't Harde, in de Herv. gemeente van Eemnes-Buiten (vertrokken op 21-2-1993 naar Bunschoten).

november: de stichting "Het Sluisje", actief voor behoud en restauratie van de sluis, verspreidt een reproductie van een door Piet Klaasse gemaakte aquarel van de sluis met het doel donateurs te werven. Voorzitter is de tandarts Victor Arnolds.

In het plan voor de ruilverkaveling, vastgesteld door GS van Utrecht, is het voortbestaan van sluis en gemaal verzekerd.

13 november: Raadscommissie wil nieuwbouw van een bibliotheek naast het toekomstig postkantoor.

24 november: een initiatiefgroep doet pogingen om Eemnes met het dorp Gituza in Ruanda een officiële vriendschapsband aan te laten gaan.

25 november: op een vergadering van de ANBO afd. Baarn wordt besloten, dat Eemnes een eigen afdeling krijgt. Een voorlopig bestuur wordt aangesteld.

28 november: op raadsvergadering wordt de bouw van een nieuwe brandweergarage besproken, ontworpen door arch. bur. Hopmans en Olthof. Geraamde kosten; f 938.400.

8 december: bij het loonbedrijf Post is in oktober een grote opslagsilo voor 2430 kubieke meter mest gebouwd. Deze wordt officieel in gebruik genomen door burg. mevr. de Leeuw.

1989

1 januari: De nieuwe dijkgraaf van het Waterschap Vallei en Eem is de Eemnesser T. Roodhart. Hij gaat de fusie met het Gelders Waterschap voorbereiden, die 3 jaar later moet plaatsvinden.

4-21 februari: Sylvia Hilhorst, leerling van groep 8 van de Mariaschool, mag met 6 ander kinderen naar Panama, waar de Hilversumse pater Schmiehuizen werkt. Zij vertegenwoordigen hun school, waar een ondersteuningsproject geweest is voor het werk van deze pater.

14 februari: Oprichting van de afdeling Eemnes van de ANBO (afgescheiden van Baarn).

februari: Er wordt een nieuw bedrijventerrein in de Zuidbuurt: "De Bramenberg", aangelegd.

Ondernemers uit Blaricum willen graag een bedrijventerrein aan de A 27 op Eemnesser grondgebied, maar krijgen de Eemnesser gemeenteraad daar niet toe te bewegen.

Op 26 mei wordt er een benzinstation geopend.

1 maart: fusie van de kruisverenigingen (waaronder de Kruisvereniging Blaricum, Eemnes, Huizen, Laren) tot de Kruisvereniging Gooi- en Vechtstreek.

14 maart: start van de bodemsanering in 25 tuinen bij de voormalige emailleerfabriek (Laarderweg, Driest, Torenzicht)

28 maart: er worden "Compostemmers" tegen een gering bedrag (f 20) aangeboden ter bestrijding van de grote stroom afval.

april: Natuurmonumenten verkrijgt bij de realisatie van de ruilverkaveling grond voor Weidevogelreservaat (35 ha binnen Eemnes)

9 april: Afscheid van pastoor H.L.C. van Huik, die wegens ziekte uit Eemnes weggaat (+1995 te Amersfoort). Zuster Ria Peters, zijn huishoudster en verzorgster, verhuist met hem mee naar Hoogland. Diaken Jan Bouman (van 1 jan. 1988-1990 te Eemnes, daarna te Amersfoort;

+ 2002), in samenwerking met omroepastor Adri Verwey en andere priesters, neemt de kerkdiensten waar.

24 april: nieuwbouw van de Mariaschool met vijf klassen gaat een nadelig saldo van f 18.000 per jaar opleveren. CDA en Dorpsbelang stemmen desalniettemin voor, VVD en PvdA stemmen tegen. Onteigening van het terrein van Van Valkengoed in de Zuidbuurt is op gang gebracht. Medio '90 kan dan begonnen worden met de bouw.

Eind april wordt een aanvang gemaakt met de uitbouw van het gemeentehuis (o.a. een nieuw entree in een nieuwe vleugel). In december is dit gereed.

4 mei: bij de dodenherdenking legt het echtpaar D. Gibbs uit Australië en krans bij het monument als aandenken aan hun omgekomen broer/zwager.

mei: restauratie van de toren van de R.K. Nicolaaskerk.

31 mei: 40 ha weidegrond wordt als officieel vogelreservaat aan Natuurmonumenten overgedragen. Het ligt aan weerszijden van de zomerdijk in de Noordpolder te Veld, de Maatpolder en de Valse Bosjes. In totaal zal er 350 ha in Eemland in bezit van Natuurmonumenten komen. Het autosloopbedrijf naast de Valse Bosjes van H. van de Bergh moet binnen een jaar verhuisd zijn, op last van de provincie Utrecht.

21 juni: Braderie op de Braadkamp.

juli: de gemeente heeft namens vele agrariërs geklaagd bij de Rijksluchtvaartdienst en de Directie Luchtvaartinspectie over het toenemend aantal overvarende ballonnen, waarvan bij lage hoogte het vee van het zien op zich en het geluid van de branders schrikt.

10 augustus: de gemeente presenteert een nieuw plan voor een zorgcentrum aan de Braadkamp, waarin plaats is voor Kruisvereniging en Maatschappelijk Werk.

28 augustus: Ruilverkaveling officieel van start gegaan met de bouw van 5 nieuwe bedrijven.

november: het postbureau van de Rijkspolitie aan de Torenzicht zal vanwege bezuinigingen worden gesloten.

november: een groep geestelijk gehandicapten komt in een sociowoning aan de Maaibalk te wonen. Zij komen van de gesloten inrichting "Eemeroord" te Baarn.

30 november: opening van het nieuwe postkantoor aan de Raadhuislaan, door burg. mevr. De Leeuw in tegenwoordigheid van Sinterklaas.

december: eerste schatting in het kader van de ruilverkaveling. (Eemland in verandering, 187)

1990

Per 1 januari telt de gemeente 7550 inwoners.

22 januari: de nieuwe raadszaal voor het eerst voor de raadsvergadering gebruikt.

februari: de gemeente is bezig met een restauratieplan voor beide kerktorens.

2 maart: plannen voor de aanleg van een golfterrein ten westen van A27 bij de gemeente ingediend door de Stichting Initiatiefgroep Golfrecreatie Eemland door voorzitter H. Coster.

10 maart: officiële ingebruikneming van de nieuwe brandweergarage naar ontwerp van architectenbureau Hopmans en Olthof uit 's-Hertogenbosch aan de Noordersingel. De Historische Kring oppert het plan om van de oude locatie een Oudheidkamer te maken.

maart: de gemeente laat een nieuwe plattegrond van Eemnes maken voor huis aan huis verspreiding.

Het CDA wil seniorenbouw op het vrijkomend terrein van de oude Mariaschool.

21 maart: Gemeenteraadsverkiezingen; zetelverdeling: Dorpsbelang 4, CDA 3, VVD 3, PvdA 2, D66 1.

7 april: Open huis bij een aantal melkveehouders.

2 mei: een gedramatiseerde documentaire van het boek "Oranjemarechaussee" van Gerrit "Cas" van Kasbergen wordt door de EO uitgezonden.

2 mei: Eemnes weigert medewerking aan boerderijverplaatsing zolang de onkosten van aanleg van riolering niet is geregeld. De provincie vindt dit de taak van de gemeente.

7 mei: eerste paal voor de nieuwbouw van de bibliotheek door burg. Mevr. A. de Leeuw-Mertens en J. Sipkes (voorz. Bestuur).

24 mei: Het door de kunstenaar J. Beemsterboer gemaakte plastiek bij De Hilt wordt officieel overgedragen aan de gemeente.

27 mei: Naast de bestaande buslijn 136 (Amsterdam-Hilversum) gaat er een nieuwe buslijn rijden: Blaricum (dorp)-Ziekenhuis Gooi-Noord-Laren-Eemnes (via de Noordersingel)-Eemeroord/Nieuwenoord-Baarn-Soest (lijn 72 van Centraal Nederland).

De jeu-de-boulesclub Bouleem wordt opgericht.

2 juni: een groep veteranen uit de 2^e wereldoorlog van de 446ste bombardementsgroep van het Amerikaanse leger brengt een bezoek aan Eemnes. Zij houden een kerkdienst in de St.-Nicolaaskerk en gaan daarna naar het Bevrijdingsmonument; dit is het enige monument op het vasteland van Europa waar namen van omgekomenen van deze groep vermeld staan.

16 juli: oude hervormde pastorie van Eemnes-Buiten wordt gesloopt.

Begin augustus: conflict tussen de gemeente Eemnes en de provincie over de voortgang van de ruilverkaveling. Eemnes wil, dat de provincie de rioolaanleg van de te verplaatsten boerderijen bekostigt. De provincie vindt dit een gemeentelijke taak en wil desnoods tot dwang overgaan.

23 augustus: mevr. M. Rigter wordt tot adjunct-directeur van de Openbare Basisschool "De Hink Stap Sprong" benoemd na vertrek van dhr. Bosman.

30 augustus t/m 2 september: feestweek ter gelegenheid van het 400-jarig bestaan van de Eemnesser Vaart.

2 september: W.J.E. Vrehe, pastoor te Steenderen en Baak, geïnstalleerd als pastoor van Eemnes (met emeritaat in 1995).

24 september: de gemeenteraad gaat akkoord met de verhoging van het aantal asielzoekers van 8 naar 15 (drie woningen).

11 oktober: er worden kamervragen gesteld door Groen Links aan de minister van VROM over de weigering van B en W van Eemnes om toestemming te geven voor boerderijverplaatsing naar de polder, zolang de kwestie van betaling van riolering niet is geregeld. Op 22 oktober wordt dit standpunt wat "verzacht" op aandrang van enkele partijen in de gemeenteraad.

oktober: nieuwe gezondheidscentrum aan de Braadkamp is gereed gekomen. Fysiotherapeut, tandarts en het wijkgebouw voor het Kruiswerk zijn daar gevestigd.

19 oktober: nieuwe bibliotheek aan de Raadhuislaan officieel geopend (ontwerp: arch.bureau De Jong en Olpen).

november: Het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) zal ook in Eemnes plaats vinden. Projectleider in de provincie: R.K.M. Blijdenstein; inventarisatie in Eemnes zal plaats vinden o.l.v. J.C. van 't Hof.

november: de Eemgemeenten verzetten zich tegen het plan van het Provinciale Gelderse Energiebedrijf (PGEM) om 30 windmolens (masthoogte 40 m, tophoogte 60 m) in langs de Eem- en Gooimeerdijk te plaatsen. Alleen D'66 ziet er wel wat in.

13 november: de gemeente Hilversum ziet in een toekomstvisie de mogelijkheid van een tramringlijn door het Gooi en Eemland.

november: de aanleg van de ijsbaan wordt nog vertraagd doordat de graafmachines door de aanlag van de Stadwijkenringel er niet kunnen komen en door bezwaren van de bewoners van de Wakkerendijk (eventuele geluids-, licht- en parkeeroverlast).

De aansluiting van de Stadwijkenringel met het Plantsoen wordt gerealiseerd, maar de grond van de Erven Makker moet nog via een rechterlijk procedure verworven worden.

december: het ministerie van WVC heeft de restauratie van beide kerktorens goedgekeurd (nieuwe natuur- en baksteen en voegwerk). De toren van Eemnes-Buiten alleen aan de buitenkant, die van Binnendijk ook binnen (pleisterwerk van wanden). Werkzaamheden

starten eind maart en duren 3 maanden; leiding heeft arch. Schellevis uit Veenendaal. Totale onkosten bedragen f 350.000.

Van in het leeggekomen oude gebouw van de kruisvereniging (het oude klooster aan het Kerkplein) wordt een trainingscentrum gemaakt voor Sidefield Trainingen B.V.: "Nieuwe Dimendies". Men zal een half jaar met de verbouwing bezig zijn.

30 december: een aantal kunstwerken worden gerestaureerd; het betreft werk van Beemsterboer in de hal van het gemeentehuis, het beeld "Geborgenheid" van H. de Ruiter en enkele glasplastieken in de toneelzaal van de Hilt en in de aula van de begraafplaats, eveneens van H. de Ruiter.

1991

januari: de gemeente geeft geen vergunning meer voor het ophogen van land achter de dijk. Het doet afbreuk aan het profiel van de dijk en daarmee aan het karakteristieke landschapsbeeld. Bovendien zal na de ruilverkaveling de grondwaterstand worden verlaagd en is het dus niet nodig.

De doortrekking van de Molenweg naar de Stadwijkstraat is onderzocht; college van B en W is verdeeld.

februari: op de basisschool "de Wegwijzer" zijn de eerste 2 leerlingcomputers geïnstalleerd. Een nieuw Radio-ontvangststation van de Marine zal aan de Volkerweg gebouwd worden.

1 maart: de bekende oud-melkboer en winkelier Henk Eek (Hendricus Cornelis) is op 89-jarige leeftijd als gevolg van een val van zijn fiets bij een aanrijding op de Driest overleden.

5 maart: De IJssvereniging "De Vaart" is met de gemeente overeengekomen, dat er voor f 52.000 een ijsbaan aangelegd wordt, ten zuidwesten van het r.k. kerkhof (plan van november 1988). Jaarlijks vanaf 1 december mag het terrein onder water worden gezet.

6 maart: bij de Utrechtse Statenverkiezingen is D'66 de grote winnaar: zij gaat van 5 naar 11 zetels, waardoor de Eemnesser H. Potman opnieuw als Statenlid (vanaf 1974) herkozen wordt. Hij is sinds een jaar raadslid van Eemnes; dit zegt hij op.

20 maart: een oude grenspaal uit 1719 wordt in stukken gevonden bij werkzaamheden aan de Goyergracht bij het viaduct over de A1. Het exemplaar gaat mogelijk naar het Goois Museum.

6 april: 3 nieuwe boerderijen aan de Geerenweg van G.J. Stalenhoef, C.A. Stoutenburg en J. Majoor worden officieel in gebruik genomen.

18 april: de eerste paal van de nieuwe Mariaschool wordt door burgemeester mevr. A. De Leeuw-Mertens geslagen.

23 april: De gemeenteraad stelt een monumentenverordening (gemeentelijke monumentenlijst) vast voor de bescherming van beeldbepalende panden en plaatselijke monumenten, die niet op de Rijksmonumentenlijst staan.

25 en 26 mei: gesponsorde estafetteloop rond het IJsselmeer voor een vakantie van Poolse kinderen in Eemnes brengt f 9535 bijeen.

8 juni: het oude gezondheidscentrum aan het Kerkplein (voormalig klooster) wordt officieel geopend als trainingscentrum voor (vooral) bedrijfstrainingen onder de naam "Nieuwe Dimensies".

29 juni: Braderie op de Bramenberg door OKE.

21 september: de eerste "Gemeentedag" wordt gehouden.

25 september: de Lijst van rechthebbenden bij de ruilverkaveling Eemland alsmede de resultaten van de 1e Schatting (i.v.m. het Plan van Toedeling) wordt ter visie gelegd. (Eemland in verandering, 187)

oktober: in het kader van de wet Geluidshinder is de Eempolder als "stiltegebied" aangemerkt. Daarom zijn er nu borden met de tekst "stiltegebied" aan het begin van de polder geplaatst. De kerktoren van de Herv kerk van Eemnes-Buiten wordt gerestaureerd. Vooral het voegwerk en de natuurstenen lijsten waren er hard aan toe.

november: De nieuwe Mariaschool aan het Schoolpad, ontworpen door ir. H. van Moort en Partners en gebouwd door Bonzo's Bouwbedrijf te 's-Graveland, wordt in gebruik genomen. Op 18 april werd de eerste paal geslagen. Op 19 november werd er verhuisd en op 12 december was de officiële opening, precies 70 jaar na de openingsplechtigheid van de oude Mariaschool.

1992

24 januari: de nieuwe ijsbaan van Eemnes voor het eerst in gebruik genomen door leerlingen van alle basisscholen.

26 januari: De Hist. Kring Eemnes begroet zijn 500^e lid: dhr. en mevr. A. Koppen op de jaarvergadering. Er wordt bekend gemaakt, dat begonnen wordt met de verbouwing van de oude brandweergarage tot Oudheidkamer.

maart: De gemeente Eemnes verleent subsidie voor de restauratie van het sluisje van f 25.000; hiermee ondersteunt zij het Waterschap om de sluis in de oude situatie van 1878 te herstellen.

juni: men begint met de sloop van de oude Mariaschool.

Het fietspad in het verlengde van de Eikenlaan zal aangelegd worden.

Het bedrijventerrein "De Bramenberg" (18.000 m² met 27 bedrijven) wordt uitgebreid met een nieuw gedeelte (7000 m² voor 13 bedrijven).

Het muziekdrumcorps Avant Courir Drum & Bugle Corps, ontstaan uit o.a. de Eemnesser drumband In Aethere Musica wordt bij gebrek aan voldoende leden opgeheven. Alleen de Colour Guard (vlaggenroep) gaat zelfstandig door.

Spektakelweekend rond Pinksteren. 8 juni: Teamspektakel op terrein naast de Mariaschool, georganiseerd door KPJ en de stichting Trekker Trek Eemnes. De hierbij opgezette feesttent geeft de mogelijkheid om op 6 juni een optreden van de band "Singelbal" te verzorgen. Op 7 juni is er een gezinsfietstocht met napraten in deze tent.

14 juli: zuster K. Louwerman neemt na 29 jaar hier gewerkt te hebben, afscheid als wijkverpleegkundige. De plaatselijke kruisvereniging is eerst met Laren/Blaricum samengegaan, daarna kwam Huizen erbij en toen werd het Kruisvereniging Gooi- en Vechtstreek.

In het kader van de Landinrichting wordt het sluisje volledig gerestaureerd.

29 juni: afscheid van burgemeester mevr. Th. de Leeuw-Mertens, die per 1 augustus met pensioen gaat.

7 augustus: de Historische Kring neemt de oude brandweergarage van de gemeente over. Het contract wordt ondertekend door voorzitter T. Roodhart en de wethouder mevr. L. Lankreijer.

17 augustus: mevr. L.A. Snoeck-Schuller tot burgemeester van Eemnes benoemd (tot 16 januari 1999).

Buslijn 72 is geen succes en zal na de stopzetting van de subsidie van de rijksoverheid (juni 1993) worden verkort: alleen Eemnes-Soest blijft bestaan.

1993

1 januari: de gemeente krijgt zo'n 60 km polderwegen van het Waterschap in eigendom.

17 januari: J.E. van den Hoven wordt op dezelfde dag onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau en de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice.

februari: het boek "100 Jaar dopen Eemnes-Binnen" van Bep de Boer verschijnt.

21 februari: afscheidsdienst van ds. A.D. Goijert (vertrokken naar Bunschoten).

6 april: de Rijkspolitie Eemnes gaat over in het politiekorps Eemland.

30 april: Opening van de Oudheidkamer van de Historische Kring Eemnes door de burgemeester mevr. L.A. Snoeck-Schuller. De oude brandweergarage is daarvoor grondig onder handen genomen en gedeeltelijk verbouwd.

13 mei: Er wordt gestart met een weekmarkt krijgen. Deze is bij het winkelcentrum De Eemhof met 12 kramen.

mei: het R.K. Kerkbestuur koopt de voormalige Agneskleuterschool, minus een strook grond aan de zuidzijde, van de gemeente voor f 290.000.

14 en 15 mei: opnieuw een gesponsorde estafetteloop rondom het IJsselmeer voor de Poolse kinderen.

Herstel van de oude sluis door renovatie en plaatsing van nieuwe sluisdeuren (met opschrift: 1993).

5 juni: opnieuw brengt een groep Amerikaanse veteranen van de 446^e bombardementsgroep een bezoek aan Eemnes.

26 juni: braderie op Wakkerendijk, Kerkstaart, Roëll-laan en Waag.

augustus: na 5 jaar is de landinrichting inmiddels een heel eind gevorderd: een vogelreservaat is grotendeels gerealiseerd en andere natuurstroken zijn in ontwikkeling. 12 Boerderijen zijn verplaatst vanuit de kern naar de polder. Het Plan van toedeling (grond) zal over 3 jaar volgen.

8 juli: Directeur W. Koppen van de basisschool "De Hobbitstee" neemt na 17 jaar afscheid van de school. Dhr. W. Boog wordt zijn opvolger.

5 tot 12 september: feestweek van de KPJ ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan.

oktober: intrede van Ds A. Langerak uit Oudewater in de Herv. gemeente van Eemnes-Buiten.

15 december: Eemnes begroet zijn 8000^e inwoner: Matthijs Hoofd, zoon van Jan en Astrid Hoofd, Wakkerendijk 128b.

1994

20 april: Bij het 90-jarig bestaan van de Rabobank wordt een boek uitgegeven met als titel "90 Jaar Rabobank in Eemnes", samengesteld door H.A. van Hees en J. van der Woude.

Het pand van de bank is grondig verbouwd en opnieuw ingericht.

30 april: De kringloopwinkel op de gemeentewerf wordt officieel geopend.

april: De Univé Verzekeringen Laren-Eemnes betrekken het pand van de voormalige Agneskleuterschool aan de Wakkerendijk (gedeeltelijk). Het andere deel wordt ingericht tot parochiegebouw en krijgt de naam "De Schoter".

1 september: de gerestaureerde sluis en het in vernieuwde gemaal zijn gereed en worden door de Commissaris van de Koningin, drs. P.A.C. Beelaerts van Blokland door het schutten van het schip, waarop hij meevaart, officieel geopend. Een aantal dagen met festiviteiten worden daaraan vastgeknoopt.

30 september: actie Tankslag (het verwijderen van alle ondergrondse opslag van stookolie) is gestart met de verwijdering van olietanks op de Torenzicht.

oktober: bij de Mariaschool aan het Schoolpad wordt een beeld van Lucy Nijland onthuld. Het stelt een tweetal kinderen achter een masker voor.

december: de gemeente besluit tot aanleg van een minirotonde (de latere Koeienrotonde) aan de Verlengde Laarderweg/Stadwijksweg. Het jaar erop wordt deze gerealiseerd.

1995

De Signals-intelligence eenheid van de Marine Inlichtingendienst te Eemnes (Marine-ontvangststation) onderschept de berichten uit het voormalig Joegoslavië met de Granger antenne. Deze berichten op de HF frequentie is een deel van de communicatie tijdens het Bosniëconflict (Srebrenica). (J.C.H. Blom e.a.: Srebrenica, een veilig gebied. blz. 285)

13 januari: de plannen van de Cultuurtechnische Dienst betreffende de herinrichting van het Eemland worden door de Gedeputeerde Staten aanvaard. (Eemland in verandering, 127)

30 januari: De huisarts dr. P.R. Hoekstra, gevestigd aan de Kerkstraat, neemt om gezondheidsredenen afscheid. Hij gaat werken als adviseur in het hanteerbaar maken van psychische problemen in zijn eigen praktijk voor counseling "Paradox".

De landinrichting wordt in de Eemnesser polder en op de Driesten uitgevoerd.

27 februari: mevr. W. Arends-Bruineekool viert haar 100^e verjaardag (in verpleeghuis "Zonnehoeve" te Hilversum) (HKE, jrg. 18, 1996, blz. 160)

17 maart: start met de bouw van het jongerencomplex aan de Noordersingel.
6 april: markt verplaatst van de Eemhof naar de Braadkamp.
4 en 5 mei: Viering van 50 jaar bevrijding met o.a. een Oecumenische kerkdienst, kranslegging, een tentoonstelling over de tweede Wereldoorlog, een dropping van snoepgoed, inhalen van het bevrijdingsvuur uit Wageningen, een optocht met historische legervoertuigen en een grote gezamenlijke maaltijd.
9 en 10 juni: opnieuw een estafetteloop rond het IJsselmeer ten bate van de Poolse kinderen. De 825 gemeentewoningen worden overgedragen aan de Stichting Centrale Woonzorg (SCW) te Amersfoort.
7 juli: Het actiecomité "Waag 't niet", die tegen de massale bouw is van een seniorencomplex op de plaats van de voormalige Mariaschool aan de Roëll-laan overhandigt de commissaris van de Koningin, jhr. P.A.C. Beelaerts van Blokland, ruim 1000 handtekeningen.
augustus: Met ingang van het nieuwe schooljaar wordt het schoolzwemmen afgeschaft uit oogpunt van kostenbezuiniging.
1 augustus: Tona Venema wordt de nieuwe directeur van de basisschool "Het Noorderlicht" als opvolger van de overleden Piet Visser. Eric de Haan neemt de directie van de Wegwijzer van Cees van Rijdsdam over. Deze laatste blijft als leraar aan de school verbonden.
3 september: Pastoor W. Vrehe neemt afscheid van Eemnes vanwege het bereiken van de 70-jarige leeftijd. Hij vertrekt naar een kloostergemeenschap te Borculo.
8 september: opening van de Jeu-de-Boulesbaan tegenover de Hilt.
22 september tot 29 oktober: viering van het 150 jarig bestaan van het R.K. kerkgebouw.
27 september: jongerencomplex "Utopia" is gereed en wordt voor het eerst gebruikt.
3 oktober: koningin Beatrix, op werkbezoek in Eemland, gebruikte een lunch in het "Oude Raadhuis". waar zij door de burgemeester mevr. Snoeck-Schuller over het landinrichtingsproject werd bijgepraat.
Bouwactiviteiten aan de Wolfstedelaan. De eerste minirotonde wordt aangelegd, de latere "Koeienrotonde" ten oosten van viaduct over de A 27.
5 oktober: oproep in de Bel van Sonja Beemsterboer en Sandra Zegerius om te komen tot oprichting van een nieuw koor, die b.v. popmuziek en gospels ten gehore zal gaan brengen.
20 november: de politie vertrekt uit het bureau en krijgt een kantoorruimte in het gemeentehuis. In het voormalig politiebureau komt het loket van de woningbouwvereniging, de SCW.
28 november: Het boek "De Eemlandsche Leege Landen", geschreven door dr. C. Dekker en drs. M. Mijnsen-Dutilh, wordt officieel gepresenteerd.
18 december: de gemeente Eemnes verkoopt het kabelnet aan de REMU (Regionale Energie Maatschappij Utrecht) voor f 2.590.000.

1996

1 januari: De Hervormde gemeenten van Eemnes-Binnen en Eemnes-Buiten zijn bij elkaar gevoegd (HKE, jrg. 24, 2002, blz. 161).
januari: De oproep voor enthousiaste zangers en zangeressen in oktober vorig jaar heeft als resultaat de oprichting van het koor "Dijksound".
maart: de werkzaamheden voor de bouw van een seniorencomplex op de plaats van de oude Mariaschool gaan van start.
23 maart: Een ingezonden gedicht van Priscilla Wallenburg van de Mariaschool wordt uit 36.823 gedichten van 2713 scholen uitgekozen voor een plaats in de gedichtenbundel "Horen, zien en zwijgen". In het "Land van Ooit" neemt zij haar prijs in ontvangst.
Veel discussie over de zelfstandigheid van Eemnes in de toekomst en de vraag met wie er eventueel samengevoegd moet of kan worden.
29 maart: koeienrotonde (naar ontwerp van Joris Baudoin uit Zaltbommel) officieel geopend.

juni: de nieuwe verbindingsweg met de Zuidbuurt, de Stadwijkstraat vanaf het Plantsoen tot aan het Melkpad, wordt opgeleverd.

mei: de eerste steen voor het nieuwe complex voor senioren aan de Jhr. C. Roëll-laan wordt gelegd. De opposanten, de stichting "Waag 't niet" zijn keer op keer door de rechter in het ongelijk gesteld.

14 juni: het eerste deel van het "Zuidbuurtpark" (naast en achter de Mariaschool) wordt opgeleverd en geopend. De verdere aanleg zal deze zomer gereed komen.

29 juni: Braderie met zo'n 100 kramen.

C.A.F. Jongeneelen OSFS, provinciaal overste van de Orde van Sint Franciscus van Sales en pastoor te Hoofddorp, wordt tot pastoor van Eemnes benoemd.

2^e druk van "Eemnes in Oude ansichten, deel 1 en deel 2" door J.V.M. Out verschijnt.

28 augustus: mevr. Jannetje Wortel-Mol uit Eemnes, nu wonend in Johanneshove wordt 100 jaar (HKE, jrg. 18, 1996, blz. 134)

september: aanleg van de tweede minirotonde op het kruispunt Laarderweg, Noordersingel en Zuidersingel.

15 oktober: De eigenaar van het Raboes (sinds 1993), directeur M. Schoonderbeek van Schipper Bosch Exploitatie, probeert via een kort geding de laatste caravanbewoners van zijn terrein af te krijgen. Hij wil de jachthaven en omgeving opnieuw inrichten. Al enige tijd "rommelt" het in dit gebied.

1997

17 januari: op de minirotonde Laarderweg/Noordersingel is opnieuw een kunstwerk van Joris Baudoin gezet: een boer die zijn koe aan het melken is.

februari: er wordt bekend gemaakt, dat het postkantoor zal gaan sluiten. Er zal een postagentschap in een van de supermarkten voor in de plaats komen.

7 april: overleg bij de provincie met Utrechtse Gedeputeerde Staten en de colleges van burgemeesters en wethouders van Laren, Blaricum en Eemnes over samenvoeging van de BEL-gemeenten. Ook worden er andere opties besproken. Eemnes is in de visie van Utrecht te klein om zelfstandig te blijven bestaan.

6 april: clubhuis van IJclub "De Vaart" brandt geheel af.

Het natuur- en educatiecentrum "Het Spookbos" aan de Goyergracht wordt geopend.

30 april: Boekje "Eemnes in grootmoeders tijd" van H.A. van Hees, J. Kleinhoven en J.V.M. Out verschijnt als 3^e uitgave van de Hist. Kring Eemnes.

6 mei: Seniorencomplex "De Bongerd" officieel geopend door wethouder R. Kraefft.

27 mei: opening van de supermarkt Coop in de Eemhof, dat op 1 mei ook geheel eigendom is geworden van deze organisatie.

Aan Meentweg 131, naast de "Valse Bosjes" is een "theetuin" gevestigd, eigendom van Bert en Linda van den Brink.

augustus: De Eemnesser Stasia Cramer, schrijfster van (vooral) paardenverhalen, ziet haar 20^e boek verschijnen. Vanaf 1985 publiceert zij en inmiddels is er ook een vertaling in het Duits verschenen.

18 september: nieuw dienstencentrum van de stichting WEI geopend. in het nieuwe seniorencomplex "De Bongerd" aan de Jhr. C. Roëll-laan.

22 september: het Plan van Toedeling in het kader van de ruilverkaveling wordt ter visie gelegd. (Eemland in verandering, 187)

Ook een vernieuwde "Hilt" wordt eind september geopend.

4 november: minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat opent het eerste deel van de verlengde A-27 (Eemnes-Blaricum en Waterlandseweg) en de tweede Stichtse brug.

13 november: op de nieuwe gemeentewerf van Eemnes, Laren en Blaricum met daarop een grote loods met "vegetatiedak", wordt door drie burgemeesters gezamenlijk deelgenomen aan een laatste bouwactiviteit van het dak.

26 november: samenvoeging van de drie BEL-gemeenten is (voorlopig) wat de provincie Utrecht betref van de baan.

28 november: De SCW (woningbouwvereniging) heeft bij gelegenheid van haar 50-jarig jubileum verlichting van kerk en toren (Herv. kerk van Eemnes-Buiten) betaald en ook de kosten van energie tot 1 januari 2001. Deze avond worden de schijnwerpers voor het eerst ontstoken.

1998

12 januari: statisch archief van de gemeente (1637-1948) is geheel geïnventariseerd.

28 februari: Overdracht van de oud brandweerkazerne, nu Oudheidkamer aan de Historische Kring Eemnes voor de somma van f 1.- (HKE, jrg. 20, 1998, blz. 14).

4 maart: bij de gemeenteraadsverkiezingen wordt voor het eerst gebruik gemaakt van stemmachines.

28 maart: met het aanbrengen van een gedenksteen wordt het nieuwe gebouwtje van de ijsclub De Vaart, nodig omdat een jaar eerder het vorige gebouwtje afbrandde, in gebruik genomen.

27 april: het oudste bekende klavierslot van Europa, in de deur van de grote hervormde Nicolaaskerk, wordt na restauratie opnieuw teruggeplaatst. Het is origineel is vermoedelijk uit 1521 en bijna 5 eeuwen oud. Kosten: f 5000. (meded. B. Ruizendaal)

mei: de gemeente wil een onderzoek laten doen naar de mogelijkheid om te komen tot een clusterschool in de Zuidbuurt.

3 juni: op de Braadkamp wordt een bronzen kunstwerk, voorstellend: "duurzame samenwerking, groei/ontwikkeling en eeuwfeest" van de kunstenaar Kees Huigen uit Den Ham en geschonken door de jubilerende Rabobank, door burgemeester mevr. L.A. Snoeck-Schuller officieel onthuld.

12 juni: opening van de nieuwe Kringloopwinkel naast de gemeentewerf tussen de twee koeienrotondes.

3 juli: in zijn woonboot bij het Raboes overlijdt de kunstenaar Paul Koning op 81-jarige leeftijd. Hij woonde er meer dan 30 jaar en maakte beelden, tekeningen, gravures en schilderijen.

juli: de gezamenlijke gemeentewerf van Blaricum, Eemnes en Laren (BEL) is door Eemnes in gebruik genomen. De andere gemeenten verhuizen binnen enkele maanden. 19 september is de officiële opening door de drie burgemeesters.

Er wordt een webside geopend op Internet met gemeentelijke informatie.

eind juni: Bestemmingsplan door de Provincie goedgekeurd. Aanleg van het Golfterrein van de "Goyer Golf & Country Club" tussen de A-27 en Goyergracht-Zuid neemt in 1999 een aanvang.

Cocky Eek produceert een documentaire over de polder van Eemnes, genaamd: Polderzielen (HKE, jrg. 21, 1999, blz. 78) (Exempl. bij HKE).

2 t/m 6 september: Polderfeest. Eerste vertoning van "Polderzielen", gondelvaart, optocht, prutmarathon, bal en brunch zijn elementen van dit feest.

11 september: eerste van een reeks live-uitzendingen van een sportprogramma van Barend en Van Dorp uit het Oude Raadhuis. Elke donderdag van 22-23 uur tot het eind van het jaar.

19 september: officiële opening van het Kringloopcentrum.

oktober: Raad van State corrigeert het bestemmingsplan 't Raboes door actie van Belangenvereniging Raboes en Vereniging Natuurmonumenten.

november: nieuwe minirotonde Verlengde Laarderweg/Goyergracht aangelegd, gezamenlijk bekostigd door Eemnes en Laren. In mei is deze gereed.

18 december: een tweede Schattingscommissie gaat in het kader van de ruilverkaveling aan het werk. (Eemland in verandering, 187)

29 december: De gemeentelijke monumentenlijst wordt vastgesteld. Genomineerd: 28 gebouwen, zes grenspalen, het haventje, de zomerdijk/Meentdijk in de polder.

1999

15 januari: afscheid van burgemeester mevr. L.A. Snoeck-Schuller.

25 januari: drs. B.S. Wilpstra wordt tot waarnemend burgemeester van Eemnes benoemd.

27 februari: het ontgronden van en vergroten van de haven van het Raboes is ondanks een schorsing van de vergunningen door de rechter toch ter hand genomen. De milieupolitie laat het werk stil leggen vanwege het ontbreken van een geldige milieuvergunning. Er volgt een 7^e zitting van de Raad van Staten in 2 jaar tijd over deze stopzetting met als uitspraak, dat dit terecht is (23 en 30 maart). Op 15 oktober volgde een 8^e zitting en op 2 mei 2000 de uitspraak: vernietiging van de al verleende milieuvergunning.

17 maart: mevr. mr. W.A. van der Sluis is beëdigd notaris met als standplaats Eemnes.

26 april: intentieverklaring van de gemeenteraad (zonder CDA en PVDA) met Vos & Teeuwis te Huizen over de ontwikkeling van een winkelcentrum op het Vierkante Bosje langs de Zuidersingel (o.a. voormalige gemeentewerf). Veel ondernemers voelen hier niets voor.

Ook de Kamer van Koophandel (gooi) vindt het oppervlak te klein. Later ziet het college van B en W (en ook de Raad) af van deze intentie (25 oktober) en opteert voor het dorpscentrum.

mei: de Rabobank koopt een pand aan op het bedrijventerrein De Bramenberg om daar een Bedrijfsadviescentrum te vestigen. De vestiging van kantoren ligt echter politiek zeer moeilijk!

20 mei: Het boekje "Eemnes, geschiedenis en architectuur" (van Ad van der Zee, Dimitra Hierck en Henk van Hees) voortkomend uit de monumenteninventarisatie provincie Utrecht (MIP) verschijnt. Een lid van GS, dhr. mr. D.H.Kok, biedt het gemeentebestuur het eerste exemplaar aan.

24 juni: Landschapsbeheer Utrecht sluit zijn 1000^e overeenkomst met de familie C.G. Gieskens over het herstel van een singel in het overgangsg gebied tussen Eemnes en Baarn, vlak bij het klaverblad.

13 september: het eerste bergbezinkingsbassin (250 m³) wordt bij de Ploeglaan aangelegd met het plaatsen van de eerste wand.

december: De verzamelde inventarissen van de archieven van de Dijk- en Polderbesturen onder Eemnes verschijnen. Deze zijn geschreven door mevr. M. Mijssen-Dutilh. Het archief is eigendom van het Waterschap Vallei & Eem en is gedeponerd in het Gemeentearchief van Amersfoort.

16 september: mr. J.G. Bijl tot burgemeester van Eemnes benoemd..

december: de rotonde Laren/Eemnes is verfraaid met drie monolieten en beplanting.

21e eeuw.

2000

1 januari: Millenniumfeest in De Hilt, o.a. met veel muziek en een compilatie van het Dorpsjournaal. De traditionele nieuwjaarsreceptie vindt hier nu plaats.

1 januari: De Stichting Welzijn Ouderen van Laren, Blaricum en Eemnes fuseren tot SWO-BEL.

14 januari: het proces-verbaal van aanwijzing van de tweede Schatting in het kader van de ruilverkaveling wordt ondertekend. (Eemland in verandering, 187)

15 januari: in de kerktoren van de Herv. kerk van Eemnes-Buiten zijn door burgemeester J. Bijl 171 brieven ingemetseld, die daar 100 jaar bewaard dienen te blijven. De "Brieven aan het jaar 2100" werden door Eemnessers geschreven op initiatief van het feestcomité.

3 februari: op de BEL-gemeentewerf is door de provincie Utrecht een voorlichtings- en discussieavond georganiseerd voor de gemeenteraden en de colleges van B en W van de drie gemeenten en de Gedeputeerde Staten van Noord Holland over de ontwikkeling van het strategisch gebiedsperspectief (over de samenwerking tussen de Belgemeenten).

17, 18 en 20 april: informatiebijeenkomsten voor senioren over Internet in de bibliotheek.

22 juni: Jan Out neemt officieel afscheid als directeur van de Mariaschool (m.i.v. 1 okt.

2000). Paul de Weijer is zijn opvolger.

Mr. J. Bijl wordt als burgemeester geïnstalleerd. (tot 2004)

begin augustus: bliksem vernielt het torentje van Motel De Witte Bergen.

1 oktober: mevr. dr. J.G.C.M. Beelen neemt de huisartsenpraktijk van dr. Th.J.M. Beijerinck over.

22 november: de Commissaris van de Koningin B. Staal, op werkbezoek in Eemnes, onthult in de Zuidbuurt de beelden van de kunstenaar Eric Buijs, "Bomen voor Eemnes" geheten.

25 november: officiële opening van het vernieuwde oude haventerrein (nu: evenemententerrein, gedeeltelijk bekostigd met Europees geld), voorafgaand aan de aankomst van de Goede Sint.

Verwerkte Bronnen en Publicaties:

1. Adresboek, Officieel – der gemeenten Laren (NH), Blaricum en Eemnes, uitgave N.V. Gooi- en Sticht Hilversum, 1938
2. Akker, Y.M. van den (e.a. redactie): Het Eemland, Utrechtse biografieën, deel 1 en deel 2, Utrecht 1998 en 1999.
3. Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, ts.
4. Asch van Wijck, jhr. mr. A.M.C. van: Archief voor de kerkelijke en wereldlijke geschiedenis van Nederland meer bepaaldelijk van Utrecht, dl. 1 en 2, Utrecht 1850/1851.
5. Aulnis de Bourouill, J.C.F. Baron D: Geschiedenis van Eemnes, 2 delen, ca 1899, manuscript (Gemeentearchief Eemnes).
6. Basin, Thomas; Histoire de Louis XI, eds. C. Samaran et M.-C. Garand, Parijs 1972, blz. 168-169.
7. Beke, Johannes de: Croniken van den Stichte van Utrecht ende van Hollant (ed. Dr. H. Bruch, herdruk), Den Haag 1982.
8. B en W van Eemnes, notulen van de vergadering van - (gedeeltelijk).
9. Bijdrage voor de geschiedenis van het bisdom Haarlem, ts.
10. Boer, B. de e.a.: Eemnessers door de eeuwen heen, Eemnes 2002, met losse index.

11. Boer, Bep (G.L.) de: In het spoor van de Gooische Tram, Laren 2004.
12. Bor, Pieter Christiaensz (1559-1635): Oorsprongk, begin ende vervolgh der Nederlandschen oorlogen, beroerten ende burgerlijcke oneenigheden. (37 delen)
13. Brandsma, prof. dr. Titus: P. Emidius Hilhorst, ord. carm., Oss 1925.
14. (Brink, fr. Thomas van den): De Belgen in Nederland tijdens de oorlogsjaren, het Gooi en Wemeldinge, Leiden 1918.
15. Broer, Charlotte J.C.: Uniek in de stad, Utrecht 2000, proefschrift Univ. Amsterdam.
16. Brusse, Paul e.a.: Tien eeuwen Maartensdijk, Utrecht 2001.
17. Burman, mr. Kaspar: Utrechtsche Jaarboeken van de vyftiende eeuw..., 3 dl., Utrecht 1750 e.v.
18. Castle Stanford, Julius: Tagebuch eines deutschen Juden im Untergrund, Darmstadt 1980.
19. Dekker, C. en M. Mijnsen-Dutilh: De Eemlandsche Leege Landen, SHR 19, Utrecht 1995.
20. Eemn. Journ.= Eemnesser Journaal (films eigendom van het Feestcomité Eemnes; in beheer gegeven aan de Historische Kring Eemnes).
21. Enklaar, D. Th.: Het landsheerlijk bestuur in het Sticht aan deze zijde van den Ysel gedurende de regeering van David van Bourgondië 1456-1496, Utrecht 1922.
22. Enklaar, D. Th.: Middeleeuwsche rechtsbronnen van Stad en Lande van Gooiland, Utrecht 1932.
23. Enklaar, D. Th.: Zestiende-eeuwsche wandelingen door Nederland, Hilversum 1934.
24. Fruin, Mr.R.: De Middeleeuwsche rechtsbronnen der kleine steden van het Nedersticht van Utrecht, dl 3, 's-Gravenhage 1908, blz. 155-175.
25. Gendt, M.J. van: "Pertijelike Saken", Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk, Hollandse Historische Reeks.
26. Goede, Mr. A. de: Eemland, Enkhuizen 1944.
27. Gouthoeven, W. van: Batavia illustrata, 's-Gravenhage 1685.
28. Graaf, C. de: Het ondergronds verzet te Laren NH – Blaricum – Eemnes 1940/1945, rapport aan het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie te Amsterdam; Laren oktober 1945.
29. Graaflyk charterboek van Holland, Zeeland en Vriesland, 3^e en 4^e deel.
30. H.v.H., H.v.R., Frans Mieris: Kerkelijke historie en outheden der zeven Vereenigde Provinciën; begreepen in deze byzondere verhandeling: Batavia sacra..., deel 1, Leiden 1726.
31. Hees, H. van: 75 jaar R.K. kerkkoor Eemnes nieuwe stijl, Eemnes 1988.
32. Hees, H. van, J. Kleinhoven en J.V.M. Out: Eemnes in grootmoeders tijd, Zaltbommel 1997.
33. Heupers, E.: Beeld van Eemland, Den Haag 1968.
34. Hille, H.: Ds Harmen Doornveld, een strijder voor christelijk onderwijs, Staphorst 1980.
35. Hofman, J.H.: Aantekeningen Parochiegeschiedenissen, blz. 1069 e.v., HUA, coll. Rijsenburg inv. 1028.
36. Hoog, Sybren de: Eemland, beschrijving van een weerbarstige landstreek, Baarn 1978.
37. Hoogland Sr, R.A.: Kroniek van Utrecht, beknopte geschiedenis van de Domstad in jaartallen. Utrecht 1978.
38. Hopstaken, M.: "Zijnde van de Roomsche Catholijke Religie" bijwoners in de meerderheid. Doctoraalascriptie Erasmus Universiteit Rotterdam no 8097, maart 1990.
39. Hove, Jan ten: Zandhove, van buitenplaats tot verpleeghuis, Zwolle 2002.
40. Inventaris (Inv.) van de archieven van de gerechten Eemnes-Buitendijk en Eemnes-Binnendijk, de schouten van beide gerechten, de gemeente Eemnes, de ambtenaar van

de burgerlijke stand van Eemnes en de families Van Doelen en Verwey over de periode 1637-1948. Archief Eemland BNR 1001-1007.

41. Jaarboekje Oud-Utrecht, 1964
42. Jamin, Drs. Hervé: 125 jaar Thuiszorg, oude tradities en nieuwe ambities, Baarn 1999.
43. Kam, W.P. de- : Een toekomst vol van het verleden. Een publiek debat over oorlogsmonumenten. Scriptie Open Universiteit; Soest, september 1997.
44. Klooster, A.M. van: De oorlogsjaren '40-'45 op de Wakkerendijk 116 Eemnes, Eemnes z.j.
45. (Luijf, J.H.): Mijn laatste dagen als Pousselijk Zouave, 12 September 1870, z.p. 1932 (overdruk ts "God met ons", jrg. 1938)
46. Maris, Dr. A. Johanna: Eemnes, rechtsgeschiedkundige ontwikkeling van gemeente en waterschap, Utrecht 1947.
47. Maris, dr. A. Johanna: Repertorium op de Stichtse leenprotocollen uit het landsheerlijke tijdvak, dl 1, 's-Gravenhage 1956.
48. Michielse, Henk (red.): Lokale geschiedenis tussen lering & vermaak, Hilversum 2004.
49. Meijer, A.: Eemnes, een literatuurstudie over enkele historische en culturele aspecten, Hilversum 1970 (gestencilde uitgave)
50. Mieris, Frans van: Groot charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland enz., deel 2, 3 en 4, ca 1754.
51. Mijnsen-Dutilh, M.: Verzamelde inventarissen van de archieven van de dijk- en polderbesturen onder Eemnes, Amersfoort 1999.
52. Mijnsen-Dutilh, M.: Amersfoort lag aan zee, Waterschapskroniek Vallei & Eem 777-1616, Utrecht/Leusden 2007.
53. Moelker, H.P.: De zuidkust van de Zuiderzee geteisterd door de stormvloed januari 1916, Alphen a/d Rijn 1986.
54. Molinet, Jean: Chroniques; ed. Buchon, 5 delen, Parijs 1827/1828; deel I, blz. 349-350.
55. Nonymus, A.: Lambert Rijckszoon Lustigh, schepen van Huizen; Huizen 1973.
56. Noomen, Willem: La traduction Française de la Chronographia Johannis de Beka, proefschrift U. Amsterdam, 's-Gravenhage 1954.
57. Notulen van het Groene Kruis te Eemnes (deel 1: 1928-1939; deel 2: 1940-1974).
58. Notulen van het Wit Gele Kruis te Eemnes (1929-1965).
59. Otten, Willem: Van stulp tot kerk, Lage Vuursche 1988; aangehaald als (STULP).
60. (Out, J.V.M.): Honderd jaar katholiek onderwijs in Eemnes, Eemnes 1975.
61. Out, J.V.M.: De Ambachtsheerlijkheden van de beide Eemnessen (1714-1922), Utrecht 1980. (overdruk jrb Oud-Utrecht)
62. Out, J.V.M.: De kerk in 't midden, 6 eeuwen katholiek Eemnes, Eemnes 1987.
63. Out, J.V.M.: Eemnes in oude ansichten deel 1 en deel 2, Zaltbommel 1986.
64. Out, J.V.M.: Eemnes, waar ik woon. Eemnes 2006.
65. Out, J.V.M.: Van schuurkerk naar waterstaatskerk, katholiek Eemnes na de Reformatie 1580-1845, Eemnes 1979 (gestencilde uitgave)
66. Out, Jan: Uit de kerkgeschiedenis van de Hervormde Gemeente Eemnes-Buitendijk, Eemnes 2002. (overdruk ts Hist. Kring Eemnes)
67. Palmboom, E.N.: Het kapittel van Sint Jan te Utrecht, Hilversum 1995.
68. Prinsen, P.: Bij het 75 jarig bestaan van de School met de Bijbel te Eemnes. Geschiedenis van de school van 1883 tot 1958, op rijm gezet door mej. P. Prinsen. Herddruk bij het 100-jarig bestaan der school. Drachten 1982.
69. Rappard, mr. F.A.L. ridder van – en mr. F. Muller: Verslagen van kerkvisitatiën in het bisdom Utrecht uit de 16e eeuw, Amsterdam 1911.

70. Rijsdam, Cees van (eindred.): Een eeuw christelijk onderwijs in Eemnes, Eemnes 1982.
71. Roothart, Chris: Binnen- en buitendijkse verhalen, De Meern 2002.
72. Ruizendaal, W.: De vroegste geschiedenis van het Eemland, in: Duiven, André e.a.: Trots op ons Eemlandschap! Samenwerken aan agrarisch natuurbeheer. Bunschoten-Spakenburg 2004, blz. 11-38.
73. Rutgers, dr. C.A.: Jan van Arkel, bisschop van Utrecht, Groningen 1970.
74. Savornin Loman, B.C. de: De bestuursinrichting van gewest, stad en platteland van Utrecht gedurende de Bataafsche Republiek, proefschrift R.U. Utrecht, Utrecht 1910.
75. Schmedding S.J., L.C.M.: De regeering van Frederik van Blankenheim, bisschop van Utrecht, proefschrift R.U. Leiden, Leiden 1899.
76. Sleumer Tzn, dr W.: Eemnes, randgemeente van het Gooi, Amsterdam 1950.
77. Smidt, prof. mr. J.Th. de (ed.): Chronologische lijsten van de geëxtendeerde sententiën berustende in het archief van de Grote Raad van Mechelen, dl VI, Brussel 1988.
78. Smit, J.J. en R.J.S. Terlouw: Vogels in het Eemland. De ontwikkeling van de vogelstand en het agrarisch gebruik vanaf 1900. Utrecht 1991.
79. Tenhaeff, N.B.(ed: Dr. Jan Romein): Verspreide geschriften, deel 1 (Bisschop David van Bourgondië en zijn stad, blz. 119-147), Groningen 1949.
80. Tromp, Heimerinck: het Huis te Soestdijck, Zutphen 1987.
81. Valkenier, Petrus (1638-1712): 't Verwend Europa ofte politijke en historische beschrijvinge der ware fundamenten en oorsaken van de oorlogen en revolutien in Europa...(3 delen)
82. Vrankrijker, dr. A.C.J. de: De Eembrug, Baarn 1961.
83. Vervloed, Jelle en Simon van den Bergh (red.): Eemland in verandering. Ontginning en ruilverkaveling in het gebied van de Eem. Leusden 2007.
84. Water, J. van de (red.): Groot plaetaetboek... 's lands van Utrecht...tot het jaar 1728 ingesloten I, blz. 116-124, Utrecht 1729.
85. (Wijk, B. van en M. van Achthoven): Mariaschool van kleuterschool naar basisschool, 1875-1985, Eemnes 1985.
86. Woude, Jaap van der: Aantekeningen betreffende de 2^e wereldoorlog. (Mappen in de Oudheidkamer Eemnes)
87. Woude, Jaap van der: Vrijheidsmonument Eemnes, Eemnes 1987.
88. Zee, ds. G. van der: Crisis van de Kerkelijke Reformatie in de dorpen van de Provincie Utrecht, z.p. 1956 (overdruk uit het Jaarboekje van het Oudheidkundig Genootschap Nifterlake 1956).
89. Zuid-Hollandse Studiën, dl XI, 1965.

Van de landelijke kranten zijn plaatselijke gebeurtenissen vermeld uit: Het Centrum (1910-1930), de NRC (1910-1930), Het Vaderland (1920-1945) en Het Volk (1910-1920); deze kranten zijn in gedigitaliseerde vorm on line ter inzage bij de Koninklijke Bibliotheek (kranten.kb.nl) in Den Haag. *Als er achter de vermelde krant geen datum staat aangegeven, betreft het de krant van de gemelde kroniekdatum.*

Voor het jaar 1899 zijn er veel berichten opgenomen uit "Het Nieuws", weekblad voor Baarn, Eemnes, Bunschoten, Hoogland, Soest, Soestdijk en de Vuursche. Uitg. W.G. Mulder te Baarn (in bezit van H.K.Eemnes). Berichten uit 1915, 1916 en 1917 komen ook uit "De Hilversumsche Courant", Algemeen Nieuws- en Advertentieblad voor Hilversum, Laren, Blaricum, 's-Graveland, Loosdrecht, Bussum, Baarn, Naarden, Eemnes, Huizen, Muiden en Weesp.

Berichten uit de gedigitaliseerde kranten uit het Eemlands archief (archiefeemland.nl) zijn als volgt gemeld: WAO Weekblad voor Amersfoort en Omstreken (1872-1878); NAC Nieuwe

Amersfoortsche Courant (1880-1920); ADDE Amerfoorts Dagblad-De Eemlander (1913-1942).

De gebeurtenissen in de laatste decennia, waar geen bronvermelding bij staat, komen uit twee kranten: de Laarder Courant De Bel en de Gooi- en Eemlander, waarvan de knipsels berusten in het archief van de Historische Kring Eemnes en in eigen bezit. Een enkel knipsel komt uit het Goois Weekblad of uit de Woonkrant, wat dan meestal vermeld wordt.

De bewerking en invoering van het 2^e Notulenboek Eemnes-Buiten (Gemeente Archief Eemnes) en de inventaris van de Waterschapsarchieven zijn nog niet compleet ingevoerd.